

Etusivu>Sinun oikeutesi>Perusoikeudet>Mistä saan apua?>Toimivaltaiset tuomioistuimet ja elimet>Perusoikeudet

Perusoikeudet

Euroopan unionissa perusoikeuksien suoja on taattu sekä kansallisella tasolla jäsenvaltioiden perustuslaillisten järjestelmien puitteissa että EU:n tasolla perusoikeuskirjan nojalla.

Strasbourgissa, Ranskassa, sijaitseva Euroopan ihmisoikeustuomioistuin ei ole EU:n toimielin vaan Euroopan neuvoston instituutio. Se on korkein taho, joka ratkaisee väitetyt Euroopan ihmisoikeussopimukseen kohdistuvat loukkaukset.

EU:n perusoikeuskirjassa vahvistetaan erilaisia yksilöille kuuluvia oikeuksia ja vapauksia. Joukkoon kuuluu sekä Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön perustuvia oikeuksia ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa vahvistettuja oikeuksia että muita oikeuksia ja periaatteita, joiden juuret ovat EU:n jäsenvaltioiden perustuslaillisissa perinteissä tai muissa kansainvälisissä sopimuksissa.

Perusoikeuskirjan ovat laatineet kaikkien EU:n jäsenvaltioiden hallitusten ja parlamenttien edustajat. Siinä vahvistetut perusoikeudet, kuten sananvapaus ja uskonnonvapaus sekä taloudelliset ja yhteiskunnalliset oikeudet, perustuvat yhteisiin eurooppalaisiin arvoihin ja perustuslaillisiin perinteisiin. Lisäksi perusoikeuskirjassa käsitellään uudempia, ns. kolmannen sukupolven oikeuksia, kuten oikeus tietosuojaan ja oikeus hyvään hallintoon.

Jos katsot, että perusoikeuksiasi on loukattu, voit hakea apua jäsenvaltioissa eri toimielimiltä tai viranomaisilta tai tiettyjen edellytysten täytyessä myös EU:n toimielimiltä.

Tässä osiossa kerrotaan, mihin voi ottaa yhteyttä, jos kokee perusoikeuksiaan loukatun. **Tietoa kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestelmästä saa napsauttamalla kyseisen valtion lippua.**

Kansallisella tasolla

EU:n perusoikeuskirjaa sovelletaan jäsenvaltioihin vain silloin kun ne panevat täytäntöön EU:n oikeutta. Jäsenvaltioiden lainsäädäntö-, täytäntöönpano- ja oikeusviranomaisilla on velvollisuus noudattaa perusoikeuskirjaa vain silloin kun ne panevat täytäntöön EU:n oikeutta ja erityisesti kun ne soveltavat EU:n asetuksia tai päätöksiä tai saattavat EU:n direktiivejä osaksi kansallista lainsäädäntöä. Jäsenvaltioiden tuomioistuimilla on EU:n tuomioistuimen johdolla valtuudet varmistaa, että jäsenvaltiot noudattavat perusoikeuskirjan määräyksiä, ainoastaan silloin kun asia koskee EU:n oikeuden täytäntöönpanoa.

Jos tilanne ei liity EU:n oikeuden täytäntöönpanoon, on jäsenvaltioiden viranomaisten ja tuomioistuinten tehtävä vastata perusoikeuksien noudattamisesta.

Jos perusoikeuskirjaa ei sovelleta, perusoikeudet taataan kansallisella tasolla jäsenvaltioiden perustuslaillisten järjestelmien nojalla. Jäsenvaltioilla on perusoikeuksia koskevat kattavat kansalliset säännöt, joiden noudattamista valvovat kansalliset tuomioistuimet.

Kaikki jäsenvaltiot ovat sitoutuneet Euroopan ihmisoikeussopimukseen riippumatta siitä, mitä velvollisuuksia niille kuuluu EU:n oikeuden nojalla. Siksi yksittäiset kansalaiset voivat viime kädessä ja käytettyään kaikki kansalliset oikeussuojakeinot nostaa kanteen Strasbourgissa, Ranskassa, sijaitsevassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa, jos he katsovat jäsenvaltion loukanneen jotakin heille Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattua perusoikeutta. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on laatinut [tarkistuslistan](#), jonka avulla kanteen nostamista harkitsevat voivat selvittää, voidaanko heidän kanteensa ottaa käsiteltäväksi.

EU:n tasolla

Euroopan komission rooli

EU:n perusoikeuskirjaa sovelletaan kaikkeen EU:n toimielinten toimintaan. Komission tehtävänä on varmistaa, että sen lainsäädäntöehdotuksissa noudatetaan perusoikeuskirjan määräyksiä. Kaikki EU:n toimielimet (erityisesti Euroopan parlamentti ja neuvosto) vastaavat osaltaan siitä, että perusoikeuskirjaa noudatetaan lainsäädäntömenettelyn kaikissa vaiheissa.

Perusoikeuskirja velvoittaa jäsenvaltioita vain silloin kun ne panevat täytäntöön EU:n oikeutta. Jos yksittäinen kansalainen katsoo, että kansallinen viranomainen on loukannut perusoikeuskirjaa EU:n oikeuden soveltamisen yhteydessä, hän voi tehdä asiasta kantelun komissiolle, jolla on toimivalta aloittaa rikkomusmenettely kyseistä jäsenvaltiota vastaan.

Komissio ei toimi lainkäyttöelimenä eikä käsittele kansallisten tai kansainvälisten tuomioistuinten päätöksiä muutoksenhakutuomioistuimena. Se ei myöskään periaatteessa tutki yksittäisen asian sisältöä, paitsi jos tämä on tarpeen, jotta se voi varmistaa, että jäsenvaltiot soveltavat EU:n oikeutta asianmukaisella tavalla. Varsinkin jos komissio havaitsee laajemman ongelman, se voi ottaa yhteyttä kansallisiin viranomaisiin ja pyytää näitä korjaamaan sen, ja viime kädessä se voi nostaa jäsenvaltiota vastaan kanteen unionin tuomioistuimessa. Näiden menettelyjen tarkoituksena on varmistaa, että kyseinen kansallinen lainsäädäntö – tai kansallisten hallintoviranomaisten tai tuomioistuinten käytäntö – on EU:n oikeudessa asetettujen vaatimusten mukainen.

Euroopan unionin tuomioistuin

Luxemburgissa toimiva Euroopan unionin tuomioistuin on Euroopan unionin toimielin. Sillä on ylin valvontavalta suhteessa perussopimuksiin, perusoikeuskirjaan ja EU:n oikeuteen. Sen tehtävänä on varmistaa, että niitä tulkitaan ja sovelletaan samalla tavoin kaikkialla unionissa ja että EU:n toimielimet ja jäsenvaltiot noudattavat EU:n vaatimuksia.

Jos yksittäinen kansalainen tai yritys katsoo, että jokin suoraan häneen tai siihen vaikuttava EU:n toimielinten toimenpide loukkaa perusoikeuksia, kansalainen tai yritys voi viedä asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tiettyjen edellytysten täytyessä tuomioistuin voi peruuttaa kyseisen toimenpiteen. Yksittäinen henkilö ei kuitenkaan voi nostaa unionin tuomioistuimessa kannetta toista henkilöä (luonnollista tai oikeushenkilöä) eikä myöskään jäsenvaltiota vastaan.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin

Lissabonin sopimuksen voimaantulo edellyttää, että Euroopan unioni liittyy Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Kun tämä prosessi on saatu päätökseen, yksilöt, jotka katsovat EU:n loukanneen perusoikeuksiaan, voivat – kansalliset oikeussuojakeinot käytettyään – viedä asiansa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käsiteltäväksi. Tästä menettelystä tulee uusi tuomioistuinvalvonnan muoto perusoikeuksien suojelemiseksi EU:ssa.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.

Perusoikeudet - Belgia

Droits fondamentaux - Belgique

Tuomioistuimet

Oikeusasiamiehet

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Muut

Tuomioistuimet

Belgian tuomioistuimissa voidaan käsitellä mikä tahansa perus- tai muita oikeuksia koskeva kanne. Tapauksen mukaan kanteen voi nostaa yksityishenkilö tai viranomainen.

Se, mikä tuomioistuin on toimivaltainen, riippuu rikkomuksen luonteesta ja vakavuudesta tai asianosaisten asemasta (kauppias, toimittaja tms.).

Perustuslakituomioistuimen (*Cour constitutionnelle / Grondwettelijk Hof*) tehtävänä on varmistaa, että lainsäädäntö on perustuslain seuraavien säännösten mukaista:

II osaston 8–32 § (Belgian kansalaiset ja heidän oikeutensa)

170 ja 172 § (verotuksen laillisuus ja kohtuullisuus)

191 § (ulkomaalaisten suojeleminen).

Belgian tuomioistuinjärjestelmää ja tuomioistuinten toimivaltaa esitellään tämän portaalin seuraavilla alisivuilla:

[Tuomioistuinjärjestelmät jäsenvaltioissa – Belgia](#)

[Yleiset tuomioistuimet – Belgia](#)

[Erikoistuomioistuimet – Belgia](#) (*Conseil d'Etat* ja perustuslakituomioistuin)

Linkkejä

[Belgian oikeusministeriö](#) (*Service public fédéral de la Justice / Federale overheidsdienst Justitie*)

[Oikeuslaitosportaali](#) (tuomioistuinten osoitteet ja oikeuskäytäntöä)

Belgian valtion oikeusportaali

Oikeusasiamiehet

Belgian liittovaltion parlamentti ja alueparlamentit nimeävät kukin oman oikeusasiamiehen (*médiateur*, käytetään myös nimitystä *ombudsman*).

Oikeusasiamiehet johtavat riippumattomia valvontaelimiä, joiden tehtävänä on tutkia hallintoviranomaisten toimintaa koskevia kansalaisten kanteluja. Nämä kantelut voivat koskea suoraan tai välillisesti ihmisoikeuksia. Oikeusasiamiehet varmistavat, että hallintoviranomaiset noudattavat toiminnassaan ihmisoikeuksien suojelua koskevia säädöksiä ja hyvän hallintotavan vaatimuksia.

On syytä mainita, että sanalla *médiateur* on kaksi eri merkitystä: se tarkoittaa toisaalta oikeusasiamiestä ja toisaalta rikos- tai siviilioikeudellisen menettelyn piirissä toimivaa yksityistä sovittelijaa.

Kuka tahansa voi kannella oikeusasiamiehelle viranomaisilta saamastaan kohtelusta. Kantelun tekeminen on maksutonta. Oikeusasiamiehillä on laajat tutkintavaltuudet.

Oikeusasiamies pyrkii ratkaisemaan kantelut yhteistyössä asianomaisen hallintoviranomaisen kanssa. Hän esittää viranomaiselle suosituksia havaittujen epäkohtien korjaamiseksi. Oikeusasiamiehet julkaisevat säännöllisesti kertomuksia toiminnastaan.

Se, kuka oikeusasiamiehistä on toimivaltainen, määräytyy sen mukaan, mikä hallintoviranomainen on kyseessä.

Liittovaltioon liittyvissä asioissa kansalaiset voivat ottaa yhteyttä [liittovaltion oikeusasiamieheen](#) (*Médiateur fédéral / federale Ombudsman*).

Alueisiin ja yhteisöihin liittyvissä asioissa kansalaiset voivat ottaa yhteyttä seuraaviin yksiköihin:

[Vallonian oikeusasiamies](#) (*Service du médiateur de la Région wallonne*)

[Ranskankielisen yhteisön oikeusasiamies](#) (*Service du médiateur de la Communauté française*)

[Flanderin oikeusasiamies](#) (*Vlaamse Ombudsdienst*)

[Saksankielisen yhteisön oikeusasiamies](#) (*Ombudsman für die Deutschsprachige Gemeinschaft*)

Lisäksi on kaksi lapsiasiain erikoistunutta oikeusasiamiestä:

[Ranskankielisen yhteisön lapsiasiavaltuutettu](#) (*Délégué général aux droits de l'enfant de la Communauté française*)

[Flanderin lapsiasiavaltuutetun toimisto](#) (*Vlaamse Kinderrechtenkommissariat*)

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Tasa-arvoelimet

Tasa-arvon edistämisen ja rasismintorjunnan keskus

[Tasa-arvon edistämisen ja rasismintorjunnan keskuksen](#) (*Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme / Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding*) tehtäviin kuuluu yhdenvertaisten mahdollisuuksien edistäminen ja kaiken sellaisen syrjinnän, hylkimisen, rajoittamisen tai suosimisen torjuminen, joka perustuu kansallisuuteen, niin sanottuun rotuun, ihonväriin, polveutumiseen, kansalliseen tai etniseen alkuperään, sukupuoliseen suuntautumiseen, siviilisäättyyn, syntyperään, varallisuuteen, ikään, uskonnolliseen tai filosofiseen vakaumukseen, nykyiseen tai tulevaan terveydentilaan, vammaisuuteen, poliittiseen vakaumukseen, fyysiseen tai geneettiseen ominaisuuteen tai yhteiskunnalliseen alkuperään.

Keskukseen voi ottaa yhteyttä kuka tahansa, joka

tarvitsee neuvontaa ulkomaalaisten syrjintään, rasismiin, oleskeluoikeuteen ja perusoikeuksiin liittyvissä kysymyksissä

on joutunut syrjinnän tai rasistisen teon kohteeksi tai todistajaksi.

Keskuksen neuvontapalvelu antaa kysymyksiin alustavia vastauksia ja hankkii tarvittaessa lisätietoja jatkotoimia varten.

Jos pyynnön käsittelemiseksi tarvitaan perusteellisempia analyyseja ja tutkimuksia tai yhteydenottoja ulkopuolisiin, asia siirretään keskuksen asiantuntijoiden käsiteltäväksi.

Jos analyysin perusteella ilmenee, että keskus ei ole toimivaltainen, asianomaiselle henkilölle ilmoitetaan asiasta. Hänelle kerrotaan samalla

mahdollisuuksien mukaan sen palvelun tai henkilön nimi, jonka puoleen hän voi kääntyä asiassa. Kyseessä voi olla hallintoviranomainen, kiireelliseen tai pitkäaikaisempaan apuun erikoistunut yksityinen tai julkinen toimija, poliisin yksikkö tai lakimies.

Keskukseen voi ottaa yhteyttä suoraan. Keskuksen verkkosivustolta löytyy myös [sellaisten alaan erikoistuneiden tai paikallistasolla toimivien yhdistysten tai yhteisöjen osoitteita](#), joiden kanssa keskus on sopinut yhteistyöstä. Myös niihin voi ottaa suoraan yhteyttä syrjintään liittyvissä kysymyksissä.

Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme/Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding

Rue Royale/Koningsstraat 138

1000 Bruxelles/Brussel

Puhelin: (+32) 800 12 800 – (ilmaispalvelunumero)

(+32) 2 212 30 00

Linkki

[Tasa-arvon edistämisen ja rasismintorjunnan keskus](#)

Tasa-arvoinstituutti

Tasa-arvoinstituutti IEFH (*Institut pour l'égalité des femmes et des hommes / Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen*) on riippumaton yleishyödyllinen yhteisö, jonka tehtävänä on edistää miesten ja naisten tasa-arvoa ja torjua sukupuoleen perustuvaa syrjintää.

Instituutti voi antaa oikeusapua ja esiintyä kantajana tai vastaajana oikeudenkäynneissä, jotka koskevat miesten ja naisten eriarvoista kohtelua tai transeksuaalien syrjintää.

Instituuttiin voi ottaa yhteyttä sähköisellä lomakkeella tai kirjeitse osoitteeseen

Institut pour l'égalité des femmes et des hommes/Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen

Rue Ernest Blerot / Ernest Blerotstraat 1

1070 Bruxelles/Brussel

Puhelin: (+32) 800 12 800 – (ilmaispalvelunumero)

(+32) 2 233 42 65

Faksi: (+32) 2 233 40 32

Sähköposti: [✉ egalite.hommesfemmes@iefh.belgique.be](mailto:egalite.hommesfemmes@iefh.belgique.be)

Linkki

Tasa-arvoinstituutti

Tietosuojalautakunta (CPVP)

Tietosuojalautakunta (*Commission de la protection de la vie privée / Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer*) on Belgian edustajainhuoneen (parlamentin alahuoneen) alaisuudessa toimiva riippumaton lautakunta. Se perustettiin sen jälkeen, kun tietosuojalaki annettiin 8. joulukuuta 1992. Lautakunta ei siten toimi oikeusministeriön alaisuudessa.

Tietosuojalautakunta on riippumaton valvontaviranomainen, jonka vastuulla on varmistaa tietosuojan toteutuminen henkilötietojen käsittelyssä.

Sen tehtävät jakautuvat seuraaviin viiteen tärkeimpään toimialaan: avustaminen, tiedottaminen, kantelujen käsittely, lausuntojen ja suositusten antaminen sekä lainvalvonta.

- Avustaminen: Tämä toimiala liittyy läheisesti tiedotustehtävään. Tietosuojalautakunta avustaa kaikkia, niin viranomaisia, yksityistä sektoria, tavallisia kansalaisia kuin rekisterinpitäjiäkin (jotka voivat olla luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä).

Sen tehtäviin tällä alalla kuuluu antaa pyydettyä tietoa yhtä lailla rekisteröidyille ja rekisterinpitäjälle, käyttää oikeutta päästä tietoihin ja korjata niitä, käsitellä ilmoituksia, pitää julkinen rekisteri ajan tasalla, antaa tietoa osana kanteluiden käsittelyä, antaa yksityishenkilöiden tai rekisterinpitäjien pyytämiä tietoja ja laatia vuosittain kertomus toiminnastaan parlamentille.

Tietosuojalautakunta avustaa sekä julkisia elimiä että rekisterinpitäjiä järjestämällä pyynnöstä alustavia, epämuodollisia kuulemisia. Niiden tarkoituksena on varmistaa, että tietosuojavaatimukset otetaan huomioon jo hankkeiden kehitysvaiheessa. Se myös auttaa rekisteröityjä käyttämään oikeuksiaan, etenkin tiedottamalla heidän oikeuksistaan ja noudatettavasta menettelystä. Kansainvälisen tietojenvaihdon yhteydessä tietosuojalautakunta avustaa rajat ylittävään toimintaan osallistuvia organisaatioita. Aivan kuten kansalliselakin tasolla, tietosuojalautakunta avustaa rekisteröityjä, joita rajat ylittävät tietovirrat koskevat.

- Tiedottaminen: Tietosuojalautakunta antaa tietoa sekä viranomaisille että rekisteröidyille ja rekisterinpitäjille.

Sen toimintaan tällä alalla kuuluvat vuosittaisen kertomuksen esittäminen parlamentille ja hallintosuunnitelman laatiminen, sisäisten menettelysääntöjen laatiminen, julkisen rekisterin pitäminen ja yleinen tiedottaminen (verkkosivusto, konferenssit, asiakaslähtöiset vastaukset, tietoisuuden lisääminen jne.).

Tietosuojalautakunta toimii näillä eri toimialoilla usein aktiivisesti kansallisen tason lisäksi myös kansainvälisellä tasolla, jolla sillä on keskeinen asema tiedonvälityksessä ja tietoisuuden lisäämisessä.

- Kantelujen käsittely: Kun rekisteröity tekee kantelun, tietosuojalautakunta toimii välittäjänä.

Jos rekisterinpitäjät eivät kunnioita rekisteröityjen oikeuksia, tietosuojalautakunta ryhtyy rekisteröidyn pyynnöstä toimiin valvoakseen näitä oikeuksia (oikeus vastustaa tietojen käsittelyä tai oikeista tietoja, välillinen pääsy tietoihin jne.). Tietosuojalautakunta hyödyntää kaikkia tähän tarkoitukseen käytettävissä olevia keinoja (rikosilmoituksen tekeminen syyttäjälle, kanteen nostaminen siviilituomioistuimissa jne.). Jos kyseessä on rajat ylittävä tietosuojarikkomus, se avustaa kansainvälisten tutkimusten tekemisessä. Tällaisessa tapauksessa käytännön ratkaisun löytyminen edellyttää kaikkien toimivaltaisten tietosuojaviranomaisten osallistumista.

- Lausunnot: Tietosuojalautakunta antaa lausuntoja tietosuojasäännöksistä ja -vaatimuksista.

Sen toiminta tällä alalla liittyy lähinnä viranomaisiin ja muihin vastuullisiin elimiin: se antaa lausuntoja ja suosituksia säädösehdotuksista, joihin sisältyy tietosuojaan liittyviä näkökohtia. Tietosuojalautakunta osallistuu lisäksi kansallisiin ja kansainvälisiin työryhmiin (esim. 29 artiklan mukaiseen tietosuojatyöryhmään, Berliinin ryhmään, Kansainväliseen tietosuojaviranomaisten maailmankokoukseen ja muiden tietosuojaä käsittelevien valvontaviranomaisten työryhmiin) ja pitää yhteyttä muihin vastaaviin organisaatioihin ulkomailla. Näin se on mukana tietosuoja-alan kansainvälisessä päätöksenteossa.

- Lainvalvonta: Tietosuojalautakunta varmistaa, että tietosuojalainsäädäntöä noudatetaan.

Sen vastuulla on antaa eri alojen organisaatioille, kuten rekisterinpitäjille, lupa vastaanottaa, käsitellä ja välittää henkilötietoja. Tietosuojalautakunta myös valvoo ja tarkastaa näitä rekisterinpitäjiä, esittää suosituksia ja arvioi niiden toteuttamia turvatoimia.

Tieto- tai avustuspyyntö ja kantelut voidaan toimittaa suoraan tietosuojalautakunnalle postitse, puhelimitse tai sähköpostitse käyttäen seuraavia yhteystietoja:

Commission de la protection de la vie privée/

Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer

Rue de la Presse/Drukpersstraat 35

1000 Bruxelles/Brussel

Puhelin: (+32) 2 274 48 00

Faksi: (+32) 2 274 48 35

✉ commission@privacycommission.be

Tietosuojalautakunnan toimitilat ovat avoinna yleisölle virka-aikana, mutta vain sopimuksesta. Valmistelemaa neuvontaa saa puhelinnumerosta +32 2 274 48 79 tai täyttämällä sähköisen yhteyslomakkeen.

Linkki

Tietosuojalautakunta

Muut tasa-arvoelimet

Vankeinhoitolautakunnat

Vankeinhoitolautakunnat (*commissions de surveillance des établissements pénitentiaires / commissies van toezicht op het gevangeniswezen*) valvovat vankien kohtelua vankiloissa. Lautakunnat välittävät vankien kantelut vankilan johdolle tai oikeusministeriölle ratkaistavaksi.

Jokaisella vankilalla on oma vankeinhoitolautakuntansa. Lautakuntien jäsenet ovat kansalaisjärjestöjen edustajia. Kussakin lautakunnassa on oltava vähintään yksi lääkäri ja yksi lakimies, ja lautakunnan puheenjohtajana toimii tuomari. Lisäksi paikallisten vankeinhoitolautakuntien toimintaa koordinoi keskusneuvosto (*Conseil central de surveillance pénitentiaire / Centrale toezichtsraad voor de gevangeniswezen*). Se antaa oikeusministeriölle lausuntoja vankien oloista joko pyynnöstä tai oma-aloitteisesti.

Linkkejä

[Belgian oikeusministeriön portaali](#)

[Vankiloiden yhteystiedot](#)

Valituslautakunta (käsittelee vastaanottokeskuksiin tai vastaaviin paikkoihin sijoitettujen ulkomaalaisten asioita)

Valituslautakunta (*Commission des plaintes / Klachtencommissie*) käsittelee vastaanottokeskuksiin tai vastaaviin paikkoihin sijoitettujen ulkomaalaisten tekemiä kanteluja. Se käsittelee erityisesti kanteluja, jotka perustuvat vastaanottokeskuksesta (*centres fermés*) 2. elokuuta 2002 annettuun asetukseen, niille ulkomaalaisille, jotka eivät täytä maahantulon edellytyksiä, tarkoitetuista keskuksista (*centres INAD*) 8. kesäkuuta 2009 annettuun asetukseen tai kauttakulkukeskuksista (*lieux d'hébergement*) 14. toukokuuta 2009 annettuun asetukseen.

Henkilöt, jotka majoitetaan tällaisiin keskuksiin, voivat olla laittomia maahanmuuttajia, kielteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita tai ulkomaalaisia, jotka eivät täytä maahantulon tai oleskelun edellytyksiä.

Jos kantelun tekijä on eri mieltä päätöksestä, hän voi hakea siihen muutosta Conseil d'Etat -tuomioistuimessa.

Valituslautakunnan osoitetiedot:

Secrétariat permanent de la Commission des plaintes/Permanent secretariaat van de Klachtencommissie

Service Public Fédéral Intérieur/Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken

Rue de Louvain/Leuvenseweg 1

1000 Bruxelles/Brussel

Linkki

[Belgian sisäasiainministeriö](#)

Poliisin pysyvä valvontalautakunta

[Poliisin pysyvä valvontalautakunta](#) (*Comité permanent de contrôle des services de police / Vast Comité van Toezicht op de politiediensten – "Comité P"*) on poliisia valvova riippumaton elin, joka raportoi toiminnastaan Belgian parlamentille. Lautakunta valvoo erityisesti perustuslain ja muiden lakien mukaisten yksilön oikeuksien toteutumista sekä poliisin toiminnan kohteeksi, voi tehdä kantelun poliisin toiminnasta tai antaa komitealle asiaa koskevia tietoja.

Kansalainen, joka on joutunut poliisin toiminnan kohteeksi, voi tehdä kantelun poliisin toiminnasta tai antaa komitealle asiaa koskevia tietoja.

Poliisi voi puolestaan tehdä kantelun tai antaa tietoja komitealle pyytämättä ennakoon lupaa esimieheltään, eikä häntä voida rangaista siitä.

Kantelun voi tehdä [sähköisellä lomakkeella](#).

Valvontalautakunnan yhteystiedot:

Comité permanent de contrôle des services de police/Vast Comité van Toezicht op de politiediensten

Rue de la Presse/Drukpersstraat 35/1

1000 Bruxelles/Brussel

Puhelin: (+32) 2 286 28 11

Faksi: +32 2 286 28 99

Sähköposti: info@comitep.be

Linkki

[Poliisin pysyvä valvontalautakunta](#)

Muut

Kansalaisten alustava oikeudellinen neuvonta

Kansalaisten alustava oikeudellinen neuvontapalvelu (*accueil social de première ligne / sociale eerstelijnswerking*) vastaa kansalaisten kysymyksiin eri oikeudenaloihin liittyvistä ongelmista

siviiliasioissa: asumusero, avioero, yleiset huoltajuskysymykset, lasten ensisijainen ja toissijainen asuinpaikka tai vuorotteluasuminen, lapsen oikeus pitää yhteyttä vanhempiinsa;

rikosasioissa: rikoksen sovittelu, vaihtoehdot tutkintavankeudelle, koetus aika, yhdyskuntapalvelu, ehdollinen vankeusrangaistus, ehdonalainen vapaus mielisairaalassa suoritettavasta rangaistuksesta yleisön suojelemiseksi, yhteiskuntaan sopeuttaminen, seuraamuksen kumoaminen ja poistaminen rikosrekisteristä, sähköinen valvonta, vankien lomat, rangaistuksen täytäntöönpanon keskeytys, rajoitettu vankeusrangaistus, väliaikainen vapauttaminen karkottamista tai luovuttamista varten, väliaikainen vapauttaminen lääketieteellisistä syistä, rikostuomioistuimen määräämän vapausrangaistuksen korvaaminen yhdyskuntapalvelulla

tietojen antaminen rikosten uhreille: asianomistajien/vahingonkärsijöiden oikeudet

siviili- ja rikostuomioistuinten menettelyihin liittyvät yleiset kysymykset.

[Oikeusministeriön sivustolla](#) on luettelo kaikista tuomioistuinta (*maisons de justice / justitiehuisen*) ja niiden yhteystiedot.

Linkki

[Oikeussuojan saatavuus Belgiassa \(oikeusministeriön julkaisu\)](#)

Oikeudellinen neuvonta ja maksuton oikeusapu

Ensi vaiheen oikeudellinen neuvonta (*aide juridique de première ligne / eerstelijnsbijstand*) käsittää lyhyen tapaamisen, jonka aikana hakijalle annetaan käytännön ohjeita, oikeudellista neuvontaa tai alustava oikeudellinen kannanotto. Tällaista valmistelevaa neuvontaa antavat oikeusalan ammattilaiset, yleensä asianajajat.

Joissakin tapauksissa tuomioistuin voi nimittää asianajajan antamaan hakijalle täysin tai osaksi maksutonta toisen vaiheen oikeudellista neuvontaa (*aide juridique de deuxième ligne*). Maksuvapautus ei koske oikeudenkäyntikuluja (haastemiehet, asiantuntijat, kopiot jne.). Ne voidaan kuitenkin kattaa oikeusavusta (*assistance judiciaire*).

Oikeusapua saava henkilö vapautetaan kokonaan tai osaksi maksamasta oikeudenkäyntikuluja tai oikeuslaitoksen ulkopuolisiin menettelyihin liittyviä kuluja, jos hänellä ei ole siihen varaa.

Lisätietoja oikeudellisesta neuvonnasta ja oikeusavusta on [oikeudenkäyntikuluja Belgiassa käsittelevällä Euroopan oikeusportaalin sivulla](#).

Linkit

[Oikeussuojan saatavuus Belgiassa \(oikeusministeriön julkaisu\)](#)

[Belgian ranskan- ja saksankielisten asianajajien liitto \(OBFG\)](#)

[Belgian flaamilaisten asianajajien liitto \(OVb\)](#)

Tahallisen väkivallanteon uhreille ja vapaaehtoisille pelastajille myönnettävää taloudellista tukea käsittelevä lautakunta

Lain mukaan valtio voi myöntää taloudellista tukea tahallisen väkivallanteon uhreille ja vapaaehtoisille hengenpelastajille sekä joissakin tapauksissa myös heidän perheenjäsenilleen.

Lautakuntaan voi jättää hakemuksen suoraan, asianajajan välityksellä tai kansalaisten oikeusapupalvelun ylläpitämän rikosuhripäivystyksen välityksellä.

Luettelo näistä löytyy [oikeusministeriön verkkosivuilta](#) (ranskankielisellä sivustolla ks. *Sujets de A à Z, aide financière, Commission pour l'aide financière, Infos et documents, service d'aide aux victimes*).

Lautakunnan yhteystiedot:

Service public fédéral de la Justice/Federale overheidsdienst Justitie

Commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels/Commissie voor Financiële Hulp aan Slachtoffers van Opzettelijke Gewelddaden en aan de Occasionele Redders

Boulevard de Waterloo/Waterlose Steenweg 115

Puhelin: (+32) 2 542 72 07

(+32) 2 542 72 08

[✉ commission.victimes@just.fgov.be](mailto:commission.victimes@just.fgov.be)

Lisätietoja on rikoksen uhrin oikeuksia käsittelevällä Euroopan oikeusportaalin sivulla.

Linkki

[✉ Belgian oikeusministeriö](#)

Päivitetty viimeksi: 18/12/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Bulgaria

Kansalliset tuomioistuimet

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Oikeusasiamies

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Muut

Kansalliset tuomioistuimet

Kaikki bulgarialaiset tuomioistuimet voivat käsitellä EU:n perusoikeuslainsäädäntöön kuuluvia asioita ensimmäisenä oikeusasteena, sillä perusoikeuskirja on osa EU:n primaarilainsäädäntöä (se on oikeudellisesti yhtä sitova kuin Lissabonin sopimus). Sen vuoksi bulgarialaiset voivat kääntyä maakuntatuomioistuimen puoleen ja vedota perusoikeuskirjaan, jos he katsovat, että heidän perusoikeuksiaan on rikottu. Kansallisilla tuomioistuimilla on sama toimivalta niiden perusoikeuksien osalta, jotka vahvistetaan Bulgarian perustuslaissa ja toisaalta sellaisissa kansainvälisissä sopimuksissa, joihin Bulgaria on liittynyt.

Yksittäisistä hallinnollisista päätöksistä voi valittaa hallintotuomioistuimiin ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Kaikilla tuomioistuimilla Bulgariassa on verkkosivut, joilla on tietoa tuomioistuimen organisaatiosta ja toiminnasta. [Ylimmän tuomioistuinneuvoston](#) verkkosivuilla on kattava luettelo Bulgarian tuomioistumista sekä niiden osoitteet ja verkkosivut (vain bulgariaksi).

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Ks. kohta "Oikeusasiamies".

Oikeusasiamies

Bulgarian tasavallan oikeusasiamies

Yhteystiedot:

ul. George Washington 22

Sofia 1202, Bulgaria

Puh.: +359 2 810 69 55

Sähköposti: [✉ priemna@ombudsman.bg](mailto:priemna@ombudsman.bg)

Verkkosivut: [✉ http://www.ombudsman.bg/](http://www.ombudsman.bg/)

Yksikkö/elin, joka vastaanottaa oikeuksien rikkomiseen liittyviä pyyntöjä/kanteluja/kanteita

Oikeusasiamies voi lain nojalla puuttua tapauksiin, joissa kansallisten tai paikallisten viranomaisten tai niiden henkilöstön tai julkista tehtävää hoitavien henkilöiden toiminta tai laiminlyönti on johtanut kansalaisten oikeuksien tai vapauksien loukkaamiseen. Oikeusasiamiehellä on laaja toimivalta, joka kattaa kaikki kansalaisten poliittiset, taloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja kansalaisyhteiskunnalliset sekä muut oikeudet. Oikeusasiamiehen tehtävänä on puolustaa kaikkien kansalaisten, myös lasten, vammaisten, vähemmistöjen ja ulkomaalaisten, oikeuksia.

Lyhyt kuvaus pyynnöistä/kanteluista/kanteista, joita elin käsittelee

Kantelu voidaan toimittaa oikeusasiamiehelle postitse, henkilökohtaisesti, sähköpostitse tai jopa suullisesti. Kaikki kantelut rekisteröidään virallisesti.

Kanteluja ottavat vastaan vastaanottoyksikkö (priemna) ja kirjaamo (delovodstvo). Vastaanottoyksikkö aloitti toimintansa 5. tammikuuta 2006. Asiantuntijat ottavat siellä päivittäin vastaan kansalaisia ja vastaavat puheluihin. Oikeusasiamies tapaa kansalaisia henkilökohtaisesti torstaisin klo 9–12.30.

Tapaamisesta on sovittava etukäteen.

Lyhyt kuvaus menettelystä pyyntöjen/kantelujen/kanteiden käsittelemiseksi

Kanteluja ja vihjeitä voivat oikeusasiamiehelle esittää kaikki luonnolliset henkilöt riippumatta kansalaisuudesta, sukupuolesta, poliittisista näkemyksistä ja uskonnollisesta vakaumuksesta. Kanteluja tai vihjeitä, jotka esitetään nimettömänä tai jotka koskevat yli kaksi vuotta vanhoja rikkomuksia, ei käsitellä.

Oikeusasiamies voi käynnistää tutkimuksen omasta aloitteestaan, jos hän pitää jotain ongelmaa tärkeänä yleisen edun kannalta.

Kantelut kirjataan rekisteriin, minkä jälkeen oikeusasiamiehen toimiston pääsihteeri toimittaa ne asianomaiseen yksikköön. Yksikön johtaja osoittaa kantelun asiantuntijalle, jolla on kuukausi aikaa tutkia sitä. Jos asiassa tarvitaan perusteellisempaa tutkimusta, määräaika voidaan pidentää kolmeen kuukauteen.

Tutkimuksen aikana asiantuntija voi pyytää kantelijalta lisätietoja ja kehottaa toimivaltaista hallintoelintä toteuttamaan tiettyjä toimenpiteitä tai toimittamaan tietoja. Kansallisten ja paikallisten viranomaisten ja niiden henkilöstön, oikeushenkilöiden ja kansalaisten on ilmoitettava oikeusasiamiehelle tiedot, jotka ne ovat saaneet tehtäviensä hoitamisen yhteydessä, ja niiden on tehtävä oikeusasiamiehen kanssa yhteistyötä kantelun puitteissa. Jos kantelu koskee asiaa, joka voidaan antaa ylemmän hallintoviranomaisen tai jonkin muun erityisen elimen (virasto, toimisto) käsiteltäväksi, oikeusasiamies voi neuvoa kantelijaa kääntymään toimivaltaisen elimen puoleen, paitsi jos oikeusasiamies pitää välttämättömänä tutkia asiaa itse. Jos kantelu ei kuulu oikeusasiamiehen toimivaltaan, hän ei käsittele sitä, vaan ilmoittaa kantelijalle päätöksestään ja voi neuvoa tätä kääntymään jonkin toisen viranomaisen puoleen.

Oikeusasiamies voi lähettää kantelun toimivaltaiselle viranomaiselle, jos kantelija antaa tähän suostumuksensa.

Oikeusasiamies voi milloin tahansa kesken kantelun tai vihjeen käsittelyn ehdottaa kantelijalle sekä elimelle tai henkilölle, jota kantelu tai vihje koskee, asian ratkaisemista sovittelulla. Jos osapuolet suostuvat sovitteluun, oikeusasiamies auttaa kaikin keinoin riidan sovittelussa esimerkiksi luomalla osapuolten välille neuvotteluyhteyden tai avustamalla mahdollisissa neuvotteluissa.

Lyhyt kuvaus menettelyn mahdollisista tuloksista

Oikeusasiamies voi tutkimuksen aikana havaittujen tosiseikkojen perusteella antaa toimivaltaiselle viranomaiselle suosituksia, jotta tämä välttäisi jatkossa niitä seikkoja tai käytänteitä, jotka ovat edesauttaneet ihmisoikeusrikkomusta, ellei kantelija vastusta tätä. Oikeusasiamies antaa usein lausuntoja tietyistä ongelmista. Lausunnot julkaistaan oikeusasiamiehen verkkosivuilla ja lähetetään toimivaltaisille viranomaisille ja viestimille. Jos oikeusasiamies toteaa, että ongelmat johtuvat voimassa olevat lainsäädännöstä, hän voi suosittaa, että kansalliskokous tai ministerineuvosto tarkistaa kyseistä lainsäädäntöä. Jos oikeusasiamies toteaa, että säädös on perustuslain vastainen ja loukkaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia, hän voi viedä asian perustuslakituomioistuimeen. Havaitessaan ristiriitoja oikeuskäytännössä oikeusasiamies voi pyytää korkeinta kassaatiotuomioistuinta ja korkeinta hallinto-oikeutta antamaan tulkitsevan tuomion tai päätöksen.

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Tasa-arvoviranomainen

1. Syrjinnän vastainen komitea

Yhteystiedot:

Bul. Dragan Tsankov 35

Sofia 1125, Bulgaria

Puh.: + 359 2 807 30 30

Faksi: + 359 2 807 30 58

Sähköposti: [✉ kzd@kzd.bg](mailto:kzd@kzd.bg)

Verkkosivut: [✉ http://www.kzd-nondiscrimination.com/](http://www.kzd-nondiscrimination.com/)

Yksikkö/elin, joka vastaanottaa oikeuksien rikkomiseen liittyviä pyyntöjä/kanteluja/kanteita

Syrjinnän vastainen komitea (bulgariankielinen lyhenne: KZD)

Lyhyt kuvaus pyynnöistä/kanteluista/kanteista, joita elin käsittelee

Menettely komiteassa voidaan käynnistää

uhrin kirjallisen kantelun perusteella

komitean aloitteesta

luonnollisten tai oikeushenkilöiden tai kansallisten tai kunnallisten elinten vihjeiden perusteella.

Kantelu on tehtävä tai vihje on esitettävä komitealle kolmen vuoden kuluessa rikkomisesta. Kyseisen määräajan umpeuduttua ei menettelyä enää voida aloittaa. Jos menettely on jo käynnistetty, se päätetään. Jos komitea toteaa, että asia on jo viety tuomioistuimeen, se ei käynnistä menettelyä. Jo käynnistetty menettely keskeytetään, jos kantelu tai vihje peruutetaan tai jos kantelija ei korjaa havaittua virhettä komitean asettamassa määräajassa.

Kantelussa tai vihjeessä on esitettävä seuraavat seikat:

kantelijan tai vihjeen esittäjän nimi

kantelijan osoite tai kotipaikka ja osoite

selostus kantelun tai vihjeen perusteena olevista seikoista (aika, paikka, tekijä sekä kantelussa mainittujen henkilöiden teot tai laiminlyönnit, jos he ovat toimineet yksityishenkilöinä, tai jos he ovat vastaajan palveluksessa, oikeudellisista tai sopimusvelvoitteista ammattitoiminnan yhteydessä aiheutuvat teot tai laiminlyönnit, jotka ovat johtaneet syrjintään)

kantelijan esittämät käytännön vaatimukset, jotka kuuluvat syrjinnän vastaisessa laissa säädettyyn KZD:n toimivaltaan, ja kantelijan hallussa olevat todisteet eli kirjalliset asiakirjat tai tosiseikat, jotka kantelija haluaa komitean tutkivan (esimerkiksi todistajat, joita komitean olisi kuultava, tai tieto sellaisten kirjallisten todisteiden sijaintipaikasta, joita hallussaan pitävä kolmas osapuoli ei ole asianosaisena hallinnollisessa menettelyssä)

päiväys ja kantelijan tai hänen edustajansa allekirjoitus.

Lyhyt kuvaus menettelystä pyyntöjen/kantelujen/kanteiden käsittelemiseksi

Menettelyn aloittamisen jälkeen komitean puheenjohtaja osoittaa asian työryhmälle, joka on erikoistunut kyseiseen syrjinnän muotoon. Työryhmä nimeää keskuudestaan puheenjohtajan ja esittelijän. Esittelijä käynnistää tutkimuksen, jonka aikana hän kerää tarvittavat kirjalliset todisteet luodakseen kokonaiskuvan seikoista, jotka ovat johtaneet syrjintään. Tutkimus on suoritettava 30 päivän kuluessa. Monimutkaisissa tapauksissa komitean puheenjohtaja voi pidentää määräaikaa 30 päivällä. Tutkimuksen päätyttyä esittelijä laatii raportin ja esittää sen työryhmän puheenjohtajalle. Työryhmän puheenjohtaja vahvistaa työryhmän julkista käsittelyä varten päivämäärän ja lähettää kutsun osapuolille.

Komitealla on toimivalta

vaatia tutkimuksessa tarvittavia asiakirjoja ja tietoja

vaatia tutkimuksen kohteena olevilta henkilöitä selvityksiä

kuulla todistajia.

Kaikkien osapuolten sekä kansallisten ja paikallisten viranomaisten on tehtävä komitean kanssa yhteistyötä tutkinnan aikana. Niiden on toimitettava pyydyt tiedot ja asiakirjat ja annettava tarvittaessa kirjallisia selvityksiä. Kieltäytymisestä voidaan määrätä seuraamuksia.

Lyhyt kuvaus menettelyn mahdollisista tuloksista

Ensimmäisen kuulemisen aikana työryhmän puheenjohtaja kehottaa osapuolia sopimaan asiasta. Jos osapuolet pääsevät yhteisymmärrykseen, voidaan laatia sopimus, joka hyväksytään päätöksellä. Tällöin asian käsittely päättyy. Jos sopimus kattaa vain osan riita-asiasta, menettelyä jatketaan sopimuksen ulkopuolelle jäävien seikkojen osalta. Komitea valvoo hyväksymänsä sopimuksen täytäntöönpanoa.

Jos sopimukseen ei päästä, komitea tekee päätöksen pääasiassa 14 päivän kuluessa julkisesta kuulemisesta.

Komitea voi päätöksessään

vahvistaa, onko oikeuksia rikottu

vahvistaa rikkomiseen syyllistyneen osapuolen ja rikkomisen uhrin

todetessaan rikkomisen määrätä seuraamuksia ja/tai sitovia hallinnollisia toimenpiteitä.

Komitea voi määrätä seuraavia hallinnollisia täytäntöönpanotoimia:

antaa työnantajille ja viranomaisille sitovia ohjeita syrjinnän vastaisessa lainsäädännössä säädettyjen rikkomusten korjaamiseksi

keskeyttää työnantajan laittomien päätösten tai määräysten täytäntöönpanon, jos ne johtavat tai voivat johtaa syrjintään.

Varmistaakseen lainsäädännön tehokkaan soveltamisen komitea valvoo päätöstensä täytäntöönpanoa.

Sen päätöksiin voi hakea muutosta Sofian hallintotuomioistuimesta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta.

2. Kansallinen tasa-arvoneuvosto

Yhteystiedot:

Ministerineuvosto
bul. Dondukov 1
Sofia 1594, Bulgaria

Verkkosivut: <http://www.mlsp.government.bg/equal/index.asp>

Yksikkö/elin, joka vastaanottaa oikeuksien rikkomiseen liittyviä pyyntöjä/kanteluja/kanteita

Kansallinen tasa-arvoneuvosto (bulgariankielinen lyhenne: NSRZHM)

Lyhyt kuvaus pyynnöistä/kanteluista/kanteista, joita elin käsittelee

NSRZHM huolehtii valtiollisten elinten ja valtiosta riippumattomien järjestöjen vuoropuhelusta, yhteistyöstä ja koordinoinnista asioissa, joissa on kyse kansallisen toimintapolitiikan laatimisesta ja täytäntöönpanosta sukupuolten tasa-arvon toteuttamiseksi.

Lyhyt kuvaus menettelystä pyyntöjen/kantelujen/kanteiden käsittelemiseksi

Kansallinen tasa-arvoneuvosto:

konsultoi ministerineuvostoa

tarkastelee lainsäädäntöön ja päätöksiin liittyviä tasa-arvonäkökohtia ja antaa lausuntoja

tarkastelee ministerineuvoston säädösluonnoksia ja antaa lausuntoja siitä, vastaavatko ne tasa-arvopolitiikan tavoitteita

koordinoi viranomaisten ja valtiosta riippumattomien järjestöjen toimia kansallisen tasa-arvopolitiikan toteuttamiseksi ja varmistaa, että Bulgarian tasavalta noudattaa asiaa koskevia kansainvälisiä velvoitteitaan

ehdottaa toimenpiteitä kansallisen tasa-arvopolitiikan toteuttamiseksi joko itsenäisesti tai yhdessä syrjinnän vastaisen komitean kanssa

pitää yhteyttä vastaaviin ulkomaisiin viranomaisiin ja kansainvälisiin järjestöihin, joilla on samanlaiset tehtävät ja toimivalta

auttaa työmarkkinaosapuolia ja kansainvälisiä järjestöjä toteuttamaan kansallisesti merkittäviä maanlaajuisia ja alueellisia hankkeita, jotka koskevat

sukupuolten välistä tasa-arvoa sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista, ja raportoi niiden tuloksista

organisoi sukupuolten tasa-arvoon liittyvää tutkimustoimintaa.

Lyhyt kuvaus menettelyn mahdollisista tuloksista

Kansallisen tasa-arvopolitiikan laatiminen ja soveltaminen

Tietosuojaviranomainen

1. Tietosuojalautakunta

Yhteystiedot:

Bul. Prof. Tsvetan Lazarov 2

Sofia 1592, Bulgaria

Puh.: + 359 2 91 53 518

Faksi: + 359 2 91 53 525

Sähköposti: [✉ kzld@cpdp.bg](mailto:kzld@cpdp.bg)

Verkkosivut: [✉ http://www.cdpd.bg/](http://www.cdpd.bg/)

Yksikkö/elin, joka vastaanottaa oikeuksien rikkomiseen liittyviä pyyntöjä/kanteluja/kanteita

Tietosuojalautakunta (bulgariankielinen lyhenne: KZLD)

Lyhyt kuvaus pyynnöistä/kanteluista/kanteista, joita elin käsittelee

Tietosuojalautakunta edistää kansallista politiikkaa henkilötietojen suojaamiseksi.

Sillä on toimivalta tutkia kanteluja, jotka koskevat tietosuojalaissa mainittujen oikeuksien rikkomista.

Lyhyt kuvaus menettelystä pyyntöjen/kantelujen/kanteiden käsittelemiseksi

Kaikki luonnolliset henkilöt, joiden henkilötietosuojalaissa määritellyjä oikeuksia on rikottu, voivat kääntyä tietosuojalautakunnan puoleen vuoden kuluessa

päivästä, jolloin rikkomus tuli ilmi, kuitenkin viiden vuoden kuluessa rikkomisesta. Lautakuntaan saapuvat kantelut käsittelee ensimmäisenä oikeudellisten

menettelyjen ja valvonnan osasto, joka esittää lautakunnalle, voidaanko kantelu ottaa käsiteltäväksi. Tietosuojalautakunta päättää kantelun käsittelystä

suljetuin ovin. Se voi päättää käynnistä tutkimuksen, kerätä todisteita tai kuulla kolmansia osapuolia. Jos kantelu voidaan ottaa käsiteltäväksi, lautakunta

ilmoittaa osapuolille ja päättää käsittelypäivän. Tietosuojalautakunta käsittelee kantelun julkisessa istunnossa ja ilmoittaa siitä osapuolille ja niille, joita asia

kiinnostaa. Lautakunta tekee kantelusta päätöksen 30 päivän kuluessa sen vastaanottamisesta. Tietosuojalautakunnan päätöksestä toimitetaan jäljennös

osapuolille ja asianomaisille. Tietosuojalautakunta tekee päätöksenä 30 päivän kuluessa kantelun vastaanottamisesta, ja se voi antaa pakottavia ohjeita,

vahvistaa määräajan rikkomisen lopettamiselle tai määrätä hallinnollisen seuraamuksen. Tietosuojalautakunnan päätökseen voi hakea muutosta

korkeimmasta hallinto-oikeudesta 14 päivän kuluessa päätöksen vastaanottamisesta.

Lyhyt kuvaus menettelyn mahdollisista tuloksista

Tietosuojalautakunta antaa lausuntoja tietosuojalainsäädännön soveltamisalaan kuuluvista säädösluonnoksista sekä luonnollisten ja oikeushenkilöiden,

viranomaisten ja järjestöjen pyynnöistä.

Tietosuojalautakunta antaa henkilötietojen käsittelystä vastaaville sitovia ohjeita henkilötietojen suojelusta.

Tietosuojalautakunta keskeyttää väliaikaisesti henkilötietojen käsittelyn, jos se on vastoin tietosuojasäännöksiä.

Muut erikoistuneet elimet

1. Etnisiä ja integraatiokysymyksiä käsittelevä kansallinen komitea

Yhteystiedot:

Ministerineuvosto

bul. Dondukov 1

Sofia 1594, Bulgaria

Puh.: +359 2 940 36 22

Faksi: +359 2 940 21 18

Sähköposti: [✉ Rositsa.Ivanova@government.bg](mailto:Rositsa.Ivanova@government.bg) - NSEIV:n sihteeri

Verkkosivut: [✉ http://www.nccedi.government.bg/](http://www.nccedi.government.bg/)

Yksikkö/elin, joka vastaanottaa oikeuksien rikkomiseen liittyviä pyyntöjä/kanteluja/kanteita

Etnisiä ja integraatiokysymyksiä käsittelevä kansallinen komitea (bulgariankielinen lyhenne: NSEIV)

Lyhyt kuvaus pyynnöistä/kanteluista/kanteista, joita elin käsittelee

NSEIV ja sen sihteeristö käsittelevät kaikki etniset kysymykset.

Sihteeristössä ei ole erityistä yksikköä pyyntöjen ja kantelujen vastaanottamista varten, mutta tarvittaessa sen asiantuntijat hoitavat nämä tehtävät.

Lyhyt kuvaus menettelystä pyyntöjen/kantelujen/kanteiden käsittelemiseksi

NSEIV on konsultointi- ja koordinoitielin, joka auttaa ministerineuvostoa laatimaan ja toteuttamaan etnisiä ja integraatiokysymyksiä koskevaa kansallista politiikkaa.

Komitea edistää valtiollisten elinten ja Bulgarian etnisiä vähemmistöjä edustavien valtiosta riippumattomien järjestöjen sekä väestöryhmien keskinäisten suhteiden alalla toimivien kansalaisjärjestöjen yhteistyötä.

NSEIV koordinoi, valvoo ja seuraa "Romanien osallisuuden vuosikymmen 2005–2015" -aloitteen puitteissa laaditun kansallisen toimintasuunnitelman sekä kaikkien julkisten laitosten samassa yhteydessä toimivaltuuksiensa mukaisesti antamien sitoumusten täytäntöönpanoa.

Bulgariassa on perustettu aluejohtajien alaisuuteen konsultointi- ja koordinoititehtäviä hoitavia alueellisia komiteoita, jotka tekevät yhteistyötä etnisten kysymysten ja integraation alalla sekä tukevat etnisiä ja integraatiokysymyksiä koskevan politiikan täytäntöönpanoa aluetasolla.

Toimivaltainen aluekomitea voi lisäksi päättää luoda kunnallisia komiteoita, jotka huolehtivat etnisiä ja integraatiokysymyksiä koskevasta yhteistyöstä.

Lyhyt kuvaus menettelyn mahdollisista tuloksista

Monien hallinnollisten velvollisuuksiensa lisäksi NSEIV:n sihteeristö ylläpitää operatiivisia suhteita ja antaa menetelmiin liittyvää tukea etnisiä ja integraatiokysymyksiä käsitteleville alueellisille ja kunnallisille komiteoille.

2. Vammaisneuvosto

Yhteystiedot:

Ul. Sofroni Vrachanski 104–106

Sofia 1233, Bulgaria

Puh.: +359 2 931 80 95 832 90 73

Faksi: +359 2 832 41 62

Sähköposti: ahu@mlsp.government.bg

Verkkosivut: <http://ahu.mlsp.government.bg/>

Yksikkö/elin, joka vastaanottaa oikeuksien rikkomiseen liittyviä pyyntöjä/kanteluja/kanteita

Vammaisneuvosto (bulgariankielinen lyhenne: AHU)

Lyhyt kuvaus pyynnöistä/kanteluista/kanteista, joita elin käsittelee

Neuvosto käsittelee ensisijaisesti pyynnöt, jotka koskevat kirjaamista lääkintälaitteiden- ja apuvälineiden toimittajien rekisteriin sekä vammaisten omistamien yritysten tai vammaisia palveluevien yritysten rekisteriin, ja pyynnöt, jotka liittyvät vammaisten oikeuksiin sekä AHU:n rahoittamien ohjelmien puitteissa toteutettaviin hankkeisiin.

Lyhyt kuvaus menettelystä pyyntöjen/kantelujen/kanteiden käsittelemiseksi

Pyynnöt kirjataan Dokman-tietojenkäsittelyjärjestelmään, minkä jälkeen neuvoston pääjohtaja lähettää ne pääsihteerille ja eri yksiköiden johtajille, jotka jakavat ne asiasta vastaaville käsitteleville.

Lyhyt kuvaus menettelyn mahdollisista tuloksista

Pydytty hallinnollinen toimi toteutetaan tai hakijalle lähetetään vastaus.

3. Kansallinen lastensuojeluvirasto

Yhteystiedot:

Ul. Triaditsa 2

Sofia 1051, Bulgaria

Puh.: +359 2 933 90 10, +359 2 933 90 16

Faksi: +359 2 980 24 15

Sähköposti: sacp@sacp.government.bg

Verkkosivut: <http://sacp.government.bg/>

Yksikkö/elin, joka vastaanottaa oikeuksien rikkomiseen liittyviä pyyntöjä/kanteluja/kanteita

Kansallinen lastensuojeluvirasto (bulgariankielinen lyhenne: DAZD)

Lyhyt kuvaus pyynnöistä/kanteluista/kanteista, joita elin käsittelee

Bulgaria hyväksyi vuonna 2000 lastensuojelulain ja perusti vuonna 2001 kansallisen lastensuojeluviraston ja varmisti näin YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa vahvistettujen oikeuksien suojelun. Lisäksi se sitoutui antamaan asianmukaista tukea vanhemmille ja laillisille huoltajille näiden kasvatustehtävässä sekä varmistamaan lasten hyvinvoinnin turvaamiseksi tarvittavien elinten, laitosten ja palvelujen toteuttamisen.

Lasten suojelusta ovat Bulgariassa vastuussa

kansallisen lastensuojeluviraston johtaja ja henkilöstö
sosiaalivirastot

työ- ja sosiaaliministeri, sisäministeri, opetus-, nuoriso- ja tiedeministeri, oikeusministeri, ulkoministeri, kulttuuriministeri, terveysministeri ja kuntien johtajat.

Lyhyt kuvaus menettelystä pyyntöjen/kantelujen/kanteiden käsittelemiseksi

Lastensuojelulain mukaan valtio takaa erityisen suojan kaikille lapsille, jotka ovat vaarassa. Lain mukaan kaikkia lapsia on suojeltava väkivallalta: lasta ei saa pakottaa toimintaan, joka haittaa hänen fyysisistä, psyykkistä tai moraalista kehitystään tai koulutustaan. Kaikkia lapsia on suojeltava heidän ihmisarvoaan halventavilta opetusmenetelmiltä, fyysiseltä, psyykkiseltä ja muulta väkivallalta ja kaikenlaiselta toiminnalta, joka vahingoittaa heidän etujaan. Lisäksi kaikkia lapsia on suojeltava kerjäämiseen, prostituutioon, pornografiaan ja laittomaan varojen keräämiseen pakottamiselta sekä seksuaaliselta väkivallalta.

Vaarassa olevia lapsia suojellaan seuraavien toimenpitein:

suojelutoimet perheiden parissa: neuvonta, tuki, oikeudellinen apu, psykologinen tuki, ohjaus sosiaalipalveluihin. Suojelutoimista päättää sosiaalivirasto vanhempien, huoltajien, holhoojien, kasvattajien tai lapsen itsensä pyynnöstä tai sosiaaliviraston omasta aloitteesta, ja niiden toteuttamisesta vastaavat sosiaalipalvelujen tarjoajat tai sosiaalivirasto;

lapsen sijoittamisesta perheen ulkopuolelle (omaisten tai sukulaisten hoiviin, sijaisperheeseen, lastenkotiin tai muuhun laitokseen) päättää tuomioistuin. Sitä ennen lapsen väliaikaisesta sijoittamisesta vastaa lapsen asuinpaikan sosiaalivirasto;

lapsi sijoitetaan laitokseen vain, jos hän ei voi mitenkään enää asua omassa kodissaan.

Lyhyt kuvaus menettelyn mahdollisista tuloksista

DAZD:n johtajalla on seuraavat valtuudet lapsen oikeuksien suojelemiseksi:

tarkastaa, että lapsen oikeuksia kunnioitetaan kaikissa valtion ja kuntien sekä yksityisissä kouluissa, päiväkodeissa, tukiyksiköissä, hoitolaitoksissa, sosiaalivirastoissa, lapsille suunnattujen sosiaalipalvelujen tarjoajissa sekä lastensuojelun alalla toimivissa voittoja tavoittelemattomissa oikeushenkilöissä.

Jos oikeuksia on rikottu, voidaan antaa kieltomääräys. Sen noudattamatta jättämisestä voidaan määrätä seuraamus tai uhkasakko;

seuraa ja valvoo, että erityisoppilaitokset kunnioittavat lapsen oikeuksia, ja havaitessaan oikeuksien rikkomisen antaa kieltomääräyksen. Sen noudattamatta jättämisestä voidaan määrätä seuraamus tai uhkasakko;

valvoo, että lastensuojeluviranomaiset noudattavat normeja, ja havaitessaan rikkomisen antaa kieltomääräyksen. Sen noudattamatta jättämisestä voidaan määrätä seuraamus tai uhkasakko. Sakkojen määräämistä edeltää pitkä menettely. Jos DAZD toteaa tarkastusten pohjalta, että lapsen oikeuksia on rikottu, se määrää ensin pakottavan seuraamuksen (antaa hallinnollisen määräyksen), josta on mahdollista valittaa tuomioistuimeen määräajassa. Ellei valitusta tehdä 14 päivän kuluessa, seuraamus tulee voimaan. Seuraamuksen voimassaolon päätyttyä sen kohteen on ilmoitettava DAZD:lle, onko seuraamusta noudatettu.

4. Kansallinen pakolaisvirasto (toimii ministerineuvoston alaisuudessa)

Yhteystiedot:

bul. Knyaginya Maria Luiza 114 B

Serdika

1233 Sofia, Bulgaria

Puh.: +359 2 80 80 901 (johtaja)

Faksi: +359 2 295 59 905

Sähköposti: [✉ sar@saref.government.bg](mailto:sar@saref.government.bg)

Verkkosivut: [✉ http://www.aref.government.bg/](http://www.aref.government.bg/)

Yksikkö/elin, joka vastaanottaa oikeuksien rikkomiseen liittyviä pyyntöjä/kanteluja/kanteita

Kansallinen pakolaisvirasto (bulgariankielinen lyhenne: DAB)

Lyhyt kuvaus pyynnöistä/kanteluista/kanteista, joita elin käsittelee

Sama koskee perheen yhdistämishakemuksia (34 pykälä) ja muutoksenhakua päätöksiin, jotka on tehty suojelua koskevista hakemuksista. Muut hakemukset käsitellään DAB:n sisäisten, suojelun myöntämistä koskevien menettelysääntöjen mukaisesti.

Lyhyt kuvaus menettelystä pyyntöjen/kantelujen/kanteiden käsittelemiseksi

Tärkein turvapaikanhakijoiden, pakolaisten ja humanitaarista suojelua (toissijaista suojelua) saavien oikeuksia säätelevä laki on turvapaikkaa ja pakolaisia koskeva laki. Yhdessä hallintomenettelylain ja ulkomaalaislain kanssa se muodostaa oikeudelliset puitteet turvapaikka-asioissa.

Turvapaikkaa ja pakolaisia koskevan lain mukaan ulkomaalaisille voidaan Bulgariassa myöntää neljän tyyppistä erityissuojelua:

turvapaikka: Bulgarian presidentti myöntää turvapaikan ulkomaalaisille, joita vainotaan vakaumuksen vuoksi tai sen takia, että he ovat puolustaneet kansainvälisesti tunnustettuja oikeuksia ja vapauksia

pakolaisasema

humanitaarinen asema (joka vastaa direktiivin 2004/83/EY 15 artiklassa tarkoitettua toissijaista suojeluasemaa)

tilapäinen suojelu: myönnetään eräissä tapauksissa, kun maahan saapuu paljon ulkomaalaisia, joiden on ollut pakko lähteä alkuperämaastaan.

Kansallisella pakolaisvirastolla on toimivalta käsitellä pakolaisasemaa tai humanitaarista suojelua koskevat hakemukset. Viraston johtaja on ainoa, jolla on valtuudet myöntää tämäntyyppistä suojelua Bulgariassa.

Kaikki pakolaisasemaa koskevat hakemukset, jotka perustuvat turvapaikkaa ja pakolaisia koskevaan lakiin, käsitellään tällä hetkellä Sofian ja Banian (Nova Zagoran kaupungissa) rekisteröinti- ja vastaanottokeskuksissa.

Jotta suojelun myöntämistä koskeva menettely voidaan aloittaa Bulgariassa, hakijoiden on käytävä henkilökohtaisesti kirjautumassa kansallisessa pakolaisvirastossa. Jos ulkomaalainen on tehnyt suojelua koskevan hakemuksen joko Bulgarian rajalla tai jossakin muussa virastossa, näiden on ilmoitettava asiasta viipymättä kansalliselle pakolaisvirastolle.

Ulkomaalaiset, jotka tekevät hakemuksen DAB:n virkailijoille, rekisteröidään samana päivänä.

Kansallisen pakolaisviraston on annettava hakijoille heidän ymmärtämällään kielellä ohjeita hakemuksen tekemisestä, menettelystä, heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sekä järjestöistä, jotka antavat oikeudellista ja sosiaalista apua. Kääntäjä lukee nämä ohjeet ulkomaalaisille ennen rekisteröintiä. Hakijalle annetaan jäljennös ohjeista kielellä, jota hän ymmärtää. Rekisteröinnin yhteydessä hakija ilmoittaa hakulomakkeessa pelkästään biologiset tietonsa. Sen jälkeen sovelletaan Dublin-menettelyä, jonka mukaan hakijalta otetaan esimerkiksi sormenjäljet Eurodac-järjestelmää varten ja häneltä kysytään vakiokysymyksiä hänen matkareitistään.

Jos Bulgaria vastaa hakemuksen käsittelystä, sovelletaan nopeutettua menettelyä. Menettelystä vastaa henkilö, joka haastatteli hakijan (johtajan valtuuttama virkailija). Päätöksessä voidaan hylätä hakemus ilmeisen perusteettomana turvapaikkaa ja pakolaisia koskevassa laissa määrätyistä syistä, keskeyttää menettely tai siirtää hakemus tavanomaiseen käsittelyyn.

Ellei nopeutetussa menettelyssä ole tehty päätöstä kolmessa päivässä, hakemus käsitellään automaattisesti tavanomaisessa menettelyssä. Hakijaa haastatellut virkailija antaa päätöstä varten lausunnon, jonka toimivaltaiset viranomaiset hyväksyvät. Se voidaan palauttaa menettelyllisiä lisätoimenpiteitä tai annettujen tietojen tarkempaa analysointia varten. Jos lausunto hyväksytään, laaditaan päätösluonnos, jotka menettelystä vastaavan osaston viranomaiset tutkivat ja hyväksyvät. Sen jälkeen viraston johtaja hyväksyy ja allekirjoittaa päätöksen.

Lyhyt kuvaus menettelyn mahdollisista tuloksista

Pakolaisaseman tai humanitaarisen suojelun myöntäminen tai suojelua koskevan hakemuksen hylkääminen.

5. Ihmisoikeuksia ja poliisitoiminnan etiikkaa käsittelevä pysyvä komitea (bulgariankielinen lyhenne: PKPChPE)

Yhteystiedot:

Sisäministeriö

Ul. 6-ti Septemvri 29

Sofia 1000, Bulgaria

Puh.: + 359 2 982 50 00 (vaihe)

Verkkosivut: [✉ http://www.mvr.bg/](http://www.mvr.bg/)

Yksikkö/elin, joka vastaanottaa oikeuksien rikkomiseen liittyviä pyyntöjä/kanteluja/kanteita

Ihmisoikeuksia ja poliisitoiminnan etiikkaa käsittelevä pysyvä komitea (bulgariankielinen lyhenne: PKPChPE)

Lyhyt kuvaus pyynnöistä/kanteluista/kanteista, joita elin käsittelee

Komitealla on tärkeä rooli sisäministeriön toiminnassa, sillä se edistää synergiaa kansalaisyhteiskunnan kanssa. Aluetasolla toimii alueellisia komiteoita sisäministeriön alueellisten yksiköiden puitteissa.

Komitea tarkastelee kokouksissaan kaikkia ministeriön hallussa olevia asiakirjoja, jotka koskevat ihmisoikeuksien noudattamista.

Lyhyt kuvaus menettelystä pyyntöjen/kantelujen/kanteiden käsittelemiseksi

Komitea tekee aktiivisesti yhteistyötä erilaisten järjestöjen kanssa, edistää hyviä poliisikäytänteitä ja pyrkii mukauttamaan Bulgarian soveltamat säännöt vastaamaan EU-jäsenyydestä aiheutuvia vaatimuksia. Komitean toiminta perustuu vuotuisiin työsuunnitelmiin, jotka kattavat useita aihealueita:

säädösten soveltamisen tarkastelu ja parannusehdotusten laatiminen
eettisten käyttäytymissääntöjen ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen edistäminen sisäministeriön virkamiesten jokapäiväisessä toiminnassa
virkamiehille tarkoitettu temaattinen koulutus ihmisoikeuksien suojelusta.

Lyhyt kuvaus menettelyn mahdollisista tuloksista

poliisin pidättämien henkilöiden oikeuksien kunnioittaminen
eettisten sääntöjen noudattaminen

tarkastukset, joilla pyritään varmistamaan, että sisäministeri, apulaisministerit, sisäministeriön pääsihteeri ja yksiköiden johtajat noudattavat lainsäädäntöä ja ministeriön asetuksia, jotka koskevat erityisesti poliisitoiminnan etiikkaa ja ihmisoikeuksien suojelua.

6. Kansalliskokouksen ihmisoikeus-, uskonto- ja vetoomuskomitea

Yhteystiedot:

Pl. Narodno Sabranie 2 (täysistuntosali)

Pl. Knyaz Aleksandar I 1 (valiokunnat ja parlamentin jäsenten kabinetit)

Sofia 1169, Bulgaria

Vaihde: +359 2 939 39

Faksi: +359 2 981 31 31

Sähköposti: [✉ infocenter@parliament.bg](mailto:infocenter@parliament.bg)

Sähköposti: [✉ humanrights@parliament.bg](mailto:humanrights@parliament.bg)

Verkkosivut: [✉ http://www.parliament.bg/](http://www.parliament.bg/)

Yksikkö/elin, joka vastaanottaa oikeuksien rikkomiseen liittyviä pyyntöjä/kanteluja/kanteita

Kansalliskokouksen ihmisoikeus-, uskonto- ja vetoomuskomitea (bulgariankielinen lyhenne: KPChVZhPG)

Lyhyt kuvaus pyynnöistä/kanteluista/kanteista, joita elin käsittelee

Komitealla on kaksi tehtävää: se antaa **lainsäädäntöä** ihmisoikeuksia ja uskontoja koskevissa asioissa sekä hoitaa **muita asioita** eli ratkaisee ongelmia, joita kansalaiset, valtiosta riippumattomat järjestöt, yhdistykset ja säätiöt mainitsevat esittämässään kanteluissa, pyynnöissä, vihjeissä, ehdotuksissa ja anomuksissa.

Aihealueet vaihtelevat ja kattavat kaikki yhteiskunnan osa-alueet, jotka eivät kuulu tuomioistuinten toimivaltaan. Useimmat kantelut ja vihjeet koskevat sosiaalisia kysymyksiä. Usein käsitellään myös oikeusjärjestelmää, kuluttajien oikeuksia, sisäministeriön toimintaa tai laiminlyöntejä, kuntien yleisiä tai erityisiä maankäyttösuunnitelmia, luvattomia rakennuksia sekä maatalous- ja metsäalueiden palauttamista alkuperäisille omistajille. Komitea käsittelee myös ongelmia koulutuksen ja terveyden alalla, paikallisyhteisöjen toimintaa tai laiminlyöntejä, uskonnollisia kysymyksiä, julkishallinnon toimintaa, syrjintätapauksia, eettisiä ongelmia jne.

Lyhyt kuvaus menettelystä pyyntöjen/kantelujen/kanteiden käsittelemiseksi

Komitean tehtävät on tiukasti määritelty, ja se toimii yhdyssiteenä kansalliskokouksen ja Bulgarian kansalaisten välillä. Komitean sisäisissä säännöissä määritellään, miten sille postitse tai sähköisesti ja/tai kansalliskokouksen kirjaamon kautta toimitetut kantelut, pyynnöt, anomukset, vihjeet ja ehdotukset rekisteröidään, siirretään, arkistoidaan ja käsitellään. Kaikille asiakirjoille annetaan viitenumero, asiakirjat kirjataan erityiseen rekisteriin ja siirretään aihealueen mukaisesti toimivaltaiselle asiantuntijalle, joka tarkastelee ongelmaa ja laatii vastauksen tai siirtää asian määräajassa toimivaltaiselle toimielimelle. Komitea valvoo määräaikojen noudattamista ja kiinnittää erityistä huomiota tapauksiin, joissa kansalliset tai paikalliset viranomaiset eivät noudata hallintomenettelylaissa vastaamiselle asetettuja määräaikoja. Komitean asiantuntijat antavat kansalaisille neuvontaa myös puhelimitse näiden menettelyllisistä oikeuksista ja siitä, miten nämä voivat saada apua.

Komitea ei käsittele nimettömiä vihjeitä.

Lyhyt kuvaus menettelyn mahdollisista tuloksista

Kansalaiset saavat neuvoja ja apua Bulgarian perustuslaissa heille vahvistettujen oikeuksien suojelemisessa.

7. Seuraamusten täytäntöönpanoa valvova oikeusministeriön osasto (bulgariankielinen lyhenne: GDIN)

Yhteystiedot:

Bul. Gen. N. Stoletov 21

Sofia 1309, Bulgaria

Puh.: + 359 2 813 91 90

Faksi: +359 2 931 15 74

Sähköposti: [✉ mailto:gdin_ias@abv.bg](mailto:mailto:gdin_ias@abv.bg); [✉ gdin@gdin.bg](mailto:gdin@gdin.bg)

Verkkosivut: [✉ http://www.gdin.bg/](http://www.gdin.bg/)

Yksikkö/elin, joka vastaanottaa oikeuksien rikkomiseen liittyviä pyyntöjä/kanteluja/kanteita

Seuraamusten täytäntöönpanoa valvova oikeusministeriön osasto (bulgariankielinen lyhenne: GDIN)

Lyhyt kuvaus pyynnöistä/kanteluista/kanteista, joita elin käsittelee

Vangittujen pyynnöt/kantelut/kanteet koskevat pääasiassa heille määrättyjä rangaistuksia, siirtoa toiseen vankilaan, rangaistusten täytäntöönpanoa, vankeusolosuhteita, terveydenhoitoa sekä vankeinhoitoviranomaisten toimintaa tai laiminlyöntejä.

Lyhyt kuvaus menettelystä pyyntöjen/kantelujen/kanteiden käsittelemiseksi

Rangaistusten määräämistä koskevan lain 101 pykälässä tarkoitetuista, seuraamuksia koskevista päätöksistä, jotka on tehnyt joko vankilan tai rangaistuslaitoksen johtaja, voi valittaa GDIN:n pääjohtajalle. Jos päätöksen on tehnyt GDIN:n pääjohtaja, siitä voi valittaa oikeusministerille 7 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta. Päätöksiin, joissa henkilö määrätään suorittamaan rangaistusta eristyksen, voi hakea muutosta sen paikkakunnan piirituomioistuimesta, jossa vankila tai rangaistuslaitos sijaitsee, kolmen päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta.

Rangaistusten määräämistä koskevan lain 120 pykälässä tarkoitettujen päätökset, joissa vanki määrätään eristyksen enintään kahdeksi kuukaudeksi ja joiden mukaan vanki ei saa osallistua laitoksen yhteiseen toimintaan, tekee GDIN:n pääjohtaja, ja niihin voi hakea muutosta sen paikkakunnan maakuntatuomioistuimesta, jossa vankila sijaitsee, kolmen päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta.

Päätöksen vangin siirtämisestä toiseen laitokseen tai siirrosta kieltäytymisestä tekee GDIN:n pääjohtaja, ja päätökseen voi hakea muutosta oikeusministeriltä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta.

Rangaistusten määräämistä koskevan lain 74 pykälän 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuihin rangaistuksia koskeviin komitean päätöksiin (joissa määrätään ankarampia rangaistuksia kuin tuomioistuinten määräämät rangaistukset) voi hakea muutosta sen paikkakunnan maakuntatuomioistuimesta, jossa vankila tai rangaistuslaitos sijaitsee, 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta.

Valtion vastuuta kansalaisille aiheutuvista vahingoista koskevan lain 1 pykälän 1 momentin mukaiset kantelut ja muutoksenhaut, jotka koskevat

vankeusoloja, terveydenhoitoa ja vankeinhoitoviranomaisten toimintaa/laiminlyöntejä, kuuluvat hallintomenettelylain mukaisesti hallintotuomioistuinten

toimivaltaan. Päätöksiin voi hakea muutosta kerran. Syrjintäkiellosta annetun lain 71 pykälän 1 momentin mukaan muutoksenhakemuksen käsittelee piirituomioistuin tai syrjinnän vastainen komitea (bulgariankielinen lyhenne: KZD). Menettely käsittää kolme oikeusastetta, ja siitä säädetään siviiliprosessilaissa. KZD:n päätöksiin voi hakea muutosta korkeimmasta hallinto-oikeudesta hallintomenettelylain nojalla.

Lyhyt kuvaus menettelyn mahdollisista tuloksista

Voimassa olevat hallinnolliset ja tuomioistuinten päätökset ovat velvoittavia, ja GDIN ja alueelliset elimet soveltavat niitä.

8. Kansallinen ihmiskaupan torjuntakomitea (toimii ministerineuvoston alaisuudessa)

Yhteystiedot:

NKBTH Sofia 1797, Bulgaria

Puh.: + 359 2 807 80 50

Faksi: + 359 2 807 80 59

Sähköposti: office@antitrafficking.government.bg

Verkkosivut: <http://antitrafficking.government.bg/>

Yksikkö/elin, joka vastaanottaa oikeuksien rikkomiseen liittyviä pyyntöjä/kanteluja/kanteita

Kansallinen ihmiskaupan torjuntakomitea (bulgariankielinen lyhenne: NKBTH)

Lyhyt kuvaus pyynnöistä/kanteluista/kanteista, joita elin käsittelee

Ihmiskaupasta voivat ilmoittaa NKBTH:n sihteeristölle joko uhrit itse tai kolmannet osapuolet.

Lisäksi NKBTH vastaanottaa kansalaisten kanteluja, jotka koskevat sen toimintaan liittyviä hallinnollisia kysymyksiä. Kantelut käsitellään lakisääteisissä määräajoissa.

Lyhyt kuvaus menettelystä pyyntöjen/kantelujen/kanteiden käsittelemiseksi

NKBTH toimittaa saamansa vihjeet asianomaisille ministeriölle ja valtiollisille elimille toimenpiteitä, asian tutkimista ja/tai asiaan liittyvien seikkojen selvittämistä varten. Ihmiskaupan torjunnasta annetun lain 20 pykälän mukaisesti ihmiskaupan uhreille turvataan oikeus pysyä nimettöminä ja saada suoja henkilötiedoilleen. Kun NKBTH saa tietoja mahdollisesta ihmiskaupan lapsiuhrista, se ilmoittaa asiasta välittömästi kansalliselle lastensuojeluvirastolle, joka toteuttaa tarvittavat toimenpiteet lastensuojelulain nojalla.

Ihmiskaupan torjunnasta annetun lain 4 pykälän 4 momentin mukaan NKBTH:n kokouksiin voivat osallistua ihmiskaupan torjunnan ja ihmiskaupan uhrien suojelun alalla Bulgariassa toimivien voitto tavoittelemattomien oikeushenkilöiden ja kansainvälisten järjestöjen edustajat. Niiden on esitettävä sitä varten NBKTH:n rakennetta ja toimintaa koskevan asetuksen 12 pykälän mukaisesti kirjallinen pyyntö, johon on liitettävä asetuksessa mainitut asiakirjat.

Lyhyt kuvaus menettelyn mahdollisista tuloksista

Jos NKBTH havaitsee toimitetuissa asiakirjoissa puutteita, se ilmoittaa tästä hakijalle kirjallisesti ja vahvistaa määräajan asiakirjojen täydentämiselle. NKBTH:n johtaja tai tämän valtuuttama viranomainen tekee hakemuksesta ja siihen liitetyistä asiakirjoista päätöksen 30 päivän kuluessa niiden vastaanottamisesta. Päätökseen voi hakea muutosta hallintomenettelylain nojalla.

9. Nuorisorikollisuuden torjunnasta vastaava keskuskomitea (toimii ministerineuvoston alaisuudessa)

Yhteystiedot:

Bul. Knyaz Dondukov 9, 4. krs

Sofia 1000, Bulgaria

Puh.: + 359 2 981 11 33

Faksi: +359 2 987 40 01

Verkkosivut: <http://www.ckbppmn.government.bg/obshti/funktzi.html>

Yksikkö/elin, joka vastaanottaa oikeuksien rikkomiseen liittyviä pyyntöjä/kanteluja/kanteita

Nuorisorikollisuuden torjunnasta vastaava keskuskomitea (bulgariankielinen lyhenne: TsKBPPMN)

Lyhyt kuvaus pyynnöistä/kanteluista/kanteista, joita elin käsittelee

Keskuskomitea:

koordinoi viranomaisten ja voitto tavoittelemattomien järjestöjen toimintaa, joka liittyy nuorisorikollisuuden ehkäisemiseen ja torjuntaan

ohjaa ja valvoo nuorisorikollisuuden torjunnasta vastaavien paikalliskomiteoiden toimintaa koko maassa

analysoi ja kerää tilastotietoja, tutkii suuntauksia ja laatii ennusteita

osallistuu alaikäisten ongelmia koskevan lainsäädännön laatimiseen

tiedottaa kansalaisille nuorten häiriökäyttäytymiseen liittyvistä ongelmista.

Lisäksi TsKBPPMN tiedottaa yleisölle sellaisista riskialttiista tilanteista, joissa alaikäiset saattavat ajautua rikoksiin, tällaisissa tapauksissa toteutettavista pedagogisista toimenpiteistä sekä nuorisorikollisuuden nykytilasta ja sen kehityksestä.

Lyhyt kuvaus menettelystä pyyntöjen/kantelujen/kanteiden käsittelemiseksi

Nuorisorikollisuuden torjunnasta vastaavat paikalliskomiteat (bulgariankielinen lyhenne: MKBPPMN) organisoivat, johtavat ja valvovat toimia, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja torjua alueella asuvien alaikäisten häiriökäyttäytymistä.

Lisäksi paikalliskomiteoiden tehtävänä on lain mukaan käsitellä nuorisorikollisuuteen liittyvät tapaukset. Bulgarian rikoslain alaikäisiä koskevien erityissäännösten nojalla, jotka vastaavat YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 40 artiklaa ja Beijingin sääntöjen sääntöä 11, nuorisorikollisuuteen sovelletaan nuorisorikollisuuden ehkäisemistä ja torjuntaa koskevaa lakia, jonka 13 pykälässä luetellaan tyhjentävästi nuorisoa koskevat toimenpiteet. Nämä toimenpiteet toteutetaan tuomioistuinten ulkopuolella, ja ne ovat puhtaasti sosiaalisia ja pedagogisia. Niihin kuuluvat muun muassa käytösongelmien yhteydessä annettava neuvonta, vanhempien roolin vahvistaminen sekä ammattilaisten, kuten sosiaalikasvattajien, tarjoama apu ja tuki.

Lyhyt kuvaus menettelyn mahdollisista tuloksista

Ennen toimenpiteitä analysoidaan perusteellisesti häiriökäyttäytymisen taustalla olevat syyt ja tekijät. Asianmukaiset toimenpiteet koskevat myös nuorisorikollisten vanhempia, jotka eivät ole huolehtineet kasvatustehtävästään.

10. Kansallinen oikeusapuvirasto

Yhteystiedot:

Ul. Razvigor 1

Sofia 1421, Bulgaria

Puh.: +359 2 81 93 200

Faksi: + 359 2 865 48 12

Sähköposti: nbpp@nbpp.government.bg

Verkkosivut: <http://www.nbpp.government.bg/>

Yksikkö/elin, joka vastaanottaa oikeuksien rikkomiseen liittyviä pyyntöjä/kanteluja/kanteita

Kansallinen oikeusapuvirasto (bulgariankielinen lyhenne: NBPP)

Lyhyt kuvaus pyynnöistä/kanteluista/kanteista, joita elin käsittelee

Oikeusapua koskevat pyynnot osoitetaan NBPP:n johtajalle.

Lyhyt kuvaus menettelystä pyyntöjen/kantelujen/kanteiden käsittelemiseksi

Saadakseen oikeusapua hakijan on täytettävä seuraavat edellytykset:

hakija vastaanottaa kuukausittain sosiaalipua tai täyttää sosiaaliavun myöntämisen ehdot

hakija on sijoitettu laitokseen

hakija on sijaisperhe tai omainen tai sukulainen, jonka luo lapsi on sijoitettu lastensuojelulain nojalla.

Hakijan on esitettävä seuraavat asiakirjat:

hakijan asuinpaikan sosiaaliviraston johtajan antama alkuperäinen todistus siitä, että hakija saa hakemuksen esittämishetkellä kuukausittain sosiaalitukea sosiaaliturvalain soveltamista koskevan asetuksen 9 pykälän nojalla

tai

hakijan asuinpaikan sosiaaliviraston johtajan antama alkuperäinen todistus, jonka mukaan hakija täyttää sosiaaliavun myöntämisen ehdot sekä

ilmoitus omasta ja perheen varallisuudesta.

Lyhyt kuvaus menettelyn mahdollisista tuloksista

NBPP:n johtaja tekee päätöksen oikeusavun myöntämisestä tai epäämisestä.

NBPP:n johtajan päätökseen voi hakea muutosta Sofian hallintotuomioistuimesta hallintomenettelylain nojalla.

11. Rikoksen uhrien tukemisesta ja korvausten maksamisesta vastaava kansallinen neuvosto

Yhteystiedot:

Oikeusministeriö

Ul. Slavyanska 1

Sofia 1040, Bulgaria

Puh.: + 359 2 9 237 359

Faksi: +359 2 980 62 93

Sähköposti: [✉ compensation@justice.government.bg](mailto:compensation@justice.government.bg)

Verkkosivut: [✉ http://www.compensation.bg/](http://www.compensation.bg)

Yksikkö/elin, joka vastaanottaa oikeuksien rikkomiseen liittyviä pyyntöjä/kanteluja/kanteita

Rikoksen uhrien tukemisesta ja korvausten maksamisesta vastaava kansallinen neuvosto (bulgariankielinen lyhenne: NSPKPP)

Lyhyt kuvaus pyynnöistä/kanteluista/kanteista, joita elin käsittelee

NSPKPP käsittelee korvauspyynnot, jotka perustuvat rikoksen uhrien auttamista ja taloudellista korvausta koskevaan lakiin. Korvausta voidaan myöntää henkilöille, jotka ovat kärsineet aineellista vahinkoa terroriteon, tapon, vakavan ruumiinvamman tahallisen tuottamisen, terveyttä vakavasti vahingoittaneen seksuaalisen hyökkäyksen tai raiskauksen, ihmiskaupan, järjestäytyneen rikollisryhmän käskystä toteutettujen tai tällaisen ryhmän päätöksen toimeenpanemiseksi suoritettujen rikosten ja muiden vakavien ja tahallisten, kuolemaan johtaneiden tai vakavan ruumiinvamman aiheuttaneiden rikosten takia. Kyseistä lakia sovelletaan edellä mainittuihin rikoksiin, jotka on tehty 30. päivän kesäkuuta 2005 jälkeen. Korvaus kattaa seuraavat rikoksesta suoraan aiheutuvat aineelliset vahingot joko erikseen tai yhdessä:

1. hoitokustannukset lukuun ottamatta kansallisesta sairausvakuutuksesta katettavia kustannuksia
2. menetetyt ansiotulot
3. oikeudenkäyntikustannukset
4. menetetty keskimääräinen toimeentulo
5. hautauskustannukset
6. muut aineelliset vahingot.

Kaikkien aineellisten vahinkojen tueksi on esitettävä asiakirjatodisteet.

Lyhyt kuvaus menettelystä pyyntöjen/kantelujen/kanteiden käsittelemiseksi

Rikoksen uhrien auttamista ja taloudellista korvausta koskevan lain 3 pykälän 3 momentissa tarkoitettujen rikosten uhrit hakevat korvausta sen alueen johtajalta, jossa heillä on kotipaikka, tai NSPKPP:itä kahden kuukauden kuluessa lain 12 pykälässä tarkoitetun tuomioistuimen päätöksen voimaantulosta. Hakemukset käsitellään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun NSPKPP on vastaanottanut ne.

Lyhyt kuvaus menettelyn mahdollisista tuloksista

NSPKPP kokoontuu vähintään kolmen kuukauden välein ja tekee korvaushakemuksia koskevat päätökset läsnä olevien jäsentensä yksinkertaisella enemmistöllä. Päätökset perustellaan, eikä niistä voi valittaa.

Muut

Kansalaisjärjestöjen tietokanta - [✉ http://www.ngobg.info/bg/search/advanced.html](http://www.ngobg.info/bg/search/advanced.html)

Päivitetty viimeksi: 17/12/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Tšekki

Kansalliset tuomioistuimet

Toimivalta ratkaista syrjintäasioita ensimmäisenä oikeusasteena on yleensä vastaajan (eli syrjinnästä syytetyn henkilön) asuinpaikan tuomioistuimella. Kun kaikki varsinaiset muutoksenhakekeinot on käytetty, on mahdollista tehdä yksilövalitus perustuslakituomioistuimeen ([✉ http://www.usoud.cz/](http://www.usoud.cz/)).

Perustuslakituomioistuin

Joštova 8, 660 83 Brno 2

Puhelin: +420 542162111

Faksi: +420 542161309, +420 542161169

Sähköposti: [✉ podani@usoud.cz](mailto:podani@usoud.cz)

Perustuslakituomioistuimien on perustuslaillisuutta suojaava lainkäyttöelin, jonka asema ja toimivalta on vahvistettu Tšekin perustuslaissa. Se ei kuulu yleisten tuomioistuinten järjestelmään. Perustuslakituomioistuimen päätehtävänä on suojata perustuslaillisuutta ja Tšekin perustuslaissa, perusoikeus- ja perusvapauskirjassa ja muissa perustuslakia täydentävissä laeissa vahvistettuja perusoikeuksia ja -vapauksia sekä varmistaa, että valtiolta käytetään perustuslain mukaisesti.

Tšekin perustuslain 87 §:n mukaan perustuslakituomioistuimien ratkaisee muun muassa oikeushenkilöiden tai luonnollisten henkilöiden tekemiä perustuslakivalituksia lopullisista ja täytäntöönpanokelpoista päätöksistä ja muista julkisten elinten toimenpiteistä, jotka vaikuttavat heidän perustuslaissa turvattuun perusoikeuksiinsa ja -vapauksiinsa. Perustuslakituomioistuimien ratkaisut ovat lopullisia, eikä niihin voi hakea muutosta. Perustuslakituomioistuimen verkkosivustolla on perustuslakivalituksia koskeva ohje, jossa on perustietoa käytettävästä menettelystä (ks. <http://www.usoud.cz/pruvodce-rizenim-o-ustavni-stiznosti>).

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Tärkein ihmisen perusoikeuksien loukkauksia käsittelevä kansallinen ihmisoikeuselin on oikeusasiamies (ks. jäljempänä).

Hallituksen tasolla ihmisoikeusasiat kuuluvat ihmisoikeus-, tasa-arvo- ja lainsäädäntöministerin toimivaltaan. Lisäksi näitä asioita käsittelevät hallituksen ihmisoikeusneuvosto, hallituksen tasa-arvoneuvosto, hallituksen vähemmistöneuvosto ja hallituksen vammaiskomitea, jotka toimivat hallituksen neuvonantajina eliminä.

Oikeusasiamies

Oikeusasiamies <http://www.ochrance.cz/>

Údolní 39

Brno, 602 00

Puhelin: +420 542542111

Faksi: +420 542 542 112

Sähköposti: podatelna@ochrance.cz

Oikeusasiamies on itsenäinen, riippumaton ja puolueeton valtion elin, joka julkishallintoon kuulumattomana ei ole viranomainen. Oikeusasiamiehen tehtävänä on suojata henkilöitä viranomaisten ja muiden valtionhallintoa hoitavien elinten lainvastaisilta toimilta

lainmukaisilta, mutta muuten puutteellisilta tai epäasianmukaisilta toimilta, jotka ovat ristiriidassa demokraattisen oikeusvaltion ja hyvän hallinnon periaatteiden kanssa

laiminlyönneiltä.

Oikeusasiamies on toimivaltainen käsittelemään kanteluita, jotka koskevat seuraavien tahojen toimintaa:

ministeriöt ja muut koko Tšekin alueella toimivaltaiset hallintoviranomaiset ja niiden alaiset hallintoviranomaiset

alueelliset itsehallintoelimet (kunnat ja alueet) niiden hoitaessa valtionhallinnon tehtäviä, ei kuitenkaan niiden käyttäessä omaa valtaansa (itsehallinto)

Tšekin keskuspankki sen toimiessa hallintoviranomaisena

radio- ja televisio- ja television neuvosto

Tšekin poliisi, lukuun ottamatta rikosoikeudellisiin menettelyihin liittyvää tutkintaa

Tšekin armeija ja Prahan linnan vartiokaarti

Tšekin vankeinhoitolaitos

vapaudenmenetyksen ja vankeusrangaistusten täytäntöönpanoon käytettävät laitokset, lastenkodit, koulukodit ja hoitolaitokset

sairausvakuutusyhtiöt

tuomioistuimien ja syyttäjälaitoksen elimet niiden hoitaessa valtionhallinnon tehtäviä (erityisesti menettelyjen viivästyminen, tuomioistuinten passiivisuus ja tuomareiden epäasianmukainen toiminta), ei kuitenkaan tuomioistuimen tai syyttäjän varsinaiset päätökset.

Vuodesta 2006 lähtien oikeusasiamies on valvonut myös sellaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista, joiden vapautta on rajoitettu eri tavoin.

Oikeusasiamiehellä ei ole oikeutta puuttua yksityisoikeudellisiin suhteisiin tai riitoihin (mukaan lukien työntekijöiden ja työnantajien väliset riidat, vaikka työnantaja olisi valtion viranomainen). Ainoana poikkeuksena tästä ovat syrjivää toimintaa koskevat kantelut, joiden yhteydessä myös yksityisoikeudellisiin asioihin puuttuminen on mahdollista.

Oikeusasiamies voi tehdä itsenäistä tutkintaa, mutta hän ei voi toimia valtion hallintoviranomaisten sijasta eikä kumota tai muuttaa niiden päätöksiä. Jos hän kuitenkin havaitsee sääntöjenvastaisuuksia, hän voi pyytää kyseistä viranomaista tai elintä korjaamaan tilanteen.

Jos valtion hallintoviranomainen tai laitos, jossa henkilöiden vapautta rajoitetaan, ei suostu yhteistyöhön oikeusasiamiehen kanssa tai ei ryhdy riittäviin korjaaviin toimiin sääntöjenvastaisuuden havaitsemisen jälkeen, oikeusasiamies voi saattaa asian julkisuuteen.

Asian julkistaminen on oikeusasiamiehen käytettävissä oleva, lakiin perustuva seuraamus. Tällaisissa tapauksissa oikeusasiamies voi paljastaa myös sääntöjä rikkoneen viranomaisen nimissä toimineiden henkilöiden etu- ja sukunimen.

Kantelun oikeusasiamiehelle voi tehdä henkilö, joka hakee suojaa oikeuksilleen, tai hänen laillinen edustajansa. Jos kantelu tehdään toisen henkilön puolesta, sen mukana on oltava kirjallinen valtakirja tai muu asiakirja, josta ilmenee valtuutuksen laajuus.

Kantelun tulee aina sisältää seuraavat tiedot:

kantelijan etunimi, sukunimi, osoite ja puhelinnumero tai oikeushenkilön kyseessä ollessa oikeushenkilön nimi, rekisteröity toimipaikka ja henkilö, jolla on valtuudet toimia sen puolesta

kuvaus asiaan liittyvistä olennaisista seikoista, mukaan lukien tieto siitä, onko asia jätetty myös jonkin muun elimen käsiteltäväksi ja mikä sen lopputulos on ollut

kantelun kohteena oleva viranomainen tai viranomaiset

todisteet siitä, että kantelija on tuloksetta pyytänyt kantelun kohteena olevaa viranomaista korjaamaan tilanteen

jäljennös mahdollisesta asiassa annetusta päätöksestä

jäljennös asiaan liittyvistä, olennaisista tiedoista sisältävistä asiakirjoista.

Kantelujen tutkinnan ja käsittelyn kesto vaihtelee kyseessä olevan asian olosuhteiden ja monimutkaisuuden mukaan. Laissa ei aseteta oikeusasiamiehelle määräaikoja, vaan hänen on pyrittävä ratkaisemaan kaikki kantelut niin pian kuin mahdollista.

Tavasta, jolla oikeusasiamies on käsitellyt kantelua, tai sen lopputuloksesta ei voi valittaa.

Kantelun voi tehdä seuraavin tavoin:

Kirjallisesti – mieluiten tulostamalla podatelna@ochrance.cz ja lähettämällä sen osoitteeseen Veřejný ochrance práv, Údolní 39, 602 00 Brno. Myös henkilökohtainen kirje on mahdollinen.

Sähköpostitse (myös ilman sähköistä allekirjoitusta) lähettämällä perustiedot asiasta osoitteeseen podatelna@ochrance.cz tai mieluummin täyttämällä [kantelulomakkeen](#) ja lähettämällä sen sähköpostitse.

Käyttämällä sähköistä postilaatikkoo – oikeusasiamiehen toimiston tunnus on jz5adky. Viesti voi sisältää täytetyn kantelulomakkeen tai henkilökohtaisen kirjeen, jossa on olennaiset tiedot ongelmasta.

Käyttämällä sähköisen asiointipalvelun interaktiivista [verkkolomaketta](#), joka takaa, että kaikki tarvittavat tiedot on toimitettu.

Toimittamalla kantelu henkilökohtaisesti oikeusasiamiehen toimistoon (Údolní 39, Brno), joka on avoinna arkisin klo 8.00–16.00. Kantelun liitteineen voi toimittaa kirjallisena (paperimuodossa) tai tietovälineellä.

Antamalla tiedot henkilökohtaisesti – arkisin klo 8.00–16.00 oikeusasiamiehen toimistossa on mahdollista keskustella asiasta toimiston lakimiehen kanssa, joka laatii kantelun.

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Oikeusasiamies ja lasten kantelut

Tšekissä ei ole lapsiasiavaltuutettua, mutta oikeusasiamies käsittelee nykyään lasten tekemiä kanteluita, jotka koskevat heidän oikeuksiensa ja etunsa suojelua.

Oikeusasiamies <http://deti.ochrance.cz/>

Údolní 39

Brno, 602 00

Puhelin: +420 542542888

Faksi: +420 542542112

Sähköposti: deti@ochrance.cz

Lapsi voi ottaa yhteyttä oikeusasiamieheen eri tavoin: lähettämällä tai toimittamalla henkilökohtaisesti **tavallisen kirjeen** osoitteeseen Veřejná ochránkyň práva, Údolní 39, 602 00 Brno, **käyttämällä** [interaktiivista lomaketta](#), joka täytetään ohjeiden mukaisesti, lähettämällä **sähköpostia** osoitteeseen deti@ochrance.cz tai saapumalla **henkilökohtaisesti** oikeusasiamiehen toimistoon, jossa hän voi keskustella ongelmasta ja laatia kantelun yhdessä toimiston lakimiehen kanssa.

Kantelussa tulisi esittää selvästi erityisesti seuraavat tiedot:

ketä tai mitä kantelu koskee (mukaan lukien ainakin sen viranomaisen, muun elimen tai henkilön nimi, jonka kanssa lapsi on ollut tekemisissä) lapsen etunimi, sukunimi, syntymäaika ja asuinpaikka ongelman kuvaus

yhteystiedot: puhelinnumero, sähköpostiosoite ja postiosoite.

Oikeusasiamies **voi auttaa** lasta esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

Sosiaalityöntekijä on menetellyt virheellisesti.

Tuomioistuimenmenettely kestää pitkään.

Tuomari käyttäytyy epäasianmukaisesti.

Lasta kiusataan koulussa.

Lasta ei ole hyväksytty kouluun.

Lapsen kotona on epätavallisen tiukka kuri, tai lasta kiusataan.

Lapsen vanhemmat eivät ole saaneet sosiaalietuuksia.

Viranomaiset ovat laskeneet lapsen isovanhempien eläkkeen väärin.

Rakennusviranomainen ei puutu rakennuksen (rakenteellisesti ja teknisesti) heikkoon kuntoon, tai naapuri rakentaa jotain ilman lupaa.

Viranomaiset eivät puutu kielletyllä alueella olevaan kaatopaikkaan.

Toimimatonta tuotetta koskevaa valitusta ei ole käsitelty.

Oikeusasiamies ei voi esimerkiksi

muuttaa tuomioistuimen ratkaisua

puuttua Tšekin poliisin suorittamaan tutkintaan (poliisin toimintaa valvovalla syyttäjällä on eräitä tähän liittyviä valtuuksia)

puuttua ihmisten välisten riitoihin (esimerkiksi naapureiden välisiin maariitoin tai vanhempien tai muiden perheenjäsenten välisiin riitoihin), vaan tällaiset asiat on jätettävä tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Syrjinnän uhreja auttavat elimet

Oikeusasiamies

Údolní 39

Brno, 602 00

Puhelin: +420 542542111

Faksi: +420 542542112

Sähköposti: podatelna@ochrance.cz

Oikeusasiamiestä koskevan lain mukaan oikeusasiamies antaa syrjinnän uhreille **apua menetelmäkysymyksissä**:

Oikeusasiamies arvioi, voiko asiassa olla kyse syrjinnän torjuntaa koskevassa laissa tarkoitetusta syrjinnästä.

Oikeusasiamies neuvoo syrjinnän uhreille, miten asiassa tulisi edetä, kenen puoleen kääntyä ja miten tehdään hakemus syrjintää koskevan menettelyn aloittamiseksi.

Pyytäessään oikeusasiamiestä tutkimaan mahdollista syrjintää kantelijan on kuvattava väitetty syrjivä toiminta mahdollisimman tarkasti ja liitettävä mukaan kaikki väitteitä tukevat todisteet.

Tietosuojavirasto

Tietosuojavirasto <https://www.uouu.cz/>

Pplk. Sochora 27

170 00 Praha 7

Puhelin: +420 234665111

Faksi: +420 234665444

Sähköposti: posta@uouu.cz

Tietosuojavirasto (ÚOOÚ) on riippumaton elin, joka

valvoo henkilötietojen käsittelyyn liittyvien lakisääteisten velvoitteiden täyttämistä

pitää rekisteriä henkilötietojen käsittelyyn luvan saaneista tahoista

vastaanottaa kansalaisten kanteluita lain rikkomisesta

antaa henkilötietojen suojaa koskevaa neuvontaa.

Viraston tehtävät on määritelty henkilötietojen suojasta ja eräiden lakien muuttamisesta annetussa laissa nro 101/2000, sellaisena kuin se on muutettuna. Henkilötietojen suojaa koskevan lain tarkoituksena on varmistaa kansalaisten perusoikeus- ja perusvapauskirjassa turvatun oikeuden toteutuminen suojaamalla heitä **luvattomalta puuttumiselta yksityis- ja perhe-elämään sekä henkilötietojen luvattomalta keräämiseltä, julkaisemiselta ja muulta väärinkäytöltä.**

Tietosuojaviraston puoleen voi kääntyä jokainen, joka huomaa tai jolla on perusteltu syy epäillä, että hänen henkilötietojensa käsitellään henkilötietojen tai yksityis- ja perhe-elämän suojaa koskevan oikeuden ja henkilötietojen suojaa koskevan lain vastaisesti. Tästä voi olla kyse esimerkiksi, jos käsiteltävät tiedot ovat epätarkkoja ja virheellisiä tai niitä käytetään muuhun tarkoitukseen kuin mihin niitä on pyydetty.

Epäiltäessä henkilötietojen suojaa koskevan lain rikkomista tietosuojavirastolle tulisi toimittaa tiedot ja asiakirjat:

lain rikkomisesta epäillyn henkilön nimi

kuvaus lain vastaisesta henkilötietojen käsittelystä

kuvaus lain vastaisesti käsitellyistä henkilötiedoista (tai ainakin tietoryhmistä)

asiakirjat tai muu aineisto (tai jäljennös niistä), josta ilmenee ilmoittajan (kantelijan) ja henkilötietoja virheellisesti käsitelleen henkilön suhde

asiakirjat tai muu aineisto (tai jäljennös niistä), jolla voidaan osoittaa henkilötietojen suojaa koskevan lain rikkominen

käytettävissä olevat tietolähteet, joiden avulla esitetyt tosiseikat voidaan todistaa

ilmoittajan (kantelijan) yhteystiedot.

Kantelun voi tehdä tietosuojavirastolle myös nimettömänä tai lähettää sähköisessä muodossa.

Kantelun tekijä ei ole asianosainen mahdollisessa hallinnollisessa menettelyssä, mutta häntä voidaan kuulla todistajana.

Muut erikoistuneet elimet

Oikeusasiamies on ensisijainen elin, jonka puoleen luonnolliset henkilöt voivat kääntyä ihmisen perusoikeuksien loukkauksia koskevissa asioissa. Muita tahoja ovat esimerkiksi seuraavat:

Sisäministeriön alainen pakolaisten vastaanottokeskuksista vastaava yksikkö

<http://www.suz.cz/>

Lhotecká 7

143 01 Praha 12

Puhelin: +420 974827118

Faksi: +420 974827280

Sähköposti: podatelna@suz.cz

Pakolaisten vastaanottokeskuksista vastaava yksikkö (SUZ) on yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaavan apulaissisäministerin alainen valtion organisaatio, joka tekee yhteistyötä valtionhallinnon ja kansainvälisten elinten, paikallisten hallintoelinten ja kansalaisjärjestöjen kanssa. SUZ hallinnoi myös ulkomaalaisten säilönottokeskuksia, ja vuodesta 2009 lähtien se on ylläpitänyt ulkomaan kansalaisten kotoutumista tukevien keskusten verkostoa alueiden pääkaupungeissa.

Tšekki järjestää SUZ:n avulla turvapaikanhakijoille, pakolaisille ja säilöön otetuille ulkomaalaisille majoituksen ja muita palveluja ulkomaan kansalaisten oleskelua Tšekissä koskevan lain nro 326/1999 ja turvapaikkaa koskevan lain nro 325/1999 mukaisesti. SUZ:n tavoitteena on tarjota heille asianmukaiset ja ihmisarvoiset olosuhteet.

Tšekin kansallinen vammaisneuvosto

Partyzánská 7

170 00 Praha 7 – Holešovice

Puhelin: +420 266753421

Sähköposti: nrzpcr@nrzp.cz

Kansallinen vammaisneuvosto on 11. joulukuuta 2014 rekisteröity yhdistys, joka valvoo vammaisten henkilöiden etua valtion ja julkishallinnon elinten käsittelemissä asioissa. Vammaisneuvoston tehtävänä on auttaa vammaisia henkilöitä integroitumaan yhteiskuntaan ja puolustaa johdonmukaisesti heidän oikeuksiaan. Neuvosto on hallituksen vammaiskomitean tärkein neuvonantaja.

Vammaisneuvoston keskeisiä tehtäviä ovat myös seuraavat:

vammaisjärjestöjen toiminnan koordinointi yhteisen edun mukaisissa asioissa

vammaisasioista tiedottaminen yleisölle

vammaisten henkilöiden syrjintää koskevien tapausten seuranta

vammaisten henkilöiden elämää parantavien hankkeiden toteuttaminen

vammaisten henkilöiden yhtäläisiin mahdollisuuksiin liittyvä suunnittelu aluetasolla

valtakunnallisen ammattimaisten sosiaalivouvatkeskusten verkoston ylläpitäminen

julkaisujen, lehtien ja tiedotusmateriaalin julkaiseminen.

Muut

Tšekissä on useita ihmisoikeusasioihin keskittyneitä voittoja tavoittelemattomia järjestöjä, jotka auttavat oikeusloukkausten kohteeksi joutuneita ihmisiä.

Centre for Integration of Foreigners

<http://www.cicpraha.org/>

Pernerova 32/10, 186 00, Praha 8

Sähköposti: info@cicpraha.org

Centre for Integration of Foreigners (CIC) on vuonna 2003 perustettu kansalaisjärjestö, joka auttaa ulkomaan kansalaisia integroitumaan Tšekin yhteiskuntaan.

Järjestö tarjoaa avopalveluihin ja kenttätyöhön perustuvia sosiaalipalveluja ja koulutusohjelmia ulkomaalaisille, joilla on pitkäaikainen tai pysyvä oleskelulupa Tšekissä. CIC:n toiminta keskittyy Prahaan ja Keski-Böömiin, mutta sillä on haaraosastoja kaikkialla Tšekissä. Järjestö on rekisteröity sosiaalipalveluja koskevan lain mukaisesti ja akkreditoitu vapaaehtoispalveluja koskevan lain mukaisesti.

Järjestön päätehtäviä ovat seuraavat:

sosiaalivouvat maahanmuuttajille (ulkomaan kansalaisille, joilla on pysyvä tai pitkäaikainen oleskelulupa, sekä kansainvälistä/toissijaista suojelua saaville) työllistymisneuvonta ja maahanmuuttajien työmarkkinoille pääsyä edistävien ohjelmien ja toimien kehittäminen

matalan kynnyksen (avointen) tšekin kielen kurssien ja tšekin kielen erikoiskurssien järjestäminen ulkomaalaisille sekä uusien, edistyneiden

opetusmenetelmien kehittäminen

muu koulutustoiminta (esimerkiksi tšekin kielen ja vieraiden kielten opettajien koulutus, vieraiden kielten opetus, opetusalan työntekijöiden

täydennyskoulutus, tutorointi ja tietokonekurssit)

vapaaehtoisohjelma: mentorointi asiakkaan ja vapaaehtoisen välisenä yksilöllisenä yhteistyönä sekä vapaa-ajan toiminnan, sosiaalisen toiminnan, kokousten, keskustelujen, teemailtojen ja muun vastaavan toiminnan järjestäminen

tiedotustoiminta: seminaarit ja tiedotusmateriaali.

Kaikkien ohjelmien tavoitteena on antaa ulkomaalaisille mahdollisuus itsenäiseen ja ihmisarvoiseen elämään Tšekissä, varmistaa, että he tuntevat paikalliset lait ja ihmisten väliset käyttäytymissäännöt ja noudattavat niitä, sekä edistää jokaisen maahanmuuttajan yksilöllisyyden ymmärtämistä, hyväksymistä ja kunnioittamista vastaanottavassa yhteiskunnassa.

Päivitetty viimeksi: 13/05/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvalliot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvalliot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Perusoikeudet - Viro

Kansalliset tuomioistuimet

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Oikeusasiamies

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Muut

Kansalliset tuomioistuimet

Käräjäoikeudet, hallinto-oikeudet, piirituomioistuimet ja korkein oikeus

Osoitteet:

📍 [Harjun käräjäoikeus](#), Liivalaia 24, 15034 Tallinn, Eesti

📍 [Virun käräjäoikeus](#), Kooli 2a, 41598 Jõhvi, Eesti

📍 [Tarton käräjäoikeus](#), Kalevi 1, 51010 Tartu, Eesti

📍 [Pärnun käräjäoikeus](#), Kuninga 22, 80099 Pärnu, Eesti

📍 [Tallinnan hallinto-oikeus](#), Pärnu mnt 7, 15082 Tallinn, Eesti

📍 [Tarton hallinto-oikeus](#), Kalevi 1, 51010 Tartu, Eesti

📍 [Tallinnan piirituomioistuin](#), Pärnu mnt 7, 15084 Tallinn, Eesti

📍 [Tarton piirituomioistuin](#), Kalevi 1, 50050 Tartu, Eesti

📍 [Korkein oikeus](#), Lossi 17, 50093 Tartu, Eesti

Nämä tuomioistuimet ratkaisevat oikeusriitoja. Käräjäoikeuksia (*maakohus*) on neljä: Harjun käräjäoikeus, Virun käräjäoikeus, Tarton käräjäoikeus ja Pärnun käräjäoikeus. Hallinto-oikeuksia on kaksi eli Tallinnan ja Tarton hallinto-oikeudet. Hallinto-oikeuksien ratkaisuisista tehtyjä valituksia käsittelevät toisen oikeusasteen tuomioistuimina eli muutoksenhakutuomioistuimina Tallinnan ja Tarton piirituomioistuinten hallinto-oikeuden jaostot. Ylin oikeusaste, jossa valituksia käsitellään, on korkeimman oikeuden hallinto-oikeuden jaosto.

Jos henkilö katsoo, että julkisoikeudellinen laitos (esim. valtio tai paikallisviranomaisena) on jollakin hallinnollisella määräyksellä tai toiminnalla loukannut hänen oikeuksiaan tai rajoittanut hänen vapauksiaan, hän voi kääntyä hallinto-oikeuden puoleen oikeuksiensa suojaamiseksi. Hallinto-oikeus ratkaisee riita-asioita, jotka liittyvät omaisuus- ja maareformiin, julkishallintoon, verohallintoon, kansalaisuus- ja maahanmuuttokysymyksiin, julkisiin hankintoihin, valtion omaisuuteen, rakentamiseen ja kaavoitukseen sekä valtion vastuuseen.

Valituksen vastaanottanut hallinto-oikeus tarkistaa, täyttääkö valitus lain vaatimukset, onko valituksessa mukana kaikki siinä mainitut liitteet, kuuluuko valitus hallinto-oikeuden toimivaltaan ja onko valtion käsittelymaksu maksettu. Hallinto-oikeus antaa valituksen tekijälle 15 päivää aikaa korjata puutteet. Jos valituksen tekijä ei korjaa puutteita kyseisessä määräajassa, hallinto-oikeus laatii määräyksen valituksen palauttamiseksi sen tekijälle. Jos valitus on vaatimusten mukainen, hallinto-oikeus ottaa asian käsiteltäväkseen ja suorittaa **alustavan käsittelyn**, jossa asia valmistellaan niin, että se voidaan ratkaista istunnossa keskeytyksettä. Kun alustava käsittely on päättynyt, hallinto-oikeus antaa asianosaisille tiedoksi tuomioistuin-käsittelyn ajankohdan ja paikan eli lähettää asianosaisille haasteet.

Käräjäoikeuden puoleen voi kääntyä, kun oikeuksia on loukattu siviilioikeuden alalla. 📄 [Siviiliprosessilain](#) nojalla käräjäoikeuksissa ratkaistavia asioita ovat esimerkiksi sopimusriidat, perheasiat, perintö- tai esineoikeuteen liittyvät riidat, yritysten ja voittoa tavoittelemattomien järjestöjen toimintaan ja johtamiseen liittyvät kysymykset, teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvät riidat, konkurssiasiat ja työolainsäädäntöön liittyvät kysymykset.

Kun halutaan kääntyä siviilituomioistuimen puoleen omien (tai jonkun toisen) oikeuksien suojaamiseksi, tuomioistuimelle tulee esittää haastehakemus.

Haaste tarkoittaa siviilituomioistuimen kautta esitettyä siviilikannetta. Tuomioistuimelle esitettävässä haastehakemuksessa on mainittava mitä vaaditaan, keneltä vaaditaan ja miksi vaaditaan (eli oikeusperusta) sekä esitettävä vaatimukseen liittyvät todisteet.

Haastehakemuksen vastaanottanut tuomioistuin tarkistaa, täyttääkö haastehakemus vaatimukset ja onko valtion käsittelymaksu maksettu. Jos hakemuksessa on puutteita, tuomioistuin vahvistaa määräajan puutteiden korjaamiselle. Jos puutteita ei korjata määräajassa, tuomioistuin lopettaa menettelyn. Jos haaste on vaatimusten mukainen, tuomioistuin toimittaa sen vastapuolelle vastineen antamista varten. Kun tuomioistuin on päättänyt, ottaako se haastehakemuksen käsiteltäväksi vai ei, se antaa asiaa koskevan määräyksen kohtuullisessa ajassa.

Rikoksen uhri voi tehdä 📄 [rikosilmoituksen](#) suullisesti tai kirjallisesti tutkintaviranomaiselle, tavallisesti 📄 [poliisille](#) tai 📄 [syyttäjänvirastolle](#).

📄 [Rikosilmoituksessa](#) on oltava uhrin henkilö- ja yhteystiedot, tiedot rikoksesta, päiväys ja allekirjoitus. Rikosilmoituksen tekemiseen ei tarvita tiettyä lomaketta, mutta poliisilta voi saada rikosilmoituslomakkeen. Syyttäjänviraston 📄 [verkkosivulta](#) voi ladata sille esitettävän hakemuslomakkeen.

Suullinen tai puhelimitse tehty rikosilmoitus kirjataan pöytäkirjaan, ja puhelu voidaan myös äänittää.

Poliisin tai syyttäjän on ilmoitettava 10 päivän kuluessa rikosilmoituksen vastaanottamisesta, kieltäytykö se aloittamasta rikosoikeudenkäyntiä. Määräaikaa voidaan pidentää 10 päivällä, jos rikosprosessin aloittamista tai aloittamatta jättämistä koskevan päätöksen tekemiseksi on tarpeen pyytää rikosilmoituksen tekijältä lisätietoja. Rikosilmoituksen tekijälle ilmoitetaan vastausajan pidentämisestä ja pidentämisen syystä.

Tutkinnan päätyttyä poliisi laatii tiedoston ja toimittaa sen syyttäjänviranomaiselle, jolla on seuraavat toimintavaihtoehdot:

Jos syyttäjänviranomaisena katsoo tutkinnan päättyneeksi, hän toimittaa tiedoston rikoksesta epäillylle ja uhrille (hakemuksen perusteella, ks. rikosprosessilain 224 §:n 2 momentti), laatii syytteen ja toimittaa sen tuomioistuimeen.

Syyttäjänviranomaisena vaatii poliisilta lisätutkimuksia.

Syyttäjänviranomaisena lopettaa menettelyn.

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Yksikään viranomaisena tai muu organisaatio ei ole Virossa hakenut hyväksyntää kansalliseksi ihmisoikeuselimeksi.

Oikeusasiamies

Oikeusasiamiehen tehtäviä hoitaa oikeuskansleri.

 Oikeuskansleri: Kohtu 8, 15193 Tallinn, Eesti

Oikeusasiamiehen ominaisuudessa oikeuskansleri valvoo julkisia tehtäviä hoitavien elinten toimintaa ja sitä, että viranomaiset kunnioittavat yksilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia sekä hyvää hallintotapaa. Oikeuskansleri valvoo valtionhallinnon laitosten ja elinten toimintaa, paikallishallinnon laitosten ja elinten toimintaa, julkisoikeudellisten oikeushenkilöiden laitosten ja elinten sekä julkisia tehtäviä hoitavien yksityisoikeudellisten henkilöiden toimintaa.

Kuka tahansa voi kääntyä oikeuskanslerin puoleen julkisia tehtäviä hoitavien toiminnan valvomiseksi.

Jos oikeuskansleri katsoo, että julkisia tehtäviä hoitava elin on toiminut laittomasti, hän lähettää kyseiselle elimelle selvityksen siitä, miten kyseinen elin on loukannut oikeuksia. Lisäksi oikeuskansleri antaa tarvittaessa suosituksen lainmukaisuuden ja hyvän hallintotavan noudattamiseksi tai ehdotuksen oikeuksien loukkaamisen lopettamiseksi. Kummassakin tapauksessa hän arvioi, onko kyseinen elin noudattanut lakia ja onko se toiminut henkilön kanssa asioidessaan hyvän hallintotavan mukaisesti. Oikeuskansleri voi lausunnossaan esittää kritiikkiä tai mielipiteensä tai antaa konkreettisia suosituksia oikeuksien loukkaamisen lopettamiseksi.

Oikeuskansleri

 Oikeuskansleri: Kohtu 8, 15193 Tallinn, Eesti

Kuka tahansa voi kääntyä oikeuskanslerin puoleen ja pyytää tarkistamaan, onko laki tai muu säädös perustuslain ja muun lainsäädännön mukainen. Oikeuskansleri valvoo, että lainsäätäjien sekä täytäntöönpano- ja paikallisviranomaisten antamat säädökset ovat perustuslain ja muun lainsäädännön mukaisia.

Oikeuskansleri valvoo

ovatko lait perustuslain mukaisia,

ovatko Viron hallituksen asetukset perustuslain ja muun lainsäädännön mukaisia,

ovatko ministerien määräykset perustuslain ja muun lainsäädännön mukaisia,

ovatko kunnan- ja kaupunginvaltuustojen ja -hallitusten määräykset perustuslain ja muun lainsäädännön mukaisia,

ovatko julkisoikeudellisten oikeushenkilöiden säädökset lainmukaisia.

Jos oikeuskansleri katsoo, että säädös on perustuslain tai muun lainsäädännön vastainen, hän voi

tehdä säädöksen antajalle **ehdotuksen** säädöksen yhdenmukaistamiseksi perustuslain ja muun lainsäädännön kanssa.

Säädöksen antajan on esitettävä oman kantansa oikeuskanslerille 20 päivän kuluessa. Jos ehdotusta ei oteta huomioon, oikeuskansleri tekee korkeimmalle oikeudelle hakemuksen säädöksen julistamiseksi perustuslain vastaiseksi tai mitättömäksi,

ilmoittaa säädöksen laatijalle, että säädös on yhdenmukaistettava perustuslain ja muun lainsäädännön kanssa tietyssä määräajassa.

Jos ilmoituksessa esitetyt suosituksia ei oteta huomioon, oikeuskansleri voi tehdä säädöksen antajalle ehdotuksen. Jos ehdotusta ei oteta huomioon, oikeuskansleri tekee korkeimmalle oikeudelle hakemuksen säädöksen julistamiseksi perustuslain vastaiseksi tai mitättömäksi, toimittaa korkeimmalle oikeudelle **selvityksen**, jossa hän pyytää kiinnittämään huomiota lainsäädäntöön sisältyviin ongelmiin.

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Lapsiasiavaltuutettu

 Oikeuskansleri: Kohtu 8, 15193 Tallinn, Eesti

Virossa lapsiasiavaltuutettuna toimii oikeuskansleri. Lasten oikeuksiin liittyvät oikeuskanslerin päätehtävät ovat:

lasten oikeuksiin liittyvien hakemusten käsitteleminen perustuslaillisuuden valvontamenettelyissä ja oikeusasiamiesmenettelyissä,

lapsista vastaaviin laitoksiin tehtävien valvontakäyntien suunnittelu ja toteuttaminen,

hakemusten ja lausuntojen laatiminen perustuslaillisuuden valvontamenettelyissä,

lapsen ihmisoikeuksista kertominen, YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen tutuksi tekeminen, lapsen oikeuksiin liittyvä tiedotus ja koulutus,

tutkimusten ja analyysien tekeminen lapsen oikeuksien edistämiseen ja suojelemiseen liittyvissä kysymyksissä,

yhteistyön järjestäminen lapsi- ja nuorisjärjestöjen, kansalaisjärjestöjen, voittoa tavoittelemattomien yhdistysten, ammattilajijärjestöjen, tutkimuslaitosten ja valtionhallinnon kanssa.

Muilla osin tehtävät ovat samoja kuin oikeuskansleria koskevassa kohdassa kuvatut.

Tasa-arvoelin

Oikeuskansleri ja tasa-arvovaltuutettu

Osoitteet:

 Oikeuskansleri: Kohtu 8, 15193 Tallinn, Eesti

 Tasa-arvovaltuutettu, Gonsiori 29, 15027 Tallinn, Eesti

Perusoikeutta yhdenvertaiseen kohteluun valvoo oikeuskansleri tavanomaisessa menettelyssä. Tasa-arvovaltuutettu puolestaan on riippumaton virkamies, jonka toiminta perustuu sukupuolten välisestä tasa-arvosta annettuun lakiin ja yhdenvertaisesta kohtelusta annettuun lakiin. Tasa-arvovaltuutetun tehtävänä on valvoo molempien edellä mainittujen lakien vaatimusten noudattamista. Häneltä saa neuvoja ja apua syrjintään liittyvissä riidoissa. Lisäksi hän antaa asiantuntijalausuntoja syrjintään liittyvissä asioissa.

Tasa-arvovaltuutettu

ottaa vastaan kansalaisten hakemuksia ja antaa lausuntoja syrjintään liittyvissä asioissa,

analysoi lakien vaikutusta naisten, miesten ja vähemmistöön kuuluvien ihmisten tilanteeseen yhteiskunnassa,

tekee Viron hallitukselle, valtionhallinnon elimille sekä paikallishallinnolle ja sen elimille ehdotuksia säädösten muuttamisen ja täydentämisen osalta,

antaa Viron hallitukselle, valtionhallinnon elimille ja paikallisviranomaisille neuvoja ja tietoja sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain ja

yhdenvertaisesta kohtelusta annetun lain soveltamiseen liittyvissä kysymyksissä,

toteuttaa tarvittaessa toimenpiteitä sukupuolten välisen tasa-arvon ja yhdenvertaisen kohtelun edistämiseksi.

Tasa-arvovaltuutettu antaa lausuntoja syrjintää kokeneille ja niille, jonka oikeutetun edun mukaista on yhdenvertaisen kohtelun vaatimuksen noudattaminen.

Lausunnon tarkoituksena on antaa arvio, jonka perusteella – yhdessä sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain, yhdenvertaisesta kohtelusta annetun lain ja Viroa sitovien kansainvälisten sopimusten ja muiden säädösten kanssa – voidaan arvioida, onko tietyssä oikeussuhteessa rikottu yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

Lausunnon pyytäjän on esitettävä tasa-arvovaltuutetulle hakemus, jossa on kuvattu syrjintään viittaavat seikat. Tasa-arvovaltuutetulla on lausuntoaan varten oikeus saada tietoja kaikilta niiltä, joilla voi olla syrjintätapauksen selvittämiseksi tarvittavia tietoja, ja pyytää tietyssä määräajassa kirjallisia selvityksiä sekä asiakirjoja tai niiden jäljennöksiä väitettyyn syrjintään liittyvistä seikoista.

Tietosuojaelin

 Tietosuojaelin, Väike-Ameerika 19, 10129 Tallinn, Eesti

Tietosuojaelin suojelee seuraavia perustustasiallisia oikeuksia:

oikeus saada tietoa viranomaisten toiminnasta

oikeus yksityis- ja perhe-elämän koskemattomuuteen henkilötietojen käytön yhteydessä

itse kunkin oikeus selvittää, mitä tietoja hänestä on kerätty.

Kantelun toiminnasta tai toiminnan laiminlyönnistä voi esittää, jos esimerkiksi tietojen käsittelijä tai haltija on rikkonut oikeuksia jättämällä vastaamatta yhteydenottoon tai yhteydenottoihin. Tietosuojaelin käsittelee kantelun 30 päivän kuluessa sen esittämisestä. Kantelun käsittelyaikaa voidaan pidentää 60 päivään. Tästä ilmoitetaan kantelun tekijälle kirjallisesti.

Muut erikoistuneet elimet

Muita erikoistuneita elimiä ei ole.

Muud

Asianajajaliitto

Viron asianajajaliitto, Räväla pst 3, 10143 Tallinn, Eesti

Asianajajaliiton jäseniä ovat virolaiset asianajajat, joiden pääasiallinen toiminta on oikeusapupalvelujen tarjoaminen. Viron asianajajaliitto on **14.6.1919** perustettu itsehallinnollinen ammattiliitto, joka järjestää oikeudellisten palvelujen tarjoamisen yksityisellä ja julkisella sektorilla. Se järjestää muun muassa asianajajien täydennyskoulutusta ja hoitaa suhteita juristeihin, viranomaisiin sekä muihin kotimaisiin ja ulkomaisiin organisaatioihin. Lisäksi se osallistuu aktiivisesti lainsäädäntötyöhön. Viron asianajajaliitolla on myös julkisoikeudellinen tehtävä: se tarjoaa valtion varoin kustannettavaa oikeusapua eli puolustusasianajajan palveluja sekä edustusta siviili- ja hallintoasioissa.

Valtion oikeusavun saamiseksi on tehtävä **hakemus**, joka yleensä esitetään tuomioistuimelle. Jos henkilö on epäiltynä rikosasiassa, jossa puolustusasianajajan käyttö ei ole pakollista, oikeusapua koskeva hakemus esitetään tutkintaviranomaiselle tai syyttäjänvirastolle.

Oikeusapuhakemus on tehtävä viron kielellä. Hakemuksen voi tehdä myös englanniksi, jos oikeusapua hakee luonnollinen henkilö, joka asuu jossain toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai joka on jonkin toisen Euroopan unionin jäsenvaltion kansalainen, tai oikeushenkilö, jonka kotipaikka on jossakin toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa.

Oikeusapua antavan asianajajan määrää Viron asianajajaliitto tutkintaviranomaisen, syyttäjänviraston tai tuomioistuimen pyynnöstä. Oikeusavun hakijalla ei ole yleensä oikeutta valita oikeusavun antajaa. Hänellä on kuitenkin oikeus pyytää tiettyä asianajajaa, jos tämä on antanut suostumuksensa olla käytettävissä oikeusapua varten. Tällöin suostumuksensa antaneen asianajajan nimi on merkittävä suoraan valtion oikeusapua koskevaan hakemukseen. Menettelyissä, joissa puolustusasianajajan käyttö on lain mukaan pakollista, oikeusapua ei tarvitse erikseen hakea: jos syytetty ei ole palkannut itselleen asianajajaa, menettelyn toteuttavalla virkamiehellä on velvollisuus huolehtia, että tälle nimetään asianajaja.

Päivitetty viimeksi: 03/08/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Irlanti

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Oikeusasiamies

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Irlannin ihmisoikeus- ja tasa-arvokeskus (Irish Human Rights & Equality Commission)

Osoite:

Irish Human Rights Commission

4th Floor, Jervis House

Jervis Street

Dublin 1

Puhelin: + 353 1 858 9601

Faksi: + 353 1 858 9609

Sähköposti: info@ihrec.ie

Irlannin ihmisoikeuskomissio ja tasa-arvovaltuutettu yhdistyivät vuonna 2013 ja muodostivat Irlannin ihmisoikeus- ja tasa-arvokomission (**Irish Human Rights and Equality Commission, IHREC**). IHREC on riippumaton lakisääteinen elin. Sen tarkoituksena on suojella ja edistää ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa sekä kehittää ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja kulttuurien välisen yhteisymmärryksen kunnioittamista Irlannissa.

IHREC:n tehtävänä on

suojella ja edistää ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa,

kehittää ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja kulttuurien välisen yhteisymmärryksen kunnioittamista Irlannissa,

edistää ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen ymmärtämistä Irlannissa,

edistää hyviä käytäntöjä kulttuurien välisissä suhteissa, suvaitsevaisuutta ja monimuotoisuuden hyväksymistä Irlannissa sekä henkilön vapauden ja ihmisarvon kunnioittamista,

auttaa lopettamaan ihmisoikeusloukkaukset, syrjintä ja kielletty käyttäytyminen.

IHREC voi myös arvioida ihmisoikeuksien suojelua ja tasa-arvoa koskevan lainsäädännön ja oikeuskäytännön asianmukaisuutta ja vaikuttavuutta Irlannissa.

Se voi tehdä näin oma-aloitteisesti tai hallituksen ministerin pyynnöstä. Se voi tutkia lainsäädäntöehdotuksia ja esittää näkemyksensä ihmisoikeuksiin tai tasa-arvoon liittyvistä vaikutuksista. IHREC voi myös joko oma-aloitteisesti tai hallituksen pyynnöstä esittää sopiviksi katsomiaan suosituksia hallitukselle toimenpiteistä, joihin olisi IHREC:n mielestä ryhdyttävä ihmisoikeuksien ja tasa-arvon lujittamiseksi, suojelemiseksi ja ylläpitämiseksi Irlannissa.

Oikeusasioiden osalta IHREC:n tehtävänä on auttaa lopettamaan ihmisoikeusloukkaukset, syrjintä ja kielletty käyttäytyminen. IHREC voi myös pyytää lupaa esiintyä tapauksen mukaan joko ylempään oikeusasteen tuomioistuimessa (*High Court*) tai ylimmässä muutoksenhakutuomioistuimessa (*Supreme Court*) ulkopuolisena asiantuntijana (*amicus curiae*) oikeudenkäynnissä, jossa käsitellään ihmisoikeus- tai tasa-arvokysymyksiä. (Kumpi tahansa tuomioistuin voi oman harkintavaltansa mukaan myöntää tällaisen luvan).

IHREC antaa yksityishenkilöille tarpeen mukaan käytännön apua, myös oikeusapua, jotta nämä voivat puolustaa oikeuksiaan 40 §:n mukaisesti. Vuoden 2003 lain 41 tai 19 §:n mukaan IHREC voi tarvittaessa nostaa kanteen. IHREC:llä on toimivalta suorittaa tutkimuksia 35 §:n nojalla ja sen mukaisesti. IHREC voi myös laatia ja julkaista sopivaksi katsomallaan tavalla selontekoja, myös sen toteuttamista, rahoittamista, teettämistä tai avustamista tutkimuksista. IHREC pyrkii mahdollistamaan muutoksen. Tätä varten se voi rahoittaa, toteuttaa ja teettää tutkimuksia ja koulutustoimia tai antaa niille taloudellista tai muuta tukea. IHREC voi tarjota koulutusta tai avustaa ihmisoikeus- ja tasa-arvokoulutuksen tarjoamisessa. IHREC voi joko omasta aloitteestaan tai

ministerin pyynnöstä toteuttaa, rahoittaa tai teettää toimintaohjelmia ja hankkeita, joilla edistetään maahanmuuttajien ja muiden vähemmistöjen kotouttamista, tasa-arvoa (myös sukupuolten tasa-arvoa) sekä monimuotoisuuden ja kulttuurierojen kunnioittamista, tai antaa niille taloudellista tai muuta tukea. IHREC voi tehdä tasa-arvoa koskevia arvioiteja ja laatia toimintasuunnitelmia tai tarvittaessa pyytää muita tekemään niin.

Lapsiasiavaltuutettu

Osoite:

Ombudsman for Children's Office
Millennium House
52-56 Great Strand Street
Dublin 1
Ireland

<http://www.oco.ie/>

Sähköposti: ococomplaint@oco.ie

Tehtävät: Lapsiasiavaltuutetun toimisto (*Ombudsman for Children's Office*, OCO) on riippumaton lakisääteinen elin, joka perustettiin vuonna 2004 edistämään ja valvomaan lasten ja enintään 18-vuotiaiden nuorten oikeuksien ja hyvinvoinnin toteutumista Irlannissa. Se on Yhdistyneiden kansakuntien antamissa, kansallisia ihmisoikeuselimiä koskevissa Pariisin periaatteissa tarkoitettu kansallinen ihmisoikeuselin. Lapsiasiavaltuutetun toimiston toimintaa ohjaavat Irlannin kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet, jotka sisältyvät erityisesti YK:n yleissopimukseen lapsen oikeuksista.

Lapsiasiavaltuutettu hoitaa tehtävänsä riippumattomasti ja vastaa toiminnastaan suoraan parlamentille (*Oireachtas*).

Lapsiasiavaltuutetun toimiston tehtävät on kirjattu lapsiasiavaltuutetusta vuonna 2002 annettuun lakiin (*Ombudsman for Children Act*). Tärkeimmät tehtävät ovat:

tarjota riippumaton, puolueeton ja ilmainen kantelujärjestelmä, jossa käsitellään lasten ja nuorten tai aikuisten heidän puolestaan tekemiä kanteluja, jotka koskevat viranomaisten, koulujen tai sairaaloiden toimintaa;

toimia ministereiden neuvonantajana lapsia koskevaan lainsäädäntöön ja politiikkaan liittyvissä kysymyksissä;

kannustaa viranomaisia kehittämään toimintatapojaan ja menettelyjään lasten eduksi;

tuoda esiin lapsia ja nuoria askarruttavia asioita; ja

lisätä tietoisuutta lasten oikeuksiin ja hyvinvointiin liittyvistä kysymyksistä ja siitä, miten nämä oikeudet saadaan toteutumaan.

Vuonna 2002 annetussa laissa esitetään yleiset hallinnollisia epäkohtia koskevat perusteet, joiden nojalla lapsiasiavaltuutetun toimisto käsittelee kantelut ja suorittaa tutkimuksensa. Alustavat selvitykset tai tutkimukset voidaan käynnistää joko toimiston saaman kantelun perusteella tai lapsiasiavaltuutetun omasta aloitteesta.

Lapsiasiavaltuutetun kaikkien tutkimusten kohteena on oltava jonkin toimenpiteen lapselle aiheuttamat vaikutukset, ja lapset voivat itse esittää kantelun toimistolle. Tämän vuoksi laissa säädetään seuraavat erityisvelvoitteet, joissa otetaan huomioon lasten erityinen haavoittuvuus:

velvoite ajaa lapsen etua;

velvoite ottaa asianmukaisesti huomioon lapsen toiveet.

Menettelyt: Kun lapsiasiavaltuutetun toimistoon jätetään kantelu, toimisto tutkii, voiko se ottaa kantelun käsiteltäväksi, ja määrittää, edellyttääkö kantelu nopeutettua käsittelyä.

Lapsiasiavaltuutetun toimisto pyrkii löytämään ratkaisun kantelun kohteena olevaan ongelmaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Sen velvollisuutena on antaa kantelun kohteena olevalle viranomaiselle tilaisuus ensin vastata esitettyihin väitteisiin.

Jos kantelu otetaan käsiteltäväksi, se siirtyä alustavaan tarkasteluun. Jos lapsiasiavaltuutetun toimiston suorittaman alustavan tarkastelun perusteella vaikuttaa siltä, että asiaa on syytä tutkia, toimisto voi tutkia kantelua perusteellisemmin.

Lisätietoja lapsiasiavaltuutetun toimiston soveltamasta kantelumenettelystä on verkkosivuilla: <http://www.oco.ie/complaints/faq.html>

Ratkaisut: Kun lapsiasiavaltuutetun toimisto on saanut tutkintansa päätökseen, se voi esittää tutkinnan tulosten perusteella suosituksia kyseiselle viranomaiselle, koululle tai sairaalalle. Suositukset voivat liittyä lapsen tai lasten tilanteen parantamiseen ja/tai lasten edun mukaisten laajempien muutosten tekemiseen.

Suosituksia eivät ole oikeudellisesti sitovia. Yksi lapsiasiavaltuutetun toimiston lakisääteisistä valtuuksista on kuitenkin toimivalta esittää parlamentille (*Oireachtas*) erityinen selonteko, jos viranomainen ei hyväksy sen esittämiä suosituksia.

Oikeusasiamies

Osoite:

Office of the Ombudsman
18 Lower Leeson Street
Dublin 2

<https://www.ombudsman.gov.ie/>

Sähköposti: ombudsman@ombudsman.gov.ie

Puhelin: +353 1 639 5600

Käsiteltävät kantelutyypit

Oikeusasiamiehelle voi kannella

valtion viranomaisista,

paikallisviranomaisista,

terveydenhuoltoviranomaisesta (*Health Service Executive*, HSE),

järjestöistä, kuten hyväntekeväisyys- ja vapaaehtoisjärjestöistä, jotka tarjoavat terveys- ja sosiaalipalveluja terveydenhuoltoviranomaisen lukuun,

An Post -postilaitoksesta ja

kaikista viranomaisista, jotka kuuluvat vuonna 2005 annetun vammaislain (*Disability Act*) piiriin laissa tarkoitettulla tavalla.

Kantelun esittämisestä käynnistyyvä menettely

Kyseiseltä julkiselta elimeltä voidaan pyytää selvitystä. Tarvittaessa voidaan tutkia asiakirjoja ja tietokantoja ja kuulla virkamiehiä. Oikeusasiamiehen toimisto päättää sen perusteella,

onko kantelu aiheellinen ja

onko kantelijalle aiheutunut vahinkoa kyseisen julkisen elimen toimenpiteestä tai päätöksestä.

Useimmiten kantelut käsitellään vapaamuotoisesti. Oikeusasiamiehen toimisto voi keskustella ongelmasta suoraan kyseisen viranomaisen kanssa tai tutkia asiaa koskevaa aineistoa. Monimutkaisemmissa tapauksissa toimisto voi tehdä yksityiskohtaisen tutkimuksen. Jos kantelija on tyytymätön kantelun käsittelyssä saavutettuun ratkaisuun, asiasta voi valittaa ja valitus käsitellään toimiston sisäisessä valitusmenettelyssä.

Menettelyn mahdolliset ratkaisut

Jos oikeusasiamiehen toimisto päättää, että kantelijalle on aiheutunut vahinkoa viranomaisen kohtuuttomista tai virheellisistä toimista eikä viranomainen ole oikaissut asiaa, toimisto voi antaa asiasta suosituksen. Oikeusasiamiehen toimisto voi tarvittaessa pyytää viranomaista harkitsemaan uudelleen toimiaan, muuttamaan päätöstään ja/tai esittämään kantelijalle:

- selityksen
- anteeksipyyntöä ja/tai
- taloudellisen korvauksen.

Jos oikeusasiamiehen toimisto päättää, että kantelua ei voida hyväksyä, se perustelee päätöksensä.

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Lapsiasiavaltuutettu

Ks. **edellä mainitut kansalliset ihmisoikeuselimet.**

Tasa-arvoelimet

Tasa-arvovaltuutettu (The Equality Authority)

Birchgrove House

Roscrea

Co. Tipperary

Ireland

Puhelin: +353 505 24126

Faksi: +353 505 22388

Sähköposti: info@equality.ie

Tasa-arvovaltuutettu (*Equality Authority*) on puolivaltiollinen viranomainen, jonka tehtävänä on auttaa poistamaan lainvastaista syrjintää, edistää tasavertaisia mahdollisuuksia ja tiedottaa tasa-arvolainsäädäntöä ja eräitä muita säädöksiä koskevista asioista.

Työsyryntälaki (*Employment Equality Act, 1998*) ja tasa-arvolaki (*Equal Status Act, 2000*) tekevät syrjinnästä lainvastaista työssä, ammattikoulutuksessa, ilmoittelussa, työehtosopimuksissa, tavaroiden ja palvelujen tarjonnassa ja muissa tilaisuuksissa, joihin yleisöllä on yleensä pääsy. Syrjintä on kiellettyä yhdeksällä seuraavalla perusteella:

sukupuoli

siviilisääty

perhetilanne

ikä

toimintarajoitteisuus

rotu

sukupuolinen suuntautuminen

uskonto sekä

kuuluminen liikkuvan väestön yhteisöön.

Tasa-arvovaltuutetulla on oma oikeudellinen yksikkönsä, joka voi harkintansa mukaan antaa erityisen merkittävässä tapauksissa ilmaista oikeusapua henkilöille, jotka aikovat tehdä kantelun syrjinnästä vuoden 1998 työsyryntälain ja vuoden 2000 tasa-arvolain nojalla. Oikeusapua annetaan vain pienessä osassa tapauksista, jotka valitaan sen hallintoneuvoston määrittämien kriteerien perusteella.

Tasa-arvotuomioistuimien (The Equality Tribunal)

3 Clonmel Street

Dublin 2

Ireland

Puhelin: +353 1 477 4100

Faksi: +353 1 477 4141

Sähköposti: info@equalitytribunal.ie

Verkkosivusto: <http://www.equalitytribunal.ie/>

Tasa-arvotuomioistuimien (*Equality Tribunal*) perustettiin vuonna 1998 annetun työsyryntälain myötä. Laissa vahvistetaan sääntelykehys, jota noudattaen tasa-arvotuomioistuimien sovittelusta ja/tai tutkii laitonta syrjintää koskevia väitteitä. Lainsäädäntöä on muutettu toistuvasti tasa-arvotuomioistuimien perustamisen jälkeen. Sen tuloksena tasa-arvotuomioistuimella on nykyään yksinomainen vastuu laitonta syrjintää koskevien kantelujen sovittelusta ja tutkinnasta seuraavien säädösten nojalla:

työsyryntälait (*Employment Equality Acts, 1998–2008*)

tasa-arvolait (*Equal Status Acts, 2000–2008*)

eläkelait (*Pensions Acts, 1990–2008*).

Tutkinta on tuomioistuintyyppinen menettely, jonka suorittaa tasa-arvotuomioistuimen virkamies (*Equality Officer*). Ennen ratkaisun antamista asiassa hän tarkastelee kummankin osapuolen lausuntoa ja järjestää tämän jälkeen yhden tai useamman yhteisen kuulemisen. Tutkinnasta vastaavat koulutetut virkamiehet, joilla on laajat valtuudet päästä toimitiloihin ja hankkia tietoja tutkinnan suorittamiseksi. Tasa-arvotuomioistuimen päätökset ovat sitovia, ja ne julkaistaan.

Sovittelusta vastaa koulutettu sovittelu virkamies (*Equality Mediation Officer*), joka auttaa riidan osapuolia pääsemään molempia tyydyttävään sopimukseen asiassa. Sovittelun tuloksena syntyneet sopimukset ovat sitovia ja luottamuksellisia.

Tasa-arvotuomioistuimen toimivalta on laaja. Se käsittelee työsuhteeseen, työntekoon liittyviin etuuksiin (esim. eläkkeisiin) ja tasa-arvoiseen asemaan (esim. tavaroiden ja palvelujen saanti) liittyvät kantelut seuraavia poikkeuksia lukuun ottamatta:

kanteet, jotka koskevat rekisteröityjä yökerhoja ja anniskeluluvan saaneita yrityksiä, käsittelee alemman oikeusasteen tuomioistuimien (*District Court*) alkoholilain (*Intoxicating Liquor Act, 2003*) mukaisesti;

kanteissa, jotka koskevat työsyryntää sukupuolen perusteella, kantaja voi viedä laitonta syrjintää koskevan tapauksen vaihtoehtoisesti myös ylempään tuomioistuimeen (*Circuit Court*) käsiteltäväksi.

Tietosuojaelin

Tietosuojavaltuutetun toimisto (Office of the Data Protection Commissioner)

Canal House
Station Road
Portarlinton
Co. Laois
Ireland

<https://www.dataprotection.ie/>

Tietosuojavaltuutetun toimisto (*Office of the Data Protection Commissioner*) vastaa vuosina 1988 ja 2003 annetuissa tietosuojalajeissa (*Data Protection Act*) vahvistetuista yksilöiden oikeuksista ja siitä, että rekisterinpitäjät noudattavat tietosuojavelvoitteitaan.

Tietosuojavaltuutetulle voi esittää kantelun, jos katsoo oikeuksiaan loukatun. Tietosuojavaltuutettu tutkii asian ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen ratkaisemiseksi. Kuka tahansa voi ottaa yhteyttä tietosuojavaltuutettuun ja esittää selostuksen kantelun kohteena olevasta tapahtumasta. Kantelussa olisi mainittava selvästi sen kohteena olevan yhteisön tai henkilön nimi. Kantelussa olisi myös kerrottava, mihin toimenpiteisiin on jo ryhdytty, jotta yhteisö puuttuisi ongelmaan, ja miten kyseinen yhteisö on reagoinut tähän. Tietosuojavaltuutetulle olisi myös toimitettava kopiot yhteydenpidosta kyseisen yhteisön kanssa ja todistusaineistoa kantelun tueksi. Tietosuojavaltuutetun toimisto ottaa tämän jälkeen asiassa yhteyttä kyseiseen yhteisöön.

Kantelun luonteesta riippuen tietosuojavaltuutettu voi ensin pyrkiä löytämään molemmille osapuolille tyydyttävän ratkaisun. Jos sovintoratkaisuun ei päästä, tietosuojavaltuutettu suorittaa täyden tutkinnan kaikista asiaan liittyvistä seikoista ja tekee virallisen päätöksen asiassa. Kun tutkinta on saatu päätökseen, tietosuojavaltuutettu ilmoittaa päätöksestään kirjallisesti asianosaisille. Jos kantelu koskee sähköisestä viestinnästä annettujen asetusten (asetus SI 535, 2003; muutettu asetuksella SI526, 2008) rikkomista, tietosuojavaltuutettu saattaa haastaa kyseisen yhteisön oikeuteen.

Muut erikoistuneet elimet

(i) Ihmiskaupan vastainen yksikkö (Anti-Human Trafficking Unit)

Department of Justice & Equality

51 St. Stephen's Green

Dublin 2

Puhelin: +353 1 602 8202

Sähköposti: AHTU@justice.ie

Pyynnöt vastaanottava yksikkö

Ihmiskaupan vastaiselle yksikölle (*Anti-Human Trafficking Unit*) voi esittää tietopyyntöjä sähköpostitse osoitteeseen AHTU@justice.ie.

Tietoja yksikön toiminnasta esitetään myös verkkosivuilla <http://www.blueblindfold.gov.ie/>

Lyhyt kuvaus pyynnöistä, joita yksikkö käsittelee

Ihmiskauppaan Irlannissa liittyviä kysymyksiä koskevat tietopyynnöt.

(ii) Pakolaisasioiden muutoksenhakutuomioistuin (Refugee Appeals Tribunal)

Refugee Appeals Tribunal

6-7 Hanover Street East

Dublin 2

Tehtävät: Pakolaisasioiden muutoksenhakutuomioistuin (*Refugee Appeals Tribunal*) on riippumaton elin, joka tekee päätöksiä muutoksenhakupyynnöissä, jotka koskevat turvapaikkahakemuksista vastaavan viraston (*Office of the Refugee Applications Commissioner*) kielteistä päätöstä pakolaisaseman myöntämisestä. Pakolaisasioiden muutoksenhakutuomioistuin tekee päätöksiä myös asioissa, joissa haetaan muutosta turvapaikkahakemuksista vastaavan viraston Dublin II -asetuksen nojalla tekemään päätökseen.

Menettelyt: Kielteiseen päätökseen voi hakea muutosta täyttämällä muutoksenhakulomakkeen (*Notice of Appeal Form*). Tämä lomake liitetään turvapaikkahakemuksista vastaavan viraston johtajan (*Refugee Applications Commissioner*) kirjeeseen, jossa ilmoitetaan, että pakolaisasemaa koskeva hakemus on hylätty. Lomakkeen voi myös [ladata tuomioistuimen verkkosivuilta](#) <http://www.refappeal.ie/>.

Jos turvapaikkahakemuksista vastaavan viraston kielteiseen päätökseen haluaa hakea muutosta, se on tehtävä tietyn ajan sisällä päätöksen antamisesta. Tämä muutoksenhakuaika riippuu kuitenkin viraston päätelmistä kyseisessä asiassa. Muutosta on tapauksesta riippuen haettava joko 15, 10 tai 4 työpäivän kuluessa. Muutoksenhakuaajan pituus ilmoitetaan turvapaikkahakemuksista vastaavan viraston kirjeessä, jossa kerrotaan, että virasto ei suosita pakolaisaseman myöntämistä.

Täytetty muutoksenhakulomake lähetetään seuraavaan osoitteeseen:

The Chairperson

Refugee Appeals Tribunal

6/7 Hanover Street East

Dublin 2

Faksi: 00353 1 474 8410

Tosite lomakkeen lähettämisestä postitse tai faksilla on säilytettävä.

Ratkaisu: Jos muutoksenhaku hyväksytään, se tarkoittaa, että muutoksenhakutuomioistuimen jäsen on suosittanut pakolaisaseman myöntämistä. Tästä päätöksestä ilmoitetaan kirjallisesti. Aineisto toimitetaan sen jälkeen oikeus- ja tasa-arvoasioiden ministeriön päätöksistä vastaavan yksikön (*Ministerial Decisions Unit, Department of Justice and Equality*) käsiteltäväksi.

Jos muutoksenhaku hylätään, se tarkoittaa, että muutoksenhakutuomioistuimen jäsen on suosittanut, että pakolaisasemaa ei myönnetä. Tästä päätöksestä ilmoitetaan kirjallisesti. Aineisto toimitetaan sen jälkeen oikeus- ja tasa-arvoasioiden ministeriön kotiuttamisyksikön (*Repatriation Unit, Department of Justice and Equality*) käsiteltäväksi.

(iii) Poliisitoimen oikeusasiamies (Garda (Police) Ombudsman)

The Garda Síochána Ombudsman Commission

150 Abbey Street Upper

Dublin 1

Ireland

<https://www.gardaombudsman.ie/>

Lyhyt kuvaus kanteluista, joita yksikkö käsittelee

Poliisitoimen oikeusasiamies (*Garda (Police) Ombudsman*) käsittelee kanteluita ja lausuntopyyntöjä, jotka koskevat poliisin (*Garda Síochána*) toimintaa.

Useimmat kanteluihin sisältyvät väitteet koskevat virka-aseman väärinkäyttöä, epäkunnioittavaa käytöstä, voimankäyttöä ja virkavelvollisuuden laiminlyöntiä. Lausuntopyyntöt käsittelevät kuolemantapauksia tai vakavan haitan aiheutumista.

Poliisitoimen oikeusasiamies ottaa vastaan kanteluita henkilöiltä, jotka eivät ole poliisilaitoksen palveluksessa. Kantelun voi esittää oikeusasiamiehen toimistoon henkilökohtaisesti, sähköisesti, puhelimella, postitse, poliisilaitoksen kautta tai henkilökohtaisesti suoraan oikeusasiamiehen toimiston työntekijälle. Lausuntopyyntöjä voidaan ottaa vastaan myös poliisilyijohtajalta asioissa, joissa hän katsoo, että poliisin toiminta on voinut johtaa kuolemaan tai vakavaan haittaan. Poliisitoimen oikeusasiamies voi aloittaa tutkinnan myös ilman kantelua, jos se on yleisen edun mukaista.

Lyhyt kuvaus kantelun käsittelyssä noudatettavasta menettelystä

Vastaanotettu kantelu luokitellaan käsittelykelpoiseksi tai hylättäväksi lainsäädännön perusteella. Jos kantelu katsotaan hylättäväksi, asiaa ei tutkita enempää.

Jos se hyväksytään, oikeusasiamies voi tilanteen mukaan ja kantelijan ja kantelun kohteena olevan poliisin suostumuksella pyrkiä löytämään sovitteluratkaisun. Muussa tapauksessa asiaa voidaan tutkia mahdollisena poliisin toimintaa koskevien asetusten (*Garda Síochána (Discipline) Regulations, 2007*) tai rikoslain rikkomisena. Asianosaisilla on oikeus saada tietoa tutkinnan etenemisestä ja tuloksista.

Lyhyt kuvaus mahdollisista ratkaisuista

Kantelu voidaan hylätä.

Tutkinta voidaan päättää missä vaiheessa tahansa, jos oikeusasiamies toteaa kantelun hyväksymisen jälkeen saatujen tietojen perusteella, että kantelu on aiheeton tai tehty haitantekotarkoituksessa, jos oikeusasiamies katsoo, että kantelu on tehty tietoisena siitä, että se on virheellinen tai harhaanjohtava, tai jos oikeusasiamies katsoo kaikkia asiaan liittyviä seikkoja tarkasteltuaan, ettei lisätutkinta ole tarpeen tai kohtuullisesti katsoen mahdollista.

Tutkinnan perusteella poliisille voidaan määrätä seuraamuksia.

Häntä vastaan voidaan myös aloittaa kurinpitomenettely ja määrätä seuraamuksia.

Aineisto voidaan lähettää yleiselle syyttäjälle ja asiassa saatetaan nostaa syyte. Tällöin asia käsitellään tuomioistuimessa.

Päivitetty viimeksi: 12/11/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Kreikka

Kansalliset tuomioistuimet

Oikeusasiamies

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Kansalliset tuomioistuimet

Kreikassa ei ole tuomioistuinta, joka olisi toimivaltainen nimenomaan perusoikeuksien loukkaamista koskevissa tapauksissa. Kreikassa käännyttään joko siviili-, rikos- tai hallintotuomioistuimen puoleen sen mukaan, millaisesta rikoksesta tai teosta on kyse.

Siitä, onko kyse perusoikeuden loukkaamisesta vai ei, päätetään kansallisten aineellisoikeudellisten sääntöjen perusteella. Kansallisten (siviili-, rikos- tai hallinto-oikeudenalan) prosessioikeudellisten normien mukaan päätetään, missä toimivaltaisessa (siviili-, rikos- tai hallinto-) tuomioistuimessa menettely käydään.

Tuomioistuin antaa joko hylkäävän tai suoraan täytäntöönpanokelpoisen lopullisen päätöksen.

[Siviili- ja rikosoikeudelliset tuomioistuimet](#)

[Hallintotuomioistuimet](#)

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Kreikan kansallinen ihmisoikeuskomissio

Neofytou Vamva 6

10674 Athens, GREECE

Kansallinen ihmisoikeuskomissio on riippumaton neuvoo-antava valtion elin ihmisoikeuksien suojeluun liittyvissä asioissa. Se on perustettu Yhdistyneiden kansakuntien sääntöjen ja Pariisin periaatteiden mukaisesti. Sen jäsenet edustavat 32:ta eri organisaatiota (mm. riippumattomat viranomaiset, yliopistojen oikeustieteelliset ja muut tiedekunnat, ammattiliitot, kansalaisjärjestöt, puolueet ja ministeriöt).

Ihmisoikeuskomission tehtävänä on muistuttaa jatkuvasti kaikkia valtion elimiä tarpeesta suojata kaikkien niiden henkilöiden ihmisoikeudet, jotka oleskelevat Kreikan alueella.

Ihmisoikeuskomissiolla on **perustuslakinsa 2667/1998** (sellaisena kuin se on muutettuna ja voimassa) mukaan asiallinen toimivalta

a) tutkia ihmisoikeuksien suojelua koskevia kysymyksiä, joita on esittänyt joko hallitus, parlamentin puheenjohtajakokous, sen jäsenet tai kansalaisjärjestöt

b) antaa suosituksia, tehdä ehdotuksia, laatia tutkimuksia, esittää kertomuksia ja lausuntoja, jotta toteutettaisiin ihmisoikeuksien suojelua parantavia lainsäädännöllisiä, hallinnollisia tai muita toimenpiteitä

c) laatia aloitteita, jotta yleinen tietoisuus ihmisoikeuskysymyksistä lisääntyisi ja jotta tiedotusvälineissä kiinnitetäisiin ihmisoikeuksien kunnioittamiseen enemmän huomiota

d) toteuttaa aloitteita ihmisoikeuksien kunnioittamisen edistämiseksi koulutusjärjestelmässä

e) vaalia pysyviä yhteyksiä ja tehdä yhteistyötä kansainvälisten järjestöjen, muiden maiden vastaavien elinten sekä kansallisten tai kansainvälisten kansalaisjärjestöjen kanssa

f) antaa lausuntoja kertomuksista, joita Kreikka aikoo esittää kansainvälisille järjestöille ihmisoikeuksien suojelusta

g) tuoda esiin Kreikan kansallisen ihmisoikeuskomission kantoja eri yhteyksissä

h) laatia vuosikertomuksia ihmisoikeuksien suojelusta

i) organisoida ihmisoikeuksien dokumentointikeskuksen toimintaa

j) tarkastella Kreikan lainsäädännön saattamista kansainvälisen ihmisoikeuksien suojelua koskevan lainsäädännön mukaiseksi ja antaa asiaa koskevia lausuntoja valtion toimivaltaisille elimille.

KANSALAIJÄRJESTÖT

Kreikassa on lukuisia kansalaisjärjestöjä, joiden puoleen henkilöt voivat kääntyä ja pyytää apua silloin kun heidän perusoikeuksiaan loukataan.

Toimivaltainen viranomainen kansalaisjärjestöihin liittyvissä kysymyksissä on sisäministeriö, ks. verkkosivu

<http://www.mfa.gr/>

Oikeusasiamies

Oikeusasiamies on riippumaton viranomainen, jonka asema on vahvistettu perustuslaissa. Oikeusasiamies perustettiin lailla 2477/97, ja se aloitti toimintansa 1. lokakuuta 1998. Oikeusasiamiehen toiminnasta säädetään laissa 3094/03. Oikeusasiamiehen palvelut ovat maksuttomia.

Oikeusasiamies tutkii julkisen palvelun tehtäviä suorittavien elinten yksittäisiä hallintokäytäntöjä tai laiminlyöntejä tai konkreettisia toimia, jotka loukkaavat luonnollisten tai oikeushenkilöiden oikeuksia tai haittaavat näiden oikeutettuja etuja.

Jokainen kansalainen voi kääntyä oikeusasiamiehen puoleen, jos yhteydenotto toimivaltaiseen viranomaiseen ei ole johtanut ongelman ratkaisuun. Oikeusasiamiehen tehtävänä on kansalaisten ja viranomaisten välinen sovittelu, jonka tavoitteena on kansalaisen oikeuksien suojeleminen, huonon hallinnon torjuminen ja lainsäädännön noudattaminen. Sovittelijana oikeusasiamies antaa ohjeita ja tekee ehdotuksia hallintoviranomaisille. Oikeusasiamies ei langeta seuraamuksia eikä kumoa viranomaisten laittomia käytäntöjä.

Chatzigianni Mexi 5

115 28 Athens, GREECE

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Lapsiasiavaltuutettu

Oikeusasiamies (ks. edellä) tutkii myös hallintoviranomaisten ja yksityishenkilöiden tekoja ja laiminlyöntejä, jotka loukkaavat lasten oikeuksia.

Lastensuojelukysymyksissä oikeusasiamies on toimivaltainen myös silloin, kun luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt loukkaavat lasten oikeuksia.

Yhdenvertaisen kohtelun periaatetta edistävät elimet

I. Neuvoston direktiivi 2000/43/EY (annettu 29.6.2000) ja neuvoston direktiivi 2000/78/EY (annettu 27.11.2000) saatettiin osaksi Kreikan kansallista oikeusjärjestelmää lailla 3304/2005. Laissa määrätään, että oikeusasiamies, tasa-arvokomissio ja työtarkastusvirasto (S.E.P.E.) edistävät yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, ja vahvistetaan niiden toimivaltuudet.

Siinä määrätään erityisesti seuraavaa:

Oikeusasiamies puolustaa yhdenvertaisen kohtelun periaatetta tapauksissa, joissa julkisen palvelun tehtäviä hoitava viranomainen loukkaa kyseistä periaatetta. *Julkisen palvelun tehtäviä hoitavasta viranomaisesta määrätään lain 3094/2003 (Kreikan virallinen lehti A 10) 3 §:n 1 momentissa " Oikeusasiamies ja muut säännökset".*

Tapauksissa, joissa luonnolliset tai oikeushenkilöt loukkaavat yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, edellä mainittuja tapauksia lukuun ottamatta, kyseistä periaatetta puolustaa tasa-arvokomissio; poikkeuksena tähän ovat työhön ja ammattiin liittyvät tapaukset.

Työhön ja ammattiin liittyvissä tapauksissa, joissa luonnolliset tai oikeushenkilöt loukkaavat yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, lukuun ottamatta edellä (1 kohdassa) mainittuja tapauksia, kyseistä periaatetta puolustaa työtarkastusvirasto (S.E.P.E.).

II. Kaikenlainen sukupuoleen perustuva syrjintä kielletään ehdottomasti laissa 3896/2010. Laki koskee miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanoa työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa – voimassaolevan lainsäädännön saattaminen yhdenmukaiseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston 5 päivänä heinäkuuta 2006 annetun direktiivin 2006/54/EY kanssa (Kreikan virallinen lehti A 207, 8.12.2012).

Lain tarkoituksena on taata miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltaminen työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa seuraavilla aloilla: a) mahdollisuudet työhön, myös uralla etenemiseen, ja ammatilliseen koulutukseen, b) työ sopimukset ja työehdot, mukaan lukien palkka, ja c) ammatilliset sosiaaliturvajärjestelmät, sellaisena kuin niistä on määrätty Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2006/54 /EY.

Oikeusasiamies seuraa ja edistää miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamista edellä mainitun lain soveltamisalalla (lain 3896/2010 25 §).

Tietosuojaelin

Tietosuojaelin on riippumaton viranomainen. Se perustettiin lailla 2472/1997, jolla saatetaan direktiivi 95/46/EY osaksi Kreikan lainsäädäntöä.

Tietosuojaelimen tehtäviin kuuluu suojella oikeutta henkilöllisyyteen ja henkilön oikeutta yksityiselämään Kreikassa lain 2472/1997 ja lain 3471/2006 säännösten mukaisesti.

Tietosuojaelimen päätehtävänä on suojella kansalaisia, jotta heidän henkilötietojensa ei käsitellä lainvastaisesti, ja auttaa heitä aina, kun heidän oikeuksiaan voidaan todeta loukatun millä tahansa toiminta-alalla.

Tietosuojaelimen tavoitteena on lisäksi tukea ja ohjata tietojen käsittelystä vastaavien tahojen täyttämässä lakisäätöisiä velvollisuuksiaan ottaen huomioon kreikkalaisen yhteiskunnan uudet palvelutarpeet sekä digitaalisen viestinnän ja internetin läpilyönnin.

Kifisias 1-3

115 23 Athens, GREECE

Hallinnolliset tarkastukset

Tietosuojaelin tekee omasta aloitteestaan tai kantelun perusteella arkistoja koskevia hallinnollisia tarkastuksia niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla.

Tarkastuksia tekevät tarkastusosaston valtuuttamat virkamiehet, joiden mukana kulkee tärkeiksi arvioituissa tapauksissa tietosuojaelimen jäsen.

Tarkastuksen tekijöillä on erityistutkijan asemassa oikeus päästä jokaiseen arkistoon ilman minkäänlaisia luottamuksellisuutta koskevia rajoituksia.

Aluksi tarkastetaan, että tarkastuksen kohde täyttää lain 2472/97 ja lain 3471/2006 vaatimukset (ilmoittaminen, tiedottaminen, muut tapauskohtaiset velvoitteet, näyttö). Myöhemmin tietojärjestelmän tarkastuksessa tutkitaan lain 2472/1997 6 ja 10 §:n mukaisesti järjestelmän keskeiset ominaisuudet, tietojen luonne sekä niiden organisatoristen ja teknisten toimenpiteiden varmistama turvallisuustaso, jotka tietojenkäsittelystä vastaava on toteuttanut tietojen suojaamiseksi. Tarkastuksen päätyttyä laaditaan päätelmä, joka toimitetaan tietosuojaelimen täysistuntoon.

Tietosuojaelin tekee riippumattomia tarkastuksia Schengenin tietojärjestelmän kansallisessa osassa Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 114 artiklan 1 kohdan (laki 2514/1997, Kreikan virallinen lehti 140 A) mukaisesti. Se käyttää Europol-yleissopimuksen 23 artiklan (laki 2605 /1998, Kreikan virallinen lehti 88 A) mukaisia kansallisen valvontaviranomaisen toimivaltuuksia, tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen 17 artiklan (laki 2706/1999, Kreikan virallinen lehti 77 A) mukaisia toimivaltuuksia sekä mistä tahansa muusta kansainvälisestä yleissopimuksesta johtuvia valvontavaltuuksia.

Muutoksenhaut, kantelut ja kyselyt

Tietosuojaelin tutkii kantelut ja kyselyt, jotka koskevat lain soveltamista ja hakijoiden oikeuksien suojaamista tapauksissa, joissa tietojenkäsittely on loukannut näitä oikeuksia, ja tekee niissä päätökset. Se myös määrää tietojenkäsittelystä vastaaville tai näiden mahdollisille edustajille hallinnollisia seuraamuksia silloin, kun ne ovat rikkoneet velvollisuuksia, jotka kuuluvat niille lain 2472/97 nojalla tai minkä tahansa muun sellaisen säädöksen nojalla, joka koskee yksilöiden suojeleminen henkilötietojen käsittelystä. Tietosuojaelin voi myös tehdä kantelun lain rikkomisesta toimivaltaisille hallinto- ja oikeusviranomaisille.

Muut erikoistuneet elimet

EPANODOS on voittoa tavoittelematon yksityisoikeudellinen oikeushenkilö, joka toimii oikeus-, avoimuus- ja ihmisoikeusministeriön alaisuudessa.

EPANODOS-elimien päätehtävänä on vankilasta vapautuneiden juoheva sopeuttaminen yhteiskuntaan erityisesti tukemalla heidän ammatillista koulutustaan ja pääsyään työmarkkinoille, tarjoamalla heille neuvontaa ja psykososiaalista tukea sekä kehittämällä integroitumista edistäviä suojarakenteita.

Derigny 28-30 & Tritis Septemvriou

Plateia Viktorias, 104 34 Athens, GREECE

Päivitetty viimeksi: 03/07/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [es](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Perusoikeudet - Espanja

Kansalliset tuomioistuimet

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Oikeusasiamies

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Muut

Kansalliset tuomioistuimet

Perustuslakituomioistuin

Tuomarit ja tuomioistuimet vastaavat ensi kädessä yksilöiden perusoikeuksien ja vapauksien takaamisesta, vaikka viime kädessä ne taataan perustuslailla. Jos kansalaisen perusoikeuksia tai vapauksia ei kunnioiteta, hän voi vedota [perustuslakituomioistuimen](#) (*Tribunal Constitucional*) tarjoamaan **perustuslailliseen suojaan**. Perustuslakituomioistuin on perustuslain ylin tulkitsija. Se on siis ylin oikeusaste, joka antaa perustuslailliset takeet ja vastaa viime kädessä perustuslaissa turvattujen oikeuksien ja vapauksien noudattamisesta.

Perustuslakituomioistuimeen voi ottaa yhteyttä postitse:

Tribunal Constitucional

Calle Domenico Scarlatti 6 – 28003 Madrid – España

puhelimitse: +34 91508000

faksitse: +34 915444088.

sähköpostitse: buzon@tribunalconstitucional.es.

Lisätietoja on saatavilla verkkosivuilta: <http://www.tribunalconstitucional.es/> ja <http://www.poderjudicial.es/>

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Katso oikeusasiamiestä koskeva kohta.

Oikeusasiamies

Oikeusasiamies (*El Defensor del Pueblo*) on instituutio, joka turvaa kansalaisten perus- ja kansalaisyhteisö- ja oikeudet sekä puolustaa niitä. Oikeusasiamiehen tehtävänä on valvoa, että julkisia tehtäviä hoitavat viranomaiset ja virkamiehet täyttävät velvollisuutensa koko Espanjan alueella ja Espanjan kansalaisten hallinnollisia asioita hoitavissa espanjalaisissa toimistoissa ulkomailla.

Espanjan oikeusasiamiehenä toimii **Francisco Fernandez Marugan**.

Kun oikeusasiamiehen kansliaan tulee kantelu oikeuslaitoksen toiminnasta, se toimitetaan joko syyttäjälaitokselle (*Ministerio Fiscal*), joka tutkii sen ja toteuttaa tarvittavat lain mukaiset toimenpiteet, tai korkeimmalle tuomioneuvostolle (*Consejo General del Poder Judicial*). Oikeusasiamies voi myös antaa hallitukselle suosituksia lainsäädännön muuttamistarpeista.

Oikeusasiamiehellä on valtuudet nostaa kanne perustuslainvastaisuutta tai oikeuksien ja vapauksien loukkaamista koskevissa asioissa sekä aloittaa *habeas corpus* menettely.

Oikeusasiamies EI voi puuttua seuraavanlaisiin asioihin:

Mikään julkisyhteisö ei ole osallisena asiassa.

Kyseessä on yksityishenkilöiden välinen riita.

On kulunut yli vuosi siitä, kun kansalainen sai tietää kantelunsa perustana olevista tosiseikoista.

On kyse nimettömästä kantelusta, jossa ei esitetä yksityiskohtaisia vaatimuksia mutta joka on tehty vilpillisellä mielellä tai jonka käsittely voi aiheuttaa vahinkoa kolmansien laillisille oikeuksille.

Kantelu on ristiriidassa oikeuden päätöksen sisällön kanssa.

Kansalainen voi kääntyä oikeusasiamiehen puoleen suoraan ilman asianajajan tai syyttäjän apua, ja **koko menettely on maksuton**.

Menettely aloitetaan tekemällä kantelu. Kantelu tehdään kirjallisesti, ja se on allekirjoitettava. Siinä on mainittava tekijän yhteystiedot eli nimi, sukunimi ja osoite sekä selostus kantelun perustana olevista tosiseikoista ja asianomaiset viranomaiset.

Kirjalliseen kanteluun on syytä liittää kopio esitettyyn ongelmaan liittyvästä tärkeimmästä asiakirjasta. Kun kantelukirjelmä on luettu, kantelijalle lähetetään tiedoksi kantelun numero siltä varalta, että hän halua pyytää tietoja kantelun etenemisestä.

Kantelun voi tehdä

verkossa käyttämällä sähköisessä rekisterissä olevaa lomaketta [Presenta tu queja](#)

henkilökohtaisesti oikeusasiamiehen kansliassa osoitteessa calle Zurbano nro 42, Madrid, maanantaista perjantaihin klo 9.00–14.00 ja maanantaista torstaihin myös klo 16.00–18.00 (paitsi elokuussa, jolloin kanslia on kiinni iltapäivisin)

postitse lähettämällä sen allekirjoitettuna osoitteeseen:

Defensor del Pueblo

Calle Zurbano 42 – 28010 Madrid – España

faksitse lähettämällä sen allekirjoitettuna numeroon +34 913081158.

Tietoja oikeusasiamiesinstituutiosta tai kantelun käsittelyn etenemisestä voi saada

käymällä oikeusasiamiehen kansliassa osoitteessa: calle Zurbano nro 42, Madrid

sähköpostitse osoitteesta: registro@defensordelpueblo.es

seuraavista puhelinnumeroista:

– 900101025 (soitettaessa Espanjasta) – tämä on maksuton palvelunumero, josta saa tietoa oikeusasiamiesinstituutiosta, siitä, kenelle se on tarkoitettu, oikeusasiamiehen tehtävistä ja kantelun tekemisestä

– +34 914327900 – tietoja kantelun käsittelyn etenemisestä

puhelinpalvelun aukioloajat:

– maanantaista torstaihin klo 9.00–14.00 ja klo 15.00–18.00

– perjantaisin klo 9.00–14.00 ja klo 16.00–18.00 (paitsi elokuussa, jolloin puhelinpalvelu toimii vain aamupäivisin).

Lisätietoja on saatavilla verkkosivuilta: <http://www.defensordelpueblo.es/>.

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Lapsiasiavaltuutettu

Oikeusasiamesi puolustaa kaikkien kansalaisten oikeuksia heidän iästään riippumatta. Sen lisäksi eräillä itsehallintoalueilla on perustettu erikseen lapsiasiavaltuutetun tehtävä (*Defensor del Pueblo para los derechos de la infancia*).

Espanjan lainsäädännössä tunnustetaan alaikäisten oikeus tehdä kantelu oikeusasiamesielle tai itsehallintoalueiden vastaaville instituutioille.

Tasa-arvoelin

Tasa-arvoneuvosto

Tasa-arvoneuvosto (*Consejo para la promoción de la igualdad de trato y no discriminación de las personas por el origen racial y étnico*) koostuu valtion ja itsehallintoalueiden eri viranomaisista, paikallisviranomaisista, työnantaja- ja ammattijärjestöistä sekä voittoja tavoittelemattomista organisaatioista, jotka toimivat henkilöiden yhdenvertaisen kohtelun edistämiseksi ja rotuun tai etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän torjumiseksi.

Sen tavoitteena on edistää henkilöiden yhdenvertaisen kohtelun periaatetta sekä torjua rotuun tai etniseen alkuperään perustuvaa syrjintää eri aloilla, kuten koulutus ja terveys sekä sosiaalietuuksien, sosiaalipalvelujen, asunnon, työpaikan, koulutuksen ja kaikenlaisten tavaroiden ja palvelujen saanti.

Tätä varten tasa-arvoneuvostolla on **neljä pääasiallista tehtävää**:

Antaa puolueetonta neuvontaa syrjinnän uhreille silloin kun he tekevät kantelunsa.

Julkaista puolueettomia tutkimuksia ja tiedotteita.

Tukea toimenpiteitä, jotka edistävät yhdenvertaista kohtelua ja poistavat syrjintää, laatimalla suosituksia ja ehdotuksia.

Laatia tasa-arvoneuvoston vuotuinen toimintakertomus, joka toimitetaan tasa-arvoministerille.

Lisätietoja on saatavilla verkkosivuilta: <http://www.igualdadynodiscriminacion.org/> ja <http://www.igualdadynodiscriminacion.org/contactar/home.htm>

Tietosuojaelin

Espanjan tietosuojaviranomainen

Espanjan tietosuojaviranomainen (*Agencia Española de Protección de Datos*) toimii riippumattomana valvontaviranomaisena. Se valvoo, että tietosuojalainsäädäntöä noudatetaan sekä takaa ja turvaa henkilötietojen suojaa koskevan perusoikeuden.

Tietosuojaviranomainen käsittelee kansalaisten vaatimuksia ja kanteluita sekä tiedottaa [tietosuojalaissa](#) (*Ley Orgánica de Protección de Datos*)

vahvistetuista oikeuksista. Se myös auttaa henkilötietojen sisältävistä tiedostoista vastaavia tahoja (yrityksiä, laitoksia ja viranomaisia) sekä antaa näille neuvontaa lain vaatimusten täyttämiseksi.

Kun on kyse henkilöistä, joiden tietosuojaa on loukattu, tietosuojaviranomainen

käsittelee heidän vaatimuksensa ja kantelunsa

tiedottaa heille kuuluvista lakisäätelisistä oikeuksista

tukee eri tiedotusvälineiden kautta lähetettäviä tiedotuskampanjoita.

Kun on kyse henkilötietoja käsittelevistä tahoista, tietosuojaviranomainen

antaa laissa määrättyjä lupia

vaatii oikaisutoimenpiteitä

määrää tietojenkäsittelyn keskeyttämisestä ja tietojen poistamisesta tapauksissa, joissa on kyse lainvastaisuuksista

määrää seuraamuksia

pyytää tarvittaessa apua tai tietoja

antaa luvan kansainvälisiin tiedonsiirtoihin.

Kaikissa kysymyksissä, selvityksissä, vaatimuksissa, ilmiannoissa, ehdotuksissa ja kanteluissa voi ottaa yhteyttä tietosuojaviranomaiseen postitse:

Agencia Española de Protección de Datos

Calle Jorge Juan 6 – 28001 Madrid – España

puhelimitse: +34 912663517

sähköpostitse: ciudadano@agpd.es.

Lisätietoja on saatavilla verkkosivuilta: <https://www.agpd.es/>.

Muut erikoistuneet elimet

Espanjan vammaisten edustajaneuvosto

Espanjan vammaisten edustajaneuvosto (*Comité Español de Representantes de Personas con Discapacidad*, CERMI), edustaa ja puolustaa vammaisia ja ajaa heidän asioitaan. Epäedullisesta asemastaan tietoisina Espanjan yli 3,5 miljoonaa vammaista ja heidän perheenjäsenensä päättivät yhdistää useat järjestönsä, jotta vammaisten oikeudet tunnustettaisiin ja jotta heillä olisi samat oikeudet ja mahdollisuudet kuin muillakin kansalaisilla.

CERMIin voi ottaa yhteyttä

postitse:

Comité Español de Representantes de Personas con Discapacidad – Secretaría General

Calle Recoletos 1 Bajo – 28001 Madrid – España

puhelimitse: +34 913601678

faksitse: +34 914290317.

sähköpostitse: cermi@cermi.es.

Lisätietoja on saatavilla verkkosivuilta: <http://www.cermi.es/>.

Tietoja saa myös vammaisten asemaa tutkivan valtion elimen (*Observatorio Estatal de la discapacidad*) verkkosivuilta: <http://www.observatoriodeladiscapacidad.es/>.

Turvapaikka- ja pakolaistoimisto

Sisäministeriön alaisuudessa toimiva turvapaikka- ja pakolaistoimisto (*Oficina de Asilo y Refugio*) vastaa ehdotusten laatimisesta erilaisten Espanjassa oleskelua koskevien lupien antamiseksi turvapaikkaoikeutta koskevaa lainsäädäntöä noudattaen.

Lisäksi se hoitaa seuraavia tehtäviä:

asiakirjojen käsittely ja toimittaminen niiden valtioiden määrittämiseksi, jotka ovat vastuussa turvapaikkahakemusten käsittelystä voimassa olevien kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti

kaikkien sellaisten turvapaikkahakemusten käsittely, jotka on tehty Espanjassa rajanylityspaikoilla ja Espanjan diplomaattiedustustoissa ulkomailla, sekä niitä koskevien päätösten tekeminen.

Lisätietoja voi pyytää

postitse:

Oficina de Asilo y Refugio

Calle Pradillo 40 – 28002 Madrid – España

puhelimitse: +34 915372170.

Lisätietoja saa sisäministeriön asianomaiselta verkkosivulta.

Vankeinhoitolaitoksen keskusvirasto

Vankeinhoitolaitos on välttämätön osa sekä maan turvallisuus- että sosiaalipolitiikkaa. Vankeinhoitolaitoksen keskusviraston (*Secretaría General de Instituciones Penitenciarias*) tärkein perustuslaissa vahvistettu tavoite on seurata ja johtaa kaikkea julkisen palvelun tarjoamiseen liittyvää toimintaa, joka koskee rangaistusten suorittamista tai rikosoikeudellisten toimenpiteiden toteuttamista.

Lisätietoja voi pyytää

postitse:

Secretaría General de Instituciones Penitenciarias

Calle Alcalá 38–40 – 28014 Madrid – España

puhelimitse: +34 913354700

faksitse: +34 913354052.

Lisätietoja on saatavilla verkkosivuilta: <http://www.institucionpenitenciaria.es/>.

Muut

Espanjan asianajajien yleisneuvosto

Espanjan asianajajien yleisneuvosto (*Consejo General de la Abogacía Española*) edustaa Espanjan asianajajaliittoja ja koordinoi niiden toimintaa. Se on niiden ylin täytäntöönpaneva elin ja täysin oikeustoimikelpoinen julkisoikeudellinen oikeushenkilö.

Asianajajien yleisneuvosto säätelee asianajajien ammatinharjoittamista ja suojelee ammatin mainetta. Espanjassa on 83 asianajajaliittoa, joissa on nykyisin yhteensä 137 447 ammattiaan harjoittavaa asianajajaa (tiedot ovat joulukuulta 2016), sekä 10 itsehallintoalueiden asianajajaliittojen neuvostoa (*Consejos Autonómicos de Colegios de Abogados*).

Oikeus oikeusapuun on Espanjassa hyvin laaja. Asianajajaliitot takaavat kaikille kansalaisille perusoikeuden tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin tarjoamalla muun muassa seuraavia palveluja: asianajajapäivystys, pidätettyjen auttaminen ja oikeudelliset neuvontapalvelut, neuvonta vankiloissa sekä maahanmuuttajien, naisten, perheväkivallan uhrien ja vanhusten auttaminen ja oikeudellinen neuvonta.

Espanjan asianajajien yleisneuvostoon voi ottaa yhteyttä

postitse:

Consejo General de la Abogacía Española

Paseo Recoletos 13 – 28004 Madrid – España

puhelimitse: +34 915232593

sähköpostitse: informacion@cgae.es.

Lisätietoja on saatavilla verkkosivuilta: <http://www.cgae.es/> ja <http://www.justiciagratis.es/>.

Päivitetty viimeksi: 20/06/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Ranska

Tuomioistuimet

Kansallinen ihmisoikeuselin

Oikeusasiamies

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Muut erikoiselimet

Tuomioistuimet

Yksilöiden perusoikeudet ja -vapaudet turvataan ensinnäkin yleisissä tuomioistuimissa ja hallintotuomioistuimissa, joiden käsiteltäväksi kansalaiset voivat saattaa asiansa.

Lisäksi perustuslakineuvosto (*Conseil constitutionnel*) valvoo lainsäädännön perustuslainmukaisuutta. Se harjoittaa kahdenlaista valvontaa: valmisteluvaiheessa olevan lainsäädännön valvonta: Organisten (eli valtiosääntöä täydentävien) lakien ja parlamentin kamarien työjärjestykset on saatettava perustuslakineuvoston käsiteltäväksi ennen ensiksi mainittujen vahvistamista ja jälkimmäisten voimaantuloa. Kansainvälinen sitoumus voidaan myös saattaa neuvoston käsiteltäväksi ennen sen ratifioimista tai hyväksymistä. Tavalliset lait voidaan saattaa neuvoston käsiteltäväksi ennen niiden vahvistamista.

vahvistetun lainsäädännön valvonta: 23. heinäkuuta 2008 tehdystä perustuslakiuudistuksessa perustuslakiin lisättiin 61-1 §, jolla otettiin käyttöön perustuslaillisuutta koskeva ensisijaisesti käsiteltävä kysymys (*question prioritaire de constitutionnalité*). Uudistuksen ansiosta kansalaiset voivat oikeudenkäynnissä riitauttaa sellaisen lain perustuslainmukaisuuden, jonka väitetään loukkaavan perustuslaissa taattuja oikeuksia ja vapauksia.

Tuomioistuin siirtää perustuslaillisuutta koskevan ensisijaisesti käsiteltävän kysymyksen kassaatioistuimelle (*Cour de cassation*) tai korkeimmalle hallinto-oikeudelle (*Conseil d'État*). Nämä voivat siirtää asian edelleen perustuslakineuvostolle, jonka on annettava ratkaisunsa kolmen kuukauden kuluessa. Sen jälkeen kun korkein hallinto-oikeus tai kassaatioistuimisto on siirtänyt asian perustuslakineuvoston käsiteltäväksi, perustuslakineuvoston tehtävänä on siten 1. maaliskuuta 2010 lähtien ollut valvoa sitä, loukataanko jo voimassa olevalla säännöksellä perustuslaissa taattuja oikeuksia ja vapauksia.

Perustuslakineuvosto voi tarvittaessa kumota kyseisen säännöksen.

Lisätietoa perustuslaillisuutta koskevasta ensisijaisesti käsiteltävästä kysymyksestä:

<https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F21088>

<http://www.vie-publique.fr/actualite/faq-citoyens/qpc/>

Tuomioistuinten toimintaa ja toimivaltaa esitellään korkeimman hallinto-oikeuden, kassaatioistuimien ja perustuslakineuvoston verkkosivustoilla:

<http://www.conseil-etat.fr/>

<https://www.courdecassation.fr/>

<http://www.conseil-constitutionnel.fr/>

Kansallinen ihmisoikeuselin

Kansallinen neuvoo-antava ihmisoikeuskomitea

Vuonna 1947 perustettu kansallinen neuvoo-antava ihmisoikeuskomitea (*Commission nationale consultative des droits de l'homme – CNCDH*) on Ranskan kansallinen ihmisoikeuselin. Se on valtiollinen, riippumaton hallintoviranomainen, joka hoitaa tehtäviään täysin itsenäisesti (5. maaliskuuta 2007 annetun lain nro 2007-292 mukaisesti). CNCDH koostuu 64:stä kansalaisjärjestöjen johtohenkilöstä ja edustajasta.

Tehtävät

CNCDH edistää hallituksen, parlamentin, instituutioiden ja kansalaisyhteiskunnan välistä vuoropuhelua ihmisoikeuksien, humanitaarisen oikeuden ja toiminnan sekä rasismien torjunnan aloilla.

Se auttaa laatimaan kertomuksia ja raportteja, joita Ranskan on esitettävä kansainvälisille järjestöille ihmisoikeuksia koskevien sopimusvelvoitteidensa mukaisesti.

Se edistää ihmisoikeuksia koskevaa koulutusta.

Sen vastuulla on laatia rasismien torjunnasta vuosittain julkaistava raportti, josta säädetään 13. heinäkuuta 1990 annetun lain 2 §:ssä.

Se voi oma-aloitteisesti tuoda viranomaisten tietoon toimia, joilla sen mielestä voitaisiin tukea ihmisoikeuksien suojelua ja edistämistä. Se voi käsitellä kaikenlaisia humanitaariseen hätätilanteeseen liittyviä kysymyksiä ja vaihtaa tietoja toimintamahdollisuuksista tällaisissa tilanteissa.

Se julkaisee antamansa lausunnot sekä raportit ja kertomukset.

CNCDH:n työ on jaettu viiteen alakomiteaan: yhteiskunnalliset ja eettiset kysymykset; rasismi, juutalaisvastaisuus, muukalaisviha, syrjintä ja haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät; instituutiot, oikeuslaitos, poliisi ja maahanmuuttokysymykset; eurooppalaiset ja kansainväliset kysymykset sekä kansainvälinen humanitaarinen oikeus ja toiminta.

Osoite:

Commission nationale consultative des droits de l'homme

35 Rue Saint-Dominique, 75007

Paris

Lisätietoa: <http://www.cncdh.fr/>

Oikeusasiamies

Oikeusasiamies eli "oikeuksien puolustaja" (*Défenseur des droits*) on riippumaton elin, josta on säädetty perustuslaissa 23. heinäkuuta 2008. Se perustettiin 29. maaliskuuta 2011 annetulla organisaatiolla lailla nro 2011-33 ja tavallisella lailla nro 2011-334.

Tehtävät

Oikeusasiamiehen tehtävänä on

puolustaa yksilön oikeuksia ja vapauksia kanssakäymisessä viranomaisten kanssa

puolustaa ja edistää lasten etua ja oikeuksia

torjua lainsäädännössä kiellettyä syrjintää ja edistää yhdenvertaisuutta

varmistaa, että turvallisuustoimintaan osallistuvat henkilöt toimivat eettisesti.

Oikeusasiamiehen toimintaan on yhdistetty neljä aiemmin toiminutta elintä: kansallinen oikeusasiamies (*Médiateur de la République*), lapsiasiavaltuutettu (*Défenseur des enfants*), tasa-arvovaltuutettu (*Haute Autorité de Lutte contre les Discriminations et pour l'Égalité – HALDE*) ja turvallisuusalan etiikkaa käsittelevä kansallinen komissio (*Commission Nationale de Déontologie de la Sécurité – CND*).

Toimivaltuudet

Oikeusasiamiehellä on valtuudet käsitellä luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden tekemiä kanteluja. Kanteluja voivat tehdä myös alaikäiset, jotka tarvitsevat oikeuksiensa puolustamista. Oikeusasiamies voi tutkia toimivaltaansa kuuluvia tapauksia myös oma-aloitteisesti ja missä tahansa tilanteessa. Oikeusasiamiehellä on tehtäviensä hoitamista varten yhtäältä valtuudet tutkia yksittäisiä kanteluja ja tehdä niihin liittyviä selvityksiä. Hän voi siten vastaanottaa tapaukseen liittyviä asiakirjoja, kuulla eri henkilöitä ja tehdä jopa tarkastuksia paikan päällä. Toisaalta hän voi myös ehdottaa muutoksia lakeihin tai asetuksiin ja esittää suosituksia sekä viranomaisille että yksityisille toimijoille.

Oikeusasiamies voi myös esittää suosituksia käsiteltäväkseen saatettujen ongelmien tai loukkausten ratkaisemiseksi. Kyseisten henkilöiden tai viranomaisten on ilmoitettava oikeusasiamiehelle, mitä toimia tämän suosituksen perusteella on toteutettu. Ellei näin tehdä tai jos oikeusasiamies katsoo, ettei suosituksia ole noudatettu, hän voi määrätä kyseisen henkilön tai viranomaisen toteuttamaan tarvittavat toimet asettamassaan määräajassa. Ellei määräystä noudateta, oikeusasiamies voi antaa erityiskertomuksen kyseiselle henkilölle tai viranomaiselle. Tämä kertomus myös julkaistaan.

Oikeusasiamies voi lisäksi auttaa sovittelussa tai ehdottaa kompromissia. Samoin hän voi auttaa uhreja kanteen valmistelussa ja sen selvittämisessä, mikä olisi heidän tapauksessaan asianmukainen menettely.

Oikeusasiamies voi siirtää tietoonsa tulleita tapauksia, joissa hän katsoo olevan perusteltua määrätä seuraamus, sellaisille viranomaisille, joilla on valtuudet aloittaa kurinpitomenettely. Hän voi myös osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen kantajan vaatimuksia ja esittää kirjallisia tai suullisia huomautuksia.

Organisaatio

Oikeusasiamiehen toimistossa Pariisissa työskentelee lähes 250 henkilöä. Muualla Ranskassa, sekä Euroopassa sijaitsevilla alueilla että merentakaisissa departementeissa, työskentelee lisäksi noin 400 vapaaehtoista edustajaa, jotka auttavat kansalaisia puolustamaan oikeuksiaan, vastaanottavat heidän tekemiään kanteluja ja vastaavat pyyntöihin. He toimivat erilaisissa paikallisissa rakenteissa, jotka ovat helposti kansalaisten tavoitettavissa. Tällaisia ovat esimerkiksi prefektuurit ja aliprefektuurit, oikeudellista neuvontaa tarjoavat keskuksat sekä oikeuslaitoksen ja kuntien toimipisteet. Nämä edustajat myös järjestävät päivystysvastaanottoja vankiloissa ja tekevät yhteistyötä departementtien vammaiskeskusten kanssa.

Oikeusasiamies toimii puheenjohtajana lautakunnissa, jotka auttavat hänen tehtäviensä hoidossa seuraavilla aloilla: lasten oikeuksien puolustaminen ja edistäminen, syrjinnän torjuminen ja tasa-arvon edistäminen sekä etiikka turvallisuusalalla.

Pääministeri nimittää oikeusasiamiehen ehdotuksesta apulaisoikeusasiamiehet eli

lapsiasiavaltuutetun, joka toimii lasten oikeuksien puolustamista ja edistämistä käsittelevän lautakunnan varapuheenjohtajana

apulaisoikeusasiamiehen, joka toimii etiikkaa turvallisuusalalla käsittelevän lautakunnan varapuheenjohtajana

apulaisoikeusasiamiehen, joka toimii syrjinnän torjumista ja tasa-arvon edistämistä käsittelevän lautakunnan varapuheenjohtajana.

Asian saattaminen oikeusasiamiehen käsiteltäväksi

Luonnollinen henkilö (yksityishenkilö) tai oikeushenkilö (yritys, yhdistys jne.) voi saattaa asiansa suoraan ja maksutta oikeusasiamiehen käsiteltäväksi, jos hän katsoo tulleen syrjityksi

hänellä on tietoa siitä, että lainvalvontaviranomaisen (poliisin, santarmin, tullin jne.) edustaja tai yksityinen toimija (esim. vartija) ei ole noudattanut hyvää menettelytapaa

hänellä on vaikeuksia julkisessa palvelussa asiointissa (perheavustuskassa (*Caisse d'Allocations Familiales*), työvoimatoimisto (*Pôle Emploi*), eläkelaitos jne.)

hän katsoo, ettei lapsen oikeuksia kunnioiteta.

Oikeusasiamiehen puoleen voivat kääntyä lapset tai alle 18-vuotiaat alaikäiset, lapsen perheenjäsenet tai hänen oikeudelliset edustajansa, terveydenhuolto- tai sosiaalipalvelut, lasten oikeuksia puolustavat yhdistykset, Ranskan parlamentin jäsenet ja Euroopan parlamentin ranskalaiset jäsenet sekä ulkomaiset elimet, joilla on samat tehtävät kuin oikeusasiamiehellä. Oikeusasiamies voi toimia kaikkien Ranskassa asuvien ranskalaisten ja ulkomaalaisten lasten sekä ulkomailla asuvien ranskalaisten lasten puolesta monilla aloilla, jotka liittyvät lasten oikeuksien puolustamiseen ja erityisesti lastensuojeluun, terveyteen ja vammaisuuteen, rikosoikeuteen, adoption, kaikkien saatavilla olevaan koulutukseen ja ulkomaalaisiin alaikäisiin henkilöihin.

Kansalaiset voivat tehdä kantelunsa suoraan oikeusasiamiehelle

käyttämällä [sähköistä lomaketta](#)

postimaksuttomalla lähetyksellä.

Osoite:

Défenseur des droits

Libre response 71120

75342 Paris Cedex 07

Lisätietoa: <https://www.defenseurdesdroits.fr/en>

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Oikeuksien ja vapauksien alalla toimii myös muita erikoistuneita elimiä:

Tietosuojan valvontaviranomainen:

Kansallinen tietosuojaviranomainen (*Commission nationale de l'informatique et des libertés – CNIL*)

CNIL on henkilötietojen suojaa valvova viranomainen Ranskassa. Sen tehtävien hoito perustuu 6. tammikuuta 1978 annettuun lakiin nro 78-17, sellaisena kuin se on muutettuna.

Tehtävät

Kansallinen tietosuojaviranomainen on riippumaton hallintoviranomainen, joka hoitaa erityisesti seuraavia tehtäviä:

Se tiedottaa rekisteröidyille ja rekisterinpitäjille näiden oikeuksista ja velvollisuuksista.

Se varmistaa, että henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan 6. tammikuuta 1978 annettua lakia, sellaisena kuin se on muutettuna. Asianomaisista tiedoista riippuen se antaa luvan niiden käsittelyyn, antaa lausuntoja ja ottaa vastaan ilmoituksia tietojen käsittelystä.

Se käsittelee henkilötietojen käsittelyyn liittyviä vaatimuksia, vetoomuksia ja kanteluja ja ilmoittaa niiden tekijöille, mitä toimenpiteitä asiassa on toteutettu.

Se vastaa viranomaisten ja tarvittaessa tuomioistuinten lausuntopyyntöihin sekä neuvoo yksityishenkilöitä ja elimiä, jotka suorittavat tai aikovat suorittaa henkilötietojen automaattista käsittelyä.

Se ilmoittaa viipymättä syyttäjälle [rikosprosessilain \(Code de procédure pénale\) 40 §:n](#) mukaisesti tietoonsa tulevista rikkomuksista ja voi esittää huomautuksia rikosoikeudenkäynneissä.

Se voi nimenomaisella päätöksellä määrätä yhden tai useamman jäsenensä tai pääsihteerinsä tekemään tietojen käsittelyyn liittyviä tarkastuksia tai huolehtimaan siitä, että sen yksikköjen virkamiehet tekevät tällaisia tarkastuksia. Se voi myös tarvittaessa pyytää jäljennöksiä asiakirjoista tai tietovälineistä, jotka ovat olennaisia sen tehtävien kannalta.

Sitä on kuultava kaikista laki- tai asetusehdotuksista tai tällaisten ehdotusten säännöksistä, jotka liittyvät henkilötietojen suojaan tai käsittelyyn.

CNIL toimittaa joka vuosi julkisen kertomuksen tehtäviensä hoidosta tasavallan presidentille ja pääministerille.

Asioiden saattaminen CNIL:n käsiteltäväksi

Kuka tahansa voi ottaa yhteyttä CNIL:ään, jos kohtaa vaikeuksia oikeuksiensa käytössä. Jotta kansalaiset voivat puolustaa henkilötietoja koskevia oikeuksiaan ja vapauksiaan, heidän on käännättävä ensisijaisesti suoraan tietoja säilyttävien elinten puoleen. Jos he kohtaavat vaikeuksia, vastaus ei tyydytä tai vastausta ei lainkaan saada, asiassa voidaan tehdä kantelu sähköisesti CNIL:lle. Kantelun aiheena voivat olla esimerkiksi internet, kauppa, työ sekä puhelin-, pankki- ja luottoasiat.

Linkki <https://www.cnil.fr/fr/plaintes>

Osoite:

Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés

3 Place de Fontenoy - TSA 80715

75334 PARIS CEDEX 07

Lisätietoa: <https://www.cnil.fr/>

Vapaudenmenetyksen toteuttamiseen tarkoitettujen laitosten valvontaviranomainen

Sen jälkeen kun Ranska oli ratifioinut kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen [valinnaisen pöytäkirjan](#), jonka Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous oli hyväksynyt 18. joulukuuta 2002, Ranskan lainsäätäjät perusti [30. lokakuuta 2007 annetulla lailla nro 2007-1545](#) viranomaisen (*Contrôle général des lieux de privation de liberté*), jonka tehtävänä on valvoa vapaudenmenetyksen toteuttamiseen tarkoitettuja laitoksia. Kyseessä on riippumaton hallintoviranomainen.

Tehtävät

Valvontaviranomainen varmistaa, että henkilöitä, joilta on riistetty heidän vapautensa, kohdellaan inhimillisesti ja ihmisarvoa kunnioittaen. Hän huolehtii myös siitä, että tällaisten henkilöiden perusoikeuksien kunnioittaminen ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden näkökohdat ovat asianmukaisessa tasapainossa. Hänen tehtävänä on estää näiden henkilöiden perusoikeuksien loukkaaminen.

Valvontaviranomaisen tehtäviin kuuluu tutkia vankiloiden, säilöönottokeskusten ja sairaaloiden oloja. Hän tutkii myös laitoksissa työskentelevän henkilöstön

ja muiden henkilöiden työoloja, jos ne vaikuttavat väistämättä laitoksen toimintaan ja vapautensa menettäneisiin henkilöihin solmittavien suhteiden luonteeseen. Valvontaviranomainen voi valita vapaasti tarkastuskäyntien kohteena olevat laitokset. Tarkastuskäynnit voivat olla joko suunniteltuja (jolloin laitoksen johtajalle ilmoitetaan siitä muutamaa päivää aiemmin) tai yllätyskäyntejä.

Toimivaltuudet

Valvontaviranomainen voi tehdä tarkastuskäyntejä milloin tahansa ja missä tahansa Ranskan alueella laitoksissa, joissa pidetään vapautensa menettäneitä henkilöitä: vankiloissa, terveydenhoitolaitoksissa, terveysministeriön ja oikeusministeriön yhteisesti valvomissa laitoksissa, poliisin ja santarmin pidätystiloissa, tullin pidätystiloissa, hallinnollisissa säilöönottokeskuksissa ja ulkomaalaisten vastaanottokeskuksissa, satamien ja lentoasemien pidätystiloissa jne. Hän valvoo ulkomaalaisten maastapoistamismenettelyn toteutusta käytännössä siihen saakka, kunnes heidät luovutetaan määräämään viranomaisille.

Laitoksista vastaavat viranomaiset voivat kieltäytyä tarkastuskäynnistä vain vakavista ja pakottavista syistä, jotka voivat liittyä kansalliseen puolustukseen, yleiseen turvallisuuteen, luonnonkatastrofeihin tai vakaviin häiriöihin käyntikohteessa.

Valvontaviranomainen lähettää laitoksista vastaavalle ministerille tai ministereille tarkastuskäynneistä raportin ja suosituksia, jotka voidaan julkistaa. Hän myös antaa vuosittain julkisen toimintakertomuksen tasavallan presidentille ja parlamentille.

Tapauksen saattaminen valvontaviranomaisen käsiteltäväksi

Kansalaiset voivat olla yhteydessä valvontaviranomaiseen ilmoittaakseen tilanteista, joissa he katsovat, että heidän perusoikeuksiaan tai vapautensa menettäneen (tai esimerkiksi äskettäin pidätettynä olleen) henkilön perusoikeuksia on loukattu. Tällaiset tilanteet voivat liittyä vankeus-, pidätys-, säilöönotto- tai sairaalaloihin tai asianomaisen yksikön organisaatioon tai toimintaan. Tapauksia voidaan saattaa valvontaviranomaisen käsiteltäväksi vain ottamalla postitse yhteyttä seuraavaan osoitteeseen:

Madame la Contrôleure générale des lieux de privation de liberté

BP 10301

75921 Paris cedex 19

Vapautensa menettäneet henkilöt, heidän omaisensa, laitoksessa toimivat henkilöt ja henkilöstö voivat myös pyytää, että valvontaviranomainen tai joku hänen ryhmänsä tarkastajista kuulee kyseistä henkilöä suoraan laitospöytäkirjan aikana.

Osoite:

Le Contrôleur général des lieux de privation de liberté

16/18 quai de la Loire

BP 10301

75921 Paris Cedex 19

Lisätietoa: <http://www.cgplp.fr/>

Muut erikoiselimet

Oikeussuojan saatavuus: oikeussuojaa käsittelevät toimipisteet, oikeudellista neuvontaa tarjoavat keskuksset ja oikeuslaitokset yhteyspisteet

Helpottaakseen yksilöiden mahdollisuuksia saada tietoa oikeuksistaan, oikeudellisista menettelyistä ja oikeusjärjestelmästä ja auttaakseen heitä oikeuksiensa käyttämisessä Ranska on perustanut oikeussuojaa käsitteleviä toimipisteitä (*points d'accès au droit*), oikeudellista neuvontaa tarjoavia keskuksia (*maisons de justice et du droit*) ja oikeuslaitoksen yhteyspisteitä (*antennes de justice*). Ne ovat paikallisia, helposti tavoitettavissa olevia keskuksia, jotka tarjoavat oikeudellisia palveluja. Ne antavat kansalaisille tietoa heidän oikeuksistaan ja tarjoavat erityisesti tiettyjä riidanratkaisumenettelyjä.

Oikeussuojaa käsittelevien toimipisteiden, oikeudellista neuvontaa tarjoavien keskusten ja oikeuslaitoksen yhteyspisteiden yhteystiedot löytyvät osoitteesta

<http://www.annuaire.justice.gouv.fr/annuaire-12162>

Lisätietoa:

<http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/justice/fonctionnement/modes-alternatifs/que-sont-maisons-justice-du-droit.html>

Päivitetty viimeksi: 09/03/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota on muutettu äskettäin. Päivitystä

suomennetaan parhaillaan.

Perusoikeudet - Kroatia

Kansalliset tuomioistuimet

Oikeusasiamies

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Henkilötietojen suoja

Maksuton oikeusapu

Kansalliset tuomioistuimet

Tuomioistuimilla on erityinen asema ihmisoikeuksien suojelussa. Ne ovat lakisääteisiä elimiä, joiden riippumattomuus on taattu perustuslaissa.

Perustuslaillisten oikeuksien ja vapauksien toteutumisen turvana on erityinen mekanismi: perustuslakivalitus. Valituksen voi tehdä kansalainen, joka katsoo, että kansallinen viranomainen, paikallinen tai alueellinen itsehallintoelin tai muu julkisoikeudellinen yhteisö on loukannut hänen perustuslaissa turvattuja ihmisoikeuksiaan tai perusvapauksiaan päätöksellä, joka koskee hänen oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan tai häneen kohdistuvaa rikosepäilyä tai -syytettä. Valituksen voi tehdä vasta, kun kaikki muut käytettävissä olevat oikeussuojakeinot on käytetty.

Ustavni sud Republike Hrvatske

(Kroatian perustuslakituomioistuin)

Trg svetog Marka 4

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 640 02 51

Faksi: (+385-1) 455 10 55

<https://www.usud.hr/>

Vrhovni sud Republike Hrvatske

(Kroatian korkein oikeus)

Trg Nikole Šubića Zrinskog 3

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 486 22 22, (+385-1) 481 00 36

Faksi: (+385-1) 481 00 35

Sähköposti: vsrh@vsrh.hr

<http://www.vsrh.hr/>

Maakunnalliset tuomioistuimet (209 Kb) [hr](#) (luettelo maakunnallisista tuomioistuimista)

Kunnalliset tuomioistuimet (296 Kb) [hr](#) (luettelo kunnallisista tuomioistuimista)

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske

(Kroatian ylin kauppantuomioistuin)

Berislavićeva 11

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 489 68 88

Faksi: (+385-1) 487 23 29

<http://www.vtsrh.hr/> />

Kauppatuomioistuimet (192 Kb) [hr](#) (luettelo kauppatuomioistuimista)

Visoki upravni sud Republike Hrvatske
(Kroatian korkein hallinto-oikeus)

Frankopanska 16

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 480 78 00

Faksi: (+385-1) 480 79 28

<http://www.upravnisudrh.hr/>

Luettelo hallintotuomioistuimista (180 Kb) [hr](#)

Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske
(Kroatian ylin rikostuomioistuin)

Ulica Augusta Šenoje 30

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 480 75 10

Faksi: (+385-1) 461 12 91

Sähköposti: predsjednik@vpsrh.pravosudje.hr

<http://sudovi.pravosudje.hr/VPSRH/>

Rikostuomioistuimet (274 Kb) [hr](#) (luettelo rikostuomioistuimista)

Oikeusasiamies

Pučki pravobranitelj

Trg hrvatskih velikana 6

10 000 Zagreb

Kroatia

Puhelin: (+385-1) 485 18 55, (+385-1) 485 18 53

Sähköposti: info@ombudsman.hr

Faksi: (+385-1) 643 16 28

Kroatian perustuslain 93 §:n mukaan oikeusasiamies edistää ja suojelee Kroatian parlamentin edustajana ihmisoikeuksia ja vapauksia, jotka on määritelty perustuslaissa, laeissa ja Kroatian allekirjoittamissa ihmisoikeuksia ja vapauksia koskeissa kansainvälisissä sopimuksissa.

Parlamentti valitsee oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiehet kahdeksan vuoden toimikaudeksi. Oikeusasiamiehen tehtävänä on suojella kansalaisia valtion elinten tai muiden julkista valtaa käyttävien oikeushenkilöiden toimista aiheutuvilta ihmisoikeusloukkauksilta. Hänen keskeisiin tehtäviinsä kuuluvat myös syrjinnän torjunta sekä kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rankaisemisen kansallisen estomekanismin toiminnot. Oikeusasiamies toimii työssään itsenäisesti ja riippumattomasti.

Vastuualueet:

Ihmisoikeuksien suojelu

Kansalaisilla on oikeus tehdä kantelu oikeusasiamiehelle, jos he katsovat, että viranomaiset ovat loukanneet heidän oikeuksiaan. Oikeusasiamies tutkii kantelun kohteena olevan asian saamiensa asiakirjojen perusteella. Kaikki julkisoikeudelliset yhteisöt eli valtion elimet, paikalliset ja alueelliset itsehallintoelimet ja muut julkiset elimet ovat velvollisia toimittamaan kaikki pyydyt tiedot.

Oikeusasiamies voi antaa vahvistettujen tosiseikkojen perusteella lausuntoja ja suosituksia ja tehdä ilmoituksia asianomaisille viranomaisille tai ylemmille elimille ja tarvittaessa ilmoittaa asiasta parlamentille.

Oikeusasiamies tarkistaa myös, ovatko säädökset Kroatian perustuslain ja ihmisoikeuksien suojelua koskevien kansainvälisten sopimusten mukaisia, ja hän voi pyytää hallitusta muuttamaan tai hyväksymään ihmisoikeuksia koskevia säädöksiä. Lisäksi hän voi pyytää parlamenttia yhdenmukaistamaan säädöksiä perustuslain ja muiden lakien kanssa. Hänellä on oikeus panna vireille menettely perustuslakituomioistuimessa lakien ja muiden säädösten perustuslainmukaisuuden tutkimiseksi.

Ihmisoikeuksien edistäminen

Ihmisoikeuksien edistämiseen kuuluu tutkimusten ja analyysien tekeminen, tietokantojen ja asiakirja-aineiston kehittäminen ja ylläpitäminen, oikea-aikainen ja säännöllinen tiedottaminen yleisölle ja sidosryhmille, aktiivinen yhteistyö kansalaisjärjestöjen, kansainvälisten järjestöjen ja akateemisten tutkimuslaitosten kanssa sekä aloitteiden tekeminen lainsäädännön mukauttamiseksi kansainvälisiin ja eurooppalaisiin normeihin ja kyseisen lainsäädännön soveltamiseksi.

Syrjinnän torjunta

Oikeusasiamies vastaanottaa kanteluita luonnollisilta henkilöiltä ja oikeushenkilöiltä, antaa tietoa oikeuksista ja velvollisuuksista sekä oikeus- ja muun suojan saantimahdollisuuksista, tutkii kanteluita ja ryhtyy toimivaltansa rajoissa toimiin syrjinnän poistamiseksi ja syrjinnän kohteeksi joutuneiden henkilöiden oikeuksien suojaamiseksi (paitsi jos vireillä on oikeudenkäynti), hoitaa sovittelumenettelyjä, joissa asia on mahdollista ratkaista tuomioistuimen ulkopuolella molempien osapuolten suostumuksella, ja toimittaa syrjintää koskevat rikosilmoitukset toimivaltaiseen syyttäjänvirastoon.

Kansallinen estomekanismi

Oikeusasiamies hoitaa kansallisen estomekanismin toimintoja kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rankaisemisen ehkäisemiseksi paikoissa, joissa pidetään vapautensa menettäneitä henkilöitä, kuten säilöön otettuja, pidätettyjä tai muussa viranomaisvalvonnassa olevia henkilöitä, ja joista kyseiset henkilöt eivät voi poistua tahtonsa mukaan.

Oikeusasiamiehen toimiston edustajat tekevät käyntejä vankiloihin ja muihin rangaistuslaitoksiin, säilöönottoyksiköihin ja erilaisiin psykiatriisiin hoitolaitoksiin vapautensa kokonaan tai osittain menettäneiden henkilöiden suojelemiseksi ennalta ehkäisevin toimenpitein.

Kansallinen ihmisoikeusinstituutio (NHRI)

Oikeusasiamies on ollut vuodesta 2009 lähtien Kroatian ainoa ihmisoikeuksia suojeleva ja edistävä kansallinen instituutio (Nacionalna institucija za zaštitu i promociju ljudskih prava, NHRI), jolle on myönnetty A-status kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden riippumattomuutta määrittelevien YK:n Pariisin-periaatteiden mukaisesti.

A-status merkitsee institutionaalisen riippumattomuuden korkeinta tasoa. Oikeusasiamiehen toimisto sai A-statusun uudelleen heinäkuussa 2013 YK:n tutkittua, miten sen suositukset riippumattoman aseman säilyttämisestä ja edistämisestä ovat toteutuneet.

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Lapsiasiavaltuutettu

Pravobranitelj za djecu

Teslina 10

10 000 Zagreb

Kroatia

Sähköposti: info@dijete.hr

Puhelin: (+385-1) 492 96 69

Faksi: (+385-1) 492 12 77

<http://www.dijete.hr/>

Tehtävät

Lapsiasiavaltuutetun toimisto tarkistaa, ovatko Kroatian lapsen oikeuksien ja edun suojelua koskevat lait ja muut säädökset maan perustuslain, lapsen oikeuksien yleissopimuksen sekä muiden lapsen oikeuksien ja edun suojelua koskevien kansainvälisten asiakirjojen mukaisia. Toimisto seuraa yksittäisten oikeuksien loukkauksia ja tutkii lapsen oikeuksien ja edun loukkausten yleisyyttä ja eri muotoja. Se ajaa myös erityistarpeisten lasten oikeuksien ja edun suojelua ja edistämistä sekä ehdottaa toimenpiteitä kattavan lapsen oikeuksien suojelu- ja edistämisyhteistyön rakentamiseksi ja lasten edun vaarantavan vahingollisen toiminnan ehkäisemiseksi. Lisäksi se antaa lapsille tietoja ja neuvoja heidän oikeuksiensa ja etunsa toteuttamisesta ja suojelusta, tekee yhteistyötä lasten kanssa, rohkaisee heitä ilmaisemaan mielipiteensä ja ottaa ne huomioon, tekee aloitteita lasten aseman parantamiseen tähtävistä julkisista toimenpiteistä ja osallistuu sellaisiin sekä ehdottaa toimenpiteitä lasten vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi yhteiskunnassa. Toimistolla on oikeus tutustua lasten oikeuksia ja suojelua koskeviin tietoihin ja asiakirjoihin niiden luottamuksellisuudesta riippumatta. Lisäksi sillä on oikeus tehdä tarkastuksia lapsista lain nojalla huolehtivissa laitoksissa, valtion elimissä ja oikeushenkilöiden ja luonnollisten henkilöiden luona sekä uskonnollisissa yhteisöissä, joissa asuu lapsia tai joihin on sijoitettu lapsia väliaikaisesti tai pysyvästi.

Jos lapsiasiavaltuutetun toimisto toteaa, että lapsi on joutunut fyysisen tai henkisen väkivallan, seksuaalisen häirinnän, kaltoinkohtelun, hyväksikäytön, laiminlyönnin tai välinpitämättömyyden kohteeksi, sen on ilmoitettava siitä viipymättä toimivaltaiseen syyttäjänvirastoon ja sosiaalihuoltoon ja ehdotettava toimenpiteitä lapsen oikeuksien ja edun suojelemiseksi. Toimisto voi pyytää ammatillista apua lasten suojelua, hoitoa, kehitystä ja oikeuksia tutkivilta asiantuntijoilta ja laitoksilta, ja sen on saatava tällaista apua kohtuullisen ajan kuluessa.

Tasa-arvovaltuutettu

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova

Preobraženska 4/1

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 484 81 00

Faksi: (+385-1) 484 46 00

Sähköposti: ravnopravnost@prs.hr

<http://www.prs.hr/>

Tehtävät

Tasa-arvovaltuutetun toimisto käsittelee kanteluita sukupuoleen, siviilisäätyyn, perheasemaan tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvasta syrjinnästä.

Se tutkii sukupuolten tasa-arvoperiaatteen rikkomisia sekä kansallisten viranomaisten, paikallisten tai alueellisten itsehallintoelinten, muiden julkisten elinten tai näiden työntekijöiden ja muiden oikeushenkilöiden ja luonnollisten henkilöiden harjoittamaa, yksilöihin tai ryhmiin kohdistuvaa syrjintää.

Tasa-arvovaltuutetulla on oikeus tehdä ilmoituksia ja ehdotuksia ja antaa suosituksia.

Jos tasa-arvovaltuutettu katsoo, että sukupuolten tasa-arvoperiaatetta on rikottu, hän voi pyytää arvioimaan lain perustuslainmukaisuutta tai muiden säädösten perustuslainmukaisuutta ja lainmukaisuutta.

Vammaisvaltuutettu

Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom

Savska cesta 41/3

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 610 21 70

Faksi: (+385-1) 617 79 01

Sähköposti: ured@posi.hr

Tehtävät

Vammaisvaltuutetun toimisto on itsenäinen kansallinen elin, jonka päätehtävänä on valvoa ja edistää Kroatian perustuslakiin, kansainvälisiin sopimuksiin ja lakeihin perustuvia vammaisten oikeuksia. Jos näitä oikeuksia on loukattu, vammaisvaltuutetulla on oikeus tehdä ilmoitus, ehdottaa toimenpiteitä, antaa suosituksia, tiedottaa ja pyytää raportteja toteutetuista toimista.

Jos vammaisvaltuutettu katsoo, että oikeudellinen ratkaisu on vahingollinen vammaisten henkilöiden tai kehityshäiriöisten lasten kannalta, epää heiltä jotakin tai asettaa heidät muihin nähden epäedullisempaan asemaan, hän tekee ehdotuksen kyseisen ratkaisun muuttamisesta.

Vammaisvaltuutetun toimisto vastaanottaa kanteluita vammaisilta ja heidän etujaan ajavilta, tutkii kanteluita vammaisten oikeuksien loukkauksista ja pyrkii löytämään parhaan mahdollisen ratkaisun yhdessä tällaisten asioiden ratkaisemisesta vastaavien tahojen kanssa.

Vammaisvaltuutettu antaa vammaisille neuvontaa heidän oikeuksiensa ja etunsa toteuttamisesta ja suojelusta.

Henkilötietojen suoja

Tietosuojavirasto

Agencija za zaštitu osobnih podataka

Martićeva 14

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 460 90 00

Faksi: (+385-1) 460 90 99

Sähköposti: azop@azop.hr

<http://www.azop.hr/>

Tietosuojavirasto on viranomaisen, joka hoitaa toimivaltaansa kuuluvia tehtäviä itsenäisesti ja riippumattomasti. Virasto hoitaa henkilötietojen suojaan liittyviä hallinnollisia ja asiantuntijatehtäviä. Se valvoo viranomaisvaltuuksiensa mukaisesti henkilötietojen suojaamista, nostaa esiin henkilötietojen keräämisessä havaittuja väärinkäytöksiä, laatii luettelon maista ja kansainvälisistä järjestöistä, joissa tietosuojaa säännellään asianmukaisesti, käsittelee tutkintapyyntöjä henkilötietojen suojausta annettussa laissa (*Zakon o zaštiti osobnih podataka*) taattujen oikeuksien loukkauksista ja ylläpitää henkilötietojen keskusrekisteriä.

Maksuton oikeusapu

Oikeusministeriö aloitti maksutonta oikeusapua koskevan lain (*Zakon o besplatnoj pravnoj*) annettuaan työn maksuttoman oikeusavun järjestelmän perustamiseksi. Tehtävä oli laaja ja haastava.

Maksuttoman oikeusavun järjestelmän ansiosta vähävaraisilla kansalaisilla on mahdollisuus hankkia asianajaja ja saada oikeusapua tiettyjä oikeudellisia toimia varten sekä yhtäläiset mahdollisuudet saattaa asiansa käsiteltäväksi oikeudellisissa ja hallinnollisissa menettelyissä.

Maksuttoman oikeusavun järjestelmän ensimmäisen asteen muodostavat kansalaisten hakemuksia käsittelevät valtionhallinnon virastot. Toisena asteena toimii maksuttoman oikeusavun myöntämisestä vastaava oikeusministeriön osasto, joka ratkaisee muutoksenhakuasiat. Osasto myös päättää yhdistysten hyväksymisestä ensivaiheen oikeusapua tarjoajien yhdistysten rekisteriin, ylläpitää rekisteriä ja vastaa ensivaiheen oikeusavun tarjoajien hallinnollisesta ja ammatillisesta valvonnasta.

Maksutonta oikeusapua koskevan lain piiriin kuuluvat seuraavat oikeusavun tarjoajat:

asianajajat

rekisteriin kuuluvat yhdistykset

ammattiliitot

oikeusneuvontapisteet

maakunnissa sijaitsevat valtionhallinnon virastot.

Ensisijaista oikeusapua tarjoavat toimistot, rekisteröidyt yhdistykset ja oikeusneuvontapisteet.

Ensvaiheen oikeusapua tarjoavilla toimistoilla on oikeus antaa yleistä oikeustietoa ja oikeudellista neuvontaa sekä laatia anomuksia.

Toisen vaiheen oikeusapua tarjoavat asianajajat.

Maksuttomasta oikeusavusta annetun lain mukaan henkilön, joka haluaa käyttää oikeuttaan maksuttomaan oikeusapuun, on toimitettava sitä koskeva vakiomuotoinen hakemus asuinmaakunnassaan sijaitsevaan valtionhallinnon virastoon. Hakemukseen on liitettävä kaikkien hakijoiden ja heidän kotitalouteensa kuuluvien aikuisten nimenomainen kirjallinen suostumus kaikkien omaisuutta koskevien tietojen tutkimiseen sekä aineellisen ja oikeudellisen vastuun ottamiseen hakijan väitteiden totuudenmukaisuudesta.

Hakemuslomakkeen voi ladata oikeusministeriön verkkosivuilta tai hakea maakunnissa sijaitsevista valtionhallinnon virastoista, kunnallisista tuomioistuimista tai sosiaaliturvakeskuksista niiden aukioloaikoina.

Hakemuksista ei peritä hallintomaksuja, ja ne on toimitettava henkilökohtaisesti tai kirjattuna kirjeenä.

Oikeusapu kattaa kaikki sen antamisesta aiheutuvat kulut tai osan niistä hakijan taloudellisen tilanteen mukaan. Avunsaaja voi aineellisten olosuhteidensa mukaan osallistua oikeudellisen menettelyn kuluihin tiettyyn prosenttiosuuteen saakka.

Jos oikeusapua ei myönnetä täysimääräisenä, avunsaaja maksaa asianajajalle tämän palkkioiden ja kulukorvausten kokonaismäärän ja saamansa korvauksen välisen erotuksen kyseiselle palvelulle asianajajien palkkioita ja kulukorvauksia koskevassa hinnastossa (*Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika*) määritellyn arvon mukaan.

Avunsaajat

Maksuttomasta oikeusavusta annetussa laissa tarkoitettuja oikeusavun saajia ovat

Kroatian kansalaiset

lapset, jotka eivät ole Kroatian kansalaisia ja jotka ovat maassa ilman heistä oikeuden mukaan vastuussa olevaa aikuista

tilapäisesti oleskelevat ulkomaalaiset vastavuoroisuuden perusteella sekä pysyvästi oleskelevat ulkomaalaiset

tilapäistä suojelua saavat ulkomaalaiset

laittomasti oleskelevat ulkomaalaiset ja lyhytaikaisesti oleskelevat ulkomaalaiset, jotka ovat osallisena menettelyssä, jossa päätetään heidän karkottamisesta tai määrätään heidät poistumaan Kroatiasta

turvapaikanhakijat, ulkomaalaiset, toissijaista suojelua saavat ulkomaalaiset ja heidän perheenjäsenensä, jotka oleskelevat laillisesti Kroatiassa ja jotka ovat osallisena menettelyssä, johon ei voi saada oikeusapua minkään erityislain nojalla.

Maksuttomasta oikeusavusta saa lisätietoa [Kroatian oikeusministeriön verkkosivuilta](#) tai sähköpostitse osoitteesta besplatna.pravna.pomoc@pravosudje.hr.

Viestiin vastataan mahdollisimman pian.

Oikeusavusta voi tiedustella myös suoraan maakunnissa sijaitsevista valtionhallinnon virastoista.

Rajat ylittävät riita-asiat

Rajat ylittävällä riita-asialla tarkoitetaan riita-asiaa, jossa oikeusapua hakevan asianosaisen koti- tai asuinpaikka on muussa kuin siinä EU:n jäsenvaltiossa, jossa oikeudenkäynti pidetään tai jossa tuomio on määrä panna täytäntöön.

Oikeusapua annetaan rajat ylittävissä siviili- ja kauppaoikeudellisissa riita-asioissa, sovittelumenettelyissä, tuomioistuimen ulkopuolisissa menettelyissä, virallisten asiakirjojen täytäntöönpanossa ja näihin menettelyihin liittyvässä oikeudellisessa neuvonnassa. Rajat ylittäviä riita-asioita koskevia säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta verotus-, tulli- ja muissa hallinnollisissa menettelyissä.

Jos hakija, jonka koti- tai asuinpaikka on Kroatiassa, hakee oikeusapua toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa ratkaistavaa rajat ylittävää riita-asiaa varten, hänen on toimitettava hakemuksensa koti- tai asuinpaikkansa virastoon. Toimivaltaisen viraston on toimitettava hakemus oikeusministeriöön kahdeksan päivän kuluessa sen vastaanottamisesta. Oikeusministeriö käännettää hakemuksen ja sen tueksi esitetyt asiakirjat jäsenvaltion ja toimivaltaisen vastaanottavan viranomaisen jollekin viralliselle kielelle ja toimittaa ne 15 päivän kuluessa niiden vastaanottamisesta sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa oikeudenkäynti pidetään tai jossa tuomio on määrä panna täytäntöön (vastaanottava viranomainen). Jos oikeusapua ei myönnetä, hakijan on maksettava kääntämisestä aiheutuneet kulut.

Hakija voi toimittaa hakemuksen myös suoraan sen jäsenvaltion vastaanottavalle viranomaiselle, jossa oikeudenkäynti pidetään tai jossa tuomio on määrä panna täytäntöön. Hakijalla, jonka koti- tai asuinpaikka on toisessa jäsenvaltiossa ja joka hakee oikeusapua Kroatian tuomioistuimessa ratkaistavaa rajat ylittävää riita-asiaa varten, on oikeus oikeusapuun maksuttomasta oikeusavusta annetun lain mukaisesti. Hakija tai sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jossa hakijalla on koti- tai asuinpaikka (lähettävä viranomainen), toimittaa oikeusapuhakemuksen Kroatian oikeusministeriöön (vastaanottava viranomainen). Hakemus ja sen tueksi esitetyt asiakirjat on käännettävä kroaatin kielelle, muuten hakemus hylätään.

Hakemukset toimitetaan vakiolomakkeella, josta määrätään 9. marraskuuta 2004 tehdyssä komission päätöksessä 2004/844/EY (päätös oikeussuojakeinojen parantamisesta rajat ylittävissä riita-asioissa vahvistamalla oikeusapuun kyseisissä riita-asioissa liittyvät yhteiset vähimmäisvaatimukset annetun neuvoston direktiivin 2003/8/EY mukaisen vakiolomakkeen laatimisesta oikeusapuhakemuksia varten).

Päivitetty viimeksi: 15/03/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Perusoikeudet - Kypros

Kansalliset tuomioistuimet

Nicosia District Court (Nikosian aluetuomioistuin)

Charalambos Mouskos Street

1405 Nicosia

Cyprus

Limassol District Court (Limassolin aluetuomioistuin)

8 Lord Byron Avenue

3726 Limassol

PO Box 54619

Cyprus

Lamaca District Court (Larnakan aluetuomioistuin)

Artemidos Avenue

6301 Lamaca

PO Box 40107

Cyprus

Paphos District Court (Pafoksen aluetuomioistuin)

Corner of Neophytou St. & Nikolaides St.

8100 Paphos

PO Box 60007

Cyprus

Famagusta District Court (Famagustan aluetuomioistuin)

2 Sotiras St.

5286 Paralimni

Cyprus

Kyrenia District Court (Kyrenian aluetuomioistuin)

Charalambos Mouskos Street

1405 Nicosia

Cyprus

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Ihmisoikeus- ja hallintovaltuutettu (oikeusasiamies)

Ihmisoikeus- ja hallintovaltuutettu (*Epítropos Dioikíseos kai Anthrópinon Díkaiomáton*, josta käytetään myös nimitystä "Ombudsman" eli oikeusasiamies) on vuodesta 1991 saakka virallisesti toiminut riippumaton valtion virkamies, joka on ensisijaisesti vastuussa tuomioistuimen ulkopuolisesta hallinnon valvonnasta ja ihmisoikeuksien suojelusta.

Oikeusasiamies pyrkii ennen kaikkea varmistamaan lainmukaisuuden, edistämään hyvää hallintoa, suojelemaan yksilöiden oikeuksia, torjumaan hallinnollisia epäkohtia sekä suojelemaan kansalaisten oikeuksia ja yleisiä ihmisoikeuksia.

Oikeusasiamies aloittaa yleensä tutkinnan saatuaan kantelun kansalaiselta, johon kantelun kohteena oleva toiminta on vaikuttanut suoraan ja henkilökohtaisesti. Lisäksi hän voi aloittaa tutkinnan ministerineuvoston määräyksestä tai oma-aloitteisesti, kun kyse on yleistä etua koskevasta asiasta.

Oikeusasiamiehen ehdotukset ja suositukset eivät ole sitovia. Niiden noudattamatta jättäminen herättää kuitenkin periaatteellisen kysymyksen, minkä asiaa koskevaan lakiin äskettäin tehty muutos on osoittanut. Sen mukaan oikeusasiamies voi neuvotella sen viranomaisen kanssa, jota asia koskee, tavoitteenaan saada tämä hyväksymään oikeusasiamiehen kannat ja noudattamaan niitä käytännössä.

Oikeusasiamiehellä on hyvin laajat valtuudet, sillä edellä mainitun lisäksi hän hoitaa seuraavia tehtäviä:

Syrjinnän torjunnasta vastaava elin: Oikeusasiamies selvittää yksityishenkilön tekemän kantelun johdosta tai omasta aloitteestaan, onko henkilöiden yhdenvertaisen kohtelun periaatetta rikottu rodun, kansallisen tai etnisen alkuperän, yhteisöön kuulumisen, kielen, ihonvärin, iän, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen, uskonnon tai poliittisen tai muun mielipiteen perusteella jollakin seuraavista osa-alueista: sosiaalinen suojeleminen, sosiaaliturva, sosiaalietuudet, terveydenhoito, koulutus, osallistuminen yhdistysten ja ammattiliittojen toimintaan tai tavaroiden ja palvelujen saanti, asuminen mukaan luettuna. Oikeusasiamies voi toimia sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.

Tasa-arvoelin: Oikeusasiamies selvittää yksityishenkilön tekemän kantelun johdosta tai omasta aloitteestaan, onko henkilöiden yhdenvertaisen kohtelun periaatetta rikottu sukupuolen tai sukupuoli-identiteetin, rodun, kansallisen tai etnisen alkuperän, yhteisöön kuulumisen, kielen, ihonvärin, iän, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen, uskonnon tai poliittisen tai muun mielipiteen perusteella jollakin seuraavista osa-alueista: työ, ammatti ja ammatillinen koulutus, mukaan lukien työsopimukset ja asiakirjat, joissa määrätään esimerkiksi työsuhteesta, työhönnotosta, irtisanomisesta ja sanomalehtien työpaikkailmoituksista. Erityisenä selvityksen kohteena on lisäksi mahdollinen sukupuoleen perustuva syrjintä tavaroiden ja palvelujen (esimerkiksi koulutus-, terveys-, pankki- tai vakuutuspalvelujen) saannissa. Oikeusasiamies voi toimia sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.

Kidutuksen ehkäisemisestä vastaava riippumaton viranomaiselin: Oikeusasiamies tekee vapaasti käyntejä paikkoihin, joissa pidetään vapautensa kokonaan tai osittain menettäneitä henkilöitä (esimerkiksi vankilat, poliisin säilöönottotilat, psykiatriset hoitolaitokset ja vanhainkodit), ja kirjaa havaintojaan niiden elinoloista. Käyntien tarkoituksena on varmistaa henkilöiden ihmisarvoinen kohtelu ja oikeudet. Oikeusasiamies antaa käyntien jälkeen suosituksia sekä havaitsemiensa olosuhteiden että niihin liittyvien lainsäädännöllisten ja institutionaalisten puitteiden parantamisesta. Valvoessaan toimivaltaisia viranomaisia ja käydessään avointa keskustelua niiden kanssa hän voi myös antaa suosituksia ja tehdä ehdotuksia kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun ehkäisemiseksi. Oikeusasiamies voi toimia sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.

Kansallinen ihmisoikeuselin: Oikeusasiamies esittää lausuntoja, suosituksia ja ehdotuksia, jos hän katsoo, että jokin valtion viranomaiselin on loukannut tai rajoittanut ihmisoikeuksia. Lisäksi hän toteuttaa laajempia toimia edistääkseen ihmisoikeuksien kunnioittamista ja on tätä varten yhteydessä ihmisoikeuksia ajaviin kansalaisjärjestöihin ja muihin järjestäytyneisiin ryhmiin.

Vammaisten henkilöiden oikeuksia edistävä riippumaton viranomaiselin: Oikeusasiamies vastaa vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen täytäntöönpanon edistämisestä, turvaamisesta ja seurannasta Kyproksella.

Hän tutkii joko oma-aloitteisesti tai kantelun johdosta, noudattavatko valtion viranomaiset yleissopimuksen määräyksiä, ja laatii kertomuksia, joissa esitetään parannusehdotuksia. Lisäksi hän tekee yhteistyötä alan muiden toimijoiden kanssa, antaa vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa koulutusta ja tietoa ja edistää niiden toteutumista käytännössä.

Kyproksen poliisi

Kyproksen poliisiin on perustettu toimistoja, joiden tehtävänä on edistää, suojella ja vahvistaa ihmisen perusoikeuksia. Jäljempänä esitellään lyhyesti näiden toimistojen tehtäviä, velvollisuuksia ja toimia, joilla poliisissa varmistetaan perusoikeuksien suojelu.

Ihmisoikeustoimisto

Ihmisoikeustoimisto raportoi Kyproksen poliisiin EU-asioita ja kansainvälisiä suhteita hoitavalle osastolle. Toimisto vastaa EU:n eri ihmisoikeuselinten päätöksiin perustuvien velvoitteiden tutkimisesta ja täyttämisestä poliisin toimivaltaan kuuluvilla aloilla huolehtii esimerkiksi poliisin säilöönottotiloja koskevien Euroopan neuvoston suositusten täytäntöönpanosta tekee järjestelmällisiä tarkastuksia poliisin säilöönottotiloissa ja laatii raportteja ja suosituksia säilöön otettujen henkilöiden olojen parantamisesta tekee yhteistyötä muiden valtion viranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja riippumattomien elinten kanssa kaikkien kansalaisten ihmisoikeuksien suojeluun liittyvissä asioissa ja antaa suosituksia, joilla pyritään varmistamaan, että poliisi noudattaa toiminnassaan lakia ja Kyproksen allekirjoittamia ja ratifioimia yleissopimuksia

suunnittelee ja toteuttaa ihmisoikeuksia koskevia koulutusohjelmia yhteistyössä Kyproksen poliisiakatemian kanssa laatii ja välittää ihmisoikeuksien suojelua ja edistämistä koskevia kiertokirjeitä ja ohjeita.

Syrjinnän torjunnasta vastaava toimisto

Syrjinnän torjunnasta vastaava toimisto raportoi Kyproksen poliisin rikososastolle, ja sen tavoitteena on ehkäistä ja torjua syrjintää, rasismia ja muukalaisvihaa.

Toimisto hoitaa muun muassa seuraavia keskeisiä tehtäviä:

varmistaa koordinoinnin, seurannan ja poliisien välisen yhteistyön rasististen tekojen ja tapausten ja motiiviltaan rasististen rikosten tutkinnassa ja kirjaamisessa

tekee yhteistyötä muiden valtion viranomaisten ja syrjinnän ja rasismiin torjuntaan keskittyvien kansalaisjärjestöjen kanssa

järjestää poliiseille täydennyskoulutusta yhteistyössä Kyproksen poliisiakatemian ja muiden organisaatioiden kanssa

toimii yhteystoimistona Kyproksen poliisin ja muiden sellaisten viranomaisten välillä, jotka vastaavat tehokkaamman, rasismin vastaisen politiikan suunnittelusta

vahvistaa kansainvälisiin ja EU:n suuntaviivoihin ja velvoitteisiin liittyvää kansallista säädöskehystä ja huolehtii sen täytäntöönpanosta.

Perheväkivallan ja lasten kaltoinkohtelun ehkäisystä ja seurannasta vastaava toimisto

Perheväkivallan ja lasten kaltoinkohtelun ehkäisystä ja seurannasta vastaava toimisto raportoi Kyproksen poliisin rikososastolle ja huolehtii ensisijaisesti koordinoinnista, täytäntöönpanosta ja tuen antamisesta.

Toimiston keskeisiin tehtäviin kuuluu asioiden ja tapausten seuranta, rikoksiin liittyvien asiakirjojen tutkiminen ja suositusten antaminen asioiden jatkokäsittelyä varten. Toimisto vastaa lain täytäntöönpanosta ja tekee yhteistyötä tapausten tutkijoiden, perheneuvojen tai sosiaalipalvelujen työntekijöiden ja muiden tällä alalla toimivien valtion ja yksityisen sektorin työntekijöiden sekä myös uhrien kanssa, joihin otetaan yhteyttä henkilökohtaisesti tai puhelimitse. Toimisto järjestää myös koulutustilaisuuksia poliiseille yhteistyössä Kyproksen poliisiakatemian kanssa.

Ihmiskaupan torjunnasta vastaava toimisto

Ihmiskaupan torjunnasta vastaava toimisto raportoi Kyproksen poliisin rikososastolle, ja sen tavoitteena on torjua ihmiskauppaa ihmiskaupan ja ihmisten hyväksikäytön ehkäisemisestä ja torjunnasta ja uhrien suojelusta annetun lain ja muiden asiaankuuluvien lakien ja poliisien velvoitteiden mukaisesti sekä Euroopan että kansainvälisellä tasolla.

Toimisto hoitaa muun muassa seuraavia keskeisiä tehtäviä:

käsittelee, analysoi ja hyödyntää tietoja toimiston vastuualueeseen kuuluvista rikoksista

koordinoi kaikkien osastojen ja virastojen toimintaa maanlaajuisten operaatioiden toimivien aikataulujen ja asianmukaisten järjestelyjen varmistamiseksi

tunnistaa ihmiskaupan tai hyväksikäytön uhreja tunnistamista koskevien ohjeiden ja säännösten mukaisesti

opastaa poliiseja ihmiskauppaan liittyvissä asioissa

seuraa ihmiskauppatapausten tutkintaa ja opastaa tarvittaessa kuulustelijoita heidän toimipaikastaan riippumatta

tutkii rikososastoa johtavan ylikomisarion ohjauksessa ihmiskaupan ja ihmisten hyväksikäytön ehkäisemisestä ja torjunnasta ja uhrien suojelusta annetun lain rikkomiseen liittyviä vakavia ja monimutkaisia tapauksia yhteistyössä alueen rikostutkintajaostojen koulutettujen tutkijoiden kanssa

vastaa muista maista saapuviin ihmiskauppaa koskeviin oikeusapupyyntöihin

ylläpitää tilastotietokantaa ja laatii raportteja ja tilastoja

hoitaa muita lakisääteisiä ja ihmiskauppaa koskevassa kansallisessa toimintasuunnitelmassa määriteltyjä tai poliisijohtajan antamia tehtäviä.

Turvataakseen ja suojellakseen tunnistettujen ihmiskaupan uhrien oikeuksia toimisto tekee sosiaalipalvelujen lisäksi yhteistyötä erilaisten kansalaisjärjestöjen kanssa (esimerkiksi Cyprus Stop Trafficking, KISA, Caritas ja Well Spring).

Lapsiasiavaltuutettu

Lapsiasiavaltuutetun virka perustettiin lapsiasiavaltuutetusta vuonna 2007 annetulla lailla nro 74(I)/2007, joka tuli voimaan 22. kesäkuuta 2007. Laissa säädetään muun muassa lapsiasiavaltuutetun nimittämisestä ja lapsiasiavaltuutetun toimiston perustamisesta ja toiminnasta. Lakia muutettiin lapsen oikeuksien suojelusta vuonna 2014 annetulla lailla nro 44(I)/2014 uusien kysymysten huomioon ottamiseksi.

Laissa on tärkeitä säännöksiä, joiden nojalla lapsiasiavaltuutetun toimisto toimii lapsen oikeuksien suojelusta ja edistämisestä vastaavana riippumattomana kansallisena ihmisoikeuselimenä. Lapsiasiavaltuutetulla on lain mukaan laajoja tehtäviä ja velvollisuuksia seuraavilla neljällä osa-alueella:

lainsäädännön sekä julkisen ja yksityisen sektorin menettelyjen ja käytäntöjen valvonta ja seuranta

lasten vaikutusmahdollisuudet ja osallisuus

lapsen oikeuksia koskeva koulutus ja oikeuksien tunnetuksi tekeminen lasten keskuudessa ja koko yhteiskunnassa

lasten edustaminen ja heidän etunsa ajaminen heitä koskevissa menettelyissä.

Ensimmäiseksi lapsiasiavaltuutetuksi nimitettiin Leda Koursoumba, joka toimii nyt toista kautta tässä tehtävässä.

Yhteystiedot:

Comissioner for Childrens rights, Corner of Apelli St. and Pavlou Nirvana St., 5th floor, 1496 Nicosia

Puhelin: +357 22873200

Faksi: +357 22872365

Sähköposti: childcom@ccr.gov.cy

Verkkosivusto: <http://www.childcom.org.cy/>

Tietosuojavaltuutettu

Tietosuojavaltuutettu on riippumaton valvontaviranomainen, joka on perustettu henkilötietojen käsittelystä (yksityisyyden suoja) vuonna 2001 annetun lain nro 112(1)/2001 nojalla. Lailla saatettiin direktiivi 95/46/EY osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Tietosuojavaltuutettu valvoo henkilötietojen käsittelyä koskevan lain täytäntöönpanoa. Hänen tehtäviinsä kuuluu muun muassa tarkastusten tekeminen, laissa säädettyjen lupien myöntäminen ja hallinnollisten sakkojen määrääminen lain rikkomisesta. Tietosuojavaltuutettu tekee vastuualueeseensa kuuluvissa asioissa yhteistyötä muiden EU-maiden viranomaisten ja Euroopan neuvoston kanssa ja edistää näin EU:n kansalaisten yksityisyyttä ja henkilötietojen suojaa koskevien oikeuksien kunnioittamista.

Tietosuojavaltuutettu toimii Europolin, Eurojustin sekä Eurodac-järjestelmän, SIS II -järjestelmän (toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmän), VIS-järjestelmän (viisumitietojärjestelmän), TTT-järjestelmän (tullitietojärjestelmän) ja IMI-järjestelmän (sisämarkkinoiden tietojärjestelmän) kansallisena valvontaviranomaisena.

Tietosuojavaltuutetun toimiston tavoitteena on antaa yleisölle entistä parempaa tietoa laissa säädettyistä oikeuksista ja ylläpitää yksityisyyttä suojaavaa toimintakulttuuria sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.

Vammaisten henkilöiden sosiaalisesta osallisuudesta vastaava osasto työ-, hyvinvointi- ja sosiaaliministeriössä

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista on tärkeä virstanpylväs vammaisuuden historiassa. Yleissopimuksessa veloitetaan valtiot toteuttamaan kaikki asianmukaiset lainsäädännölliset, hallinnolliset ja muut toimet vammaisten henkilöiden oikeuksien suojaamiseksi kaikilla elämänalueilla. Kyproksen tasavalta ratifioi Yleissopimuksen vuonna 2011 ja laati ja hyväksyi ensimmäisen kansallisen vammaistoimintasuunnitelman vuonna 2013. Yhteyspisteenä toimiva vammaisten henkilöiden sosiaalisesta osallisuudesta vastaava osasto alkoi koordinoida YK:n vammaisyleissopimuksen sekä vuosien 2013–2015 ja 2017–2020 kansallisten vammaistoimintasuunnitelmien tehokasta täytäntöönpanoa.

Osasto pyrkii myös edistämään vammaisten henkilöiden sosiaalista suojelua, sosiaalista osallisuutta ja työllistymistä. Sen keskeisiä tehtäviä ovat seuraavat: vammaisuutta ja toimintakykyä koskevien arviointien tekeminen ja todistusten antaminen sosiaalietuuksien myöntäminen vammaisille henkilöille

suoran ja epäsuoran ammatillisen kuntoutuksen ja muiden tukipalvelujen tarjoaminen.

Osaston visiona on parantaa vammaisten henkilöiden elämänlaatua ja avata heille uusia sosiaalisen integraation mahdollisuuksia suunnittelemalla, koordinoimalla ja toteuttamalla uudistuksia.

Kansallinen naisten oikeuksien mekanismi

Kansallinen naisten oikeuksien mekanismi perustettiin 16. helmikuuta 1994 ministerineuvoston päätöksen nro 40.609 nojalla.

Kansallisella naisten oikeuksien mekanismilla on keskeinen rooli lakiin perustuvan naisten syrjinnän poistamista tavoittelevan hallituksen politiikan suunnittelussa ja edistämässä sekä miesten ja naisten tasa-arvon varmistamisessa kaikilla lainsäädäntöaloilla. Lisäksi se auttaa yhdenvertaisuuden ja yhtäläisten mahdollisuuksien periaatteen vakiinnuttamisessa käytäntöön, mikä edellyttää muun muassa asennemuutosta, naisia heidän monissa eri rooleissaan tukevien ohjelmien edistämistä sekä tasa-arvon sisällyttämistä kaikkiin ohjelmiin ja politiikkoihin.

Kansallisen naisten oikeuksien mekanismin neuvoston ja kansallisen komitean puheenjohtajana toimii ministerineuvoston 23. huhtikuuta 2014 tekemän päätöksen nro 76.789 mukaisesti tasa-arvovaltuutettu, ja mekanismin pääsihteeristössä työskentelee oikeus- ja yleisen järjestyksen ministeriön tasa-arvoyksikön virkamiehiä.

Kansalliseen naisten oikeuksien mekanismiin kuuluu kolme kollektiivista elintä: (a) neuvosto, (b) kansallinen komitea ja (c) ministeriöiden välinen komitea. Lisäksi sillä on pääsihteeristö.

Kansallisen naisten oikeuksien mekanismin *neuvoston* jäsenenä on 19 järjestöä: naisjärjestöjä, ammattiliittoja ja muita kansalaisjärjestöjä, mukaan lukien kaksi kyproksenturkkilaista naisjärjestöä (luettelo neuvoston jäsenjärjestöistä on liitteenä).

Kansallisen naisten oikeuksien mekanismin *kansallisessa komiteassa* on mukana 69 järjestöä, muun muassa poliittisiin puolueisiin yhteydessä olevia järjestöjä, naisiin kohdistuvan väkivallan ja naisten hyväksikäytön torjuntaan keskittyneitä järjestöjä, koulutusjärjestöjä, tutkimusjärjestöjä, rasismiin vastaisia järjestöjä, maatalousjärjestöjä, ammattiliittoja, rauhanjärjestöjä, siirtymään joutuneita henkilöitä auttavia järjestöjä, perhejärjestöjä ja lapsijärjestöjä.

Kansallisen naisten oikeuksien mekanismin *ministeriöiden väliseen komiteaan* kuuluu naisten oikeuksista vastaavia virkamiehiä kaikista ministeriöistä sekä EU:n ohjelmien, koordinoinnin ja kehittämisen pääosastolta.

Pääsihteeristö valmistelee kansallisen naisten oikeuksien mekanismin kaikkien elinten kokoukset ja auttaa tehtyjen päätösten täytäntöönpanossa antamalla hallinnollista ja tieteellistä tukea ja opastusta.

Ihmisoikeuksia ja miesten ja naisten yhtäläisiä mahdollisuuksia käsittelevä parlamentin valiokunta

Ihmisoikeuksia ja miesten ja naisten yhtäläisiä mahdollisuuksia käsittelevän parlamentin valiokunnan päätehtävänä on tutkia parlamentaarisen valvonnan yhteydessä, noudatetaanko Kyproksella maan perustuslain ja asiaankuuluvan lainsäädännön säännöksiä ja kansainvälisten sopimusten määräyksiä. Valiokunta tarkastelee tässä yhteydessä kansalaisiin ja muihin Kyproksella asuviin henkilöihin kohdistuneita ihmisoikeusloukkauksia ja raportoi niistä parlamentin edustajainhuoneelle.

Päivitetty viimeksi: 20/12/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Latvia

Kansalliset tuomioistuimet

Siviili-, rikos- ja hallintoasioita koskevat oikeudenkäynnit käydään Latviassa kolmessa oikeusasteessa: alioikeuksissa (*rajonu (pilsētu) tiesas*), aluetuomioistuimissa (*apgabaltiesas*) ja korkeimmassa oikeudessa (*Augstākā tiesa*). Tuomioistuinten luettelo on saatavilla [täällä](#).

Lisäksi perustuslakituomioistuimen (*Satversmes tiesa*) tehtävänä on perustuslain ja [perustuslakituomioistuimesta annetun lain](#) (*Satversmes tiesas likums*) mukaisesti käsitellä lakien ja asetusten perustuslainmukaisuutta koskevat asiat sekä muut sen toimivaltaan laissa määrätty asiat.

[Tuomiovallan käyttämisestä annetun lain](#) (*Likums "Par tiesu varu"*) mukaisesti oikeudenkäyntejä koskevat periaatteet ja niissä noudattavat menettelyt vahvistetaan [perustuslakituomioistuimesta annetussa laissa](#), [siviiliprosessilaissa](#) (*Civilprocesa likums*), [rikosprosessilaissa](#) (*Kriminālprocesa likums*) sekä [hallintoprosessilaissa](#) (*Administratīvā procesa likums*). Näissä laeissa säädetään, kuinka asioiden käsittelyssä edetään, mitä päätöksiä tehdään oikeudenkäynnin aikana ja sen päätteeksi ja mitä menettelytapoja täytäntöönpanossa noudatetaan.

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

[Oikeusasiamies](#) (*Tiesībsarga birojs*) toimii [oikeusasiamiehestä annetun lain](#) (*Tiesībsarga likums*) nojalla.

Jokaisella, joka katsoo, että hänen ihmisoikeuksiaan tai jonkun toisen henkilön ihmisoikeuksia tai hyvän hallinnon periaatetta on loukattu, on oikeus kannella tai ilmoittaa asiasta kirjallisesti oikeusasiamiehen toimistolle. Kanteluiden vastaanottamisesta ja tutkimisesta säädetään oikeusasiamiehestä annetussa laissa sekä kanteluiden käsittelemisestä annetussa laissa (*sūdzību izskatīšanas reglaments*). Säännösten mukaan oikeusasiamiehen on kirjallisen kantelun saapuessa päätettävä, tutkiiko hän kantelun vai ei. Kantelu jätetään tutkimatta, jos siinä ei selosteta väitettyä oikeudenloukkausta riittävän täsmällisesti tai jos

sen käsittely ei kuulu oikeusasiamiehen toimivaltaan. Oikeusasiamiehen on ilmoitettava päätöksestään kantelijalle. Kantelu on tutkittava kolmen kuukauden kuluessa. Asian käsittely päättyy joko osapuolten väliseen sopimukseen tai oikeusasiamiehen suositukseen. Oikeusasiamiehen suositus ei ole oikeudellisesti sitova.

Oikeusasiamiehestä annetun lain 13 §:n 6 momentin mukaan oikeusasiamies voi ottaa asioita käsiteltäväkseen myös omasta aloitteestaan.

Latvian oikeusasiamiehen yhteystiedot:

Baznīcas ielā 25

Riika

LV-1010

Puhelin: +371 67686768

Faksi: 67244074

Sähköposti: [✉ tiesibsargs@tiesibsargs.lv](mailto:tiesibsargs@tiesibsargs.lv)

Avoimna yleisölle joka päivä klo 9.00–16.00.

Tapaaminen on varattava etukäteen. Palvelu on maksuton.

Oikeusasiamies ja lasten oikeudet

[✉ Oikeusasiamies](#) toimii [✉ oikeusasiamiehestä annetun lain](#) (*Tiesībsarga likums*) nojalla. Lisäksi lasten oikeuksien suojaamisesta annetun lain ([✉ Bērnu tiesību aizsardzības likums](#)) 65.1 §:n 2 momentissa säädetään, että oikeusasiamies tutkii kantelut, jotka koskevat lasten oikeuksien loukkauksia. Tällöin hän kiinnittää erityistä huomiota rikkomuksiin, joista epäillään valtion- ja paikallishallinnon viranomaisia sekä niiden työntekijöitä.

Latvian oikeusasiamiehen yhteystiedot:

Baznīcas ielā 25

Riika

LV-1010

Puhelin: +371 67686768

Faksi: 67244074

Sähköposti: [✉ tiesibsargs@tiesibsargs.lv](mailto:tiesibsargs@tiesibsargs.lv)

Avoimna yleisölle joka päivä klo 9.00–16.00.

Tapaaminen on varattava etukäteen. Palvelu on maksuton.

[✉ Lasten oikeuksien suojelusta vastaava valtion valvontaviranomainen](#) (*Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija*) valvoo ja varmentaa lasten oikeuksien suojaamiseksi annettujen lakien ja asetusten täytäntöönpanoa ([✉ lasten oikeuksien suojaamisesta annetun lain](#) 65.1 §).

Lasten oikeuksien suojelusta vastaavan valtion valvontaviranomaisen yhteystiedot:

Ventspils ielā 53

Riika

LV-1002

Puhelin: + 371 67359128, + 371 67359133

Avoimna yleisölle maanantaisin klo 13.00–18.00 ja torstaisin 8.30–14.00.

Lisätietoa lasten oikeuksiin liittyvistä hakemuksista ja kanteluista on saatavilla [✉ täällä](#).

Oikeusasiamies ja tasa-arvokysymykset

[✉ Oikeusasiamies](#) toimii [✉ oikeusasiamiehestä annetun lain](#) (*Tiesībsarga likums*) nojalla.

Latvian oikeusasiamiehen yhteystiedot:

Baznīcas ielā 25

Riika

LV-1010

Puhelin: +371 67686768

Faksi: 67244074

Sähköposti: [✉ tiesibsargs@tiesibsargs.lv](mailto:tiesibsargs@tiesibsargs.lv)

Avoimna yleisölle joka päivä klo 9.00–16.00.

Tapaaminen on varattava etukäteen. Palvelu on maksuton.

Tietosuojaviranomainen

[✉ Tietosuojaviranomainen](#) (*Datu valsts inspekcija, DVI*) varmistaa henkilötietojen suojausta. Se valvoo, että henkilötietojen käsittely Latviassa toteutuu henkilötietojen suojaamisesta annetun lain (*Fizisko personu datu aizsardzības likums*) mukaisesti.

Tietosuojaviranomaisen on tutkittava hakemus tai kantelu ja annettava siihen vastauksensa kuukauden kuluessa hakemuksen tai kantelun vastaanottamisesta (ks. 1. tammikuuta 2008 lähtien voimassa olleen virallisista hakemuksista annetun lain (*Iesniegumu likums*) 5 §:n 3 momentti ja 1. helmikuuta 2004 lähtien voimassa olleen hallintomenettelylain 64 §). Määräaikaa voidaan pidentää, jos se on tarpeen hakemuksen tai kantelun tutkimista varten.

Tietosuojaviranomainen voi määrätä sanktioita henkilötietojen suojan rikkomisesta. Sen päätökset voidaan saattaa tuomioistuimen käsiteltäviksi.

Tietosuojaviranomaisen yhteystiedot:

Blaumaņa ielā 11/13-15

Riika

LV-1011

Puhelin: +371 67223131

Sähköposti: [✉ info@dvi.gov.lv](mailto:info@dvi.gov.lv)

Tapaamisista on sovittava etukäteen.

Henkilökunta antaa neuvoja puhelimitse arkipäivisin klo 14.00–16.00.

Muut erikoistuneet elimet

[✉ Latvian ihmisoikeuskeskus](#) (*Latvijas cilvēktiesību centrs, LCC*) on riippumaton kansalaisjärjestö, joka on keskittynyt ihmisoikeuskasvatukseen ja - tutkimukseen sekä kansallisiin suhteisiin. Järjestön toimialaan kuuluvat sellaiset kysymykset kuin yhteiskuntaan integroituminen, suvaitsevaisuus ja syrjinnän torjuminen, suljetut laitokset, oikeudellisen neuvonnan järjestäminen, mielenterveysongelmista kärsivien henkilöiden etujen suojaaminen ja heihin kohdistuvan syrjinnän torjuminen, viharikokset sekä turvapaikanhakijoiden tilanne.

Latvian ihmisoikeuskeskuksen yhteystiedot:

13 Alberta iela

7. kerros

Riika, LV-1010

Latvia

Puhelin: +371 67039290

Faksi: +371 67039291

Sähköposti: office@humanrights.org.lv

Muut elimet

[Valtion oikeusapuvirasto](#) (*Juridiskās palīdzības administrācija*, JPA) toimii [julkisesta oikeusavusta annetun lain](#) (*Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums*), [rikosvahinkolain](#) (*Likums par valsts kompensāciju cietušajiem*) sekä [valtion oikeusapuviraston työjärjestyksen](#) vahvistamisesta 15 päivänä marraskuuta 2005 annetun ministeriön asetuksen nro 869 mukaisesti. Valtion oikeusapuvirasto käsittelee julkista oikeusapua ja rikosvahingon korvaamista koskevat hakemukset ja päättää niiden hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Virasto tutkii hakemukset, joissa pyydetään nimeämistä julkisten oikeusapupalvelujen tuottajaksi, ja tekee näitä palveluja koskevat sopimukset. Lisäksi se hoitaa muut tehtävät, jotka sille on annettu edellä mainituissa laeissa ja asetuksissa.

Lomake, jolla haetaan nimeämistä julkisten oikeusapupalvelujen tuottajaksi, on viraston verkkosivuilla <http://www.jpa.gov.lv/>. Ks. otsikko *Juridiskās palīdzības sniedzējiem* (julkisten oikeusapupalvelujen tuottajat).

Valtion oikeusapuviraston yhteystiedot:

Brīvības gatve 214

Riika

LV-1039

Maksuton puhelin: + 371 680001801, puhelin: +371 67514208

Faksi: +37167514209

Sähköposti: jpa@jpa.gov.lv

Turvakotiyhdistys Patvērums „Drošā māja”

[Turvakotiyhdistys Patvērums „Drošā māja”](#) kehittää ihmiskaupan uhrien ja laillisten maahanmuuttajien tukipalveluja. Yhdistys auttaa myös turvapaikanhakijoita, pakolaisia ja henkilöitä, joille on myönnetty toissijainen suojeluasema. Pyrkimyksenä on varmistaa, että henkilöt saavat riittävää apua ja suojaa. Yhdistys edistää ihmiskaupan uhrien kuntoutusta ja integroitumista uudelleen yhteiskuntaan. Se tarjoaa tukea laillisille maahanmuuttajille kehittämällä vuorovaikutteisia koulutusmuotoja sekä edistämällä yhteistyötä valtion ja paikallisviranomaisten sekä yhteiskunnallisiin kysymyksiin keskittyneiden ja kristittyjen järjestöjen kanssa Latviassa ja muualla maailmassa. Syyskuussa 2010 yhdistys sai yleishyödyllisen yhteisön aseman. Vuodesta 2007 yhdistyksellä on ollut oikeus tarjota ihmiskaupan uhreille valtion rahoittamia sosiaalisen kuntoutuksen palveluja.

Yhteystiedot:

Lāčplēša iela 75-9/10

Riika

LV-1011

Puhelin: +371 67898343, +371 28612120

Sähköposti: drosa.maja@gmail.com

Päivitetty viimeksi: 20/08/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Luxemburg

Kansalliset tuomioistuimet

Perusoikeudet on vahvistettu kansainvälisissä sopimuksissa, kuten Euroopan ihmisoikeussopimuksessa, ja Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksissa, mutta myös Luxemburgin perustuslaissa ja unionin lainsäädännön osalta Euroopan unionin perusoikeuskirjassa.

Kyseisissä asiakirjoissa vahvistettuihin perusoikeuksiin voidaan vedota kaikissa kansallisissa tuomioistuimissa – niin rikos-, siviili-, kauppa- kuin hallintotuomioistuimissa.

On huomattava, että jokaisen perusoikeuksien loukkauksen johdosta voidaan määrätä seuraamuksia kansallisten tuomioistuinten antamilla tuomioilla.

Tällaisia tuomioita voivat antaa rikos- ja siviilituomioistuimet tai tapauksen mukaan kauppa- tai hallintotuomioistuimet.

<https://justice.public.lu/fr.html>

<http://www.justice.public.lu/fr/annuaire/index.html>

Oikeusasiamies (médiateur institutionnel)

Oikeusasiamies

Oikeusasiamies toimii Luxemburgin edustajainhuoneen (Chambre des députés) alaisuudessa eikä ota tehtäviään hoitaessaan vastaan ohjeita miltään muulta viranomaiselta.

Oikeusasiamiehen tehtävänä on käsitellä luonnollisten henkilöiden tai yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden omassa asiassaan tekemiä kanteluja, jotka liittyvät valtion- ja kunnanvirastojen sekä valtion ja kuntien julkisten laitosten toimintaan. Tähän eivät kuitenkaan kuulu niiden teollinen, kaupallinen tai rahoitukseen liittyvä toiminta. Oikeusasiamiehen käsiteltäväksi voidaan saattaa kanteluja, jotka liittyvät ihmisoikeuksiin suoraan tai välillisesti.

Jokainen luonnollinen henkilö tai yksityisoikeudellinen oikeushenkilö, joka omassa asiassaan katsoo, että edellisessä kohdassa tarkoitettu viranomainen ei ole toiminut tehtävänsä edellyttämällä tavalla tai että se rikkoo voimassa olevia yleissopimuksia, lakeja ja asetuksia, voi pyytää, että kyseinen asia saatetaan oikeusasiamiehen tietoon, tekemällä kirjallisen kantelun tai esittämällä suullisen lausunnon oikeusasiamiehen sihteeristölle.

Ennen kantelun tekemistä on suoritettava tarvittavat hallinnolliset menettelyt elimissä, joita asia koskee.

Oikeusasiamiehelle tehty kantelu ei keskeytä valitusajan kulumista toimivaltaisissa tuomioistuimissa.

Oikeusasiamies ei voi osallistua asian käsittelyyn tuomioistuimissa eikä asettaa oikeuden päätöstä kyseenalaiseksi. Jos lainvoimaista tuomioistuimen ratkaisua ei ole pantu täytäntöön, oikeusasiamies voi kuitenkin määrätä kantelun kohteena olevan elimen toteuttamaan täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet oikeusasiamiehen asettaman määräajan kuluessa.

Kantelun on liityttävä konkreettiseen asiaan, joka koskee kantelijaa. Kantelu ei voi koskea viraston toimintaa yleisesti.

Jos kantelu vaikuttaa oikeusasiamiehestä perustellulta, hän ohjeistaa kantelijaa ja asianomaista yksikköä asiassa ja antaa näille suositukset, joiden hän katsoo edistävän sovinnollisen ratkaisun löytymistä arvioitavakseen saatetussa asiassa. Suosituksiin voi sisältyä erityisesti ehdotuksia, joiden tarkoituksena on parantaa kyseisen yksikön toimintaa.

Jos oikeusasiamies katsoo käsiteltäväkseen saatetun kantelun yhteydessä, että kantelun kohteena olevan päätöksen soveltaminen johtaa epäoikeudenmukaiseen lopputulokseen, hän voi antaa kyseiselle yksikölle sovellettavien lakien ja asetusten mukaisen suosituksen siitä, kuinka kantelijan tilanteeseen voidaan löytää kohtuullinen ratkaisu. Lisäksi hän voi ehdottaa päätöksen perustana oleviin lakeihin tai asetuksiin aiheelliseksi katsomiaan muutoksia.

Oikeusasiamiehen päätökseen, jonka mukaan kantelua ei ole syytä tutkia tarkemmin, ei voida hakea muutosta tuomioistuimessa.

Ombudsman

36, rue du Marché-aux-Herbes

L-1728 Luxembourg

Puhelin: (+352) 2627 0101

Faksi: (+352) 2627 0102

Verkkosivusto: <http://www.ombudsman.lu/>

Sähköposti: info@ombudsman.lu

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Neuvoa-antava ihmisoikeuskomitea

Neuvoa-antava ihmisoikeuskomitea (Commission consultative des droits de l'Homme, CCDH) on hallituksen neuvoa-antava elin, jonka tehtävänä on ihmisoikeuksien edistäminen ja suojeleminen Luxemburgissa. Tätä varten se esittää hallitukselle Luxemburgin ihmisoikeustilanteeseen liittyviä laaja-alaisia kysymyksiä koskevia lausuntoja, tutkimuksia, kannanottoja ja suosituksia, jotka se laatii täysin itsenäisesti. Se kohdistaa lausunnoissaan hallituksen huomion toimenpiteisiin, jotka sen mielestä ovat omiaan suojelemaan ja edistämään ihmisoikeuksia. Pääministeri toimittaa ihmisoikeuskomitean lausunnot, tutkimukset, kannanotot ja suositukset edustajainhuoneelle.

Kyseessä on yksinomaan neuvoa-antava hallituksen elin, jolla ei ole päätösvaltaa.

Ihmisoikeuskomitealla ei ole toimivaltaa käsitellä yksittäistapauksia.

Sillä on seuraavat tehtävät:

tarkastella vapaasti kaikkia toimivaltaansa kuuluvia kysymyksiä, jotka hallitus esittää sille tai jotka se valitsee itse joko jäsentensä tai muun henkilön tai organisaation ehdotuksesta

kuulla henkilöitä ja vastaanottaa tapauksen mukaan tietoja ja asiakirjoja, jotka ovat tarpeen sen toimivaltaan kuuluvien asioiden arvioimiseksi saattaa lausuntonsa ja suosituksensa julkisuuteen esittämällä asiansa suurelle yleisölle joko suoraan tai tiedotusvälineiden välityksellä olla yhteydessä muihin viranomaisiin ja tuomioistuimiin, joiden tavoitteena on ihmisoikeuksien edistäminen ja suojeleminen.

Commission consultative des droits de l'Homme

71–73, rue Adolphe Fischer

L-1520 Luxembourg

Puhelin: (+352) 2620 2852

Faksi: (+352) 2620 2855

Verkkosivusto: <https://ccdh.public.lu/>

Sähköposti: info@ccdh.public.lu

Luxemburgin lapsen oikeuksien komitea

Lapsen oikeuksien komitean (Ombuds-Comité fir d'Rechter vum Kand, ORK) jäsenet hoitavat tehtäviään täysin puolueettomasti ja itsenäisesti.

Komitealla on erityisesti seuraavat tehtävät:

arvioida lapsen oikeuksien suojelemiseksi ja edistämiseksi käyttöön otettuja järjestelyjä, jotta se voi tarvittaessa suositella tarpeellisia mukautuksia toimivaltaisille elimille

antaa lausuntoja lapsen oikeuksia koskevista laeista, asetuksista ja hankkeista

antaa tietoja lasten tilanteesta ja valvoa lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen soveltamista esittää hallitukselle ja edustajainhuoneelle vuosikertomus lapsen oikeuksien tilanteesta ja omasta toiminnastaan

edistää lasten ilmaisunvapauden kehitystä ja lasten aktiivista osallisuutta heitä itseään koskevissa asioissa

tarkastella tilanteita, joissa lapsen oikeuksia ei kunnioiteta, ja antaa suosituksia asian korjaamiseksi

ottaa vastaan lapsen oikeuksien loukkauksia koskevia tietoja ja valituksia ja tätä varten kuulla kaikkia niitä lapsia, jotka pyytävät tulla kuulluiksi, määrittämiensä menettelyjen mukaisesti

antaa saamiensa tietojen ja valitusten perusteella tai yksittäistapausten osalta suosituksia tai neuvoja, joiden avulla lapsen oikeuksia ja etuja voidaan suojella paremmin.

Tietoja, jotka koskevat tehtävien hoidossa esiin tulevia tilanteita tai yksittäistapauksia, koskee salassapitovelvollisuus. Salassapitovelvollisuus ei estä toimittamasta toimivaltaisille oikeusviranomaisille tietoja tilanteista, jotka voivat vahingoittaa lapsen etua.

Komitean jäsenet eivät tehtäviään hoitaessaan osallistu vireillä oleviin oikeudenkäynteihin.

Tehtäviään hoitaessaan komitean jäsenillä on sovellettavien lakien ja asetusten rajoissa oikeus päästä vapaasti kaikkiin sellaisten julkisten tai yksityisten organisaatioiden tiloihin, jotka tarjoavat lapsille tarkoitettua vastaanottopalvelua (majoituksella tai ilman), neuvontaa, tukea, ohjausta, koulutusta tai harrastustoimintaa.

Komitean jäsenillä on oikeus saada nähtäväkseen kaikki tarvittavat tiedot ja asiakirjat, lukuun ottamatta lääketieteellisten tietojen luottamuksellisuutta koskevan veloitteen tai muun salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja tai asiakirjoja.

Ombuds-Comité fir d'Rechter vum Kand (ORK)

2, rue Fort Wallis

L-2714 Luxembourg

Puhelin: (+352) 2612 3124

Faksi: (+352) 2612 3125

Verkkosivusto: <http://ork.lu/index.php/en/>

Tasa-arvokeskus

Tasa-arvokeskuksen (Centre pour l'égalité de traitement) tavoitteena on edistää, analysoida ja valvoa kaikkien henkilöiden tasa-arvoisen – rotuun, etniseen alkuperään, sukupuoleen, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen tai ikään perustuvasta – syrjinnästä vapaan kohtelun toteutumista. Se hoitaa tätä tehtäväänsä täysin itsenäisesti.

Keskuksella on erityisesti seuraavat tehtävät:

Julkaista kertomuksia, antaa lausuntoja ja suosituksia sekä suorittaa tutkimuksia kaikista edellä mainitun kaltaiseen syrjintään liittyvistä kysymyksistä tuottaa ja toimittaa kaikkia tehtävänsä kannalta hyödyllisiä tietoja ja asiakirjoja

auttaa henkilöitä, jotka katsovat joutuneensa yhdenvertaisesta kohtelusta 28. marraskuuta 2006 annetun lain (*loi sur l'égalité de traitement*) 1 §:ssä tarkoitetun syrjinnän uhreiksi, tarjoamalla heille neuvontaa ja opastusta, jotta he saisivat tietoa henkilökohtaisista oikeuksistaan, lainsäädännöstä, oikeuskäytännöstä ja käytettävissään olevista oikeussuojakeinoista.

Tietoja, jotka koskevat tasa-arvokeskuksen jäsenten tehtäviensä hoidossa kohtamia tilanteita tai yksittäistapauksia, koskee salassapitovelvollisuus.

Salassapitovelvollisuus ei estä toimittamasta toimivaltaisille oikeusviranomaisille kaikkia sellaisia tietoja, jotka voivat olla osoituksena uhriin kohdistuvasta syrjinnästä sellaisena kuin se määritellään yhdenvertaisesta kohtelusta 28. marraskuuta 2006 annetun lain 1 §:ssä.

Keskuksen jäsenet eivät tehtäviään hoitaessaan osallistu vireillä oleviin oikeudenkäynteihin.

Keskuksen jäsenillä on oikeus saada nähtäväkseen kaikki tehtäviensä hoidossa tarvittavat tiedot tai asiakirjat, lukuun ottamatta lääketieteellisten tietojen luottamuksellisuutta koskevan velvoitteen tai muun salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja tai asiakirjoja.

Centre pour l'égalité de traitement

B.P. 2026

L-1020 Luxembourg

Puhelin: (+352) 2648 3033

Faksi: (+352) 2648 3873

Verkkosivusto: <http://cet.lu/fr/>

Sähköposti: info@cet.lu

Luxenburgin tietosuojaviranomainen

Tietosuojaviranomaisella (Commission nationale pour la protection des données) on julkisen laitoksen asema. Tietosuojaviranomainen hoitaa tehtäviään täysin itsenäisesti.

Se raportoi hallituksen jäsenille tehtäviensä suorittamisesta laatimalla vuosittain kirjallisen kertomuksen.

Tietosuojaviranomaisella on seuraavat tehtävät:

arvioida käsiteltävien tietojen keruun ja käytön lainmukaisuutta ja tarkistaa kyseisten toimien lainmukaisuus sekä antaa tietojen käsittelijöille tietoa heidän velvollisuuksistaan

varmistaa henkilöiden perusvapauksien ja oikeuksien, erityisesti yksityiselämän, kunnioittaminen ja tiedottaa yleisölle rekisteröityjen oikeuksista vastaanottaa ja käsitellä tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta koskevat valitukset ja lainmukaisuuden tarkistamista koskevat pyynnöt

toimia hallituksen neuvonantajana joko sen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan kysymyksissä, jotka koskevat tietojenkäsittelytekniikoiden kehityksen seurauksia, joita tarkastellaan henkilöiden perusvapauksien ja oikeuksien kunnioittamisen näkökulmasta; tätä varten se voi teettää tutkimuksia ja kartoituksia tai hankkia asiantuntijalausuntoja.

Tietosuojaviranomaisen tehtävänä on myös varmistaa henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla 30. toukokuuta 2005 annetun muutetun lain säännösten ja kyseisen lain täytäntöönpanoasetusten soveltaminen.

Jokaisella on oikeus – joko itse tai asianajajansa tai kenen tahansa muun asianmukaisesti valtuutetun luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön välityksellä – pyytää tietosuojaviranomaista tarkistamaan tietojenkäsittelyn lainmukaisuus sen selvittämiseksi, onko hänen perusoikeuksiaan ja vapauksiaan kunnioitettu.

Rekisteröidylle tiedotetaan hänen pyyntönsä perusteella toteutettavista jatkotoimista.

Jokaisella rekisteröidyllä on erityisesti oikeus pyytää tietosuojaviranomaista tarkistamaan henkilötietojensa käsittelyn lainmukaisuus, jos rekisteröidyn tiedonsaantioikeus on evätty tai sen käyttöä on rajoitettu.

Tietosuojaviranomainen saattaa tiedossaan olevat rikkomiset oikeusviranomaisten tietoon.

Commission nationale pour la protection des données

1, avenue du Rock'n'Roll

L-4361 Esch-sur-Alzette

Puhelin: (+352) 26 10 60 -1

Faksi: (+352) 26 10 60 - 29

Verkkosivusto: <https://cnpd.public.lu/fr/index.html>

Luxenburgin vastaanotto- ja kotouttamisvirasto

Luxenburgin vastaanotto- ja kotouttamisviraston (Office luxembourgeois de l'accueil et de l'intégration, OLAI) tehtävänä on organisoida äskettäin maahan saapuneiden ulkomaalaisten vastaanotto sekä helpottaa ulkomaalaisten kotouttamisprosessia toteuttamallaan ja koordinoimallaan vastaanotto- ja kotouttamispolitiikalla.

Kyseiseen politiikkaan kuuluu olennaisena osana syrjinnän torjunta yhdessä kuntien ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa. Lisäksi kyseisen politiikan keskeisenä osana on järjestää sosiaalipua sellaisille ulkomaalaisille henkilöille, jotka eivät ole oikeutettuja olemassa oleviin avustuksiin ja lisiin, ja kansainvälistä suojelua hakeville henkilöille.

Hoitaessaan tätä tehtävää OLAI tekee yhteistyötä eurooppalaisten ja kansainvälisten virastojen sekä ulkomaalaisten henkilöiden alkuperämaan virastojen kanssa.

OLAI:n tehtävänä on laatia yhteistyössä kotouttamista käsittelevän ministeriöiden välisen komitean kanssa luonnos kotouttamista ja syrjinnän torjuntaa koskevaksi monivuotiseksi kansalliseksi toimintasuunnitelmaksi. Luonnoksessa määritetään tärkeimmät strategiset suuntaviivat ja jo käynnistetyt sekä suunnitellut poliittiset toimenpiteet.

Ministeri jättää suunnitelmaluonnoksen hallituksen hyväksyttäväksi.

Hallitus esittää kokonaisstrategian ja määrittää kotouttamista ja syrjinnän torjuntaa koskevia kohdennettuja toimenpiteitä.

Office luxembourgeois de l'accueil et de l'intégration (OLAI)

7–9, avenue Victor Hugo

L-1750 Luxembourg

Puhelin: (+352) 2478 5700

Verkkosivusto: <http://www.olai.public.lu/fr/index.html>

Sähköposti: info@olai.public.lu

Oikeussuojan saatavuus

Lakiasioiden neuvontapalvelu

Lakiasioiden neuvontapalvelu (Service d'accueil et d'information juridique) on tuomioistuinten yhteyteen perustettu yksikkö, joka toimii valtiosyyttäjän alaisuudessa. Sen tehtävänä on antaa yksityishenkilöille yleisiä tietoja heidän oikeuksiensa laajuudesta ja heidän käytettävissään olevista oikeussuojakeinoista.

Lakiasioiden neuvontapalvelulla on seuraavat tehtävät:

vastaanottaa yksityishenkilöitä ja ohjata heitä kääntymään toimivaltaisten viranomaisten puoleen antamalla heille tarvittavat tiedot ja tekniset välineet neuvoa yksityishenkilöitä yleisesti heidän oikeuksiensa laajuudesta esille tulleiden ongelmien kannalta sekä tältä osin käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista

kuulla heitä heidän oikeuksiensa toteutumisessa esiintyneistä ongelmista ja ehdottaa keinoja niiden ehkäisemiseksi.

Lakiasioiden neuvontapalvelu antaa yksinomaan suullisia tietoja, eikä järjestä kirjallisia kuulemisia.

Service d'accueil et d'information juridique – Luxembourg

Cité judiciaire

Bâtiment BC

L-2080 Luxembourg

Puhelin: (+352) 22 18 46

Service d'accueil et d'information juridique – Diekirch

Justice de paix

Place Joseph Bech

L-9211 - Diekirch

Puh.: (+352) 80 23 15

Service d'accueil et d'information juridique – Esch sur Alzette

Justice de paix

Place Norbert Metz

L-4239 - Esch-sur-Alzette

Puhelin: (+352) 54 15 52

Oikeusapu

Oikeusapua voidaan myöntää oikeudenkäyntimenettelyjä, tuomioistuinten ulkopuolisia menettelyjä sekä hakemus- ja valitusmenettelyjä varten, ja sitä voivat hakea sekä kantaja että vastaaja. Oikeusapua voidaan myöntää vähävaraiselle, toisin sanoen henkilölle, jonka tulot eivät ylitä taatun vähimmäistoimeentulon (*revenu minimum garanti*) määrää. Vähävaraisuutta arvioidaan hakijan ja samassa taloudessa asuvien perheenjäsenten tulojen ja omaisuuden perusteella. Jos oikeusriita ei selvästikään täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä tai jos se vaikuttaa perusteettomalta, kohtuuttomalta tai sisällöltään vähäpätöiseltä kustannuksiin nähden, hakija ei voi saada oikeusapua.

Oikeusapua ei myönnetä, jos kantajalla on mahdollisuus saada muualta korvaus kuluista, joiden kattamiseen hän hakee oikeusapua.

Oikeusavun saajalla on oikeus käyttää asianajajaa ja kaikkia muita viranomaisia, joiden apua hän tarvitsee asian valmistelussa, oikeudenkäynnissä tai tuomion täytäntöönpanossa.

Oikeusavun myöntämisestä päättää sen tuomiopiirin asianajajayhdistyksen puheenjohtaja tai hänen tähän tehtävään valtuuttamansa jäsen, jossa hakijan kotipaikka sijaitsee. Jos hakijalla ei ole kotipaikkaa, oikeusapupäätöksen tekee Luxemburgin asianajajayhdistyksen puheenjohtaja tai hänen valtuuttamansa hallituksen jäsen.

Vähävaraiset henkilöt voivat toimittaa hakemuksensa puheenjohtajalle joko henkilökohtaisesti tai kirjeitse.

Jos tutkintavankeudessa oleva henkilö katsoo olevansa oikeutettu oikeusapuun ja haluaa hakea sitä, hänelle tutkintavankeuden aikana osoitettu asianajaja välittää hakemuksen puheenjohtajalle.

Verkkosivusto: <http://barreau.lu/votre-avocat/assistance-judiciaire/presentation>

Luxemburgin tuomiopiiri:

Bâtonnier de l'Ordre des Avocats de Luxembourg

B.P. 361

L-2013 Luxembourg

45, Allée Scheffer, L-2520 Luxembourg

Diekirchin tuomiopiiri:

Bâtonnier de l'Ordre des Avocats de Diekirch

B.P. 68

L-9201 - Diekirch

Päivitetty viimeksi: 05/07/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Unkari

I. Kansalliset tuomioistuimet

I.1. Tuomioistuimet

I.2. Perustuslakituomioistuin

II. Kansalliset ihmisoikeuselimet

II.1. Perusoikeusvaltuutettu

II.2. Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

II.2.1. Unkarin kansallinen tietosuoja- ja tiedonvapausviranomainen

II.2.2. Yhdenvertaisuusviranomainen

II.2.3. Poliisia koskevia kanteluja käsittelevä riippumaton lautakunta

III. Muut

III.1. Unkarin syyttäjälaitos

III.2. Uhrien tukipalvelut

III.3. Oikeusapu

I. Kansalliset tuomioistuimet

I. 1. Tuomioistuimet

1. Tehtävät

Unkarin perustuslain mukaan tuomioistuinten tehtävänä on oikeudenkäyttö. Tämä tarkoittaa rikosasioiden ja yksityisoikeudellisten riita-asioiden ratkaisemista, hallintopäätösten ja paikallishallinnon asetusten laillisuuden valvontaa ja sen selvittämistä, onko paikallisviranomaisen laiminlyönyt lakisääteisiä velvollisuuksiaan. Tuomioistuimen ratkaistavaksi voidaan lailla antaa myös muita asioita.

Tuomareiden riippumattomuuden varmistavista periaatteista säädetään perustuslaissa: tuomareiden toimintaa ohjaa ainoastaan laki, heitä ei voida ohjeistaa ratkaisujen tekemisessä, ja heidät voidaan panna viralta ainoastaan laissa säädettyjen perusteiden nojalla ja laissa säädettyjen menettelyjen mukaisesti.

Tuomarit eivät voi olla poliittisen puoleen jäseniä eivätkä osallistua poliittiseen toimintaan.

2. Organisaatio

Unkarissa oikeudenkäytöstä vastaavat korkein oikeus (*Kúria*), alueelliset muutoksenhakutuomioistuimet (*ítelőtáblák*), yleiset tuomioistuimet (*törvényszékek*), piirioikeudet (*járásbíróságok*) sekä hallinto- ja työtuomioistuimet (*közigazgatási és munkaügyi bíróságok*).

Eri oikeusasteiden välillä ei ole hierarkista määräysvaltaa. Ylemmillä tuomioistuimilla ei ole valtuuksia ohjata hierarkiassa alempana olevia tuomioistuimia.

Tuomarit tekevät ratkaisunsa lain ja moraalkäsitystensä perusteella.

Piirioikeudet

Useimpien asioiden käsittelyssä on ensimmäisenä oikeusasteena piirioikeus. Unkarissa on tällä hetkellä 111 piirioikeutta. Budapestin piirioikeuksia kutsutaan unkariksi nimellä "*kerületi bíróság*". Budapestin 23 alueella toimii kuusi yhdistettyä piirioikeutta (*egyesített kerületi bíróság*). Piirioikeudet ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimia, ja niissä toimii puheenjohtajana piirioikeuden presidentti.

Hallinto- ja työtuomioistuimet

Unkarissa on 20 hallinto- ja työtuomioistuinta, jotka käsittelevät nimensä mukaisesti ainoastaan hallinto- ja työoikeudellisia asioita ensimmäisenä oikeusasteena. Niiden ensisijainen tehtävä on käsitellä hallinnollisten päätösten muutoksenhakua sekä työsuhteita ja niiden kaltaisia suhteita koskevia asioita.

Yleiset tuomioistuimet

Yleiset tuomioistuimet voivat toimia ensimmäisenä tai toisena oikeusasteena. Asia voidaan saattaa yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi kahdella tavalla. Asianosainen voi hakea muutosta ensimmäisen oikeusasteen (eli piirioikeuden tai hallinto- ja työtuomioistuimen) antamaan tuomioon. Yleinen tuomioistuin on kuitenkin joidenkin asioiden käsittelyssä ensimmäinen oikeusaste. Nämä asiat määritellään prosessioikeudellisessa lainsäädännössä (siviiliprosessilaki ja rikosprosessilaki) esimerkiksi sen perusteella, kuinka isosta rahasummasta asiassa on kyse ja onko kyseessä erityinen tapaus tai erityisen vakava rikos. Yleisissä tuomioistuimissa on tuomioistuimen presidentin alaisuudessa toimivia lautakuntia, ryhmiä sekä rikosoikeuden, siviilioikeuden, kauppaoikeuden, hallinto-oikeuden ja työoikeuden jaostoja.

Alueelliset muutoksenhakutuomioistuimet

Unkarissa on viisi alueellista muutoksenhakutuomioistuinta. Ne toimivat yleisten tuomioistuinten ja korkeimman oikeuden välisenä oikeusasteena, ja ne perustettiin keventämään aiemmin korkeimpana oikeutena toimineen *Legfelsőbb Bíróság* tuomioistuimen työtaakkaa. Alueelliset muutoksenhakutuomioistuimet käsittelevät yleisten tuomioistuinten ratkaisuja koskevia valituksia. Alueelliset muutoksenhakutuomioistuimet ovat kolmannen oikeusasteen tuomioistuimia rikosasioissa, jotka yleinen tuomioistuin on käsitellyt toisena oikeusasteena. Alueellisissa muutoksenhakutuomioistuimissa on tuomioistuimen presidentin alaisuudessa toimivat lautakunnat sekä rikos- ja siviilioikeuden jaostot.

Korkein oikeus

Korkein oikeus on tuomioistuinjärjestelmän ylin elin, ja sen toimintaa johtaa korkeimman oikeuden presidentti. Korkeimman oikeuden tärkein tehtävä on varmistaa, että oikeuskäytäntö on yhdenmukaista ja johdonmukaista. Korkein oikeus toteuttaa tehtäväänsä antamalla oikeuskäytäntöä yhdenmukaistavia ratkaisuja. Niissä annetaan periaatteellisia ohjeita, ja ne sitovat tuomioistuimia.

Korkein oikeus

ratkaisee valitukset, jotka koskevat yleisten tuomioistuinten tai alueellisten muutoksenhakutuomioistuinten antamia ratkaisuja (laissa määritellyissä asioissa) käsittelee hakemukset, joissa sitä pyydetään arvioimaan uudelleen lopullista tuomiota

tekee oikeuskäytäntöä yhdenmukaistavia ratkaisuja, jotka sitovat tuomioistuimia

tarkastelee lopullisista tuomioista muodostuvaa oikeuskäytäntöä tutkien tuomioistuinten tuomiokäytäntöjä

antaa periaatepäätöksiä

tekee päätöksiä siitä, ovatko paikallishallinnon asetukset ristiriidassa muun lainsäädännön kanssa, ja tarvittaessa kumoaa ne

tekee päätöksiä, joissa todetaan, että paikallishallinto ei ole noudattanut lakisääteisiä velvoitteitaan.

Korkeimmassa oikeudessa on tuomio- ja yhdenmukaistamislautakunnat, paikallishallintoa ja periaatepäätöksiä käsittelevät lautakunnat, rikos-, siviili-, hallinto- ja työoikeuden jaostot sekä oikeuskäytäntöä tarkastelevat ryhmät.

Valtakunnallinen tuomioistuinneuvosto (*Országos Bírósági Hivatal*) ja kansallinen tuomarineuvosto (*Országos Bírói Tanács*)

Valtakunnallisen tuomioistuinneuvoston puheenjohtaja vastaa tuomioistuinten keskushallinnosta, käyttää talousarviolain tuomioistuimia koskevaan lukuun perustuvia hallintovaltuuksia ja valvoo alueellisten muutoksenhakutuomioistuinten ja yleisten tuomioistuinten presidenttien hallintotehtäviä. Kansallinen tuomarineuvosto on riippumaton elin, joka koostuu yksinomaan tuomareista. Jäsenet ovat toisten tuomarien vaaleilla valitsevia. Tuomarineuvosto valvoo tuomioistuinten keskushallintoa. Valvontatehtäviensä ohella se osallistuu myös tuomioistuinten hallintoon.

3. Yhteystiedot

Országos Bírósági Hivatal

Osoite: 1055 Budapest, Szalay u. 16.

Postiosoite: 1363 Budapest Pf.: 24.

Puhelin: +36 (1) 354 41 00

Faksi: +36 (1) 312-4453

Sähköposti: obh@obh.birosag.hu

[Tuomioistuinten verkkosivusto](#)

I.2. Perustuslakituomioistuin

1. Tehtävät

Perustuslakituomioistuin (*Alkotmánybíróság*) on tärkein perustuslain suojeluun erikoistunut elin. Sen tehtävänä on suojella demokraattista oikeusvaltiota, perustuslaillista järjestystä ja perustuslain takaamia oikeuksia, turvata oikeusjärjestelmän sisäinen yhdenmukaisuus ja varmistaa vallanjaon periaatteen toteutuminen.

Unkarin parlamentti perusti perustuslakituomioistuimen vuonna 1989. Perustuslakituomioistuimen tehtäviä koskevista perussäännöistä ja tuomioistuimen tarkoituksesta säädetään perustuslaissa ja sen organisaatiosta ja menettelysäännöistä perustuslakituomioistuimesta annetussa laissa. Perustuslakituomioistuimen menettelyjen yksityiskohdat määrittellään sen työjärjestyksessä.

2. Organisaatio

Perustuslakituomioistuimessa on viisitoista jäsentä. Jäsenet valitaan kahdentoista vuoden toimikausiksi, ja valinnan tekee Unkarin parlamentti kahden kolmasosan enemmistöllä. Perustuslakituomioistuimen jäsenten on oltava arvostettuja ja akateemisesti ansioituneita lakimiehiä, tai heillä on oltava vähintään 20 vuoden kokemus oikeusalan töistä. Parlamentti valitsee perustuslakituomioistuimelle presidentin sen tuomareiden joukosta. Valittu henkilö toimii presidenttinä perustuslakituomioistuimen toimikautensa ajan.

Perustuslakituomioistuimella voi toimia eri kokoonpanoissa: asioita käsittelee täysistunto, viiden tuomarin lautakunta tai yksi tuomari. Lakien perustuslaillisuutta tai muita merkittäviä asioita koskevat ratkaisut tehdään täysistunnossa.

Perustuslakituomioistuimen kanslia hoitaa tuomioistuimen organisaation, toimintaan, hallintoon ja päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. Kansliaa johtaa pääsihteeri, jonka valitsee täysistunto tuomioistuimen presidentin ehdotuksesta.

3. Toimivaltuudet

Perustuslaillisuuden ennakoarviointi

Lakiesityksen tekijä, hallitus tai parlamentin puhemies voi ennen lopullista äänestystä pyytää parlamenttia antamaan hyväksytyin lain arvioitavaksi perustuslakituomioistuimelle, joka tutkii, onko se perustuslain mukainen.

Unkarin presidentin on myös annettava parlamentin hyväksymä laki perustuslakituomioistuimen arvioitavaksi ennen lain allekirjoittamista, jos hän katsoo lain tai jonkin sen säännöksistä olevan perustuslain vastainen. Perustuslakituomioistuin arvioi lain tai säännöksen perustuslaillisuuden. Jos perustuslakituomioistuin katsoo, että laki on perustuslain vastainen, sitä ei voida vahvistaa.

Perustuslaillisuuden jälkiarviointi

Vuonna 2012 käyttöön otetun menettelyn voi käynnistää hallitus, neljäs parlamentin jäsenistä, perusoikeusvaltuutettu, korkeimman oikeuden presidentti tai valtakunnansyyttäjä.

Perustuslakituomioistuin voi kumota menettelyn kohteena olevan säännöksen, jonka se katsoo perustuslain vastaiseksi.

Tuomarin käynnistämä yksittäinen arviointimenettely

Jos tuomari katsoo asiaa käsitellessään, että sovellettava laki on perustuslain vastainen, hänen on keskeytettävä menettely ja pyydyttävä perustuslakituomioistuinta arvioimaan kyseistä lakia. Tuomarin käynnistämässä asiassa perustuslakituomioistuin voi katsoa, että laki tai säännös on perustuslain vastainen, ja julistaa, että sitä ei sovelleta kyseisessä tapauksessa tai lainkaan.

Perustuslaillinen valitus

Perustuslaillinen valitus on yksi tärkeimmistä perusoikeuksien turvaamisen välineistä. Sitä voidaan käyttää ensisijaisesti silloin, kun tuomioistuimen ratkaisu on loukannut valittajan perustuslaissa vahvistettuja perusoikeuksia. Näin voi käydä, jos oikeudenkäynnissä sovelletaan perustuslain vastaista lakia taikka jos pääasialla koskeva ratkaisu tai muu oikeudenkäynnin päättävä ratkaisu on perustuslain vastainen. Perustuslaillisen valituksen voi poikkeuksellisesti tehdä myös silloin, jos valittajan perusoikeuksia on loukattu suoraan asiassa, jossa ei ole annettu tuomioistuimen ratkaisua. Perustuslakituomioistuin kumoaa lain tai tuomion, jonka se katsoo olevan perustuslain vastainen.

Kansainvälisiä sopimuksia koskevien ristiriitojen arviointi

Perustuslakituomioistuimesta annetun lain mukaan Unkarin lakeja voidaan tarkastella sen selvittämiseksi, ovatko ne kansainvälisten sopimusten mukaisia. Menettelyn voi käynnistää neljäs parlamentin jäsenistä, hallitus, perusoikeusvaltuutettu, korkeimman oikeuden presidentti, valtakunnansyyttäjä tai yksittäinen tuomari, joka soveltaa lakia johonkin tapaukseen.

Perustuslakituomioistuin voi kumota lain kokonaan tai osittain, jos se katsoo sen olevan ristiriidassa kansainvälisen sopimuksen kanssa, ja se pyytää lainsäätäjää toteuttamaan tarvittavat toimet ristiriidan ratkaisemiseksi tiettyyn määräaikaan mennessä.

Muut toimivaltuudet

Perustuslakituomioistuin tulkitsee perustuslain säännöksiä valtiosääntökysymysten yhteydessä parlamentin tai sen pysyvän valiokunnan, Unkarin presidentin tai hallituksen esityksestä, jos tulkinnan voi johtaa suoraan perustuslaista.

Kuka tahansa voi pyytää perustuslakituomioistuinta arvioimaan parlamentin päätöstä järjestää kansanäänestys tai olla järjestämättä pakollista kansanäänestystä.

Parlamentti voi hajottaa paikallishallinnon tai vähemmistön itsehallinnon edustuselimen, jos se toimii perustuslain vastaisesti. Tämä edellyttää, että perustuslakituomioistuin on antanut asiasta periaatteellisen lausunnon hallituksen aloitteesta.

Perustuslakituomioistuin vastaa myös Unkarin presidentin virasta poistamista koskevasta menettelystä, jonka se toteuttaa parlamentin esityksestä. Perustuslakituomioistuin voi ratkaista tapauksia, joissa on kyse toimivaltuuksista koskevista ristiriidoista valtion eri elinten tai valtion- ja paikallishallinnon elinten välillä.

Perustuslakituomioistuin voi omasta aloitteestaan todeta jonkin toimenpiteen perustuslain vastaiseksi lainsäädännön puutteen vuoksi. Tällöin se määrää vastuussa olevan elimen korjaamaan puutteen.

4. Yhteystiedot

Osoite: 1015 Budapest, Donáti u. 35–45.

Postiosoite: 1535 Budapest, Pf. 773.

Puhelin: +36 (1) 488 31 00

 [Perustuslakituomioistuimen verkkosivusto](#)

 [Facebook-sivu](#)

II. Kansalliset ihmisoikeuselimet

II.1. Perusoikeusvaltuutettu (YK:n yleissopimuksen mukainen kansallinen ihmisoikeusinstituutio)

1. Perusoikeusvaltuutettu (*Alapvető Jogok Biztosa*)

Unkarin parlamentti on antanut perustuslain mukaisesti myös lain perusoikeusvaltuutetusta ja luonut siten uuden, yhtenäisen valtuutettujen järjestelmän.

Perusoikeusvaltuutettu on vastuussa ainoastaan parlamentille. Valtuutettu toteuttaa menettelyissään toimenpiteitä oma-aloitteisesti yksinomaan perustuslain ja muiden lakien perusteella. Parlamentti valitsee valtuutetun Unkarin presidentin esityksestä. Valinta edellyttää parlamentin jäsenten kahden kolmasosan enemmistöä, ja valtuutetun toimikausi kestää kuusi vuotta. Valtuutettu raportoi työstään parlamentille vuosittain.

Perusoikeusvaltuutettu voidaan valita kerran uudelle kaudelle. Perusoikeusvaltuutetusta annetun lain mukaisesti valtuutetun apuna työskentelee kaksi apulaisvaltuutettua: tulevien sukupolvien etujen turvaamisesta vastaava apulaisvaltuutettu ja Unkarissa asuvien etnisten vähemmistöjen oikeuksien suojelusta vastaava apulaisvaltuutettu. Parlamentti valitsee apulaisvaltuutetut perusoikeusvaltuutetun esityksestä.

2. Perusoikeusvaltuutetun menettely ja toimet

Perusoikeusvaltuutetun tärkein tehtävä on tutkia perusoikeusloukkauksia ja käynnistää niiden korjaamiseksi yleisiä tai erityisiä toimenpiteitä.

Valtuutettu valitsee asianmukaiset toimet lain hänelle suomien valtuuksien rajoissa. Valtuutettu voi toteuttaa seuraavia toimia:

antaa perusoikeusloukkaukseen syyllistynyttä elintä valvovalle elimelle suosituksen tilanteen korjaamiseksi

käynnistää kyseisen elimen johdon kanssa loukkausta koskevan oikeussuojakeinon

viedä asian perustuslakituomioistuimen käsittelyyn

viedä asian korkeimman oikeuden käsittelyyn, jotta se arvioisi paikallishallinnon asetuksen yhdenmukaisuuden muun lainsäädännön kanssa

käynnistää valtakunnansyyttäjän kautta syyttäjälaitoksen toimet

käynnistää menettelyn vastuussa olevan henkilön saattamiseksi toimivaltaisen elimen eteen, jos valtuutetulla on perusteltu syy epäillä vähäistä tai kurinpidollista rikkomusta; jos kyseessä on rikosepäily, menettely on pakko käynnistää

ehdottaa elimelle, jolla on valtuudet antaa lainsäädäntöä tai valtionhallinnon säädöksiä, lainsäädännön muuttamista, kumoamista tai julkaisemista

viimeisenä keinona viedä asia parlamentin käsiteltäväksi vuosikertomuksensa yhteydessä.

Perusoikeusvaltuutetun puoleen voi kääntyä kuka tahansa, joka katsoo viranomaisen toiminnan tai laiminlyönnin loukanneen perusoikeuksiaan tai

välittömästi uhkaavan perusoikeuksiaan, edellyttäen, että kaikki muut hallinnolliset oikeussuojakeinot (lukuun ottamatta hallinnollisten päätöksen

muutoksenhaquia tuomioistuimessa) on käytetty tai oikeussuojakeinoja ei ole käytettävissä.

Perusoikeusvaltuutettu ja apulaisvaltuutetut valvovat Unkarin etnisten vähemmistöjen oikeuksien toteutumista ja tulevien sukupolvien etuja.

Perusoikeusvaltuutettu ei voi tutkia parlamentin, Unkarin presidentin, perustuslakituomioistuimen, Unkarin valtiontalouden tarkastusviraston, tuomioistuinten

eikä syyttäjälaitoksen toimintaa. Poikkeuksena on syyttäjälaitoksen tutkintaelin.

Valtuutettu ei voi ryhtyä toimiin seuraavissa tapauksissa:

kantelun kohteena olevan lainvoimaisen hallintopäätöksen julkaisemisesta on kulunut yli vuosi

menettely on käynnistetty ennen 23. lokakuuta 1989

hallintopäätöksestä on käynnistetty muutoksenhaikumenettely tuomioistuimessa tai asiassa on jo annettu tuomioistuimen lainvoimainen ratkaisu

kantelun tekijä ei ole ilmoittanut henkilöllisyyttään, minkä vuoksi asiaa ei voida tutkia.

Ketään ei saa syrjiä siksi, että hän on ottanut yhteyttä perusoikeusvaltuutettuun.

Kantelun voi tehdä seuraavilla tavoilla:

sähköisesti verkkosivuston www.ajbh.hu valikon kohdassa "Ügyet szeretnék indítani" (Haluan tehdä kantelun) tai verkkosivustolla olevalla lomakkeella "

Intelligens Űrlap"

sähköpostitse osoitteeseen panasz@ajbh.hu

henkilökohtaisesti varaamalla ajan perusoikeusvaltuutetun toimistoon (osoite: Budapest V. ker., Nádor u. 22)

postitse osoitteeseen Alapvető Jogok Biztosának Hivatala (Perusoikeusvaltuutetun toimisto), 1387 Budapest Pf. 40.

Kantelun tekeminen ja käsittely ovat maksuttomia. Kanteluun on liitettävä jäljennökset asiaan liittyvistä ja sen arvioinnin kannalta olennaisista asiakirjoista.

3. Yleisen edun mukaiset ilmiannot

Kanteluista ja yleisen edun mukaisista ilmiannoista annetun lain mukaisesti ilmiannon on voinut 1. tammikuuta 2014 lähtien tehdä myös suojatun sähköisen

järjestelmän kautta. Järjestelmää ylläpitää perusoikeusvaltuutettu. Yleisen edun mukaisissa ilmiannoissa tuodaan esiin epäkohtia, joiden korjaaminen tai

poistaminen palvelee koko yhteisöä tai yhteiskuntaa. Yleisen edun mukaiseen ilmiantoon voi sisältyä myös suosituksia.

Ilmiannon voi tehdä seuraavilla tavoilla:

verkossa suojatun sähköisen järjestelmän kautta (<https://www.ajbh.hu/kozerdeku-bejelentes-benyujtasa>) tai

henkilökohtaisesti varaamalla ajan perusoikeusvaltuutetun toimistoon (osoite: Budapest V. ker., Nádor u. 22.).

4. Kansallinen valvontaelin (OPCAT)

Perusoikeusvaltuutettu ja tämän henkilöstö ovat 1. tammikuuta 2015 lähtien toimineet kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai

rangaistuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan (OPCAT) mukaisena kansallisena valvontaelimenä. Valvontaelimellä on seuraavat

tehtävät:

tarkastaa paikkoja, joissa pidetään vapautensa menettäneitä henkilöitä, sekä ennaltaehkäisevästi että ilmoitusten perusteella

haastatella vankeja

tutkia asiakirjoja

antaa palautetta

kuulla viranomaisia

antaa suosituksia

laatia raportteja.

5. Yhteystiedot

Osoite: 1051 Budapest, Nádor utca 22.

Postiosoite: 1387 Budapest Pf. 40.

Puhelin: (+36-1) 475-7100

Faksi: (+36-1) 269-1615

Sähköposti: panasz@ajbh.hu

Verkkosivusto: <http://www.ajbh.hu/>

II.2. Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

II.2.1. Kansallinen tietosuoja- ja tiedonvapausviranomainen (Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, NAIH)

1. Tehtävät ja organisaatio

Oikeus henkilötietojen suojaan ja oikeus saada yleisen edun mukaista tietoa ovat perustuslaissa säädettyjä perusoikeuksia. Unkarin perustuslain VI §:ssä

säädetään seuraavaa:

1) Jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämänsä, kotiaan, viestejään ja mainettaan kunnioitetaan.

2) Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan sekä oikeus saada ja jakaa yleisen edun mukaista tietoa.

3) Henkilötietojen suoja ja yleisen edun mukaisen tiedon saantia koskevia oikeuksia valvoo riippumaton viranomainen, jonka perustamisesta säädetään organisaation lailla.

Unkarin kansallinen tietosuoja- ja tiedonvapausviranomainen korvasi vuosina 1995–2011 toimineen tietosuojavaltuutetun. NAIH on 1. tammikuuta 2012

lähtien auttanut turvaamaan tietosuojaa ja tiedonsaantia koskevia oikeuksia lisäsääntelyn avulla (mm. tietosuojasakkojen määrääminen).

Oikeuksien sisällöstä, rekisterinpitäjien velvollisuuksista sekä NAIH:n organisaatiosta ja menettelyistä säädetään vuonna 2011 annetussa laissa nro CXII,

joka koskee itsemääräämisoikeutta tietojenkäsittelyssä ja tiedonvapautta. Erityisiä tiedonkäsittelymenettelyjä koskevien vaatimusten yksityiskohdista

säädetään kuitenkin muussa lainsäädännössä (mm. poliisilaissa ja julkisesta koulutuksesta annetussa laissa). Itsemääräämisoikeudesta tietojenkäsittelyssä ja tiedonvapaudesta annetun lain 1 §:n mukaan lailla pyritään suojelemaan luonnollisten henkilöiden yksityisyyttä ja varmistamaan julkishallinnon avoimuus. NAIH on itsenäinen ja riippumaton valtionhallinnon elin, jonka organisaatio koostuu eri osastoista. Sen pääjohtajan nimittää Unkarin presidentti pääministerin esityksestä yhdeksäksi vuodeksi kerrallaan.

2. Toimivaltuudet

NAIH:n päätehtävä on tutkia tietosuojaan ja tiedonvapauteen liittyviä asioita ilmoitusten ja kantelujen perusteella (ilmoituksen tai kantelun voi tehdä verkossa, postitse tai henkilökohtaisesti) ja toteuttaa omasta aloitteestaan tietosuojaa koskevia hallinnollisia menettelyjä (jos epäilty rikkomus koskee useita henkilöitä tai voi merkittävästi haitata etuja tai aiheuttaa merkittävää vahinkoa).

Viranomaisen voi toteuttaa omasta aloitteestaan myös luottamuksellisen tiedon valvontaan liittyviä hallinnollisia menettelyjä, saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi tapauksia, jotka koskevat yleisen edun mukaista tietoa tai yleisen edun vuoksi julkista tietoa, ja osallistua tuomioistuinkäsittelyyn väliintulijana. NAIH myös ylläpitää tietosuojarekisteriä.

Viranomaisella on myös valtuudet antaa lausuntoja alansa koskevasta lainsäädännöstä, edustaa Unkaria EU:n yhteisissä tietosuojaelimissä ja tehdä maksua vastaan tietosuojatarkastuksia rekisterinpitäjän pyynnöstä.

3. Yhteystiedot

Osoite: 1125 Budapest Szilágyi Erzsébet fasor 22/C.

Postiosoite: 1530 Budapest, Pf.: 5.

Puhelin: (+36-1) 391-1400

Sähköposti: ugyfelszolgalat@naih.hu

Verkkosivusto: <http://www.naih.hu/>

II.2.2. Yhdenvertaisuusviranomaisen (*Egyenlő Bánásmód Hatóság*)

1. Tehtävät ja organisaatio

Yhdenvertaisuutta ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien edistämistä koskevan lain mukaan yhdenvertaisuusvaatimuksen toteutumista valvoo Unkarissa yhdenvertaisuusviranomaisen, jonka toimivalta kattaa koko maan. Viranomaisen on itsenäinen valtionhallinnon elin, joka on riippumaton ja jonka toimintaa ohjaa ainoastaan laki. Sille ei voida antaa sitovia ohjeita, ja se hoitaa tehtäviään muista elimistä erillään ja sopimattoman vaikuttamisen ulottumattomissa. Yhdenvertaisuusviranomaiselle voidaan antaa tehtäviä ainoastaan lailla. Sen pääjohtajan nimittää yhdeksäksi vuodeksi kerrallaan Unkarin presidentti pääministerin esityksestä.

Yhdenvertaisuusviranomaisen ensisijainen ja tärkein tehtävä on tutkia sille tehtyjä syrjintää koskevia kanteluja ja ilmoituksia. Sitä avustaa koko maan kattava yhdenvertaisuusasioita käsittelevien virkamiesten verkosto.

Yhdenvertaisuutta ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien edistämistä koskevan lain mukaan yhdenvertaisuusvaatimuksen rikkominen (syrjintä) tarkoittaa henkilön syrjintä todellisten tai oletettujen suojeltujen ominaisuuksien perusteella.

Lain mukaan suojeltuja ominaisuuksia ovat seuraavat:

sukupuoli

rotu

ihonväri

kansalaisuus

kuuluminen johonkin kansalliseen vähemmistöön

äidinkieli

vammaisuus

terveydentila

uskonnollinen tai aatteellinen vakaumus

poliittinen tai muu mielipide

siviilisääty

äitiys (raskaus) tai isyys

seksuaalinen suuntautuminen

sukupuoli-identiteetti

ikä

yhteiskunnallinen alkuperä

varallisuus

osa-aikainen tai määräaikainen työsuhde tai työsuhteen kaltainen suhde

etujärjestön jäsenyys

muu asema, piirre tai ominaisuus.

Yhdenvertaisuusviranomaisen tulkinnan mukaan muulla asemalla, piirteellä tai ominaisuudella tarkoitetaan seikkoja, joita ei mainita laissa, mutta jotka ovat suojeltujen ominaisuuksien kaltaisia.

Yhdenvertaisuusviranomaisen tutkii rikkomuksia, jotka koskevat henkilöitä tai ryhmiä, joiden suojellut ominaisuudet on määritelty laissa laajasti. Se toimii tavallisesti syrjinnän kohteeksi joutuneen henkilön tai ryhmän pyynnöstä, mutta myös kansalaisjärjestöt tai etujärjestöt voivat antaa viranomaisen käsiteltäväksi sellaista ryhmää koskettavan rikkomuksen tai rikkomuksen uhan, jolla on jokin suojeltu ominaisuus. Yhdenvertaisuusviranomaisen voi myös omasta aloitteestaan toteuttaa toimia, jotka koskevat Unkarin valtiota, paikallishallintoa ja vähemmistöjen itsehallintoa, niiden elimiä, viranomaisen ominaisuudessa toimivia organisaatioita, Unkarin puolustusvoimia ja lainvalvontaviranomaisia. Viranomaisen käsittelemät tapaukset koskevat useimmiten työelämää, sosiaaliturvaa, terveydenhuoltoa, asumista, koulutusta sekä tavaroiden ja palvelujen tarjontaa.

2. Toimivaltuudet

Yhdenvertaisuusviranomaisen toteuttaa tutkimuksia hallinnollisten menettelyjen puitteissa. Menettelyihin sovelletaan erityisiä todistelua koskevia sääntöjä.

Vahinkoa kärsineen osapuolen eli kantelijan on osoitettava, että häntä on kohdeltu muita huonommin ja että hänellä oli tai syrjintään syyllystynyt osapuoli oletti hänellä olevan jokin laissa määritellyistä suojelluista ominaisuuksista sillä hetkellä kun hänen oikeuksiaan loukattiin. Jos kantelija on esittänyt vaaditun näytön, menettelyn kohteena olevan osapuolen on todistettava, ettei kantelijan antaman näytön tukemia tapahtumia tapahtunut, että se noudatti yhdenvertaisen kohtelun vaatimusta tai että sen ei kyseisen oikeudellisen suhteen perusteella tarvinnut noudattaa vaatimusta.

Ennen ratkaisunsa tekemistä yhdenvertaisuusviranomaisen pyrkii aina löytämään osapuolille sopivan sovintoratkaisun. Jos sellainen saavutetaan, viranomaisen hyväksyy sovinnon. Jos osapuolet eivät pääse sopuun, viranomaisen ratkaisee asian suorittamansa tutkimuksen perusteella. Jos se katsoo, että yhdenvertaisen kohtelun vaatimusta ei ole noudatettu, se voi määrätä rangaistukseksi lainvastaisten olosuhteiden korjaamisen, kieltää lainvastaisen

toiminnan tulevaisuudessa, määrätä rikkomusta koskevan lainvoimaisen ratkaisun julkaistavaksi, määrätä sakon (vähintään 50 000 Unkarin forinttia ja enintään 6 miljoonaa Unkarin forinttia) ja määrätä muita erityislainsäädännössä määriteltyjä oikeudellisia seuraamuksia. Viranomaisen ratkaisuun ei voi hakea muutosta hallinnollisia kanavia pitkin, mutta siihen voi hakea muutosta hallinto- ja työtuomioistuimessa hallintoriita-asiana.

Syrjintätapausten tutkimisen lisäksi yhdenvertaisuusviranomaisella on myös monia muita laissa säädettyjä tehtäviä. Se muun muassa antaa asianosaisille tietoa ja neuvoja syrjinnän vastaisista toimista, antaa lausuntoja yhdenvertaisuutta koskevista säädösluonnoksista, antaa ehdotuksia yhdenvertaisuuslainsäädännöstä, antaa yleisölle ja parlamentille tietoa yhdenvertaisuuden toteutumisesta ja tekee yhteistyötä kansalaisjärjestöjen ja kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Yhdenvertaisuusviranomaisen kuuluu kansallisten tasa-arvoelinten eurooppalaiseen verkostoon (Equinet), jonka jäsenenä on yli 40 järjestöä 33:sta Euroopan maasta. Equinet-verkoston jäsenjärjestöt ovat maidensa kansallisia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuselimiä. Viranomaisen henkilöstö osallistuu Equinetin temaattisiin työryhmiin ja moniin vuoden aikana järjestettäviin koulutuksiin ja seminaareihin pysyäkseen ajan tasalla yhdenvertaisuuslainsäädännön kansainvälisestä kehityksestä ja vaihtakseen kokemuksia muiden samankaltaisia tehtäviä hoitavien eurooppalaisten organisaatioiden kanssa.

Yhdenvertaisuusviranomaisella on myös muita kansainvälisiä tehtäviä. Se esimerkiksi osallistuu säännöllisesti Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) ja Euroopan neuvoston perustaman Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) tapahtumiin ja teemahankkeisiin.

Yhdenvertaisuusviranomaisesta on lisätietoa viranomaisen verkkosivustolla.

3. Yhteystiedot

Toimipaikka: 1013 Budapest, Krisztina krt. 39/B

Puhelin: (+36-1) 795-2975

Faksi: (+36-1) 795-0760

Verkkosivusto: <http://www.egyenlobanasmod.hu/>

II.2.3. Poliisia koskevia kanteluja käsittelevä riippumaton lautakunta (*Független Rendészeti Panasztestület*)

1. Tehtävät ja organisaatio

Unkarin parlamentti päätti vuonna 2008 perustaa poliisia koskevia kanteluja käsittelevän riippumattoman lautakunnan (*Független Rendészeti Panasztestület*) tutkimaan poliisin menettelyjä koskevia kanteluja. Parlamentti valitsee lautakunnan jäsenet kuuden vuoden toimikausiksi. Jäsenillä on oltava oikeustieteen tutkinto, eivätkä he saa ottaa vastaan ohjeita keneltäkään. Lautakunnan menettelysääntöjen perusteista säädetään laissa.

Lautakunnan työtä säädelään oikeudellisesti ennen kaikkea poliisilaililla. Lautakunta tutkii poliisin toimialaan kuuluvia kanteluja. Se on hierarkkisesti itsenäinen ja toimii perusoikeuksien suojelun näkökulmasta. Lautakunta arvioi poliisin toimintaa yksittäistapauksia koskevien kantelujen perusteella eikä yleisellä, abstraktilla tasolla.

2. Toimivaltuudet ja menettely

Kuka, milloin ja miten voi tehdä kantelun?

Kantelun voi tehdä kansalaisuudesta riippumatta jokainen

joka on ollut poliisin toimenpiteen kohteena tai johon poliisin toimenpide on vaikuttanut tai jonka etuihin vaikuttavassa asiassa poliisi on laiminlyönyt tarvittavien toimien toteuttamisen tai

joka on joutunut poliisin pakkotoimenpiteen kohteeksi ja kokee, että kyseinen pakkotoimenpide rajoitti hänen perusoikeuksiaan tai loukkasi hänen ihmisoikeuksiaan.

Kantelun voi tehdä henkilökohtaisesti, valtakirjalla tai oikeudellisen edustajan välityksellä (jos kantelija on alaikäinen tai ei ole oikeustoimikelpoinen, kantelu tehdään oikeudellisen edustajan välityksellä). Kantelu on tehtävä 20 päivän kuluessa poliisin toimenpiteestä, laiminlyönnistä tai pakkotoimenpiteestä tai, jos asia tuli kantelijan tietoon vasta myöhemmin, 20 päivän kuluessa siitä päivästä, jolloin hän sai tiedon asiasta. Kantelun voi lähettää postitse (kantelijan on henkilökohtaisesti allekirjoitettava kantelu), faksilla tai sähköpostitse lautakunnan verkkosivustolla taikka henkilökohtaisesti lautakunnan toimipisteen aukioloaikoina (aika varattava puhelimitse).

Jos kantelijalla on ollut objektiivinen este, jonka takia hän ei voinut tehdä kantelua määräajassa, hänellä on kuusi kuukautta aikaa perustella määräajan ylittyminen, ja hänen on mainittava kantelussa myöhästymisen syy (esim. pitkäaikainen sairaalahoido).

Jos 20 päivän määräaika on umpeutunut mutta tapauksesta tai sen tulemisesta henkilön tietoon on kulunut enintään 30 päivää, henkilö voi tehdä hakemuksen sen poliisivyöryjohtajalle (poliisipäällikkö tai poliisikommentaja), jonka poliisit toteuttivat kantelun kohteena olevan toimenpiteen. Tällöin kantelu katsotaan tehdyksi määräajan puitteissa, ja poliisiaseman johtaja hoitaa kantelumenettelyn.

Mitä asioita lautakunta käsittelee?

poliisin tehtävien hoitamista koskevat vaatimukset ja ohjeet sekä vaatimusten ja ohjeiden noudattamatta jättäminen tai laiminlyönti (erityisesti mm. toimenpiteiden toteuttamista, oikeasuhteisuutta, identifioitavuutta ja avuntarjoamisvelvollisuutta koskevat vaatimukset)

poliisin toimenpiteet tai niiden laiminlyönti ja toimenpiteiden lainmukaisuus (erityisesti mm. henkilöllisyyden tarkastaminen, vaatteiden, tavaroiden ja ajoneuvon tarkastaminen, pidätykset, kuulustelut, ulkomaalaisia koskevat poliisimenettelyt, yksityisasunnoissa toteutetut toimet ja liikennelainsäädäntöä koskevat toimet)

pakkokeinoihin liittyvien välineiden käyttö ja lainmukaisuus (erityisesti mm. fyysinen voima, käsiraudat, kemialliset aineet, lamauttimet, pamput, tiesulut, ampuma-aseen käyttö, ryhmän voimankäyttö ja väkijoukkojen hajottaminen).

Milloin lautakunta ei saa käynnistää menettelyä tai käsitellä asiaa?

Lautakunnalle ei ole annettu lailla valtuuksia seuraaviin toimiin:

yleisten huomioiden, parannusehdotusten, kriittisten huomioiden tai yleisen edun mukaisten ilmiäntöjen arviointi

vähäisten rikkomusten tutkiminen taikka hallinnollisten tai rikesakkojen pienentäminen tai kumoaminen

rikosoikeudellisten menettelyjen yhteydessä toteutettujen toimien laillisuuden arviointi

vahingonkorvauksen myöntäminen

toimia toteuttaneiden poliisien rikosoikeudellisen, hallinnollisen tai kurinpidollisen vastuun määrittäminen

hallinto- tai rikosoikeudellisissa menettelyissä tehtyjen ratkaisujen laillisuuden arviointi.

Jos poliisin loukkaava toimi on tapahtunut käynnissä olevan menettelyn, kuten rikosoikeudellisen tai hallinnollisen menettelyn, aikana, kantelijan on hyödynnettävä käytettävissään olevia oikeussuojakeinoja ja esitettävä vastalauseensa kyseisen menettelyn puitteissa, paitsi jos kantelija vastustaa menettelyyn kuuluvan toimen toteutustapaa (esim. äänensävyä todistajan kuulustelussa tai kotietsinnän toteutustapaa). Tällöin lautakunta voi tutkia asiaa.

Menettelyn yksityiskohdat

Kantelija voi saada asiansa käsiteltäväksi tekemällä hakemuksen joko kantelun kohteena olevan toimen toteuttaneen poliisiyksikön johtajalle tai kantelija käsittelevälle lautakunnalle. Kantelija voi siis valita, käsitteleekö kantelun poliisin organisaatioon kuuluva taho (toimen toteuttaneen yksikön johtaja) vai lautakunta, joka on poliisin ulkopuolinen riippumaton taho. Tällä pyritään myös pitämään nämä kaksi menettelyä toisistaan erillään. Niitä ei voida toteuttaa yhtä aikaa, vaan kantelijan on valittava jompikumpi.

Lautakunta voi myös tehdä tiedusteluja mistä tahansa poliisille tehdystä kantelusta. Jos tapaus täyttää ehdot lautakunnan puuttumiselle asiaan, lautakunta ilmoittaa asiasta kantelijalle ja tapausta käsittelevälle poliisiviranomaiselle. Kantelija voi kahdeksan päivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta pyytää poliisiviranomaista arvioimaan kantelua vasta lautakunnan tekemän tarkastelun jälkeen. Poliisiviranomaisen on keskeytettävä asian käsittely saadessaan lautakunnan ilmoituksen. Kantelija voi itse saattaa asian lautakunnan tietoon poliisin kantelumenettelyn aikana aina lopullisen hallintopäätöksen antamiseen asti. Jos asia täyttää lautakunnan käsittelyn ehdot, kantelun käsittely siirtyy lautakunnalle.

Kantelua tutkiessaan lautakunta pyrkii selvittämään, onko kantelussa kuvatut poliisitoimet toteutettu sääntöjen mukaisesti, ovatko ne olleet tarpeen, oikeudenmukaisia ja oikeasuhteisia vai ovatko ne loukanneet kantelijan perusoikeuksia.

Jos tutkimuksissa todetaan, että kantelijan perusoikeuksia on loukattu, lautakunnan on arvioitava myös sitä, miten vakava loukkaus on ollut, kun otetaan huomioon kaikki asiaan liittyvät seikat. Jos lautakunta toteaa, että

perusoikeuksia ei ole loukattu (esim. koska kantelijan perusoikeuksien rajoittaminen on ollut lainmukaista) tai

perusoikeuden loukkausta ei voida todistaa, koska osapuolten lausunnot ovat keskenään ristiriidassa eikä ristiriitaa voida ratkaista saatavilla olevien asiakirjojen perusteella, tai

perusoikeuksia on loukattu, mutta loukkaus oli vähäinen,

lautakunta toimittaa arviointinsa toimivaltaisen poliisiviranomaisen johtajalle, joka tekee kantelumenettelyä koskevan ratkaisun poliisin toimintaa koskevien virallisten sääntöjen mukaisesti ja ottaa huomioon lautakunnan arvioinnissaan esittämän oikeudellisen kannan. Kantelija voi valittaa päätöksestä esimerkiksi hakemalla siihen muutosta oikeudessa viranomaismenettelyä ja palveluja koskevista yleisistä säännöistä annetun lain mukaisesti. Kantelija voi etukäteen vastustaa kantelun siirtämistä lautakunnasta toimivaltaiselle poliisiviranomaiselle esimerkiksi, jos hän katsoo, ettei poliisiviranomainen ole puolueeton, tai jos hän pelkää mahdollisia seurauksia. Tällöin lautakunnan on päätettävä asian käsittely, koska se ei voi ohjata sitä eteenpäin kantelijan vastustuksen vuoksi.

Jos lautakunta toteaa, että on tapahtunut vakava perusoikeusloukkaus, se toimittaa arviointinsa asianomaisesta viranomaisesta riippuen Unkarin kansallisen poliisin poliisiylijohtajalle, maan sisäisestä rikosten torjunnasta ja tutkinnasta vastaavan elimen pääjohtajalle tai terrorismin torjunnasta vastaavan elimen pääjohtajalle, joka tekee kantelua koskevan ratkaisun sovellettavien sääntöjen mukaisesti ja ottaa huomioon lautakunnan arvioinnissaan esittämän oikeudellisen kannan. Jos asiaa käsittelevä elin päättyy eri ratkaisuun kuin lautakunta arvioinnissaan esittämän oikeudenkäynnissä. Tällaisesta poliisin päätöksestä voi valittaa tuomioistuimeen. Lautakunnan arviointia voidaan käyttää oikeudenkäynnissä.

Lautakunnan toiminnasta on lisätietoa sen verkkosivustolla olevassa työjärjestyksessä.

3. Yhteystiedot

Postiosoite: H-1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

Puhelin: +36-1/441-6501

Faksi: +36-1/441-6502

Sähköposti: info@repate.hu

Verkkosivusto: <https://www.repate.hu/index.php?lang=hu>

III. Muut

III.1. Unkarin syyttäjälaitos

1. Syyttäjälaitoksen organisaatio

Unkarin syyttäjälaitos on itsenäinen perustuslaillinen organisaatio, jonka toimintaa ohjaa vain laki.

Syyttäjälaitosta johtaa valtakunnansyyttäjä, jonka parlamentti valitsee yleisten syyttäjien joukosta yhdeksäksi vuodeksi kerrallaan. Valtakunnansyyttäjä on julkisoikeudellisen lainsäädännön nojalla vastuussa parlamentille. Valtakunnansyyttäjän on raportoitava syyttäjälaitoksen toiminnasta vuosittain.

Unkarin syyttäjälaitokseen kuuluvat seuraavat elimet:

valtakunnansyyttäjänvirasto

muutoksenhakutuomioistuinten pääsyyttäjänvirastot

pääsyyttäjänvirastot

piirisyyttäjänvirastot.

Perustelluissa tapauksissa voidaan perustaa riippumaton pääsyyttäjänvirasto tai piirisyyttäjänvirasto vastaamaan syyttäjälaitoksen tutkimuksista ja muista tehtävistä.

Valtakunnansyyttäjänviraston alaisuudessa toimii viisi muutoksenhakutuomioistuimen pääsyyttäjänvirastoa ja 21 pääsyyttäjänvirastoa (Budapestin pääsyyttäjänvirasto, 19 läänitason virastoa ja yksi tutkintaan keskittyvä keskusvirasto). Pääsyyttäjänvirastojen organisaatiot jakautuvat tutkintaan keskittyvää keskusvirastoa lukuun ottamatta rikosoikeudellisista ja julkisoikeudellisista toimista vastaaviin yksiköihin.

Piirisyyttäjänvirastot toimivat Budapestin pääsyyttäjänviraston ja läänien pääsyyttäjänvirastojen alaisuudessa ja käsittelevät asioita, jotka eivät kuulu lainsäädännön tai valtakunnansyyttäjän ohjeistuksen nojalla millekään muulle syyttäjänvirastolle. Lisäksi ne suorittavat syyttäjälaitoksen tutkimuksiin liittyviä tehtäviä.

Syyttäjälaitoksen tiede- ja tutkimuslaitos, kansallinen kriminologian laitos (*Országos Kriminológiai Intézet*), on osa syyttäjälaitosta mutta ei syyttäjänviranomaisen. Sen tehtävänä on kehittää rikostutkimuksen, kriminologian ja rikosoikeudellisen tieteellisen tutkimuksen teorioita ja käytäntöjä.

2. Syyttäjälaitoksen päätehtävät

Valtakunnansyyttäjä ja syyttäjälaitos ovat riippumattomia toimijoita. Syyttäjä osallistuu oikeudenkäyttöön ja vastaa ainoana viranomaisena valtiolle kuuluvan rankaisemisoikeuden toimeenpanosta. Syyttäjälaitos asettaa syytteen rikoksista, puuttuu muihin lainvastaisiin toimiin ja laiminlyönteihin sekä edistää rikosentorjuntaa.

Valtakunnansyyttäjä ja syyttäjälaitos

käyttävät tutkintaan liittyviä laissa määriteltyjä oikeuksia

toimivat syyttäjänä oikeudenkäynneissä

valvovat vankilaviranomaisten toiminnan laillisuutta

käyttävät ja noudattavat muita valtuuksia ja vastuita, jotka niille yleisen edun suojelejoina perustuslain ja muun lainsäädännön mukaan kuuluvat.

Syyttäjälaitos

tutkii rikosprosessilaissa määritetyt asiat (syyttäjälaitoksen tutkinnat)

valvoo, että tutkintaviranomaiset suorittavat omat tutkintansa lainmukaisesti (tutkinnan valvonta)

käyttää muita laissa määriteltyjä tutkintaa koskevia oikeuksiaan

käyttää syyttäjän ominaisuudessa viranomaisten oikeutta nostaa syytteitä, toimii syyttäjänä oikeudenkäynneissä ja käyttää rikosprosessilain mukaisia muutoksenhakuoikeuksia

valvoo, että rangaistukset, toissijaiset rangaistukset, toimenpiteet ja vapauden menettämistä tai rajoittamista koskevat pakkokeinot ja jatkotoimet pannaan täytäntöön lain mukaisesti ja että rikos-, hallinto- ja etsintäkuulutusrekisterien ylläpidossa ja keskitetyissä toimissa, joilla estetään sähköisten tietojen käyttö, noudatetaan lakia, sekä osallistuu tuomioita antavien tuomareiden johtamiin menettelyihin

edistää lain asianmukaista soveltamista oikeudenkäynneissä (syyttäjät osallistuu oikeudenkäyntiin ja hakemusasioita koskeviin menettelyihin siviili-, työ-, hallinto- ja kauppaoikeudellisissa tuomioistuimissa)

edistää viranomaisten ominaisuudessa toimivien tai tuomioistuimen ulkopuolisia kiistoja käsittelevien elinten toiminnan lainmukaisuutta

kiinnittää erityishuomiota lasten tekemien tai lapsiin kohdistuvien rikosten syytteeeseenpanoon ja alaikäisiä koskeviin hallinto- ja rikosoikeudellisiin menettelyihin sovellettavien erityissääntöjen noudattamiseen sekä tekee yhteistyötä lasten oikeuksien edistämiseksi laissa määritellyissä tapauksissa ja käynnistää tarvittavia lastensuojelutoimia koskevia menettelyjä

hoitaa sille kansainvälisten sopimusten nojalla kuuluvat tehtävät, etenkin oikeusavun antamiseen ja pyytämiseen liittyvät tehtävät

hoitaa tehtävät, jotka liittyvät Unkarin osallistumiseen Eurojustiin

toimii edustajana oikeudenkäynneissä, joissa käsitellään syyttäjälaitoksen toiminnasta aiheutuneita rikkomuksia ja vahinkoja koskevia korvauksia.

Syyttäjälaitos pyrkii suojelemaan yleistä etua varmistamalla, että kaikki noudattavat lakia. Jos lakia rikotaan, syyttäjälaitos ryhtyy toimiin laissa säädettyissä tapauksissa ja laissa säädettyillä tavoilla puolustukseen lainmukaisuutta. Ellei laissa muuta säädetä, syyttäjälaitoksen on ryhdyttävä toimiin, jos elin, joka on perustuslain, muun lain tai säännöksen taikka julkishallinnon oikeudellisen välineen perusteella määrätty lopettamaan lain rikkominen, laiminlyö tarvittavat toimet tai jos syyttäjän on toimittava välittömästi lopettaakseen lain rikkomisesta aiheutuva oikeuden loukkaus.

Syyttäjälaitoksen muista kuin rikosoikeudellisista yleisen edun mukaisista toimivaltuuksista ja velvollisuuksista, jotka perustuvat syyttäjälaitoksen osallistumiseen oikeudenkäyttöön, säädetään erityislainsäädännössä. Syyttäjät käyttävät näitä toimivaltuuksia ehkäistäkseen lain rikkomisen ensisijaisesti nostamalla syytteitä ja käynnistämällä riidattomia asioita koskevia menettelyjä sekä käynnistämällä hallinnollisia menettelyjä ja valittamalla ratkaisusta.

3. Yhteystiedot

Valtakunnansyyttäjä: Péter Polt

Virasto: 1055 Budapest, Markó u. 16.

Postiosoite: 1372 Budapest, Pf. 438.

Puhelin: +36-1354-5500

Sähköposti: info@mku.hu

Verkkosivusto: <http://mklu.hu/>

III.2. Uhrien tukipalvelut

Uhrien tukipalvelu (*Áldozatsegítő Szolgálat*) tarjoaa apua ensisijaisesti sellaisille uhreille, joille on aiheutunut fyysisistä tai henkistä (psykologinen trauma tai sokki) haittaa tai muuta vahinkoa suoraan rikoksen tai omaisuuteen kohdistuvan rikkomuksen johdosta. Valtio arvioi uhrien tarpeet ja tarjoaa niiden mukaisia palveluja.

1. Menettely

Uhrien tukipalveluja tarjoavat niihin keskittyvät Budapestin tai läänien hallintoviranomaisen yksiköt. Uhrit voivat hakea apua etujensa ajamiseen mistä tahansa uhrien tukipalvelusta, ja he voivat jättää välitöntä taloudellista apua, uhrien aseman tunnustamista ja korvauksia koskevan hakemuksensa mihin tahansa uhrien tukipalveluun ([PDF](#)).

Välitöntä taloudellista apua, uhrien aseman tunnustamista tai korvauksia koskeva hakemus on tehtävä asianmukaisella lomakkeella ([hakemuslomake](#), [hakemuslomake uhrien aseman tunnustamista varten](#)). Uhrien tukipalvelu auttaa lomakkeiden täyttämässä.

Uhrien tukipalvelut ovat maksuttomia.

Välitöntä taloudellista tukea koskeva hakemus on tehtävä viiden päivän kuluessa rikoksen tai omaisuuteen kohdistuvan rikkomuksen tapahtumisesta.

Korvaushakemus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa rikoksen tekohetkestä, paitsi jos kyseessä on jokin uhrien tukipalvelusta ja valtion korvauksista annetussa laissa mainituista poikkeustapauksista.

Uhrien tukipalvelujen päätöksistä voi valittaa. Valitus on tehtävä 15 päivän kuluessa uhrien tukipalveluun, mutta se on osoitettava oikeusvirastolle.

2. Palvelut

Lain mukaan uhreille tarjotaan seuraavia palveluja:

Apu vaateiden esittämiseen: Uhrien tukipalvelu auttaa uhreja puolustamaan perusoikeuksiaan uhrien tarpeiden edellyttämällä tavalla ja laajuudessa. Se antaa neuvontaa uhrien oikeuksista ja velvollisuuksista rikosoikeudellisissa ja hallinnollisissa menettelyissä, terveydenhuoltopalvelujen, sairausvakuutuksen, sosiaalietuuksien ja muiden valtion tukien saannin ehdoista sekä antaa tietoa, oikeudellista neuvontaa, henkistä tukea ja muuta käytännön tukea.

Välitön taloudellinen tuki: Tukea voidaan myöntää käynnissä olevan rikosoikeudellisen menettelyn aikana asumiseen, vaatteisiin sekä matka-, ruoka-, sairaus- ja hautajaiskuluihin, jos uhrilla ei ole varaa näihin rikoksesta tai omaisuuteen kohdistuvasta rikkomuksesta aiheutuneisiinuluihin. Tuen määrästä säädetään laissa.

Uhrin aseman tunnustaminen: Uhrien tukipalvelu todistaa käynnissä olevan rikosoikeudellisen menettelyn aikana, että asiakas on rikoksen uhri, antamalla asiasta poliisin asiakirjoihin perustuvan virallisen todistuksen, jota uhri voi käyttää hallinnollisissa ja muissa menettelyissä esimerkiksi virallisten asiakirjojen tai oikeusavun saamiseen.

Todistajalle myönnettävä avustus: Oikeudenkäyntiin kutsuttu todistaja voi pyytää neuvoa tuomioistuimen virkamieheltä, joka vastaa todistajille

myönnettävästä avustuksesta. Virkamies antaa todistajille asiaa koskevan lainsäädännön mukaisesti ohjeita todistajana toimimiseen, jotta heidän olisi helpompi esiintyä oikeudessa.

Turvatalojen tarjoaminen: Valtio tarjoaa tarpeen mukaan mahdollisuutta asua turvatalossa. Mahdollisuus on tarkoitettu Unkarin kansalaisille tai henkilöille, joilla on oikeus liikkua vapaasti ja oleskella Unkarissa ja joiden on todettu olevan ihmiskaupan uhreja, riippumatta siitä, onko rikosoikeudellinen menettely käynnistetty.

Korvaus valtion varoista: Väkivaltarikoksessa menehtyneen omaiset tai väkivaltarikoksessa vakavasti loukkaantuneet henkilöt voivat hakea valtion varoista korvausta laissa säädettyihin tarpeisiin. Korvaus voidaan maksaa kertaluonteisesti tai kuukausittain.

3. Yhteystiedot

Ympäri vuorokautinen uhrien tukilinja (maksuton soitettaessa Unkarin verkoista):

+36 (1) 80 225 225

[Uhrien tukipalvelut](#)

Lisätietoa [uhrien tukipalveluista](#).

III.3. Oikeusapu

Oikeusapulain mukaan oikeusaputoimiston (*Jogi Segítségnyújtó Szolgálat*) ensisijainen tavoite on antaa ammattimaista oikeusapua henkilöille, joilla on sosiaalisia erityistarpeita, jotta he voivat käyttää oikeuksiaan ja saada asiansa käsiteltyä oikeudessa. Lain mukaan oikeusapua annetaan tietyssä muodossa ja tiettyjen rajojen puitteissa.

1. Menettely

Oikeusapua voi hakea henkilökohtaisesti tai postitse ([oikeusapu – yhteystiedot](#)) hakijan kotipaikan tai vakituisen asuinpaikan toimivaltaisen aluehallintoviranomaisen (läänin tai suurkaupunkialueen) oikeusavusta vastaavasta yksiköstä (aluetuomioistuin) täyttämällä ja allekirjoittamalla lomakkeen (<http://igazsagugyhivatal.gov.hu/dokumentumok-jogi-segitsegnyujtas>) ja liittämällä siihen tarvittavat asiakirjat. Jos hakijalla ei ole kotipaikkaa tai pysyvää asuinpaikkaa, toimivaltainen viranomainen määrittää hakijan postiosoitteen tai työpaikan sijainnin perusteella. Hakemuksen tekeminen on maksutonta. Kun aluetuomioistuin on antanut (lopullisen) luvan, hakija voi hankkia tarvitsemansa palvelut oikeusviraston ylläpitämällä listalla olevilta päivystäviltä oikeusavustajilta, jotka voivat olla asianajajia, asianajotoimistoja tai kansalaisjärjestöjä (<http://www.kimisz.gov.hu/alaptev/nepugyvedje/nevjegyzeke>). Oikeusaputoimiston päätöksistä voi valittaa. Valitus on tehtävä 15 päivän kuluessa aluetuomioistuimeen, mutta se on osoitettava oikeusvirastolle.

2. Oikeusavun perusmuodot

A. Tuki tuomioistuimen ulkopuolisiin menettelyihin

tarkoitettu tilanteisiin, joissa riidan ratkaisemiseksi ei ole vielä käynnistetty oikeudenkäyntiä neuvonta ja/tai asiakirjojen laatiminen

ei oikeuta edustukseen: päivystävä oikeusavustaja ei voi toimia asiakkaansa sijasta tai lukuun.

B. Tuki oikeudenkäyntiin

tarkoitettu tilanteisiin, joissa oikeudenkäynti on jo meneillään

oikeuttaa edustajaan

ei voida antaa rikoksen tai rikkomuksen tekijälle

uhrilla on rikosasioissa oikeus oikeudelliseen edustajaan tutkinta- ja syytteenasettamisvaiheesta lähtien.

C. Yksinkertaisissa tapauksissa oikeusaputoimisto voi antaa pikaista suullista neuvontaa ilman asiakasta koskevaa tarveharkintaa.

3. Kelpoisuusehdot

A. Yksityisoikeudelliset menettelyt ja hakemusasiat:

Valtio maksaa päivystävän oikeusavustajan tai oikeudellisen edustajan palkkion tai lykkää oikeudellisia palveluja koskevien palkkioiden maksua vuodella, jos asiakkaan tulot ja varallisuus täyttävät laissa asetetut kriteerit.

Valtio lykkää oikeudellisia palveluja koskevien palkkioiden maksua niiden asiakkaiden osalta, jotka rikosuhriviranomainen on todennut rikoksen uhreiksi ja jotka täyttävät laissa asetetut tuloja ja varallisuutta koskevat kriteerit.

B. Rikosoikeudelliset menettelyt:

Valtio lykkää päivystävän oikeusavustajan tai oikeudellisen edustajan palkkion maksua vuodella, jos asiakkaan tulot ja varallisuus täyttävät laissa asetetut kriteerit.

Valtio lykkää oikeudellisia palveluja koskevien palkkioiden maksua niiden asiakkaiden osalta, jotka rikosuhriviranomainen on todennut rikoksen uhreiksi ja jotka täyttävät laissa asetetut tuloja ja varallisuutta koskevat kriteerit.

C. Yleiset säännöt:

Asiakkaan on todistettava tulonsa ja hänen kanssaan samassa taloudessa asuvien henkilöiden tulot oikeusapulaissa määritellyllä tavalla ja esittäen asiakirjatodisteet.

Laissa määritellään tilanteet, joissa oikeusapua ei voida antaa. Oikeusapua ei myönnetä esimerkiksi sopimusten laatimiseen, paitsi jos sopimuspuolet hakevat oikeusapua yhdessä ja täyttävät oikeusavun ehdot kaikilta osin. Oikeusapua ei myöskään myönnetä esimerkiksi tulliasioissa.

4. Yhteystiedot

[Aluetuomioistuin](#):

Lisätietoa [oikeusavusta](#).

Päivitetty viimeksi: 22/12/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Alankomaat

Perusoikeudet luetellaan perustuslain (*Grondwet*) 1 luvussa. Niiden ansiosta kansalaiset voivat elää elämäänsä ilman valtiovallan puuttumista.

Perustuslaissa säädetään myös yhteiskunnalliseen ja poliittiseen osallistumiseen liittyvistä oikeuksista. Esimerkkejä perusoikeuksista ovat sananvapaus, oikeus henkilötietojen suojaan, äänioikeus ja vaalikelpoisuus sekä oikeus yhdenvertaiseen kohteluun.

Perusoikeuksia on kahdenlaisia:

"Klassiset" perusoikeudet eli poliittiset ja kansalaisoikeudet. Niitä ovat mm. äänioikeus ja vaalikelpoisuus, sananvapaus, oikeus yksityiselämän suojaan, uskonnonvapaus ja syrjintäkielto.

Sosiaaliset perusoikeudet eli taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset oikeudet. Niitä ovat mm. oikeus asumiseen, sosiaaliturvaan, terveydenhuoltoon ja koulutukseen.

Sosiaaliset perusoikeudet eivät ole yleensä täytäntöönpanokelpoisia tuomioistuimessa, toisin kuin klassiset perusoikeudet. Kansalainen voi esimerkiksi viedä asian oikeuteen, jos kunta aikoo kieltää mielenosoituksen ilman pätevää syytä.

Päivitetty viimeksi: 14/05/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Puola

KANSALLISET TUOMIOISTUIMET

Puolan perustuslain (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej) mukaan jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin toimivaltaisessa, puolueettomassa ja riippumattomassa tuomioistuimessa ilman aiheetonta viivytyksiä. Kansallisessa lainsäädännössä turvattujen oikeuksien ja vapauksien käyttämiseen liittyvät riidat voidaan näin ollen saattaa kansallisten tuomioistuinten käsiteltäväksi. Yleiset tuomioistuimet ratkaisevat siviili-, perhe- ja nuorisooikeudellisia asioita, työ- ja sosiaaliturvalainsäädäntöön liittyviä asioita, kauppa- ja konkurssioikeudellisia asioita sekä rikos- ja rangaistusasioita.

Hallintotuomioistuimet valvovat viranomaisten toiminnan lainmukaisuutta. Sotilastuomioistuimet käsittelevät Puolan puolustusvoimiin liittyviä asioita, jotka kuuluvat sen toimivaltaan parlamentin säätämien lakien nojalla, sekä laeissa säädettyissä tapauksissa myös puolustusvoimien ulkopuolisia henkilöitä koskevia asioita.

Yleisten tuomioistuinten, hallintotuomioistuinten ja sotilastuomioistuinten toiminta perustuu kaksitasoiseen menettelyyn, jossa tuomioistuimen ratkaisuun tyytymätön asianosainen voi hakea siihen muutosta ylemmästä oikeusasteesta.

Lisäksi jokaisella, jonka perustuslaillisia oikeuksia tai vapauksia on loukattu, on Puolan perustuslain mukaan oikeus tehdä perustuslakivalitus perustuslakituomioistuimeen (*Trybunał Konstytucyjny*). Valituksen saa laatia vain asianajaja (*adwokat*) tai oikeudellinen neuvonantaja (*radca prawny*) (poikkeuksena ovat itseään edustavat tuomarit (*sędziowie*), syyttäjät (*prokuratorzy*), asianajajat (*adwokaci*), oikeudelliset neuvonantajat (*radcowie prawni*), notaarit (*notariusze*) ja oikeustieteen professorit tai tohtorit), eikä siitä peritä oikeudenkäyntimaksua. Valitukset voivat koskea sääntelyvälinettä, jonka perusteella tuomioistuin tai viranomainen on antanut lopullisen ratkaisun perustuslaissa säädettyistä oikeuksista, vapauksista tai velvollisuuksista.

KANSALLISET IHMISOIKEUSELIMET

Oikeusasiamies (*Rzecznik Praw Obywatelskich*)

Osoite: Aleja Solidarności 77, 00-090 Warszawa

Oikeusasiamiehen tehtävänä on suojella perustuslaissa ja muissa sääntelyvälineissä säädettyjä ihmisten ja kansalaisten oikeuksia ja vapauksia.

Jokaisella on oikeus pyytää oikeusasiamiehen apua, jos viranomaiset ovat loukanneet näitä suojeltavia oikeuksia tai vapauksia.

Oikeusasiamiehelle tehtävät kantelut ovat maksuttomia.

Arvioituaan kantelua oikeusasiamies voi

ottaa asian tutkittavaksi

ilmoittaa kantelijalle, mitä oikeussuojakeinoja hänellä on käytettävissään

siirtää asian toimivaltaiselle elimelle

jättää asian tutkimatta.

Jos oikeusasiamies ottaa asian tutkittavaksi, hän voi

suorittaa tutkinnan itse

pyytää toimivaltaisia viranomaisia tutkimaan asian tai osan siitä

pyytää, että Puolan parlamentin alahuone (*Sejm*) määrää ylimmän tarkastusviraston (*Najwyższa Izba Kontroli*) suorittamaan tarkastuksen kyseisen asian tai sen osan tutkimiseksi.

Työssään oikeusasiamiehellä on oikeus

tutkia asiaa paikan päällä (myös ilman ennakoilmoitusta)

pyytää antamaan selvityksiä ja toimittamaan asiakirjoja viranomaisten hoitamassa asiassa

pyytää tietoja tuomioistuimen, syyttäjänviraston tai muun lainvalvontaviranomaisen hoitaman asian etenemisestä ja pyytää toimittamaan asiakirjat

oikeusasiamiehen toimistoon tarkastettavaksi, kun menettely on päättynyt ja asiassa on annettu ratkaisu

pyytää lausuntoja asiantuntijoilta ja muilta.

Tutkittuaan asian oikeusasiamies voi

selittää kantelijalle, että oikeuksia ja vapauksia ei ole loukattu

pyytää viranomaista, organisaatiota tai laitosta, jonka toiminnan on todettu loukanneen oikeuksia ja vapauksia, korjaamaan tilanteen ja seurata sen jälkeen

suositusten noudattamista

pyytää kyseistä tahoa valvovaa viranomaista toteuttamaan laissa säädetty toimenpiteet

pyytää nostamaan kanteen ja osallistua vireillä olevaan siviilioikeudelliseen menettelyyn

pyytää toimivaltaista syyttäjää käynnistämään valmistelun rikosasioissa, joissa syyte nostetaan viran puolesta

pyytää käynnistämään hallinnollisen menettelyn, tehdä valituksen hallintotuomioistuimeen ja osallistua näihin menettelyihin

ehdottaa rangaistusta ja myös lopullisen ratkaisun kumoamista, jos kyse on vähäisestä rikoksesta

nostaa kanteen tai tehdä kassaatiovalituksen lopullisesta ratkaisusta.

Jos oikeusasiamies katsoo, että oikeuksia ja vapauksia koskevaa sääntelyvälinettä on muutettava tai että sellainen on annettava, hän voi tehdä tätä

koskevan pyynnön toimivaltaisille viranomaisille.

ERIKOISTUNEET IHMISOIKEUSELIMET

Lapsiasiavaltuutettu (*Rzecznik Praw Dziecka*)

Osoite: ul. Przemysłowa 30/32, 00-450 Warszawa

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on suojella lapsen oikeuksia, joita ovat muun muassa seuraavat:

oikeus elämään ja terveydenhoitoon

oikeus perhekasvatukseen

oikeus kunnollisiin elinoloihin

oikeus koulutukseen

vammaisen lapsen oikeudet

lapsen suojelu kaikenlaiselta väkivallalta, julmuudelta, hyväksikäytöltä, moraalien heikentämiseltä, laiminlyönniltä ja muulta kaltoinkohtelulta.

Jokaisella on oikeus pyytää lapsiasiavaltuutetun apua asioissa, jotka liittyvät lapsen oikeuksien tai edun suojeluun.

Lapsiasiavaltuutetulle tehtävät kantelut ovat maksuttomia.

Työssään lapsiasiavaltuutettu voi

tutkia asiaa paikan päällä (myös ilman ennakoilmoitusta)

pyytää kyseessä olevia tahoja antamaan selvityksiä tai tietoja tai antamaan käyttöön asiakirjoja

pyytää lausuntoja asiantuntijoilta ja muilta.

Tutkittuaan asian lapsiasiavaltuutettu voi

pyytää toimivaltaisia tahoja ryhtymään toimiin lapsen hyväksi

pyytää toteuttamaan kurinpitotoimia tai määräämään kurinpitoseuraamuksia, kun kyseessä olevan tahon todetaan loukanneen lapsen oikeuksia tai etua

osallistua lapsiasiavaltuutetun pyynnöstä vireille pantuihin menettelyihin perustuslakituomioistuimessa tai perustuslakivalitusasioihin, joilla on merkitystä

lapsen oikeuksien kannalta

esittää korkeimmalle oikeudelle (*Sąd Najwyższy*) ehdotuksia lapsen oikeuksia koskevien säännösten tulkintaerimielisyyksien ratkaisemiseksi

nostaa kanteen tai tehdä kassaatiovalituksen

pyytää nostamaan kanteen ja osallistua vireillä olevaan siviilioikeudelliseen menettelyyn

osallistua alaikäisiä koskeviin menettelyihin

pyytää toimivaltaista syyttäjää käynnistämään valmistelun rikosasioissa

pyytää käynnistämään hallinnollisen menettelyn, tehdä valituksen hallintotuomioistuimeen ja osallistua näihin menettelyihin

ehdottaa rangaistusta asioissa, joissa on kyse vähäisestä rikoksesta.

Jos lapsiasiavaltuutettu katsoo, että lapsen oikeuksia koskevaa sääntelyvälinettä on muutettava tai että sellainen on annettava, hän voi tehdä tätä koskevan pyynnön toimivaltaisille viranomaisille.

Potilasasiamies (*Rzecznik Praw Pacjenta*)

Osoite: ul. Młynarska 46, 01-171 Warszawa

Potilasasiamies vastaa potilaan oikeuksien suojelusta.

Jokaisella on oikeus pyytää potilasasiamiehen apua, jos potilaan oikeuksia on loukattu.

Potilasasiamiehelle tehtävät kantelut ovat maksuttomia.

Arvioituaan kantelua potilasasiamies voi

ottaa asian tutkittavaksi

ilmoittaa kantelijalle, mitä oikeussuojakeinoja hänellä on käytettävissään

siirtää asian toimivaltaiselle elimelle

jättää asian tutkimatta.

Jos potilasasiamies ottaa asian tutkittavaksi, hän voi

suorittaa tutkinnan itse

pyytää toimivaltaisia viranomaisia tutkimaan asian tai osan siitä.

Työssään potilasasiamiehellä on oikeus

tutkia asiaa paikan päällä (myös ilman ennakoilmoitusta)

pyytää antamaan selvityksiä ja toimittamaan asiakirjoja viranomaisten hoitamassa asiassa

pyytää tietoja tuomioistuimen, syyttäjänviraston tai muun lainvalvontaviranomaisen hoitaman asian etenemisestä ja pyytää toimittamaan asiakirjat

potilasasiamiehen toimistoon tarkastettavaksi, kun menettely on päättynyt ja asiassa on annettu ratkaisu

pyytää lausuntoja asiantuntijoilta ja muilta.

Tutkittuaan asian potilasasiamies voi

selittää kantelijalle, että potilaan oikeuksia ei ole loukattu

pyytää viranomaista, organisaatiota tai laitosta, jonka toiminnan on todettu loukanneen potilaan oikeuksia, korjaamaan tilanteen

pyytää edellä mainittua tahoa valvovaa viranomaista toteuttamaan laissa säädetty toimenpiteet

pyytää nostamaan kanteen ja osallistua vireillä olevaan siviilioikeudelliseen menettelyyn.

Jos potilasasiamies katsoo, että potilaan oikeuksia koskevaa sääntelyvälinettä on muutettava tai että sellainen on annettava, hän voi tehdä tätä koskevan

pyynnön toimivaltaisille viranomaisille.

Tietosuojavaltuutettu (*Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych*)

Osoite: ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa

Tietosuojavaltuutettu vastaa henkilötietojen suojasta.

Jos tietosuojalain (*ustawa o ochronie danych osobowych*) säännöksiä on rikottu, rekisteröity voi tehdä kantelun tietosuojavaltuutetulle.

Tietosuojavaltuutettu tutkii hallinnollisissa menettelyissä kantelijan henkilötietojen käsittelyä.

Työssään tietosuojavaltuutetulla, apulaistietosuojavaltuutetulla ja valtuutetulla henkilöstöllä on oikeus

päästä tarkastusta varten tiloihin, joissa rekisteri sijaitsee, sekä tiloihin, joissa tietoja käsitellään

pyytää selvityksiä ja kutsua henkilöitä kuultavaksi tosiseikkojen selvittämistä varten

tutkia tarkastuksen kohteeseen suoraan liittyviä asiakirjoja ja tietoja ja ottaa niistä jäljennöksiä

tarkastaa tietojen käsittelyyn käytettävät laitteet, välineet ja tietotekniikkajärjestelmät

pyytää lausuntoja asiantuntijoilta ja muilta.

Jos tietosuojavaltuutettu toteaa, että säännöksiä on rikottu, hän antaa päätöksen, jossa veloitetaan korjaamaan tilanne, esimerkiksi

lopettamaan sääntöjenvastainen toiminta

täydentämään, päivittämään tai oikaisemaan henkilötietoja, asettamaan ne saataville tai pidättämään siitä

toteuttamaan lisätoimia henkilötietojen suojaamiseksi

lopettamaan henkilötietojen siirtäminen kolmanteen maahan

turvaamaan tiedot tai siirtämään ne muualle

poistamaan henkilötietoja.

Edellä esitetystä riippumatta tietosuojavaltuutettu päättää asian tutkinnassa kerättyjen tietojen perusteella oma-aloitteisesti, käyttäkö se seuraavia valtuuksiaan:

kirjeen lähettäminen kantelun kohteelle

pyyntö kurinpitotoimien tai muiden laissa säädettyjen toimien toteuttamisesta säännöksiä rikkonutta vastaan

ilmoitus epäilystä rikoksesta lainvalvontaviranomaiselle.

Jos tietosuojavaltuutettu katsoo, että henkilötietojen suojaa koskevaa sääntelyvälinettä on muutettava tai että sellainen on annettava, hän voi tehdä tätä

koskevan pyynnön toimivaltaisille viranomaisille.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu (*Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania*)

Osoite: Al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Warszawa

Yhdenvertaisuusvaltuutettu vastaa hallituksen yhdenvertaista kohtelua ja syrjinnän torjuntaa koskevan politiikan toteuttamisesta.

Jokaisella on oikeus tehdä kantelu, pyyntö tai vetoamus yhdenvertaisuusvaltuutetulle.

Kantelun, pyynnön tai vetoamuksen tekeminen on maksutonta.

Jos tapaukseen liittyviä tosiseikkoja on tutkittava ja selvitettävä ennen kanteluun, pyyntöön tai vetoomukseen vastaamista, yhdenvertaisuusvaltuutettu kerää tarvittavat todisteet. Tätä varten hän voi pyytää muita viranomaisia toimittamaan tarvittavat todisteet ja selvitykset.

Kantelu, pyyntö tai vetoamus tulisi käsitellä ilman aiheetonta viivytystä:

kantelu tai pyyntö kuukauden kuluessa

vetoamus kolmen kuukauden kuluessa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu ilmoittaa pyynnön esittäjälle, miten asia on käsitelty.

Jos yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa, että yhdenvertaisen kohtelun periaatetta on rikottu, hän ryhtyy toimiin rikkomuksen vaikutusten poistamiseksi tai lieventämiseksi.

Jos yhdenvertaisuusvaltuutettu katsoo, että yhdenvertaista kohtelua ja syrjinnän torjuntaa koskevaa sääntelyvälinettä on muutettava tai että sellainen on annettava, hän voi tehdä tätä koskevan pyynnön toimivaltaisille viranomaisille.

Vammaisvaltuutettu (*Pelnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych*)

Vammaisvaltuutettu valvoo vammaisten henkilöiden ammatillista ja sosiaalista kuntoutusta ja työllistämistä koskevassa laissa (*ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*) säädettyjen tehtävien suorittamista.

Vammaisvaltuutettu valvoo vammaisuutta koskevien todistusten antamista ja vammaisuuden asteen määrittämistä.

Jokaisella on oikeus tehdä kantelu, pyyntö tai vetoamus vammaisvaltuutetulle.

Jos tapaukseen liittyviä tosiseikkoja on tutkittava ja selvittävä ennen kanteluun, pyyntöön tai vetoamukseen vastaamista, vammaisvaltuutettu kerää tarvittavat todisteet. Tätä varten hän voi pyytää muita viranomaisia toimittamaan tarvittavat todisteet ja selvitykset.

Kantelu, pyyntö tai vetoamus tulisi käsitellä ilman aiheetonta viivytystä:

kantelu tai pyyntö kuukauden kuluessa

vetoamus kolmen kuukauden kuluessa.

Vammaisvaltuutettu ilmoittaa pyynnön esittäjälle, miten asia on käsitelty.

Jos vammaisvaltuutettu toteaa valvonnan yhteydessä, että on perusteltua epäillä, onko annetussa ratkaisussa otettu huomioon tapaukseen liittyvät tosiseikat tai onko ratkaisu lainmukainen, hän voi pyytää toimivaltaista viranomaista kumoamaan ratkaisun

aloittamaan menettelyn uudelleen.

MUUT ERIKOISTUNEET ELIMET

Kansallinen yleisradioneuvosto (*Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji*)

Osoite: Skwer kard. S. Wyszyńskiego 9, 01-015 Warszawa

Kansallinen yleisradioneuvosto turvaa sananvapauden radiossa ja televisiossa, suojaa mediapalvelujen tarjoajien itsenäisyyttä ja yleistä etua sekä varmistaa radio- ja televisiotoiminnan avoimuuden ja moniarvoisuuden.

Jokaisella on oikeus tehdä kantelu, pyyntö tai vetoamus neuvostolle.

Kantelun, pyynnön tai vetoamuksen tekeminen on maksutonta.

Jos kantelu koskee tiettyä lähetystä, kantelijan on ilmoitettava lähetyspäivä ja -aika sekä kanavan ja lähetysten nimi (tai muita tietoja, joiden avulla kantelun kohteena oleva lähetys voidaan tunnistaa).

Neuvoston puheenjohtaja voi pyytää mediapalvelujen tarjoajaa toimittamaan todisteita, asiakirjoja ja selvityksiä, joiden avulla voidaan varmistaa, onko mediapalvelujen tarjoaja toiminut lain mukaisesti.

Kantelu, pyyntö tai vetoamus tulisi käsitellä ilman aiheetonta viivytystä: kantelu tai pyyntö kuukauden kuluessa, vetoamus kolmen kuukauden kuluessa.

Neuvosto ilmoittaa pyynnön esittäjälle, miten asia on käsitelty.

Neuvoston puheenjohtaja voi vaatia mediapalvelujen tarjoajaa lopettamaan mediapalvelujen tarjoamisen, jos ne ovat lainvastaisia.

Tietyissä tapauksissa neuvoston puheenjohtaja voi määrätä sakkoa mediapalvelujen tarjoajalle.

Päivitetty viimeksi: 23/01/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Portugal

Kansalliset tuomioistuimet

Kansalaiset voivat saattaa perusoikeusrikkomuksen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Oikeudenkäytön lisäksi portugalilaisten (riita- ja hallintoasioita käsittelevien) tuomioistuinten tehtävänä on turvata kansalaisten lailla suojatut oikeudet ja edut, estää demokraattisen oikeusvaltioperiaatteen loukkaukset sekä ratkaista julkisia ja yksityisiä riita-asioita (Portugalin tasavallan perustuslain (*Constituição da República Portuguesa*) 202 §).

Perustuslakituomioistuimen (*Tribunal Constitucional*) erityistehtävänä on oikeudenkäyttö lainsäädäntöä ja perustuslakia koskevissa kysymyksissä. Kun kaikki varsinaiset muutoksenhakekeinot on käytetty (perustuslakituomioistuimesta annetun lain (*Lei Orgânica do Tribunal Constitucional*) 70 §:n 2 momentti ja 72 §), osapuoli, joka on menettelyjen aikana vedonnut sovelletun lain perustuslainvastaisuuteen, voi valittaa perustuslakituomioistuimeen.

Lisätietoa on saatavilla seuraavalla verkkosivulla: [Tuomioistuinjärjestelmät jäsenvaltioissa – Portugal](#)

Kansallinen ihmisoikeusinstituutio

Oikeusasiamies (*Provedor de Justiça*)

Portugalin oikeusasiamies on vuodesta 1999 lähtien toiminut jäljempänä kuvattavien tehtäviensä ohella myös kansallisena ihmisoikeusinstituutioon. YK on myöntänyt sille A-statuksen, mikä tarkoittaa, että se täyttää kaikki Pariisin periaatteiden kriteerit.

Oikeusasiamiehen tehtäviin kuuluvatkin perus- ja ihmisoikeuksien edistäminen ja suojeleminen. Erityistä huomiota kiinnitetään niiden ryhmien oikeuksiin, jotka ovat ikänsä tai psykomotorisen vamman vuoksi kaikkein haavoittuvimmassa asemassa, eli lasten, vanhusten ja vammaisten henkilöiden oikeuksiin.

Kantelujen tekemisessä ja käsitelyssä noudatetaan oikeusasiamiestä koskevassa osiossa kuvattua menettelyä.

Oikeusasiamies (*Provedor de Justiça*)

Oikeusasiamiehestä säädetään laissa. Oikeusasiamiehen tehtävänä on puolustaa ja edistää kansalaisten oikeuksia, vapauksia, takeita ja oikeutettuja etuja (9.4.1991 annetun lain nro 9/91, sellaisena kuin se on muutettuna, 1 §:n 1 momentti), joita viranomaiset voivat aiheettomasti loukata kansalaisten asioita käsitellessään. Jos kaikki (hallinnolliset ja/tai oikeudelliset) muutoksenhakekeinot on jo käytetty tai muutoksenhaun määräaika on umpeutunut eikä kansalaisella ole käytettävissään muuta keinoa, hän voi käännyä oikeusasiamiehen puoleen ja tehdä maksutta kantelun, jossa perustelee kantansa.

Portugalin oikeusasiamies toimii myös kansallisena ihmisoikeusinstituutioon. Tässä roolissa sille on annettu myös kansallisen valvontaelimen tehtävä.

Portugalin ministerineuvosto (*Conselho de Ministros*) päätti toukokuussa 2013 nimittää oikeusasiamiehen kidutuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen valinnaisessa pöytäkirjassa (OPCAT) tarkoitetuksi kansalliseksi valvontaelimeksi. Tässä roolissa oikeusasiamies tekee tarkastuskäyntejä paikkoihin, joissa pidetään vapautensa menettäneitä henkilöitä (mm. vankilat, hoitolaitokset, psykiatriset sairaalat ja koulukodit). Oikeusasiamies valvoo näin vapautensa menettäneiden henkilöiden majoitusolosuhteiden ja ruoan laatua, heidän perusoikeuksiensa kunnioittamista (mm. mahdollisuuksien mukaan oikeus yksityisyyteen ja lainmukaiseen yhteydenpitoon omaisten ja oikeudellisten edustajien kanssa). Hän myös varmistaa, että heille on laadittu henkilökohtaiset hoito-ohjelmat (tai muut järjestelyt).

Kantelujen käsittely

Kantelun voi tehdä oikeusasiamiehelle kirjeitse, faksilla tai sähköpostilla. Kantelun voi tehdä myös sähköisesti verkkosivustolla olevalla lomakkeella sekä puhelimitse tai henkilökohtaisesti oikeusasiamiehen kansliassa tai syyttäjänvirastossa.

Kaikki oikeusasiamiehen saamat yhteydenotot eivät ole varsinaisia kanteluja. Usein on kyse nimettömästä selvityksestä, tietopyynnöstä, oikeudellisen neuvonnan pyynnöstä tai tiettyjä aiheita koskevista yleisistä lausunnoista. Tällaisten yhteydenottojen suhteen ei ryhdytä jatkotoimiin.

Kantelu käynnistää menettelyn, jossa asia selvitetään asianmukaisesti. Jokainen kantelu ei välttämättä käynnistä uutta, erillistä menettelyä. Samankaltaisia asioita koskevat kantelut voidaan käsitellä samassa menettelyssä, jotta käsittely olisi nopeampaa ja edullisempaa. Tosiseikat selvitetään tarvittavin toimin, kuten kuulemalla kantelun kohteena olevaa tahoa tai kantelijaa. Kantelija voi myös pyytää pääsyy oikeusasiamiehen kuultavaksi.

Menettelyn päätteeksi oikeusasiamies voi esittää kantelun johdosta suosituksia, ehdotuksia ja huomautuksia tai pyrkiä muilla keinoin sovittamaan yhteen osapuolten edut. Tarvittaessa oikeusasiamies voi myös pyytää asian perustuslaillisuuden tai laillisuuden tutkimista.

Kansalaisten tekemien kantelujen lisäksi oikeusasiamies voi käynnistää menettelyjä myös omasta aloitteestaan ja tutkia tietoonsa tulleita ja omaan toimivaltaansa kuuluvia asioita.

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Lapsiasiavaltuutettu

Lasten ja nuorten oikeuksien suojele- ja edistämiskomitea (*Comissão Nacional de Promoção dos Direitos e Proteção das Crianças e Jovens, CNPDPCJ*)

CNPDPCJ koordinoi julkisten ja yksityisten yhteisöjen, järjestelyjen ja toimintaohjelmien toimia, joilla pyritään suojelemaan lapsia ja nuoria ja edistämään heidän oikeuksiaan. Se antaa suosituksia sekä seuraa, tukee ja valvoo eri puolella maata toimivien paikallisten lasten- ja nuortensuojeluyksiköiden (*Comissões de Proteção de Crianças e Jovens, CPCJ*) työtä.

Nämä paikalliset CPCJ-yksiköt ovat tuomioistuinten ulkopuolisia itsenäisesti toimivia elimiä. Niiden tehtävänä on edistää lasten ja nuorten oikeuksia sekä estää tai lopettaa toiminta, joka voi vaarantaa lasten ja nuorten turvallisuuden, terveyden, koulutuksen tai yleisen kehityksen. Syyttäjänvirasto (*Ministério Público*) seuraa näiden yksiköiden toimintaa, arvioi niiden päätösten laillisuutta ja perusteltavuutta sekä tekee tarvittaessa oikeudellista valvontaa.

CPCJ-yksiköt toimivat täydessä tai rajoitetussa kokoonpanossa. Täydessä kokoonpanossa käsitellään toimia lasten ja nuorten oikeuksien edistämiseksi ja heille vaarallisten tilanteiden ehkäisemiseksi.

Rajoitetussa kokoonpanossa toimiva yksikkö puuttuu tilanteisiin, joissa lapsi tai nuori on vaarassa. Yksikkö kuulee ja neuvoo sen puoleen kääntyviä henkilöitä, arvioi alustavasti yksikön tietoon tulleita tilanteita ja tutkii tapauksia, päättää edistämisen- ja suojeletoimenpiteiden toteuttamisesta sekä seuraa ja arvioi niitä (paitsi jos toimenpide koskee valitun henkilön hyväksymistä adoptiota varten tai adoptio-organisaation hyväksymistä).

Kantelujen käsittely

Vaaratilanteesta voi ilmoittaa suoraan CPCJ:lle kirjeitse, puhelimitse, faksilla, sähköpostilla tai käymällä henkilökohtaisesti sen toimipisteessä. Yksiköt vastaavat sijaintikuntansa asioista. Eri alueiden CPCJ-yksiköiden luettelo on saatavilla seuraavan linkin kautta: <http://www.cnpcjr.pt/search.asp>

CPCJ:n toimet edellyttävät vanhempien lupaa ja suostumusta. Se voi

tukea vanhempia

tukea muita perheenjäseniä

nimittää sopivan henkilön holhoojaksi

tukea itsenäistä elämää

sijoittaa lapsen tai nuoren sijaisperheeseen

sijoittaa lapsen tai nuoren laitokseen.

Edistämisen- ja suojeletoimenpiteet toteutetaan niiden luonteesta riippuen lapsen tai nuoren tavanomaisessa elinympäristössä tai sijoittamalla lapsi tai nuori laitokseen tai sijaisperheeseen.

Tasa-arvoelimet

Tasa-arvovaltuutettu (*Comissão para a Cidadania e a Igualdade de Género, CIG*)

CIG on kansallinen elin, joka vastaa naisten ja miesten välisen tasa-arvon edistämisestä ja ylläpitämisestä. Se toimii seuraavilla aloilla:

kansalaisuuskasvatus, naisten ja miesten tasa-arvo, äitiyden ja isyyden suoja, naisten ja miesten tasapuolista osallistumista eri elämänoilla helpottavien keinojen edistäminen, naisten ja miesten työn sekä yksityis- ja perhe-elämän yhteensovittaminen, perheväkivallan ja sukupuoleen perustuvan väkivallan torjunta, ihmiskaupan torjunta sekä uhrien tukeminen.

CIG on suoraan valtionhallinnon alaisuudessa toimiva elin, joka on hallinnollisesti itsenäinen. Se toimii osana ministerineuvoston kansliaa, kansalaisuusasioista ja tasa-arvosta vastaavan valtiosihteerin alaisuudessa.

CIG:n tehtävänä on erityisesti vastaanottaa syrjintää tai sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa koskevia kanteluja. Se antaa tarvittaessa lausuntoja ja suosituksia kyseessä oleville toimivaltaisille viranomaisille tai organisaatioille.

Kantelujen käsittely

Syrjintää tai sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa koskevan kantelun voi tehdä CIG:lle sähköpostilla, sen Facebook-sivulla tai paperimuodossa.

CIG:n yksiköt tutkivat saamansa kantelun ja vastaavat kantelijalle suoraan samalla viestintätavalla, jolla kantelu esitettiin. CIG voi antaa lausuntoja ja/tai suosituksia tapaukseen liittyville tahoille ja/tai ohjata tapauksia toimivaltaisten viranomaisten käsiteltäväksi. Toimivaltaisista viranomaisista ovat esimerkiksi syyttäjänvirasto, elintarviketurvallisuus- ja elinkeinoverasto (*Autoridade de Segurança Alimentar e Económica, ASAE*) ja joukkoviestintäalan sääntelyviranomainen (*Entidade Reguladora para a Comunicação Social, ERC*). Lausunnot ja suositukset toimitetaan myös tiedoksi kaikille asianomaisille tahoille.

Muuttoliikeasioiden korkean tason komitea (*Alto Comissariado para as Migrações, ACM*)

[Rotusyrjinnän torjunnan ja yhdenvertaisuuden komitea (*Comissão para a Igualdade e Contra a Discriminação Racial, CICDR*)]

Muuttoliikeasioiden korkean tason komitea ACM on julkinen elin, joka toteuttaa muuttoliikepolitiikkaa. Sen tehtävänä on torjua kaikenlaista ihonväriin, kansallisuuteen, etniseen alkuperään tai uskontoon perustuvaa syrjintää. Se vastaanottaa ilmoituksia syrjivistä käytännöistä ja koordinoi rotusyrjinnän torjunnan ja yhdenvertaisuuden komitean (CICDR) toimintaa.

CICDR on ACM:n riippumaton neuvoo-antava elin, joka keskittyy rotusyrjinnän torjuntaan. Se pyrkii estämään ja kieltämään kaikenlaisen rotuun perustuvan syrjinnän ja rankaisemaan toimista, jotka loukkaavat perusoikeuksia taikka rajoittavat tai estävät viranomaista, laitosta tai luonnollista henkilöä käyttämästä taloudellisia, sosiaalisia tai kulttuuriin liittyviä oikeuksiaan rodun, ihonvärin, kansalaisuuden tai etnisen taustan vuoksi.

Kantelujen käsittely

Kantelun voi tehdä ACM:lle tai suoraan CICDR:lle kirjeitse, faksilla, sähköpostitse tai puhelimitse. Kantelun voi tehdä myös CICDR:n verkkosivuston sähköisellä lomakkeella.

ACM:n johtajana toimiva päävaltuutettu (*Alto-comissário*) välittää kantelun toimivaltaisen ministeriön tarkastusvirastolle, jonka on selvítettävä väitteisiin liittyvät tosiseikat ja laadittava asiasta selvitys. Selvitys toimitetaan CICDR:n pysyväälle komitealle (*Comité Permanente*), joka antaa asiasta neuvoo-antavan lausunnon. Päävaltuutettu tekee ratkaisunsa tämän lausunnon perusteella. Ratkaisuun voi sisältyä sakon määrääminen. Luonnolliselle henkilölle määrätty sakko voi olla enintään viiden minimipalkan suuruinen ja julkisyhteisölle/yritykselle määrätty sakko enintään kymmenen minimipalkan suuruinen. CICDR pitää kirjaa syrjintätapauksista ja niiden johdosta määrättyistä rangaistuksista. Se julkaisee rikkomukset estääkseen niiden esiintymisen vastaisuudessa ja lisääkseen tietoisuutta yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen liittyvistä asioista.

Tietosuoja valtuutettu

Comissão Nacional de Proteção de Dados, CNPD

CNPD on riippumaton hallintoelin, joka toimii Portugalin parlamentin ohjauksessa. Sen tehtävänä on valvoa, että henkilötietoja käsitellään ihmisoikeuksia sekä Portugalin perustuslain ja muun lainsäädännön turvaamia vapauksia ja takeita kunnioittaen. CNPD on Portugalin kansallinen henkilötietojen valvontaviranomainen. Se tekee yhteistyötä muiden maiden tietosuojaviranomaisten kanssa suojellakseen ulkomailla asuvien oikeuksia ja turvatakseen niiden toteutumisen.

Kantelujen käsittely

Yksityishenkilöt voivat kannella henkilötietojen suojaa koskevista rikkomuksista ja tehdä niitä koskevia ilmoituksia ja hakemuksia CNPD:lle kirjallisesti. Kantelun voi tehdä myös sähköisesti CNPD:n verkkosivustolla olevalla lomakkeella. Kantelussa on oltava tekijän nimi, osoite ja allekirjoitus. Kun kantelu on rekisteröity, se tutkitaan ja toimitetaan CNPD:n jäsenelle alustavaan arviointiin. Jos asia ei kuulu CNPD:n toimivaltaan tai asiassa ei voida antaa ratkaisua henkilön esittämän väitteen luonteen vuoksi, kantelun vastaanottanut jäsen voi arvioida sen tai välittää sen eteenpäin asiaankuuluvalla taholle.

CNPD:n ratkaisut hyväksytään enemmistöpäätöksellä, ja ne ovat sitovia. Ratkaisuista voi valittaa ja niihin voi hakea muutosta.

Muut erikoistuneet elimet

Vammaisvaltuutettu (Instituto Nacional para a Reabilitação – INR, IP)

Vammaisvaltuutettu INR on julkinen elin, joka toimii tällä hetkellä työ-, yhteisvastuu- ja sosiaaliturvaministeriön (*Ministério do Trabalho, Solidariedade e Segurança Social*) alaisuudessa. Se on kuitenkin hallinnollisesti ja varoiltaan itsenäinen. INR:n tavoitteena on varmistaa kaikille yhtäläiset mahdollisuudet, torjua syrjintää ja voimaannuttaa vammaisia henkilöitä edistämällä heidän perusoikeuksiaan.

INR ottaa vastaan vammaisuuteen perustuva syrjintää koskevia kanteluja. Perusteet kantelujen esittämiselle on vahvistettu syrjinnän vastaisessa laissa (*Lei da Discriminação*). Syrjinnäksi katsotaan kaikki toimet, jotka loukkaavat jotakin perusoikeutta tai joilla estetään tai rajoitetaan henkilölle kuuluvien oikeuksien hyödyntämistä minkä tahansa vamman perusteella.

Kantelujen käsittely

Jotta kantelumenettely voidaan aloittaa, vammaisvaltuutetulle on toimitettava kattava kuvaus syrjintänä pidetystä tilanteesta. Kantelun voi tehdä verkkosivustolla olevalle lomakkeelle ja lähettää sen sähköpostitse.

Kantelusta on käytävä ilmi kantelijan henkilöllisyys (koko nimi, henkilötunnus tai henkilökortin numero, verotunnistenumero, osoite, puhelinnumero tai muut yhteystiedot), ja siinä on kerrottava selvästi kaikista asiaan liittyvistä tosiseikoista. Kantelussa on mainittava todistajat ja heidän nimensä, osoitteensa ja yhteystietonsa. Kantelun tueksi on mahdollisuuksien mukaan esitettävä näyttöä, todisteita tai asiakirjoja, joilla voidaan osoittaa syrjinnän tapahtuminen.

Kun kantelu on tehty, asia ohjataan toimivaltaiselle hallintoviranomaiselle (tarkastusvirasto, valvontaviranomainen tai muu toimivaltainen elin), jolla on esitutkintavaihetta koskevat tutkinta- ja/tai rangaistuksen määräämisvaltuudet. Esitutkinnan aikana kerätään näyttöä, minkä jälkeen tapauksen käsittely lopetetaan tai sen seurauksena määrätään sakko (ja mahdollisesti muita rangaistuksia). Ratkaisusta lähetetään kopio INR:lle.

Syrjinnästä seuraa sakko, joka voi vastata 5–30 kuukauden minimipalkkaa riippuen siitä, onko tekijä luonnollinen henkilö vai oikeushenkilö.

Rikkomuksen vakavuudesta ja tuottamusvastausta riippuen teosta voidaan määrätä myös muita rangaistuksia, kuten omaisuuden takavarikointi, ammatin tai toiminnan harjoittamiskielto, viranomaisten myöntämien tukien tai etuuksien kieltäminen, liikkeen tai toimipaikan sulkeminen ja annettujen tuomioiden julkaiseminen.

Työsyrjintää käsittelevä elin (Comissão para a Igualdade no Trabalho e no Emprego, CITE)

CITE on kolmikantainen tasavertaisten jäsenten kollegiaalinen elin, joka on hallinnollisesti itsenäinen oikeushenkilö. Se edistää miesten ja naisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta työpaikoilla, työelämässä ja ammatillisessa koulutuksessa. Se osallistuu lainsäädännön ja alaa koskeviin sopimuksiin perustuvien velvoitteiden soveltamiseen sekä vanhemmuuden suojeluun ja työ-, perhe- ja yksityiselämän yhteensovittamiseen liittyvien velvoitteiden soveltamiseen yksityisellä, julkisella ja osuustoimintasektorilla.

CITE arvioi sille esitettyjä kanteluja tai tietoonsa tulleita tilanteita, joissa on viitteitä naisten ja miesten tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä työpaikoilla, työelämässä ja ammatillisessa koulutuksessa koskevien säännösten rikkomisesta. CITE pyrkii myös varmistamaan vanhemmuuden suojelun sekä työ-, perhe- ja yksityiselämän yhteensovittamisen ja antaa asiaan liittyvää tietoa ja oikeusapua.

Kantelujen käsittely

Jokainen voi kannella työpaikkailmoituksista tai muista rekrytointitavoista, jotka eivät takaa naisten ja miesten tasa-arvoisuutta työsaannissa.

Jokainen työntekijä voi kannella naiseen tai mieheen kohdistuvasta syrjinnästä työsaannissa, työpaikalla tai ammatillisessa koulutuksessa.

Kantelun voi tehdä kirjeitse, faksilla tai sähköpostilla. Kantelun voi tehdä myös puhelimitse soittamalla maksuttomaan numeroon (puh. 800 204 684) tai varaamalla tapaamisajan CITEn toimipisteeseen (puh. 21 780 37 09).

CITEn velvollisuutena on ilmoittaa työsuojelutarkastuksista vastaavalle viranomaiselle (työsuojeluviranomaiselle) lausunnoista, joissa vahvistetaan työsyryntä sukupuolen perusteella tai viitataan tähän. Työsuojeluviranomainen voi käynnistää tämän perusteella seuraavassa kuvatus hallinnollisia rikkomuksia koskevan menettelyn.

Työsuojeluviranomainen (Autoridade para as Condições do Trabalho, ACT)

Työsuojeluviranomainen ACT on valtion viranomainen, jonka tavoitteena on edistää työolojen parantamista koko Manner-Portugalissa. Se valvoo työsuojelun ja määräysten noudattamista yksityissektorin työsuhteissa ja edistää työterveyttä ja turvallisuutta kaikilla yksityissektorin toimialoilla. Lisäksi ACT valvoo työterveys- ja turvallisuuslainsäädännön noudattamista kaikilla aloilla ja valtionhallinnon yksiköissä ja elimissä (valtionhallintoon suoraan ja välillisesti kuuluvissa sekä paikallistason yksiköissä). Sen valvonnan piiriin kuuluvat julkiset laitokset sekä yksilöllisten palvelujen tarjoamiseen ja julkisten varojen käyttöön liittyvät menettelyt.

ACT:lle voi kannella toimitiloissa esiintyvistä puutteista tai säännösten noudattamatta jättämisestä esimerkiksi seuraavilla viranomaisen toimivaltaan kuuluvilla aloilla: työterveys- ja turvallisuus, määräaikaisten työsuhteet, epätasa-arvo ja syrjintä työpaikalla, työntekijöiden lähettäminen toiseen jäsenvaltioon, työajan kesto ja työaikajärjestelyt, työntekijöiden kollektiivinen edustus, pimeä tai ilman laillista työlupaa tehty työ, vuokratyö ja maahanmuuttajien työ.

Kantelujen käsittely

Jokainen työntekijä, työntekijöiden edustaja tai muu asianosainen voi tehdä kantelun ACT:n verkkosivustolla olevalla [sähköisellä lomakkeella](#).

Jos työsuojelutarkastaja tehtäviään suorittaessaan henkilökohtaisesti ja suoraan (myös tapahtuman jälkeen) todentaa tai todistaa sellaisen sääntöjen rikkomisen, josta voidaan määrätä sakkorangaistus, asiasta laaditaan virallinen raportti. Sellaisista rikkomuksista, joita hän ei ole henkilökohtaisesti todistanut, työsuojelutarkastaja laatii raportin, jonka tueksi on liitettävä saatavilla olevat todisteet ja vähintään kahden todistajan nimi.

Raportin laatimisen jälkeen asiasta ilmoitetaan syytetylle, jonka on 15 päivän kuluessa maksettava sakko vapaaehtoisesti, toimitettava kirjallinen vastine sekä sitä tukevia asiakirjoja ja todistajainluettelo tai saavuttava henkilökohtaisesti kuultavaksi.

Asia on tutkittava 60 päivän kuluessa. Määräaikaa voidaan perustelluissa tapauksissa pidentää samanpituisilla jaksoilla.

Jos on kyse erittäin vakavasta hallinnollisesta rikkomuksesta tai tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta tehdyn vakavan hallinnollisen rikkomuksen uusimisesta, asia voidaan lisärangaistukseksi julkistaa. Jos tekijä uusii tällaisen hallinnollisen rikkomuksen, hänelle voidaan määrätä työntekijälle

aiheutuneen haitan tai työnantajan menettämän taloudellisen hyödyn perusteella lisäseuraamuksia, kuten väliaikainen kielto harjoittaa toimintaa, huutokauppojen tai tarjouskilpailujen osallistumisoikeuden peruuttaminen tai määrättyjen seuraamusten julkaiseminen.

Jos rikkomuksessa on kyse velvollisuuden laiminlyönnistä, sakon maksaminen ei vapauta tekijää velvollisuuden noudattamisesta, jos se on yhä mahdollista. Jos rikkomuksessa on kyse maksujen laiminlyönnistä, ACT voi sakon lisäksi määrätä, että työntekijöille maksamatta jääneet summat on maksettava samassa määräajassa kuin sakko.

Portugalin ympäristövirasto (*Agência Portuguesa do Ambiente, APA*)

Portugalin ympäristöviraston (APA) tehtävänä on ehdottaa, kehittää ja valvoa toimenpiteitä, joilla ympäristöpolitiikka ja kestävä kehityksen politiikka voidaan sovittaa osallistavalla tavalla yhteen muiden alakohtaisten politiikkojen kanssa. APA tekee yhteistyötä tähän samaan tavoitteeseen tähtäävien julkisten ja yksityisten toimijoiden kanssa. Ympäristövirasto pyrkii varmistamaan ympäristönsuojelun korkean tason, parantamaan ympäristön tilaa ja tarjoamaan kansalaisille laadukkaita palveluja. Se on myös ympäristövästuujärjestelmän toteuttamisesta vastaava kansallinen viranomainen.

Ympäristövahingoiksi katsotaan i) suojelluille lajeille tai luontotyypeille, ii) vesille ja iii) maaperälle aiheutuvat vahingot.

Ympäristövahinkoa tai sellaisen välitöntä vaaraa koskevista havainnoista voi ilmoittaa ympäristövirastolle ja pyytää sitä ryhtymään toimiin. Ilmoituksen tekijän on esitettävä samalla asiaa koskevat tietonsa ja kerrottava toimista, joita voi toteuttaa.

Kantelujen käsittely

Ilmoituksen voi lähettää postitse tai sähköpostitse kuka tahansa yksityishenkilö tai asianosainen. Ympäristöviraston verkkosivustolla on tätä varten myös [sähköinen lomake](#).

Toimivaltainen viranomainen käsittelee toimintapyyntöä ja ilmoittaa sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä asianosaisille. Jos toimivaltainen viranomainen vahvistaa ilmoitetun ympäristövahingon tapahtuneen, kyseessä olevalle toimijalle ilmoitetaan asiasta ja päätetään toteutettavista toimenpiteistä.

Maatalous-, meri-, ympäristö- ja aluesuunnitteluasioiden tarkastusviranomainen (*Inspecção-Geral da Agricultura, do Mar, do Ambiente e do Ordenamento do Território, IGAMAOT*)

IGAMAOT on suoraan valtionhallinnon alaisuudessa toimiva keskusvirasto, joka vastaa toimialaansa kuuluvien yksiköiden ja elinten hallinnon, johtamisen ja tehtävien valvonnasta ja tarkastamisesta. Elintarvikkeita koskevan sääntelyn ja ruokaturvan osalta se valvoo kansallisista ja EU:n varoista myönnettäviä tukia. Ympäristöasioiden, aluesuunnittelun ja luonnonsuojelun alalla se varmistaa laillisuuden jatkuvan valvonnan ja arvioinnin.

Tarkastusviranomaisen toiminta kattaa julkisen sektorin, yksityiset toimijat ja yksityishenkilöt ympäristölainsäädäntöön, aluesuunnitteluun ja luonnonsuojeluun liittyvissä asioissa. Lisäksi sen toimialaan kuuluvat myös kansallisen tai EU:n myöntämän maa- tai kalataloustuen saajat.

IGAMAOTille voi kannella sen toimivaltaan kuuluvasta toiminnasta. Se puuttuu tapauksiin, joissa riskit ovat suurimmat, yhdessä muiden kussakin tapauksessa toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

Kantelujen käsittely

IGAMAOTin verkkosivustolla on sähköinen palvelu. Sen avulla kantelun voi tehdä täyttämällä [sähköisen lomakkeen](#). Lomakkeessa on kuvailtava havaittua tilannetta yksityiskohtaisesti ja annettava kantelijan nimi ja yhteystiedot. Kantelija voi pyytää henkilötietojen käsittelemistä luottamuksellisesti rastiattamalla asiaa koskevan kohdan lomakkeessa.

Kantelut, lausunnot, tapausilmoitukset ja muut IGAMAOTille toimitetut pyynnöt, jotka sisältävät tutkinnassa käsiteltävää aineistoa, käynnistävät erillisen menettelyn hallintomenettelyistä annetun lain (*Código do Procedimento Administrativo*) mukaisesti.

Nimettömiä pyyntöjä ei käsitellä, ellei niiden tueksi ole esitetty riittävästi näyttöä tai asiakirjoja.

IGAMAOT asettaa tutkintamenettelyssään määräajan, johon mennessä sen esittämiin tietopyyntöihin on vastattava tai asiaan liittyvien elinten on toimitettava tarvittavat tiedot.

Kyseisiltä toimijoilta voidaan kerätä tutkinnan aikana vielä lisätietoja ja näyttöä sen määrittämiseksi, onko tarkastus syytä tehdä.

Kun tapaus on tutkittu, asiasta laaditaan aina perusteltu lausunto virastoa johtavalle ylitarkastajalle. Hän voi päättää lopettaa asian käsittelyn, jatkaa sen seurantaan, ryhtyä ylimääräisiin toimiin tai siirtää asian IGAMAOTista vastaavalle ministerille, joka päättää, miten se tulee käsitellä. Tämä menettely ei kuitenkaan vaikuta rikoksiin liittyvään pakolliseen raportointiin.

Oikeusviranomaisten tarkastusviranomainen (*Inspecção-Geral dos Serviços de Justiça, IGSJ*)

Tarkastusviranomainen IGSJ on suoraan valtionhallinnon alaisuudessa toimiva keskusvirasto, joka on hallinnollisesti itsenäinen. Sen tehtävänä on tarkastaa, tutkia ja valvoa kaikkia oikeusministeriön (*Ministério da Justiça*) hallinnonalaan ja sen valvonnan tai sääntelyn piiriin kuuluvia laitoksia, osastoja ja elimiä (vankeinhoitopalvelut mukaan lukien). IGSJ pyrkii korjaamaan näihin yksiköihin liittyvät lain- tai sääntöjenvastaisuudet ja varmistamaan niiden mahdollisimman tehokkaan toiminnan.

IGSJ:lle voi kannella laittomaksi katsotuista toimista ja laiminlyönneistä, kuten merkittävistä viiveistä julkisten palvelujen tarjoamisessa, huonosta palvelusta, työntekijöiden tai edustajien epäasiallisesta käytöksestä, huonokuntoisista tiloista ja yleisesti mistä tahansa palveluihin liittyvästä sääntöjenvastaisuudesta tai puutteesta.

Kantelujen käsittely

Kantelun voi tehdä ilman erityisiä muodollisuuksia henkilökohtaisesti, postitse, puhelimitse, faksilla tai sähköpostitse. Kantelun voi tehdä myös IGSJ:n verkkosivustolla olevalla [sähköisellä lomakkeella](#).

Henkilökohtaisesti IGSJ:lle tehtävät kantelut, tapausilmoitukset ja lausunnot ottaa vastaan asiasta vastaava tarkastaja.

Kanteluille annetaan aina tapausnumero. Tapausnumero ilmoitetaan kantelijalle, ja sitä on käytettävä kaikessa yhteydenpidossa IGSJ:n kanssa. Kantelu voidaan tarvittaessa yhdistää jo meneillään olevaan tai toteutettavaksi suunniteltuun tutkintaan tai tarkastukseen.

Kantelijat voivat tapausnumeron avulla pyytää IGSJ:ltä tietoa asiansa käsittelyn etenemisestä minkä tahansa yhteydenottokanavan kautta. Jos kantelu on tehty IGSJ:n verkkosivustolla, sen käsittelyä voi seurata sähköisessä kanteluprosessissa, johon kantelija pääsee salasanalla.

Nimettömät kantelut käsitellään vain, jos niissä esitetyt väittämät katsotaan johdonmukaisiksi ja yksityiskohtaisiksi. Tutkinnan tuloksista ei anneta tietoa kantelijalle eikä asian käsittelyä ole mahdollista seurata IGSJ:n verkkosivuston kautta, koska tällaista tietojen saanti edellyttää käyttäjän rekisteröitymistä.

Sisäasioiden tarkastusviranomainen (*Inspecção-Geral da Administração Interna, IGAI*)

IGAI on riippumaton virasto, jonka tehtävänä on poliisin toiminnan ulkopuolinen valvonta. Se toimii sisäasiainministeriön (*Ministério da Administração Interna*) alaisuudessa, ja sen toimivalta kattaa kaikki ministeriön alaisuuteen kuuluvat turvallisuusviranomaiset (kansalliskaarti *Guarda Nacional Republicana, GNR*; yleisestä turvallisuudesta vastaava poliisi *Polícia de Segurança Pública, PSP*; sekä ulkomaalais- ja rajavartiolaitos *Serviço de Estrangeiros e Fronteiras, SEF*). IGAI vastaa näitä elimiä koskevista tarkastuksista, tutkinnasta ja valvonnasta. Se valvoo kansalaisten oikeuksia ja painottaa erityisesti ihmisoikeuksien suojelua ja yleisen järjestyksen ylläpitoa.

Yksityishenkilöt (Portugalin kansalaiset ja ulkomaalaiset), ryhmät, yhdistykset, yritykset tai muut yhteisöt voivat kannella lainvastaisiksi katsotuista toimista ja laiminlyönneistä etenkin, jos ne koskevat sisäasiainministeriön alaisuuteen kuuluvien elinten työntekijöiden tekemiä kansalaisten perusoikeuksien

loukkauksia. Kyse voi olla esimerkiksi viivästyksistä julkisten palvelujen tarjonnassa, huonosta palvelusta, viranomaisten tai muiden sisäasiainministeriön toimivaltaan kuuluvien työntekijöiden epäasiallisesta käytöksestä, huonokuntoisista tiloista ja yleisesti kaikista palvelujen sääntöjenvastaisuuksista tai puutteista.

Kantelujen käsittely

Kantelun voi tehdä ilman erityisiä muodollisuuksia postitse, henkilökohtaisesti tai sähköpostitse.

Kantelussa on kuvattava havaittua tilannetta yksityiskohtaisesti ja mainittava vastuullinen henkilö, tarkka tapahtumispäivä ja paikka (osoite ja kaupunki tai kunta). Mahdollisuuksien mukaan kanteluun on liitettävä myös kartta, josta tapahtumapaikka käy ilmi.

Jos ilmoitusta tukevaa näyttöä ei ole mahdollista antaa ilmoitusta tehtäessä, todisteet on toimitettava mahdollisimman pian jälkeenpäin.

IGAI varmistaa, että kaikki sen toimivaltaan kuuluvat kantelut tutkitaan asianmukaisesti ja että kaikki kantelijat, joiden henkilöllisyys on tiedossa, saavat vastauksen. Kantelun käsittelyn edistymistä voi tiedustella IGAllta tapausnumeron avulla.

Nimettömät kantelut käsitellään vain, jos niissä esitetyt väittämät katsotaan johdonmukaisiksi ja yksityiskohtaisiksi.

Koulutus- ja tiedealan tarkastusviranomainen (*Inspeção-Geral da Educação e Ciência, IGEC*)

IGEC valvoo opetusministeriön (*Ministério da Educação*) alaisuuteen kuuluvien elinten, yksiköiden ja virastojen sekä viranomaisen toimialaan kuuluvista asioista vastaavan ministerin alaisuudessa toteutettujen toimien laillisuutta ja sääntöjenmukaisuutta. Lisäksi se seuraa, tarkastaa ja valvoo koulutusjärjestelmän toimintaa esiopetuksen sekä perusasteen, toisen asteen ja korkeakoulutuksen osalta. Sen toimialaan kuuluvat koulutuksen eri muodot, koulujen ulkopuolinen opetus, tiede- ja teknologia-asiat sekä ministeriön alaiset elimet, yksiköt ja virastot.

IGEC suojelee, puolustaa ja edistää kansalaisten lakiin perustuvia oikeuksia ja etuja sekä koulutusjärjestelmän tasapuolisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Sen tehtäviin kuuluu koulutusjärjestelmän käyttäjien ja toimijoiden tekemien kanteluiden käsittely, johon voi sisältyä myös tutkimus- tai kurinpitomenettelyjä.

Kantelujen käsittely

Kantelun voi tehdä kirjeitse, faksilla tai sähköpostilla. Ennen kantelun esittämistä IGECille koulutusjärjestelmän käyttäjien ja toimijoiden olisi mahdollisuuksien mukaan selvitettävä tilanne kouluryhmittymään kuuluvan tai sen ulkopuolisen koulun, korkeakoulun tai laitoksen toimivaltaiselle elimelle.

Toimista vastaavat IGECin alueelliset tarkastusyksiköt, jotka arvioivat koulutusjärjestelmän käyttäjien tai toimijoiden tekemät kantelut sekä valitsevat niiden käsittelyyn parhaiten sopivan menettelyn. Ne voivat myös toteuttaa alustavia tutkimuksia, joissa pyritään lähinnä määrittämään kantelun aihe ja selvittämään kantelun perusteet nopeasti ja tehokkaasti. Jos kantelu koskee asiaa, joka kuuluu kouluryhmittymän tai ryhmittymään kuulumattoman koulun johtajan, korkeakoulun rehtorin, puheenjohtajan tai johtajan taikka koulutuksesta vastaavien alueellisten edustajien kautta koulutoimen pääjohtajan toimivaltaan, se toimitetaan suoraan kyseiselle henkilölle. Koulutus- tai tiedealan elimiä tai palveluja koskevat kantelut käsittelee IGEC, joka kuulee asian osapuolia. IGECin päätoimipaikan vastaanottamat kantelut toimitetaan alueellisille tarkastusyksiköille, jotka määrittelevät asianmukaisen menettelyn.

Kouluryhmittymien ja ryhmittymiin kuulumattomien koulujen johtajilla sekä korkeakoulujen rehtoreilla, puheenjohtajilla tai johtajilla on valtuudet opetushenkilöstöä, muuta henkilöstöä ja opiskelijoita koskeviin kurinpitotoimiin. Koulutoimen pääjohtajalla puolestaan on koulutuksesta vastaavien alueellisten edustajien välityksellä kouluryhmittymien ja ryhmittymiin kuulumattomien koulujen hallinto- ja johtoelimiä koskevat kurinpitovaltuudet.

Jos tutkinta vahvistaa, että kurinpitotilanne on tapahtunut, IGECin ylitarkastajalla on valtuudet käynnistää asianmukainen kurinpitomenettely.

Jos IGECin päätoimipaikassa tai alueelliselle tarkastusyksikölle tehty kantelu koskee muuta kuin opetus- ja tiedeministeriön toimivaltaan kuuluvaa hallinnon alaa ja/tai yksityistä toimijaa, se välitetään toimivaltaiselle keskus-, alue- tai paikallishallinnon viranomaiselle. Asiasta ilmoitetaan kantelijalle.

Terveysalan tarkastusviranomainen (*Inspeção-Geral das Atividades em Saúde, IGAS*)

Terveysalan tarkastusviranomainen (IGAS) on suoraan valtionhallinnon alaisuudessa toimiva keskusvirasto. Sen tehtävänä on varmistaa, että kaikilla terveydenhuollon aloilla noudetaan lakia ja toiminnan taso on teknisesti laadukasta. Sen toimivaltaan kuuluvat terveysministeriön elimet, ministeriön alaisuudessa toimivat elimet sekä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin elimet.

IGASille voi ilmoittaa kaikenlaisista palvelujen sääntöjenvastaisuuksista tai puutteista. Kyse voi olla esimerkiksi lainvastaisiksi katsotuista teoista ja laiminlyönneistä, rahan tai julkisten varojen väärinkäytöstä, petoksista tai korruptiosta, tietyn palveluntarjoajan tai laitoksen tarjoamien terveydenhuoltopalvelujen saannin esteistä tai eriarvoisuudesta niiden saannissa ja terveydenhuollon työntekijöiden tai ammattihenkilöiden väärinkäytöksistä. Jos ilmoitettu asia ei kuulu IGASin toimivaltaan, selkeästi nimettyjä elimiä koskevat lausunnot tai kantelut välitetään toimivaltaiselle elimelle.

Kantelujen käsittely

Yksityishenkilöt (Portugalin kansalaiset ja ulkomaalaiset), ryhmät, yhdistykset, yritykset tai muut yhteisöt voivat kannella viranomaiselle postitse tai sähköpostitse.

Kantelun/ilmoituksen voi lähettää milloin tahansa. Sen on oltava yksityiskohtainen ja perusteltu. Tueksi on esitettävä mahdollisuuksien mukaan seikkaperäiset tiedot asiaan liittyvästä henkilöstä tai organisaatiosta, tapaukseen liittyvät tosiseikat, tapahtumapäivämäärät ja paikat, kantelun tai ilmoituksen lähettävän henkilön tiedot (nimi ja yhteystiedot) ja tieto siitä, onko kantelu/ilmoitus esitetty jollekin muulle viranomaiselle.

IGAS käsittelee kantelut/ilmoitukset, joissa tosiseikkojen tai tapahtumien aikoja, tekotapoja, paikkoja, tekijöitä ja mahdollisia vastuuvollisuuksia koskevat tiedot on esitetty johdonmukaisesti ja yksityiskohtaisesti.

Kantelun/ilmoituksen johdosta voidaan käynnistää tarkastus- tai tutkintamenettely IGASin tarkastussäännösten mukaisesti.

Tarkastuksessa noudatetaan aina kontradiktoria menettelyä, jossa kuullaan kaikkia asianosaisia. Tästä voidaan poiketa laissa säädetyissä tilanteissa eli silloin, jos se voi haitata rikosoikeudellista menettelyä tai todisteiden hankkimista.

IGASin toimien tuloksesta ilmoitetaan tiedossa oleville osapuolille.

Terveysalan sääntelyviranomainen (*Entidade Reguladora da Saúde, ERS*)

Terveysalan sääntelyviranomainen (ERS) on riippumaton julkinen elin, jonka tehtävänä on säännellä terveydenhuoltolaitosten toimintaa. Sen toimivalta kattaa kaikki julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin terveydenhuoltolaitokset, jotka palvelevat kansalaisia Manner-Portugalissa (apteekkeja lukuun ottamatta).

Palveluntarjoajien sääntelyyn ja valvontaan kuuluvat palvelujen käyttäjien ja tarjoajien sekä instituutioiden tekemien kanteluiden käsittely, terveydenhuoltopalvelujen tarjoajien tilojen tutkiminen ja tarkastaminen sekä sellaisten tilanteiden tutkiminen, joissa palvelujen käyttäjien oikeudet voivat vaarantua. ERS toteuttaa hallinnollisia menettelyjä ja määrää seuraamuksia. Se myös laatii ohjeita, suosituksia ja lausuntoja sekä tekee terveydenhuoltojärjestelmää koskevia tutkimuksia.

ERS:n toimivaltaan kuuluvat seuraavia asioita koskevat kantelut:

terveydenhuoltopalvelujen saatavuus

syrjintä

terveydenhuoltopalvelujen laatu

hallintopalvelujen laatu

käyttäjien oikeudet

odotusajat hoitoon pääsemiseksi

ajanvarauksen odotusajat
taloudelliset kysymykset
oikeudelliset kysymykset
toimitilojen kunto.

Kantelujen käsittely

Terveydenhuoltopalvelujen käyttäjät voivat tehdä kantelun erillisen kantelurekisterin (*livro de reclamações*) avulla. Tällainen rekisteri on oltava saatavilla jokaisessa julkisissa palveluja tarjoavassa laitoksessa. Kantelun voi tehdä myös suoraan yritykselle tai palveluntarjoajalle tapahtuman jälkeen.

Kantelun voi tehdä myös suoraan ERS:lle postitse, puhelimitse tai henkilökohtaisesti. Lisäksi sen voi tehdä kantelurekisterin verkkoversioon (*Livro de Reclamações Online*), joka on saatavilla ERS:n verkkosivustolla osoitteessa <https://www.ers.pt/pages/50>. ERS käsittelee verkossa tehdyt kantelut samalla tavalla kuin terveydenhuoltopalvelujen tarjoajien tiloissa olevien rekisterien avulla tehdyt kantelut.

Jos kantelija on kirjannut kantelunsa palveluntarjoajan toimitiloissa olevaan rekisteriin, hän voi lähettää siitä ERS:lle jäljennöksen, joka hänen pitäisi saada kantelun tekohetkellä (sininen lomake). Palveluntarjoajan on toimitettava kantelu ERS:lle kymmenen työpäivän kuluessa.

Jos palvelun käyttäjä lähettää muistutuksensa suoraan palveluntarjoajalle virallisella kirjeellä (postitse), faksilla tai sähköpostilla, hän voi lähettää ERS:lle jäljennöksen alkuperäisestä asiakirjasta.

Vastaanotettuaan kantelun ERS pyytää kantelijaa toimittamaan aiheelliseksi katsomansa lausunnot. Kantelun ja lausuntojen sisällöstä riippuen ERS toteuttaa tarpeelliseksi katsomansa toimet lakisääteisen toimivaltansa puitteissa. Jos kantelua ei ole kohdennettu riittävän selkeästi tai se ei ole riittävän johdonmukainen, käsittely lopetetaan. Jos kantelu ei kuulu ERS:n toimialaan, ERS ilmoittaa kantelijalle toimivaltaisen elimen ja välittää kantelun sille.

Työ-, yhteisvastuu- ja sosiaaliturvaministeriön hallinnonalan tarkastusviranomainen (*Inspecção-Geral do Ministério do Trabalho, Solidariedade e Segurança Social, IGMTSSS*)

IGMTSSS on suoraan valtionhallinnon alaisuudessa toimiva virasto, joka on osa työ-, yhteisvastuu- ja sosiaaliturvaministeriötä (*Ministério do Trabalho, Solidariedade e Segurança Social*). Se valvoo ministeriön tai vastuuministerin alaisuudessa toimivia yksiköitä ja elimiä.

IGMTSSS arvioi, noudatetaanko ministeriön tai vastuuministerin alaisuudessa toimivien yksiköiden ja elinten toimissa lakia ja muuta sääntelyä, sekä arvioi niiden toimintaa ja johtoa tutkinnan ja tarkastusten avulla. Se arvioi kansalaisille tarjottavien palvelujen laatua sekä esittää muutos- ja toimenpidesuosituksia havaitsemiensa puutteiden ja sääntöjenvastaisuuksien korjaamiseksi.

Tarkastusviranomaiselle voi kannella tai ilmoittaa ministeriön alaisuudessa toimivien elinten toimista (mukaan lukien *Santa Casa da Misericórdia* -hyväntekeväisyysjärjestö ja yksityiset sosiaaliturvalaitokset).

Kantelujen käsittely

Kantelun voi tehdä postitse, sähköpostitse tai viranomaisen verkkosivustolla olevalla [sähköisellä lomakkeella](#). Kantelusta on käytävä ilmi kantelun aihe ja mainittujen tosiseikkojen tapahtuma-aika. Siinä on lisäksi annettava lyhyt ja selkeä kuvaus kantelun taustalla olevista tapahtumista.

Elintarvikkeiden ja elinkeinojen turvallisuudesta vastaava viranomainen (*Autoridade de Segurança Alimentar e Económica, ASAE*)

ASAE on elintarviketurvallisuudesta ja talouskehityksen seurannasta vastaava kansallinen hallintoviranomainen. Sen tehtävänä on arvioida elintarvikeketjun riskejä ja tiedottaa niistä sekä säännellä talouden toimintaa elintarvikealalla ja muilla aloilla valvomalla niitä koskevan sääntelyn noudattamista.

Kaikkilla tavaroiden tai palvelujen tarjoajilla, jotka harjoittavat toimintaansa kiinteässä ja pysyvässä fyysisessä toimipaikassa, ovat suoraan yhteydessä kuluttajiin ja tarjoavat tavaroita tai palveluja Portugalissa, on oltava kantelurekisteri (*livro de reclamações*) asiakkaita varten.

Kantelujen käsittely

Jos asiakas ei ole tyytyväinen saamaansa palveluun tai tuotteeseen, hän voi pyytää saada käyttöönsä kantelurekisterin, johon kirjataan tyytymättömyyden aihe. Palveluntarjoajan on toimitettava alkuperäinen kantelulomake ASAE:lle kymmenen työpäivän kuluessa.

Lainvastaisesta toiminnasta voi ilmoittaa myös ASAE:n verkkosivustolla olevalla [sähköisellä lomakkeella](#). Ilmoituksen voi tehdä ASAE:n toimialaan kuuluvasta hallintorikkomuksesta tai rikosasiasta.

Jos ilmoitettu lainvastainen toimi ei kuulu ASAE:n toimialaan, kantelu välitetään toimivaltaiselle viranomaiselle.

Kantelussa on oltava kaikki tarvittavat tiedot ja perustelut. Siinä on kerrottava yksityiskohtaisesti asiaan liittyvistä tosiseikoista sekä mainittava ilmoituksen kohteena oleva elin, tapahtumapaikka (osoite ja/tai muut viitetiedot), kantelun perusteet ja muut olennaiset seikat. Jos ilmoitus tehdään nimettömänä, siitä ei voida myöhemmin antaa lisätietoa.

Vastaanotettuaan kantelun ja siihen liittyvät lausunnot ASAE käynnistää asianmukaisen menettelyn, jos kantelussa esitetyt seikat viittaavat sovellettavaa sääntöä koskevaan hallinnolliseen rikkomukseen. Jos näin ei ole, ASAE ilmoittaa tavarantoimittajalle, jotta se voi antaa tarpeelliseksi katsomansa lausunnot kymmenen työpäivän kuluessa.

Tarkasteltuaan lausuntojen ja kantelun sisältöä ASAE voi toimittaa kantelun toiselle, asiassa toimivaltaiselle elimelle tai ehdottaa kantelun käsittelyn lopettamista, jos jatkotoimille ei ole perusteita.

Jos kantelussa esitettyjen seikkojen tarkastelu johtaa oikeustoimiin eikä asiaa ole saatu ratkaistua muilla keinoin, ASAE ilmoittaa kantelijalle kirjallisesti (jos kantelijan henkilöllisyys on tiedossa) menettelyistä ja toimenpiteistä, joihin kantelu on johtanut tai johtaa.

Muut elimet

Sosiaaliturvalaitos (*Instituto da Segurança Social I.P., ISS*)

Sosiaaliturvalaitos on julkinen laitos, jolla on lakiin perustuva erikoisasema. Se on välillisesti valtionhallinnon alainen, mutta hallinnollisesti ja taloudellisesti itsenäinen. Laitoksella on omat varansa.

Laitoksen tehtävänä on varmistaa oikeudellisen avun antaminen. Oikeudellista apua voivat saada sellaiset yksityishenkilöt ja voittoja tavoittelemattomat yhteisöt, joilla ei ole varaa maksaa oikeudenkäyntikuluja (esim. irtisanomisen, avioeron, hädän tai omaisuuden takavarikoinnin yhteydessä) tai tuomioistuimen ulkopuolisista menettelyistä aiheutuvia kuluja (esim. puolisoitten yhteiseen hakemukseen perustuvan avioeron yhteydessä).

Oikeudelliseen apuun kuuluvat seuraavat palvelut:

oikeudellinen neuvonta: asianajajan antama neuvonta, jonka tavoitteena on selvittää tiettyyn tapaukseen sovellettavaa lainsäädäntöä silloin, kun henkilön oikeutettua etua tai oikeuksia on rikottu tai on vaarana, että niitä rikotaan (ei koske voittoja tavoittelemattomia yhteisöjä)

oikeusapu: asianajajan nimittäminen taikka asianajajan tai tuomioistuimen osoittaman oikeudellisen edustajan (vastaajan asianajaja rikos- tai hallintoasioita koskevissa menettelyissä) palkkioiden maksaminen, vapautus oikeudenkäyntikuluista tai mahdollisuus maksaa ne osissa ja ulosottomiehen nimittäminen.

Oikeudelliseen apuun ovat oikeutettuja:

Portugalin kansalaiset ja Euroopan unionin kansalaiset

ulkomaalaiset ja kansalaisuudettomat henkilöt, joilla on voimassa oleva oleskelulupa jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa

ulkomaalaiset, joilla ei ole voimassa olevaa oleskelulupaa jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa, jos heidän alkuperämaansa laki antaa Portugalin kansalaisille saman oikeuden

henkilöt, jotka asuvat tai oleskelevat jossakin muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa kuin asian käsittelyvaltiossa (rajat ylittävät riita-asiat)

voittoa tavoittelemattomat oikeushenkilöt: oikeus ainoastaan vapautukseen oikeudenkäyntikuluista ja muista menettelykuluista, asianajan nimeämiseen ja tämän palkkion maksuun, tuomioistuimen nimittämän oikeudellisen edustajan palkkion maksuun ja ulosottomiehen nimittämiseen.

Kaikkien on osoitettava, että heillä ei ole varaa maksaa esimerkiksi oikeudenkäynnistä ja asianajajan palkkaamisesta aiheutuvia kuluja.

Portugalin lainsäädännön mukaan talousvaikeuksista katsotaan kärsivän kaikkien niiden, joilla ei tulojensa, varallisuutensa ja kotitaloutensa kulujen perusteella ole puolueettomasti arvioituna varaa maksaa oikeudenkäynnistä aiheutuvia kuluja.

Oikeudellista apua koskevan hakemuksen voi toimittaa maksutta sosiaaliturvatoimistoon tai täyttää verkkosivuilla [sähköisen lomakkeen](#).

Hakemuksen voi jättää henkilökohtaisesti tai postittaa mihin tahansa sosiaaliturvatoimistoon (hakemukseen on liitettävä tarvittavat asiakirjat).

Hakija voi tarkistaa oikeusapumulaattorin avulla, onko hänellä oikeus saada oikeudellista apua. Simulaattoriin on linkki seuraavan verkkosivun oikeassa laidassa: <http://www.seg-social.pt/calculo-do-valor-de-rendimento-para-efeitos-de-protecao-juridica>.

Lisätietoa on saatavilla verkkosivulla [Asian vieminen oikeuteen – Oikeusapu](#).

Rikosuhriviranomainen (Comissão para a Proteção das Vítimas de Crimes)

Rikosuhriviranomainen on oikeusministeriön elin, joka ottaa vastaan ja tutkii väkivalta- ja perheväkivaltarikosten uhrien valtiolle esittämiä korvausvaateita ja tekee korvauspäätöksiä.

Korvausvelvollisuus on rikokseen syyllistyneellä henkilöllä. Joissakin tapauksissa valtio voi kuitenkin suorittaa korvauksen etukäteen, jos rikoksen tekijä ei voi maksaa korvausta tai korvausta on mahdoton saada kohtuullisen ajan kuluessa ja vahinko on merkittävästi heikentänyt uhrin elintasoja ja elämänlaatua.

Korvaushakemus on tehtävä yhden vuoden kuluessa rikoksen tapahtumispäivästä tai, jos asia on käsitelty rikosoikeudenkäynnissä, yhden vuoden kuluessa oikeudenkäynnissä annetun tuomion tulemisesta lainvoimaiseksi. Jos uhri on ollut rikoksen tapahtumahetkellä alaikäinen, hakemus on tehtävä viimeistään yhden vuoden kuluessa siitä, kun uhri on tullut täysi-ikäiseksi tai hänet on julistettu täysivaltaiseksi.

Hakemus on tehtävä siihen tarkoitettulla lomakkeella, jonka saa viranomaisen toimipaikasta tai APAV-rikosuhriyhdistyksen (*Associação Portuguesa de Apoio à Vítima*) ylläpitämistä rikoksen uhrien tukitoimistoista (*Gabinetes de Apoio à Vítima*). Lomake on saatavilla myös [sähköisesti](#) viranomaisen verkkosivustolla.

Korvauksen hakeminen on rikoksen uhrille maksutonta, ja sitä varten tarvittavat asiakirjat ja todistukset ovat myös saatavilla maksutta.

Jos rikos on tehty toisessa EU:n jäsenvaltiossa, henkilöt, jotka asuvat pysyvästi Portugalissa, voivat jättää Portugalin rikosuhriviranomaiselle korvaushakemuksensa kyseiselle valtiolle.

Päivitetty viimeksi: 15/05/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Romania

Kansalliset tuomioistuimet

Oikeusasiamies

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Muut erikoistuneet elimet

Kansalliset tuomioistuimet

Jos henkilön oikeuksia rikotaan, asia voidaan viedä joko suoraan tuomioistuimeen, esimerkiksi yksityisoikeudellisissa asioissa nostamalla kanne tuomioistuimessa, tai muihin julkisiin elimiin laissa säädettyin menettelyin. Valinta riippuu siitä, minkä oikeuden soveltamisalaan se teko kuuluu, jolla henkilön oikeuksia on rikottu (yksityis-, rikos- tai hallinto-oikeus ym.)

Henkilö, jonka oikeuksia on rikottu rikoslain soveltamisalaan kuuluvalla teolla, voi viedä asian joko poliisille tai syyttäjälle, minkä jälkeen rikosprosessi jatkuu rikoslaissa säädettyllä tavalla.

Hallinnollisissa riita-asioissa henkilö, joka katsoo julkisen viranomaisen loukanneen hänen oikeuksiaan tai oikeutettua etuaan hallintotoimella tai jättämällä asian ratkaisematta laissa asetetussa määräajassa, voi lain nro 553/2004 mukaan viedä asian toimivaltaiseen hallintotuomioistuimeen kyseisen toimen kumoamiseksi, mainitun oikeuden tai oikeutetun edun tunnustamiseksi ja aiheutetun vahingon korvaamiseksi. Hallintotuomioistuimeen voi vedota myös henkilö, joka katsoo, että hänen oikeuttaan tai oikeutettua etuaan on loukattu yksittäisen, toiseen oikeushenkilöön kohdistuvan hallintotoimen vuoksi. Yleensä henkilön on ennen asian viemistä toimivaltaiseen hallintotuomioistuimeen noudatettava (lain nro 554/2004 7 §:ssä säädettyä) ennakkomenettelyä, jolla haetaan hallintotoimen kumoamista kokonaan tai osittain sen antaneelta tai (mahdolliselta) hierarkiassa tätä korkeammalta hallintoviranomaiselta. Tuomioistuimen ja muiden edellä mainittujen laitosten toimivallasta säädetään voimassa olevissa säädöksissä (esimerkiksi siviiliprosessilaissa, rikosprosessilaissa ja laissa nro 554/2004).

Tuomioistuinmenettelyt kuuluvat yleensä yleislainsäädäntöön, mutta niiden erityispiirteet vaihtelevat käsiteltävän asian mukaan (lisätietoja romaniankieliseltä verkkosivulta <http://portal.just.ro/SitePages/ghid.aspx>).

Tuomioistuinten yhteystiedot ja muita lisätietoja on saatavilla (ainoastaan romanian kielellä) tuomioistuimen verkkoportaalista [Portalul instanțelor de judecată](#).

Oikeusasiamies

OIKEUSASIAMIES

(AVOCATUL POPORULUI)

Päätoimipaikan osoite:

Strada Eugeniu Carada nr. 3

Sector 3

București

Kartta: <http://www.avp.ro/locatie.jpg>

Päätoimipaikan yhteystiedot:

Toimiston puhelin: +40 21 312 7134

Puhelin (vaihe): +40 21 312 9462

Sähköposti: avp@avp.ro

Verkkosivusto: <http://www.avp.ro/>

Vastaanottoajat:

Asiantuntijoille ja neuvonantajille voi tehdä ajanvarauksen maanantaista torstaihin klo 9.00–16.00 ja perjantaisin klo 9.00–12.00. Erillisellä ajanvarauksella myös oikeusasiamies ja apulaisoikeusasiamiehet ovat tavattavissa.

Aluetoimistojen osoitteet:

Romanian oikeusasiamiehen aluetoimistot

Viraston yleisesittely (oikeusperusta, esittely, organisaatio, tehtävät, kantelut, menettelyt)

 http://www.avp.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=67&Itemid=161&lang=ro-ro

Kantelulomakkeen malli:

 http://www.avp.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=166&Itemid=123&lang=ro

Oikeusasiamiestä koskevat pääasialliset voimassa olevat säädökset:

Romanian perustuslain 58–60 §, 65 §:n 2 momentti, 146 §:n a ja d kohta,

oikeusasiamieslaitoksen organisaatiosta ja toiminnasta annettu laki nro 35/1997, sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä (julkaistu uudelleen Romanian virallisen lehden I osassa nro 844, 15.9.2004),

oikeusasiamieslaitoksen organisaatiosta ja toiminnasta annettu asetus (julkaistu uudelleen Romanian virallisen lehden I osassa nro 922, 11.10.2004),

sellaisena kuin se on muutettu edustajainhuoneen ja senaatin pysyvien toimistojen päätöksellä nro 6/2007 (julkaistu Romanian virallisessa lehdessä nro 445, 29.6.2007),

hallintoriita-asioista annettu laki nro 554/2004, sellaisena kuin se on muutettuna (julkaistu Romanian virallisen lehden I osassa nro 1154, 7.12.2004),

tietyistä oikeudellisten menettelyjen nopeuttamista koskevista toimenpiteistä annettu laki nro 202/2010, sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä (julkaistu Romanian virallisen lehden I osassa nro 714, 26.10.2010).

Oikeusasiamiehen tehtävät ja ominaispiirteet:

Oikeusasiamies suojelee luonnollisten henkilöiden oikeuksia ja vapauksia suhteessa viranomaisiin.

Oikeusasiamies on itsenäinen viranomainen, joka on riippumaton muista viranomaisista.

Oikeusasiamieslaitoksella on oma, valtion talousarvioon sisältyvä budjetti.

Oikeusasiamies ei korvaa muita viranomaisia hoitaessaan tehtäviään.

Oikeusasiamiestä ei voida velvoittaa noudattamaan muiden tahojen asettamia toimintaohjeita, toimeksiantoja, ohjeita tai sääntöjä.

Oikeusasiamiehen toiminta on luonteeltaan julkista, mutta käsittely voidaan pitää luottamuksellisena niiden henkilöiden pyynnöstä, joiden oikeuksia tai vapauksia on rikottu, tai muusta perustellusta syystä.

Oikeusasiamies toimii viran puolesta tai luonnollisten henkilöiden, yritysten, yhdistysten tai muiden oikeushenkilöiden pyynnöstä. Kantelun voi tehdä kuka tahansa kansalaisuudesta, iästä, sukupuolesta, poliittisesta kannasta tai uskonnosta riippumatta.

Apulaisoikeusasiamiehet

Oikeusasiamiestä avustavat apulaisoikeusasiamiehet, jotka ovat erikoistuneet seuraaviin aloihin:

ihmisoikeudet, miesten ja naisten tasa-arvo, uskonnot ja kansalliset vähemmistöt

lasten, perheiden, nuorten, eläkeläisten ja vammaisten oikeudet

asevoimat, oikeuslaitos, poliisi, vankeinhoitolaitos

omaisuus, työ, sosiaaliturva, verotus.

Kuka voi tehdä kantelun oikeusasiamiehelle ja minkälaisista asioista?

1. Toimet, joista voidaan kannella

Kantelu voidaan tehdä hallintotoimista tai viranomaisten toimista, joilla rikotaan luonnollisten henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

Lain mukaan oikeusasiamiehen toimivallan piiriin kuuluviin hallintotoimiin katsotaan kuuluvan myös itsenäisten julkisten yritysten toimet.

Hallintotoimiin rinnastetaan myös viranomaistahojen toimimattomuus ja toimien viivästyminen.

Seuraavat toimet eivät kuulu oikeusasiamiehen toimivaltaan, ja niitä koskevat kantelut hylätään ilman eri perusteluja:

edustajainhuoneen, senaatin tai parlamentin toimet

parlamentin ja senaatin jäsenten toimet

Romanian presidentin toimet

hallituksen toimet, lakeja ja määräyksiä lukuun ottamatta

perustuslakituomioistuimen toimet

lainsäädäntöneuvoston puheenjohtajan toimet

oikeusviranomaisten toimet.

2. Kuka voi kannella oikeusasiamiehelle?

Kaikki luonnolliset henkilöt kansalaisuudesta, iästä, sukupuolesta, poliittisesta kannasta tai uskonnosta riippumatta voivat kannella oikeusasiamiehelle.

3. Oikeusasiamieslaitos toteuttaa tehtävänsä suojella kansalaisten oikeuksia ja vapauksia viranomaisten suhteen

sen henkilön pyynnöstä, jonka oikeuksia ja vapauksia on loukattu

viran puolesta.

4. Kantelun vastaanottamisen ja tarkastelun edellytykset

Kantelu on laadittava kirjallisesti, ja se voidaan lähettää postitse, sähköpostitse tai faksilla tai jättää henkilökohtaisesti tai asiamiehen (jonka on ilmoitettava omat tunnistetietonsa) välityksellä oikeusasiamiehen päätoimipaikkaan tai johonkin aluetoimistoon vastaanoton yhteydessä tai toimittamalla kirjaamoon.

Kantelija voi perustelluista syistä omasta pyynnöstä esittää kantelun suullisesti tai toimistossa. Tällöin tähän tarkoitukseen nimetty henkilöstö kirjaa kantelun vakiolomakkeille.

Kantelijan on allekirjoitettava kantelu.

Kanteluun on sisällytettävä seuraavat tiedot:

täydelliset henkilötiedot henkilöstä, jonka oikeuksia ja vapauksia väitetään rikotun (sukunimi, etunimi, kotipaikka),

tiedot aiheutuneesta vahingosta (loukatut oikeudet ja vapaudet, tapahtumat ja niiden kuvaus),

asianomaista hallintoviranomaista tai virkamiestä koskevat tunnistetiedot,

todisteet viranomaisen viiveestä asian ratkaisemisessa tai kieltäytymisestä ratkaista asia lain mukaisesti ja asetetussa määräajassa,

pakollinen maininta siitä, onko asia vireillä tuomioistuimessa tai onko siitä annettu tuomio,

tiedot viranomaisista, joihin asiassa on jo vedottu,

mukaan on liitettävä kaikki asiakirjat, jotka voivat toimia kantelun tukena.

Oikeusasiamiehelle osoitettu kantelu on vapautettu leimaverosta.

5. Tilanteet, joissa kantelua ei voida ottaa käsittelyyn

kantelun aihe ei kuulu oikeusasiamiehen toimivaltaan,

kantelu on nimetön (sitä ei ole kirjattu) tai se on tehty toisen henkilön nimissä ilman tämän suostumusta,

kantelu, joka tehdään yli vuosi sen jälkeen, kun väitetty rikkominen on tapahtunut tai kyseinen henkilö sai tietää väitetystä rikkomisesta,

selvästi perusteettomat kantelut voidaan hylätä; hylkääminen on perusteltava.

6. Kantelujen käsittelymenettely

Tutkimukset – oikeusasiamieslaitoksella on oikeus suorittaa omia tutkimuksia, pyytää julkishallinnon viranomaisilta tutkimuksen kannalta tarpeellisia tietoja tai asiakirjoja, kuulla julkishallinnon viranomaisten johtoa ja virkamiehiä, jotka voivat antaa kantelun ratkaisemisen kannalta tarpeellisia tietoja, sekä ottaa näiltä lausuntoja.

Suosituksukset – hoitaessaan tehtäviään oikeusasiamieslaitos antaa suosituksia. Niiden kautta oikeusasiamies viestii tarvittaessa julkishallinnon viranomaisille hallintotoimien sääntöjenvastaisuudesta.

Erityiskertomukset – jos oikeusasiamieslaitos havaitsee tutkimuksissaan puutteita lainsäädännössä, vakavia korruptiotapauksia tai laiminlyöntejä maan lakien noudattamisessa, se esittää havainnoistaan kertomuksen parlamentin molempien kamarien puhemiehille ja tarvittaessa pääministerille.

Toimisto – sekä päätoimipaikalla että 14 aluetoimistolla on toimisto (päätoimipaikan puh. +40 21 312 7134, <http://www.avp.ro/linkuri/birouriteritoriale.pdf>), jonne kansalaiset voivat soittaa **maanantaista torstaihin klo 9.00–16.00 ja perjantaisin klo 9.00–14.00**.

Vastaanotto – tavattavissa on oikeusasiamieslaitoksen erikoishenkilöstöä. Kansalaiset voivat myös sopia tapaamisen oikeusasiamiehen tai apulaisoikeusasiamiehen kanssa oikeusasiamieslaitoksen ja aluetoimistojen organisaatiota ja toimintaa koskevien sääntöjen mukaisesti.

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Lapsiasiavaltuutettu

LASTENSUOJELUSTA JA ADOPTIOISTA VASTAAVA KANSALLINEN VIRANOMAINEN (AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA COPILULUI ȘI ADOPTIE)

Osoite:

Bulevardul G-ral Gheorghe Magheru nr. 7

Sector 1

010322 București

Yhteystiedot:

Puh: +40 21 315 3633, +40 21 315 3630, +40 21 310 0789, +40 21 310 0790

Faksi: +40 21 312 7474

Sähköposti: office@anpfdc.ro

Verkkosivusto: <http://www.copii.ro/?lang=en>

Palveluajat:

Maanantaista torstaihin 8.30–16.30

Perjantaisin 8.30–14.00

Adoptio-osasto: Tiistaisin ja torstaisin 9.00–12.00

Viraston yleisesittely (oikeusperusta, esittely, organisaatio, tehtävät, palvelutyytit):

<http://www.copii.ro/despre-noi/misiune/>,

<http://www.copii.ro/activitate/sistemul-de-protectie-a-copilului/prezentare-general/>.

Lastensuojeluosasto on lasten oikeuksien suojelusta ja adoptioista vastaavan kansallisen viranomaisen erikoisosasto.

Tehtävät:

laatii ja perustelee ohjelmia perhesuojelun alalla erityisesti perheväkivallan estämiseksi ja torjumiseksi sekä lasten oikeuksien suojelemiseksi ja edistämiseksi, valvoo lasten oikeuksien noudattamista ja suosittelee keskus- tai paikallisviranomaisille tarvittavia toteutettavia toimenpiteitä,

kirjaa keskitetysti lasten oikeuksia koskevan yleissopimuksen (ratifioitu lailla nro 18/1990 sellaisena kuin se on uudelleen julkaistuna ja muutettuna)

periaatteiden ja sääntöjen noudattamiseen liittyviä tietoja ja laatii niistä yhteenvedoja sekä seuraa ja toteuttaa YK:n lasten oikeuksien komitean suosituksia,

koordinoi ja ohjaa menetelmien osalta sellaisten yksiköiden toimintaa, joiden tehtävänä on estää lasten erottaminen vanhemmista ja tarjota lapsille erityistä suojelua, sekä lastensuojelulautakuntien toimintaa,

laatii normeja, yksityiskohtaisia sääntöjä ja työmenetelmiä yksiköille, joiden tehtävänä on estää lasten erottaminen vanhemmistaan, tarjota lapsille ja nuorille

erityistä suojelua sekä suojata perhettä ja perheväkivallan uhreja, sekä yksiköille, joissa ollaan tekemisissä väkivaltaan syyllystyneiden kanssa,

laatii toimilupamenetelmiä ja arviointiperusteita yksiköille, joiden tehtävänä on estää lasten erottaminen vanhemmistaan ja tarjota lapsille, nuorille ja

perheväkivallan uhreille erityistä suojelua, sekä myöntää toimilupia kyseisille yksiköille,

koordinoi ja ohjaa perheille ja perheväkivallan uhreille tarkoitettuihin tukitoimenpiteisiin ja palveluihin liittyviä menetelmiä.

Tasa-arvoelin

KANSALLINEN SYRJINNÄN TORJUNTANEUVOSTO (CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII – CNCD)

Päätoimipaikan osoite:

Piata Valter Maracineanu nr 1-3, sector 1, 010155 București

Puhelin: +40 21 312 6578 +40 21 312 6579

Faksi: +40 21 312 6585

Sähköposti: support@cncd.org.ro

Verkkosivusto: <http://www.cncd.org.ro/>

Palveluajat:

Maanantaista torstaihin 8.00–16.30, perjantaisin 8.00–14.00

Aluetoimistojen ja tietopalvelukeskuksen osoitteet:

<http://www.cncd.org.ro/contact/>

Neuvoston yleisesittely (oikeusperusta, esittely, organisaatio, tehtävät, valitukset, menettelyt):

<http://www.cncd.org.ro/> ,

<http://www.cncd.org.ro/profil/>,

<http://www.cncd.org.ro/organizare/>

Oikeusperusta:

Kansallisen syrjinnäntorjuntaviraston toiminnan perustana on kaikenlaisen syrjinnän estämisestä ja syrjintää koskevista seuraamuksista (sellaisena kuin se on uudelleen julkaistuna) annettu [hallituksen asetus nro 137/2000](#) .

Neuvoston esittely:

CNCD on itsenäinen, parlamentin valvonnassa oleva valtion viranomainen, joka käsittelee syrjinnän torjuntaan liittyviä asioita. Sen tehtävänä on varmistaa, että syrjimättömyyden periaatetta noudatetaan ja sovelletaan voimassa olevan kansallisen lainsäädännön nojalla ja niiden kansainvälisten sopimusten

mukaisesti, joiden osapuolena Romania on. CNCD:n toiminnan perustana on kaikenlaisen syrjinnän estämisestä ja syrjintää koskevista seuraamuksista annettu hallituksen asetus nro 137/2000, sellaisena kuin se on uudelleen julkaistuna.

1. Mitä kanteluun pitää sisältyä?

Kanteluun on sisällytettävä seuraavat pakolliset tiedot:

kantelijan sukunimi ja etunimi,

osoite, johon kantelija haluaa vastauksen, ja yhteysosoite, josta CNCD tavoittaa hänet asian ratkaisua varten tarvittavia lisätietoja varten,

puhelinnumero, josta kantelija voidaan tavoittaa lisätietoja varten,

kantelun varsinainen sisältö, erityisesti yksityiskohtainen kuvaus väitetystä syrjinnästä,

sen henkilön tiedot (osoite, mahdollinen puhelinnumero jne.), jonka väitetään harjoittaneen syrjintää; tietoja tarvitaan siksi, että CNCD:n johtoryhmä voi kuulla kyseistä henkilöä, tai lisätutkimuksia varten.

2. Mitä tapahtuu, kun kantelu on jätetty?

Kantelu rekisteröidään ja toimitetaan johtoryhmälle ratkaisua varten. Kantelu voidaan tehdä CNCD:lle vuoden kuluessa siitä, kun väitetty syrjintä on tapahtunut tai henkilö on saanut tietää siitä. Syrjinnän kohteeksi joutunut henkilö voi viedä asian tuomioistuimeen syrjinnän seurausten korjaamiseksi ja syrjintää ennen vallinneen tilanteen palauttamiseksi. Kantelu on ratkaistava 90 päivän kuluessa.

CNCD:n johtoryhmä tutkii, onko syrjintää tapahtunut, kutsumalla osapuolet pakolliseen käsittelyyn. Kutsu voidaan esittää millä tahansa tavalla, jolla saadaan vastaanottotodistus. Osapuolten saapumatta jättäminen ei estä kantelun ratkaisemista. Oikean ratkaisun varmistamiseksi saatetaan tarvita lisätutkimuksia, esimerkiksi osapuolten kuulemisia.

Kantelijan on osoitettava syrjintä toteen, ja henkilön, jonka väitetään harjoittaneen syrjintää, on osoitettava, ettei kyseessä ole syrjintä.

Ratkaisu (johtoryhmän päätös) ilmoitetaan kirjallisesti 15 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä johtoryhmän kokouksessa. Osapuolet voivat hakea tuomioistuimessa muutosta johtoryhmän päätökseen 15 päivän kuluessa sen vastaanottamisesta. Kumpikaan osapuoli ei maksa leimaveroa.

3. Mitkä ovat syrjinnän seuraamukset?

Syrjinnän seuraamukset ovat seuraavat:

varoitus

1 000–30 000 leu sakko, jos syrjintä kohdistuu luonnolliseen henkilöön,

2 000–100 000 leu sakko, jos syrjintä kohdistuu henkilöryhmään tai yhteisöön

KANSALLINEN ROMANIVIRASTO

(AGENTIA NAȚIONALĂ PENTRU ROMI – ANR)

Yhteystiedot:

Str. Splaiul Independentei, nr. 202, et. 8, camera 23, București, Sector 6

Puhelin: +40 21 311 3048

Faksi: +40 21 311 3047

Sähköposti: info@anr.gov.ro

Verkkosivusto: <http://www.anr.gov.ro/>

Alue- ja piiri toimistojen yhteystiedot:

<http://www.anr.gov.ro/index.php/contact>

Viraston yleisesittely (tehtävä, rakenne, tulokset):

<http://www.anr.gov.ro/>

Oikeusperusta:

Hallituksen asetus nro 78/2004 romaniviraston perustamisesta, **hyväksytyt muutokset lailla nro 7/2005**.

Viraston tehtävät on vahvistettu kansallisen romaniviraston organisaatiosta ja toiminnasta annetun päätöksen nro 1703/2004 (sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä) 3 §:ssä. Viraston päätehtävät ovat seuraavat:

laatia hallituksen politiikkaa ja strategiaa romanivähemmistön oikeuksien suojelemiseksi sekä toteuttaa muita tehtäviä, jotka on säädöksissä vahvistettu sen toimialaan kuuluviksi,

käynnistää ja toteuttaa koulutustoimia, joilla torjutaan romanien syrjintää keskus- ja paikallishallinnossa,

antaa lausuntoja lakiehdotuksista ja muista säädöksistä, joilla on vaikutusta romanivähemmistöön kuuluvien henkilöiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin,

valvoa romanivähemmistön suojeluun liittyvien kansallisten ja kansainvälisten säädösten soveltamista,

vastaanottaa ja tutkia virastojen, organisaatioiden tai luonnollisten henkilöiden sille osoittamia pyyntöjä ja kanteluja ja esittää näkemyksensä asiantuntijana,

kehittää romanivähemmistön käytettävissä olevaa tiedotus-, koulutus- ja asiantuntijaneuvontajärjestelmää,

analysoida ja arvioida voimassa olevan lainsäädännön mahdollisia syrjiviä vaikutuksia ja pyrkiä parantamaan nykyistä oikeudellista kehystä.

Tehtäviään hoitaessaan kansallinen romanivirasto

tekee yhteistyötä ministeriöiden ja keskus- ja paikallishallinnon viranomaisten kanssa sekä muiden julkisten laitosten ja luonnollisten ja oikeushenkilöiden kanssa,

tekee yhteistyötä hallitustenvälisten järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen kanssa Romaniassa ja ulkomailla,

saa asiantuntijaneuvontaa ja apua Romaniasta ja ulkomailta, ja sen henkilöstöä koulutetaan ja jatkokoulutetaan sille osoitettujen määrärahojen sekä muun sille laillisesti myönnetyn koti- ja ulkomaisen rahoituksen puitteissa,

tekee aloitteita toimista, hankkeista ja alakohtaisista ohjelmista, osallistuu niihin ja edistää niitä yhdessä alaan erikoistuneiden kansalaisjärjestöjen kanssa romanien tilanteen parantamiseksi.

VAMMAISASIOISTA VASTAAVA KANSALLINEN VIRANOMAINEN (AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI)

Päätoimipaikan osoite:

Calea Victoriei nr. 194

București

Yhteystiedot:

Puhelin: +40 21 212 5438, +40 21 212 5439, +40 21 322 0976, +40 21 322 6303, +40 21 322 6304, +40 21 320 7155

Faksi: +40 21 212 5443

Sähköposti: registratura@anph.ro

Palveluajat:

Puhelinpalvelu maanantaista perjantaihin 9.00–16.00

Viraston yleisesittely (rakenne, tehtävät, organisaation ja toiminnan säännöt):

<http://www.mmuncii.ro/Minister>

Oikeusperusta:

Vammaisasioista vastaava kansallinen viranomainen on erikoistunut elin, jolla on oikeushenkilön asema keskushallinnossa, ja se toimii työ-, perhe- ja sosiaaliasioista sekä ikääntyneistä vastaavan ministeriön alaisuudessa.

Viranomainen koordinoi keskitetysti vammaisten erityissuojeluun ja heidän oikeuksiensa edistämiseen liittyvää toimintaa. Se laatii toimintalinjoja, strategioita ja normeja kyseisten oikeuksien edistämiseksi sekä valvoo alan sääntöjen ja vammaisten erityissuojeluun liittyvien toimien soveltamista.

Vammaisten oikeuksia koskevat säädökset:

Vammaisia koskevia säännöksiä on annettu

tietyistä keskushallinnon tason uudelleenjärjestelytoimista ja tiettyjen säädösten muuttamisesta ja täydentämisestä annetussa hallituksen kiireellisessä asetuksessa nro 86/2014,

vammaisasioista vastaavan kansallisen viranomaisen organisaatiosta, toiminnasta ja tehtävistä annetussa hallituksen päätöksessä nro 50/2015.

Tietosuojaelin

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN KANSALLINEN VALVONTAVIRANOMAINEN

(AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE SUPRAVEGHERE A PRELUCRĂRII DATELOR CU CARACTER PERSONAL – ANSPDCP)

Päätoimipaikan osoite:

B-dul G-ral. Gheorghe Magheru 28–30, Sector 1,
010336 București

Yhteystiedot:

Puhelin: +40 31 805 9211, +40 31 805 9212

Faksi: +40 31 805 9602

Sähköposti: anspdcpc@dataprotection.ro

Verkkosivusto: <http://www.dataprotection.ro/>

Palveluajat:

kansallisen valvontaviranomaisen kirjaamo on avoinna yleisölle maanantaista perjantaihin 9.00–13.00

ajanvaraukset ovat mahdollisia maanantaista perjantaihin 11.00–13.00.

Viranomaisen yleisesittely:

Henkilötietojen käsittelyn kansallinen valvontaviranomainen toimii täysin itsenäisesti ja puolueettomasti. Viranomainen seuraa ja tarkistaa, noudatetaanko henkilötietojen käsittelyssä henkilöiden suojaamisesta henkilötietojen käsittelyn ja näiden tietojen vapaan liikkuvuuden yhteydessä annettua lakia nro 677 /2001, sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä.

Tavoite:

Suojata luonnollisten henkilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia, erityisesti oikeutta yksityisyyteen sekä perhe- ja yksityiselämään henkilötietojen käsittelyn ja vapaan liikkuvuuden yhteydessä.

Oikeusperusta:

Laki nro 102/2005 henkilötietojen käsittelyn kansallisen valvontaviranomaisen perustamisesta, organisaatiosta ja toiminnasta.

Tehtävät (osa):

vastaanottaa ja analysoida henkilötietojen käsittelyä koskevia ilmoituksia,

antaa luvan tietojen käsittelyyn laissa säädettyissä tilanteissa,

päättää havaitessaan lain säännösten rikkomisen tietojen käsittelyn keskeyttämisestä tai lopettamisesta ja/tai käsiteltyjen tietojen poistamisesta osittain tai kokonaan sekä asian viemisestä syyttäjäviranomaisille tai oikeustoimien toteuttamisesta tapauksen mukaan,

tiedottaa luonnollisille henkilöille ja/tai oikeushenkilöille laissa nro 677/2001 säädettyjen velvoitteiden noudattamisen ja menettelyjen toteuttamisen tarpeesta, ylläpitää henkilötietojen käsittelyyn liittyvää rekisteriä ja pitää sitä yleisön saatavilla,

vastaanottaa ja ratkaista luonnollisten henkilöiden valituksia tai kanteluita ja ilmoittaa ratkaisuista tai soveltuvin osin toteutetuista toimenpiteistä,

tehdä ennakkotarkastuksia tilanteissa, joissa toimija käsittelee henkilötietoja ja tämä aiheuttaa todennäköisesti ihmisten henkilökohtaisiin oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvan riskin,

tekee tutkimuksia viran puolesta tai saatuaan valituksen tai kantelun,

antaa kenen tahansa henkilön, viranomaisen tai hallintoelimen pyynnöstä suosituksia ja lausuntoja kaikista kysymyksistä, jotka liittyvät perusoikeuksien ja -vapauksien suojeluun henkilötietojen käsittelyssä.

Valitusten ja kantelujen vastaanotto- ja ratkaisumenettely

Henkilöt voivat kirjallisesti ottaa yhteyttä valvontaviranomaiseen, mikäli he katsovat, että heidän laissa nro 677/2001 säädettyjä oikeuksiaan on rikottu henkilötietoja käsiteltäessä. Tämä edellyttää, ettei asiassa ole aikaisemmin ryhdytty oikeustoimiin ja että henkilöt ovat jo ottaneet yhteyttä toimijaan, josta valitus tehdään.

ANSPDCP:lle tehtävän valituksen vakiolomakkeita on saatavilla viraston verkkosivuilta.

Muut erikoistuneet elimet

VALTUUTETTU TUOMARI

(JUDECĂTORUL DELEGAT)

Oikeusperusta:

Oikeusviranomaisten oikeusprosessin yhteydessä määräämien seuraamusten ja vapausrangaistusten täytäntöönpanosta 2. kesäkuuta 2013 annettu laki nro 254 ja vapausrangaistusten täytäntöönpanon valvonnasta vastuussa olevien tuomareiden toiminnan organisointia koskevien sääntöjen hyväksymisestä annettu ylimmän tuomarineuvoston päätös nro 89/2014.

Esittely ja rooli:

Valtuutetut tuomarit kuuluvat Romanian tuomioistuinjärjestelmään. Muutoksenhakutuomioistuimen presidentti valtuuttaa tuomarin vuosittain muutoksenhakutuomioistuimen tuomiopiiriin kuuluvaan vankeinhoitolaitokseen. Kyseisen tuomarin tehtävänä on valvoa ja seurata tällaisten rangaistusten täytäntöönpanon lainmukaisuutta. Vankeinhoitolaitoksessa, jossa on sekä pidätysyksikkö että ennalta ehkäisevän pidätyksen yksikkö, tai pelkkä ennalta ehkäisevän pidätyksen yksikkö, tällainen tuomari valvoo ja seuraa myös ennalta ehkäisevien, vapauden menetyksen sisältävien toimenpiteiden täytäntöönpanon lainmukaisuutta. Samalla tuomari varmistaa, että vapausrangaistusta suorittavien henkilöiden laissa säädettyjä oikeuksia noudatetaan.

Valitukset:

Tuomitti voi esittää kolmen päivän kuluessa vapausrangaistuksen ehdot sisältävän päätöksen tiedoksi saamisesta vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa valvomaan nimetyille tuomarille valituksen ehtojen vahvistamistavasta (lain nro 254/2013 39 §:n 3 momentti).

Tuomittu voi esittää kolmen päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedoksi lautakunnan päätöksen vapausrangaistuksen ehtojen muuttamisesta, vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa valvomaan nimetyille tuomarille valituksen kyseisestä päätöksestä (lain nro 254/2013 40 §:n 11 momentti). Tuomittu voi esittää kymmenen päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon vankilan hallinnon päätöksestä toteuttaa tämän lain mukaisten oikeuksien käyttöä koskevia toimenpiteitä, vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa valvomaan nimetyille tuomarille valituksen kyseisistä toimenpiteistä (lain nro 254/2013 56 §:n 2 momentti).

Tuomittu voi esittää kolmen päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedoksi kurinpitolautakunnan päätöksen, jossa määrätään kurinpitovapausrangaistus, vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa valvomaan nimetyille tuomarille valituksen kyseisestä päätöksestä (lain nro 254/2013 104 §:n 1 momentti). Pidätetty voi esittää kolmen päivän kuluessa siitä, kun on saanut tiedoksi lautakunnan päätöksen muuttaa vankeuden ehtoja, esittää vapauden menetykseen liittyvien toimenpiteiden täytäntöönpanoa valvomaan nimetyille tuomarille valituksen kyseisestä päätöksestä (lain nro 254/2013 153 §:n 8 momentti).

MAAHANMUUTON TARKASTUSVIRASTO (INSPECTORATUL GENERAL PENTRU IMIGRĂRI)

Päätoimipaikan osoite:

Strada Lt. col. Marinescu C-tin nr 15A, Sector 5, București

Puhelin: +40 21 410 9940

Faksi: +40 21 410 7501

Sähköposti: igi@mai.gov.ro ja document.igi@mai.gov.ro (pelkääntäen henkilökortin jäljennöksiä varten)

Maahanmuuton tarkastusviraston eri osastojen osoitteet

<http://igi.mai.gov.ro/contact/bucure%C8%99ti>

Maahanmuuton tarkastusviraston alueyksiköt:

<http://igi.mai.gov.ro/ro/node/contact>

Viraston esittely:

Maahanmuuton tarkastusvirasto on keskushallinnon erikoisyksikkö. Se on julkinen elin, jolla on oikeushenkilön asema ja joka toimii hallinto- ja sisäasiain (Ministerul Administrației și Internelor) ministeriön alaisuudessa.

Tavoite:

Maahanmuuton tarkastusvirasto on perustettu osana Romanian maahanmuuttotoimiston (Oficiul Român pentru Imigrări) uudelleenjärjestelyä. Sillä on lakisääteisiä tehtäviä, joilla pannaan täytäntöön Romanian maahanmuutto-, turvapaikka- ja kotouttamispolitiikkaa sekä niihin liittyviä säädöksiä.

Maahanmuuton tarkastusviraston toiminta on julkista palvelua, joka hyödyttää sekä luonnollisten henkilöiden että yhteisön etuja sekä tukee valtion laitoksia lain nojalla ja lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi.

Oikeusperusta:

Maahanmuuton tarkastusviraston organisaatorakenne ja tehtävät on esitetty 20. kesäkuuta 2007 annetussa hallituksen päätöksessä nro 639, sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä.

Tarkastusviraston organisaatio koostuu keskusosastoista, palvelu- ja muista toimintayksiköistä, alueellisista keskuksista, joissa vastaanotetaan ja käsitellään turvapaikanhakijoita, säilöön otettujen ulkomaalaisten alueellisista vastaanottokeskuksista ja maakuntatason (județ) rakenteista.

Maahanmuuton tarkastusvirasto tekee yhteistyötä hallinto- ja sisäasiainministeriön yksiköiden ja muiden valtion laitosten sekä sellaisten kansalaisjärjestöjen ja ulkomaan kansalaisten kanssa, jotka toimivat maahanmuuton ja humanitaarisen suojelun alalla. Virasto tekee lainsäädännön mukaisesti sopimuksia vastaavien ulkomailla toimivien virastojen ja kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Lisätietoja EU:n ja EU:n ulkopuolisten kansalaisten ryhmistä, turvapaikasta ja maahanmuutosta, lainsäädännöstä sekä maahanmuuton tarkastusviraston ohjelmista ja strategioista on saatavilla [viraston verkkosivustolta](#).

TYÖSUOJELUVIRANOMAINEN

(INSPECȚIA MUNCII)

Viraston osoite:

Str. Matei Voievod nr. 14, Sector 2, București

Puhelin: +40 21 302 7030

Faksi: +40 21 302 7064, +40 21 252 0097

Sähköposti: comunicare@inspectiamuncii.ro

Sähköpostiosoite, johon voi lähettää henkilökortin jäljennöksen: copiedoc@inspectiamuncii.ro

Verkkosivusto: <https://www.inspectiamuncii.ro/>

Työsuojeluviranomaisen palveluajat

Maanantaista torstaihin 8.00–16.30

Perjantaisin 8.00–14.00

Viraston esittely:

Työsuojeluviranomainen on keskushallinnon erikoistunut elin, joka toimii työ-, perhe- ja sosiaalialioista sekä ikääntyneistä vastaavan ministeriön alaisuudessa. Sen päätoimipaikka on Bukarestissa.

Virastolla on oikeushenkilön asema, ja sen tehtävä valtion viranomaisena on valvoa työsuhteita, työterveyttä ja -turvallisuutta sekä vastata markkinavalvonnasta.

Viraston tavoite:

Työsuojeluviranomainen vastaa sosiaalisesta suojelusta työpaikalla Romanian perustuslain (sellaisena kuin se on uudelleenjulkaistuna) 41 §:n, ammattitarkastusta teollisuudessa ja kaupassa koskevan ILO:n yleissopimuksen nro 81/1947 (sellaisena kuin se on ratifioitu valtioneuvoston asetuksella nro 284/1973) ja maatalouden ammattitarkastusta koskevan ILO:n yleissopimuksen nro 129/1969 (sellaisena kuin se on ratifioitu valtioneuvoston asetuksella nro 83/1975) mukaisesti.

Oikeusperusta:

Virasto perustettiin ja organisoitiin

lailla nro 108/1999, sellaisena kuin se on uudelleenjulkaistuna, muutettuna ja täydennettynä

hallituksen päätöksellä nro 1377/2009, sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä.

Seuraavat tahot toimivat työsuojeluviranomaisen alaisuudessa:

[Alueelliset työsuojeluviranomaiset](#) – kussakin piirikunnassa ja Bukarestissa.

[Sellaisten laitosten valvontakeskus, joiden toimintaan liittyy työperäisiä riskejä \(Centrul de Monitorizare a Unităților cu Risc Profesional\), Criscior](#) .

[Ammatti- ja jatkokoulutuksen työsuojelukeskus \(Centrul de Pregătire și Perfecționare Profesională al Inspecției Muncii\), Botoșani](#).

Tietoa **vetoomuksista**, joita voidaan esittää työsuojeluviranomaiselle, on saatavilla [viraston verkkosivustolta](#).

Yleistä etua koskevaa tietoa on saatavilla [viraston verkkosivustolta](#).

KANSALLINEN TYÖVOIMATOIMISTO

(AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ - ANOFM)

Päätoimipaikan osoite:

Strada Avaranșei, nr. 20-22, sector 4, 040305 București

Palveluajat:

Maanantaista torstaihin 8.00–16.30, Perjantaisin 8.00–14.00

Vastaanotto:

Kansallisen työvoimatoimiston johtaja on tavattavissa kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena tiistaina klo 11.00–12.00. Ajanvaraukset numerosta +40 21 303 9831.

Verkkosivusto: <https://www.anofm.ro/index.html?agentie=ANOFM&page=0>

Sähköposti: anofm@anofm.ro

Tietoa **kansallisen työvoimatoimiston piiritoimistojen verkkosivustoista** on saatavissa [toimiston verkkosivustolta](#).

Toimiston esittely:

Toimisto tarjoaa monenlaisia palveluja, muun muassa ammatillista ohjausta, ammattikoulutuskursseja, irtisanomista edeltäviä neuvontapalveluja, työharjoittelua, yritysten perustamisneuvontaa, heikossa asemassa olevien henkilöiden työllisyyden tukemista sekä edullisia lainoja työpaikkojen luomista varten.

Se palvelee sekä työttömiä että yrityksiä.

Sen päätavoite on lisätä työllisyyttä ja näin vähentää työttömyyttä.

Oikeusperusta:

- laki nro 202 kansallisen työvoimatoimiston organisaatiosta ja toiminnasta,
- hallituksen päätös nro 1610 kansallisen työvoimatoimiston (ANOFM) perussäännöstä.

Kansallisen työvoimatoimiston **päätavoitteet** ovat seuraavat:

vakiinnuttaa sosiaalinen vuoropuhelu työllisyyden ja ammatillisen koulutuksen alalla, soveltaa työllisyyteen ja ammatilliseen koulutukseen liittyviä strategioita, soveltaa työttömiä koskevia sosiaalisia suojelutoimia.

Lisätietoja on saatavilla [toimiston verkkosivustolta](#).

KANSALLINEN YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRASTO

(AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI – ANPM)

Päätoimipaikka:

Splaiul Independenței nr. 294, Corp B, Sector 6, 060031 București

Puhelin: +40 21 207 1101, +40 21 207 1102

Faksi: +40 21 207 1103

Sähköposti: office@anpm.ro

Verkkosivusto: <http://www.anpm.ro/>

Palveluajat: Maanantaista torstaihin 8.00–16.30, Perjantaisin 8.00–14.00

Viraston esittely:

Kansallinen ympäristönsuojeluvirasto on keskushallinnon erikoiselin ja toimii ympäristöministeriön alaisuudessa. Kansallisen ympäristönsuojeluviraston ja sen alaisuudessa toimivien julkisten virastojen uudelleenjärjestelystä ja toiminnasta 17. lokakuuta 2012 annetun hallituksen päätöksen nro 1000 mukaan virastolla on toimivalta panna täytäntöön ympäristönsuojelualan politiikkaa ja lainsäädäntöä.

Tavoite:

Kansallinen ympäristönsuojeluvirasto toimii eurooppalaisen ja kansainvälisen yhteistyön puitteissa. Se turvaa ympäristönsuojeluperiaatteet ja panee täytäntöön ympäristönsuojelulainsäädäntöä.

Kansallisen ympäristönsuojeluviraston **tehtävät** ovat seuraavat:

vastata strategisesta ympäristönsuunnittelusta,

seurata ympäristöön liittyviä tekijöitä,

ratkaista ympäristöön vaikuttavien toimien lupia koskevat kysymykset,

panna täytäntöön ympäristölainsäädäntöä ja -politiikkaa kansallisella ja paikallisella tasolla,

laatia kertomuksia Euroopan ympäristökeskukselle seuraavista aiheista: ilmanlaatu, ilmastonmuutos, suojelualueet sekä maaperän ja veden saastuminen.

Valitukset rekisteröidään valitusten ratkaisemista koskevan hallituksen asetuksen nro 27/2002 (sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 233/2002)

mukaisesti, ja ne voidaan lähettää sähköpostitse osoitteeseen office@anpm.ro.

Nimettäviä valituksia tai valituksia, joissa ei ole tunnistetietoja, ei oteta tutkittavaksi.

KANSALLINEN KULUTTAJANSUOJAVIRANOMAINEN

(AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA CONSUMATORILOR – ANPC)

Osoite:

Bulevardul Aviatorilor nr 72, sector 1, 011865 București

Sähköposti: cabinet@anpc.ro

Palveluajat: Maanantaista torstaihin 8.00–16.30, Perjantaisin 8.00–14.00

Oikeusperusta:

Hallituksen päätös nro 700/2012 kansallisen kuluttajansuojaviranomaisen organisaatiosta ja toiminnasta.

ANPC:n tehtävät ovat muun muassa seuraavat:

osallistua yhdessä muiden keskus- ja paikallishallinnon kyseisellä alalla toimivien erikoistuneiden elinten ja valtiosta riippumattomien kuluttajajärjestöjen kanssa kuluttajansuojastrategian laatimiseen ja samalla varmistaa, että se on yhdenmukainen EU:n strategian kanssa, yhdenmukaistaa kansallista oikeudellista kehystä EU:n kuluttajansuojaa koskevien säädösten kanssa,

esittää hallitukselle hyväksyntää ja antamista varten kuluttajansuoja-alan säädösluonnoksia, jotka koskevat tuotteiden valmistusta, pakkauksia, merkintöjä, säilytystä, varastointia, kuljetusta, maahantuontia ja markkinointia; palvelujen, myös rahoituspalvelujen, tarjoamista sekä sopimusten rikkomisesta aiheutuvien epäsuhtaisten rangaistusten kieltämistä asiakkaiden ja julkisten palvelujen tarjoajien ja muiden yleistä etua koskevien palvelujen tarjoajien välillä, jotta kuluttajien henkeä, terveyttä ja turvallisuutta ei vaaranneta tai jotta kuluttajien laillisia oikeuksia ja oikeutettuja etuja ei rikota, laatia yhdessä muiden erikoistuneiden julkishallinnon elinten kanssa menettelyjä, jotka koskevat yhteistyön tavoitteita, edellytyksiä ja menetelmiä kuluttajansuojatoimien toteuttamisessa.

Täydellinen luettelo ANPC:n tehtävistä on esitetty [viraston verkkosivustolla](#).

Ilmoitukset ja valitukset:

Kuluttajat voivat lähettää ilmoituksia ja valituksia alueellisten tai piirikunnan kuluttajansuojavirastojen päätoimipaikkoihin tai Bukarestissa sijaitsevaan kuluttajansuojavirastoon sen mukaan, missä tuomiopiirissä valituksen tehnyt talouden toimija harjoittaa yritystoimintaa.

Ilmoitus/valitus tehdään linkin [INFO Reclamații](#) kautta. Verkkosivulla on esitetty [valitusmenettely](#) sekä [alueellisten ja piirikunnan kuluttajansuojavirastojen yhteystiedot](#).

Asiaa koskevien säädösten mukaan valitukset ja ilmoitukset on esitettävä kirjallisesti tai sähköisessä muodossa ja ne voidaan jättää henkilökohtaisesti.

Valitukset voidaan toimittaa sähköisessä muodossa tällä [verkkosivustolla](#).

Valitus tai ilmoitus on toimitettava henkilön nimellä.

Valitus/ilmoitus käsitellään lakisääteisessä määräajassa (hallituksen asetuksen nro 27/2002 mukaisesti), mikäli sen mukana on toimitettu kaikki tarvittavat asiakirjat, esim. lasku verotusta varten, kassakuitti tai muu kuitti, sopimus tai takuutodistus tai tarvittaessa muu asiakirja.

Jotta virastot voivat ottaa valitukset käsiteltäväksi, valitusten on täytettävä edellä mainitut edellytykset. Muutoin niiden käsittely lopetetaan tietojen puuttumisen takia.

KANSALLINEN SAIRAUSSAKUUTUSLAITOS

(CASA NAȚIONALĂ DE ASIGURĂRI DE SĂNĂTATE – CNAS)

Osoite:

Calea Călărășilor 248, Bl. S19, Sector 3, 030634, București

Verkkosivusto: <http://www.cnas.ro/>

Sähköposti: relpub1@casan.ro

Puhelin: +40 37 230 9236

Faksi: +40 37 230 9165

Laitoksen esittely:

Kansallinen sairausvakuutuslaitos (CNAS) on itsenäinen, kansallista etua palveleva julkinen elin, jolla on oikeushenkilön asema. Sen tehtävänä on varmistaa Romanian sosiaalisen sairausvakuutusjärjestelmän yhdenmukainen ja koordinoitu toiminta.

Oikeusperusta:

Hallituksen 20. marraskuuta 2002 antama kiireellinen asetus nro 150

Hallituksen kiireellinen asetus nro 180/2000

Laki nro 145/1997.

Tavoitteet

Kehittää ja ylläpitää sairausvakuutusjärjestelmää, jossa vakuutettujen oikeuksia kunnioitetaan ja heidän tarpeensa täytetään.

Yleistavoitteet:

suojella vakuutettuja terveydenhuollon kustannuksilta sairastumisen tai onnettomuuden yhteydessä, varmistaa, että vakuutetut on vakuutettu kattavasti, oikeudenmukaisesti ja syrjimättömästi edellyttäen, että Romanian sairausvakuutusrahastoa käytetään tehokkaasti.

Erityistavoitteet:

varmistaa terveydenhuoltopalvelujen, lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden saatavuus,

varmistaa oikeudenmukainen ja syrjimätön suojele edellyttäen, että sairausvakuutusrahastoa käytetään tehokkaasti,

parantaa vakuutetun tyytyväisyyttä palvelujen laatuun,

edistää tietojen antamista vakuutetuille.

PYSYVÄ VAALIVIRANOMAINEN

(AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ)

Päätoimipaikan osoite:

Str. Stavropoleos Nr 6, Sector 3, 030084 București

Puhelin: +40 21 310 0824

Verkkosivusto: <http://www.roaep.ro/prezentare/>

Sähköposti: comunicare@roaep.ro

Viranomaisen esittely:

Pysyvä vaaliviranomainen on itsenäinen hallintoelin, jolla on oikeushenkilön asema ja yleinen toimivalta vaaliasioissa. Sen tehtävänä on varmistaa vaalien ja kansanäänestysten järjestäminen sekä varmistaa, että poliittisten puolueiden rahoitus ja vaalikampanjat ovat perustuslain, asiaa koskevien säädösten sekä kansainvälisten ja eurooppalaisten normien mukaisia.

Oikeusperusta:

Päätös nro 4, annettu 22 kesäkuuta 2016, pysyvän vaaliviranomaisen organisaatiota ja toimintaa sekä vaaliantuntijakeskustaa koskevien sääntöjen hyväksymisestä.

Laki nro 334/2006 poliittisten puolueiden toiminnan ja vaalikampanjoiden rahoituksesta, sellaisena kuin se on uudelleen julkaistuna.

Laki nro 208/2015 senaatin ja edustajainhuoneen vaaleista ja pysyvän vaaliviranomaisen organisaatiosta ja toiminnasta, sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä.

Tavoitteet:

varmistaa säännölliset, vapaat ja oikeudenmukaiset vaalit käyttämällä henkilöresursseja ja taloudellisia resursseja tehokkaasti ja avoimesti,

varmistaa, että poliittiset puolueet ja vaalikampanjat saavat rahoitusta asianmukaisesti ja avoimesti,

varmistaa yhdenmukainen lähestymistapa vaaliprosessin hallintaan.

Toiminnot (luettelo ei ole tyhjentävä):

strateginen toiminto: varmistaa alakohtaisten tavoitteiden asettaminen sen toimialalla,

sääntelytoiminto: varmistaa vaalien strategisten tehtävien suorittamiseen tarvittavan lainsäädännön valmistelu ja toimittaminen hyväksyttäväksi sekä sellaisia elimiä ja viranomaisia koskevien normien ja pakollisten teknisten sääntöjen valmistelu ja hyväksyntä, joilla on vaaleihin liittyviä tehtäviä, hallintatoiminto: varmistaa vaalien järjestämiseen tarvittavien toimien ja resurssien järjestely ja koordinointi, viranomaistoiminto: varmistaa erityisesti vaalijärjestelmään liittyvien asetusten sekä sellaisten sääntöjen seuranta ja maanlaajuinen soveltaminen, joilla nykyaikaistetaan Romanian vaalijärjestelmää ja varmistetaan sen yhteys muiden EU:n maiden vaalijärjestelmiin, valvontatoiminto: varmistaa lainsäädännön noudattamista koskevat tarkastukset ja tarvittaessa laissa säädettyjen rangaistusten soveltaminen. Tietoja muista toiminnoista on saatavilla [täältä](#).

Tehtävät (luettelo ei ole tyhjentävä):

laatia ehdotuksia vaalien järjestämiseen liittyvään logistiikkaan ja lähettää ehdotukset hallitukselle ja asianomaisille paikallisille viranomaisille sekä valvoa ehdotusten täytäntöönpanoa, valvoa äänestyspaikkojen määrittämismenetelmää ja äänestyspaikkojen tilojen ja vaalitoimistojen sijaintien valintamenetelmää, valvoa seuraavien äänestyspaikkojen laitteiden ja varusteiden oikea-aikaista toimittamista: vaaliurnat ja äänestyskopit, leimasimet ja leimasintyyny, säilytysastiat, joissa äänestyslipukkeet kuljetetaan jne., sekä valvoa tällaisten laitteiden ja varusteiden säilytystä vaalien välissä, valvoa menetelmää, jolla varmistetaan, että tarvittavat varat ovat hyvissä ajoin saatavilla vaalien järjestämiseen liittyvien logistiikkapalvelujen toimittamiseksi. valvoa äänestyspaikkojen, äänestyslipukkeiden ja muiden vaaleissa tarvittavien asiakirjojen ja materiaalien turvallisuutta, valvoa pysyvien vaaliluetteloiden laatimista ja tulostusta, valvoa vaalirekisterin päivittämistä ja tarkastaa päivittäminen. Tietoja muista tehtävistä on saatavilla [täältä](#).

ROMANIAN IHMISOIKEUSINSTITUUTTI

(INSTITUTUL ROMÂN PENTRU DREPTURILE OMULUI – IRDO)

Osoite:

B-dul Nicolae Bălcescu nr. 21, Sector 1, București

Puhelin: +40 21 311 4921

Verkkosivusto: <http://www.irdo.ro/>

Sähköposti: office@irdo.ro

Instituutin esittely:

Romanian ihmisoikeusinstituutti (IRDO) on itsenäinen kansallinen instituutti, jolle on sen perustamissäädöksen mukaan annettu tutkimukseen, koulutukseen, tiedon levittämiseen ja asiantuntijaneuvontaan liittyviä tehtäviä. Laissa on myös sen itsenäisyyttä ja puolueettomuutta koskevat takeet Yhdistyneiden kansakuntien ja Euroopan neuvoston esittämien perusteiden mukaisesti. Näissä perusteissa suositellaan tällaisten laitosten perustamista jokaiseen demokraattiseen valtioon.

Hoitaessaan kaikkia erityistehtäviään tutkimuksen, koulutuksen, tiedottamisen ja asiantuntijaneuvonnan alalla Romanian ihmisoikeusinstituutti ottaa jatkuvasti huomioon kansainvälisissä sopimuksissa esitetyt ihmisoikeuksia koskevat säännöt ja normit ja kansainvälisten tuomioistuinten asiaa koskevan oikeuskäytännön.

Lisäksi IRDOlla on vaaleilla valittuja edustajia lukuisissa kansainvälisissä elimissä, joiden tehtävänä on edistää ja suojella ihmisoikeuksia.

Instituutin palvelut ovat kaikkien niitä tarvitsevien käytettävissä. Perusasiakirjojen tekstit ja bibliografiset viitetiedot jaetaan maksutta tai niistä peritään pelkästään kopiointikulut.

Tieteelliset laitokset tai elimet voivat tilata instituutilta erityistutkimuksia, ja se voi laatia lausuntoja Romaniassa tai ulkomailla sijaitsevien erikoistuneiden foorumien pyynnöstä. Instituutin johto määrittää tällaisista palveluista perittävät maksut.

Oikeusperusta:

Laki nro 9/1991 Romanian ihmisoikeusinstituutin perustamisesta

Tavoite:

Instituutin tehtävänä on varmistaa, että julkiset elimet, kansalaisjärjestöt ja Romanian kansalaiset ovat perillä ihmisoikeuksiin liittyvistä kysymyksistä ja siitä, miten ihmisoikeudet taataan muissa maissa, erityisesti niissä, jotka osallistuvat Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssiin.

Samalla instituutti pyrkii lisäämään kansainvälisten elinten ja ulkomaisen yleisön tietoisuutta sovellettavista käytännön järjestelyistä, joilla varmistetaan, että Romaniassa kunnioitetaan ihmisoikeuksia ja turvataan ne.

IRDO:n tehtävät:

perustaa, ylläpitää ja hoitaa kaikille käyttäjille tarkoitettua dokumentointikeskusta, jossa säilytetään ihmisoikeuksia koskevia kansainvälisiä sopimuksia, säädöksiä, asiakirjoja, tutkimuksia ja julkaisuja sekä bibliografisia viitetietoja,

pitää julkiset elimet, kansalaisjärjestöt ja kansalaiset ajan tasalla, erityisesti lisäämällä tietoisuutta kansainvälisistä asiakirjoista, käytännöistä ja tavoista ihmisoikeuksien alalla, myös tarjoamalla tarvittaessa käännöksiä,

järjestää koulutusohjelmia, jotka on joko nimenomaisesti räätälöity sellaisten henkilöiden tarpeiden mukaan, joilla on erityisiä ihmisoikeuksien suojeluun liittyviä veloitteita, tai suunniteltu lisäämään yleisön tietoisuutta ihmisoikeuskysymyksistä,

antaa tietoja joko säännöllisesti tai pyynnöstä Romanian hallituksen ja kansalaisjärjestöjen toimista ihmisoikeuksien edistämiseksi ja turvaamiseksi ja vastaavista toimista muissa maissa sekä Romanian kansainvälisistä sitoumuksista ja tavasta, jolla ne täytetään,

antaa parlamentin valiokunnille niiden pyynnöstä asiakirjoja, jotka koskevat säädösluonnoksissa käsitellyjä ihmisoikeuskysymyksiä ja muita parlamentin tutkimia kysymyksiä,

tehdä tutkimuksia ihmisoikeuksien edistämisen ja noudattamisen eri näkökohdista Romaniassa ja ulkomailla,

julkaisua ihmisoikeuksia käsittelevää lehteä ja varmistaa sen laaja levitys, myös tarjoamalla käännöksiä muihin kieliin,

järjestää mielipidetutkimuksia kysymyksistä, jotka liittyvät ihmisoikeuksien suojeluun Romaniassa.

Lisätietoja IRDOsta on saatavilla [instituutin verkkosivustolta](#).

Päivitetty viimeksi: 23/08/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvalliot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvalliot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Perusoikeudet - Slovenia

Kansalliset tuomioistuimet

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Oikeusasiamies

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Kansalliset tuomioistuimet

http://www.sodisce.si/sodisca/sodni_sistem/seznam_sodisc/

Ustavno sodišče Republike Slovenije

Beethovnova ulica 10

1001 Ljubljana

p. p. 1713

Puhelin: + 386 (01) 477 64 00; + 386 (01) 477 64 15

Sähköposti: info@us-rs.si,

Upravno sodišče Republike Slovenije

Fajfarjeva 33

1000 Ljubljana

Puhelin: + 386 (01) 47 00 100

Faksi: + 386 (01) 47 00 150

Sähköposti: urad.uprlj@sodisce.si

Zunanji oddelek sodišča v Mariboru

Puhelin: + 386 (02) 230 20 30

Faksi: + 386 (02) 230 20 48

Sähköposti: oddelek.uprmb@sodisce.si

Zunanji oddelek sodišča v Novi Gorici:

Puhelin: + 386 (05) 33 55 200

Faksi: + 386 (05) 33 55 221

Sähköposti: oddelek.uprng@sodisce.si

Zunanji oddelek sodišča v Celju:

Puhelin: + 386 (03) 42 75 380

Faksi: + 386 (03) 42 75 388

Sähköposti: oddelek.uprce@sodisce.si

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Ks. oikeusasiamies.

Oikeusasiamies

Sloveniassa on perustettu oikeusasiamiehen virka (*varuh človekovih pravic*) ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojelemiseksi. Oikeusasiamies, neljä apulaisoikeusasiamiestä ja heidän avustajansa vastaanottavat kanteluja henkilöiltä, jotka katsovat, että **valtion tai paikallistason viranomaisen tai julkisoikeudellinen oikeushenkilö on toiminnallaan loukannut ihmisoikeuksia tai perusvapauksia**. Oikeusasiamies toimii oikeusasiamiehestä vuonna 1994 annetun lain nojalla.

Oikeusasiamies voi

antaa varoituksen, jotta loukkaaja korjaisi tai lopettaisi lainvastaisuuden

tehdä ehdotuksen vahinkojen korvaamiseksi

kantelijan puolesta ja tämän valtuuttamana **pyytää perustuslakituomioistuinta arvioimaan, ovatko tietyt säännökset ja teot perustuslain ja lainsäädännön mukaisia**

tehdä perustuslakituomioistuimeen valituksen oikeuden loukkaamisesta.

esittää hallitukselle tai parlamentille **lakien ja muiden säännösten muuttamista**

kehottaa toimivaltaansa kuuluvia elimiä parantamaan toimintaansa ja suhteitaan osapuoliin

esittää mielipiteensä mistä tahansa oikeuksien ja vapauksien loukkaamisen liittyvästä asiasta riippumatta siitä, millaista menettelyä noudatetaan tai mihin vaiheeseen asian käsittely on edennyt kyseisessä elimessä.

Ihmisoikeusasiamies **ei voi** toteuttaa toimia tai **korjata loukkaamista** tai lainvastaisuuksia **kyseisen viranomaisen tai julkisoikeudellisen oikeushenkilön puolesta**.

Loukkaukseen tai lainvastaisuuteen syylistynyt taho vastaa itse sen korjaamisesta. Oikeusasiamies **ei myöskään voi käsitellä asioita, joita käsitellään tuomioistuimissa**, paitsi poikkeustapauksissa.

Lain mukaan oikeusasiamiehellä **ei ole toimivaltaa yksityissektorilla**, joten hän ei voi toimia tapauksissa, joissa esimerkiksi yksityinen yritys loukkaa oikeuksia. Tällaisissa tapauksissa oikeusasiamies voi vedota viranomaisiin tai julkisoikeudellisiin oikeushenkilöihin, joiden tehtävänä on valvoa kyseistä yksityistä yritystä tai henkilöä.

Oikeusasiamies valvoo yhteistyössä kansalaisjärjestöjen ja humanitaaristen järjestöjen kanssa myös säilöönottopaikkoja ja sellaisten henkilöiden kohtelua, jotka on otettu säilöön tai joiden vapautta on rajoitettu.

Oikeusasiamies voi valvoa, kehottaa ja neuvoa, mutta hän ei voi tehdä virallisia päätöksiä.

Yhteystiedot:

Varuh človekovih pravic RS

Dunajska cesta 56 (4. nadstropje)

1109 Ljubljana

Puhelin: 01 475 00 50

Maksuton numero: 080 15 30

Faksi: 01 475 00 40

Sähköposti: info@varuh-rs.si

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Lapsiasiavaltuutettu

Lapsiasiavaltuutettu (*varuh otrokovih pravic*) on lapsiasioiden erikoistunut osa oikeusasiamiesinstituutiota.

Tasa-arvovaltuutettu

Tasa-arvovaltuutettu (*zagovornik načela enakosti*) ehkäisee ja poistaa syrjintää Sloveniassa.

KANTELUT: Tasa-arvovaltuutettu käsittelee väitetyjä syrjintätapauksia koskevat kantelut. Hän antaa ei-sitovan lausunnon siitä, onko kantelun tekijää tietyssä tilanteessa syrjitty eli kohdeltu eriarvoisesti henkilökohtaisen tilanteen vuoksi. Lisäksi tasa-arvovaltuutettu antaa syrjintään syyllistyneille suosituksia tilanteen sekä sen syiden ja seurausten korjaamiseksi. Tällä tavoin hän pyrkii toimillaan korjaamaan tilanteen epävirallisesti ja edistämään käytäntöjen parantamista. Jos ongelmaa ei kuitenkaan voida ratkaista tällä tavoin, hän voi ehdottaa syytteen nostamista. Tasa-arvovaltuutettu käsittelee asiat maksutta ja luottamuksellisesti.

APU: Tasa-arvovaltuutettu auttaa varmistamaan oikeussuojan syrjintää vastaan muissa menettelyissä esimerkiksi kertomalla, mitä oikeussuojakeinoja on käytettävissä ja miten niitä käytetään muissa viranomaisissa.

NEUVONTA: Tasa-arvovaltuutetulta voi pyytää lausuntoa siitä, täytyvätkö syrjinnän tunnusmerkit tai voisivatko ne täytyä tietyssä tilanteessa, ja hän neuvoo, miten tulisi toimia syrjinnän välttämiseksi ja tasa-arvon toteutumiseksi.

TIEDOTTAMINEN: Tasa-arvovaltuutettu antaa tietoa syrjinnästä Sloveniassa.

Yhteystiedot:

Zagovornik načela enakosti

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Kotnikova 28

1000 Ljubljana

Puhelin: 01/369 7 03

Faksi: 01/369 78 29

Sähköposti: zagovornik.uem@gov.si

Maksuton numero: 080 12 13 (ainoastaan Sloveniassa)

<http://www.zagovornik.gov.si/>

Perustiedot ovat edellä mainituilla verkkosivuilla myös englanniksi, ranskaksi, saksaksi, italiaksi, unkariksi, serbiaksi, bosniaksi, albaniksi ja romaniksi.

<http://www.zagovornik.gov.si/si/o-zagovorniku/kdo-je-zagovornik/index.html>

<http://www.zagovornik.gov.si/si/o-zagovorniku/osebna-izkaznica/index.html>

Tietosuojavaltuutettu

Tietosuojavaltuutettu (*Informacijski pooblaščenec*) käsittelee ilmoitetut henkilötietosuojan rikkomistapaukset vuoden 2004 yleisen henkilötietosuojalain ja muiden henkilötietosuojaa koskevien alakohtaisten lakien (esim. henkilökorttilaki) nojalla. Hän toimii myös omasta aloitteestaan (viran puolesta), jos hän havaitsee, että henkilötietosuojaa on saatettu loukata, ja valvoo tiettyjä asioita, vaikka ei olisi saanut niistä ilmoitusta. Henkilötietosuojan rikkomistapauksia koskevan tutkinnan suorittavat tietosuojavaltuutetun virastossa työskentelevät tietosuojasta vastaavat tutkijat. Tietosuojavaltuutettu voi määrätä oikeamaan henkilötietoja, todeta henkilötietojen hankkimisen tai käsittelyn laittomaksi ja määrätä seuraamuksia (sakkoja) rekisterinpitäjälle. Tietosuojavaltuutetun päätöksistä voi valittaa Slovenian hallintotuomioistuimeen.

Yhteystiedot:

Informacijski pooblaščenec

Zaloška 59

1000 Ljubljana

Puhelin: 01 230 97 30

Faksi: 01 230 97 78

Sähköposti: gp.ip@ip-rs.si

Päivitetty viimeksi: 23/03/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [sk](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Perusoikeudet - Slovakia

Kansalliset tuomioistuimet

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Oikeusasiamies

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Muut

Kansalliset tuomioistuimet

[Kansalliset tuomioistuimet](#)

Ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien suojelun oikeuskehyksen muodostaa Slovakiassa perustuslaki (laki 460/1992 sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna). Perustuslaki on ensisijainen Slovakian muihin normatiivisiin säädöksiin nähden. Perustuslain toisessa luvussa (11–54 §) **säädetään perusoikeuksien ja vapauksien yleisestä suojasta**. Näitä perusoikeuksia ja -vapauksia ovat (kansainvälisissä asiakirjoissa kansalaisoikeuksiksi kutsutut) perusihmisoikeudet ja -vapaudet, poliittiset oikeudet, kansallisten vähemmistöjen ja etnisten ryhmien oikeudet, taloudelliset, yhteiskunnalliset ja kulttuuriset oikeudet, oikeus elinympäristön ja kulttuuriperinnön suojaan sekä oikeus oikeusturvaan ja muuhun oikeudelliseen suojaan. Perusoikeudet ja vapaudet taataan Slovakian alueella sukupuoleen, rotuun, ihonväriin, kieleen, uskoon ja uskontoon, poliittiseen tai muuhun vakaumukseen, kansalliseen tai sosiaaliseen alkuperään, kansallisen tai etnisen ryhmän jäsenyyteen, omaisuuteen, perheeseen tai muuhun asemaan katsomatta. Ketään ei voida näillä perusteilla vahingoittaa, suosia tai syrjiä. Kenenkään oikeuksia ei voida loukata perusoikeuksien ja vapauksien käyttämisen vuoksi (perustuslain 12 §:n 2 ja 4 momentti). Slovakiassa oleskelevilla ulkomaalaisilla perustuslaki takaa perusihmisoikeudet ja -vapaudet, muun muassa turvapaikkaoikeuden, jolleivät ne nimenomaisesti koske vain Slovakian kansalaisia (perustuslain 52 §:n 2 momentti ja 53 §). Perusoikeuksien ja -vapauksien ehdot ja rajoitukset ja velvoitteiden laajuus sodan, sotatilan, poikkeustilan ja hätätilan aikana vahvistetaan perustuslaillisissa laissa valtion turvallisuudesta sodan, sotatilan, poikkeustilan ja hätätilan aikana (laissa 227 /2002).

Perustuslain 46 §:n mukaan **jokainen voi laissa säädetyn menettelyn mukaisesti vaatia oikeuksiaan** riippumattomassa ja puolueettomassa **tuomioistuimessa** ja laissa säädettyissä tapauksissa muilta Slovakian viranomaisilta. Käytännössä voi olla kyse hyvin erilaisista ihmisoikeuksista ja perusvapauksista, joista osa voidaan määrittellä laissa ja osaa ei. Niiden sisällön puolesta kyse voi olla kansalaisoikeuksista tai poliittisista, taloudellisista, yhteiskunnallisista, kulttuurisista

sekä muista oikeuksista, jotka taataan perustuslaissa ja sitä täydentävissä laeissa, Slovakian muissa laeissa ja määräyksissä sekä Slovakiaa sitovissa ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskevilla kansainvälisillä sopimuksilla (*international human rights law*). Perusoikeuksia ja vapauksia koskevien päätösten valvontaa ei voida sulkea tuomioistuimien toimivallan ulkopuolelle.

Jokainen, joka katsoo **viranomaisen päätöksen loukkaavan oikeuksiaan**, voi kääntyä tuomioistuimen puoleen ja pyytää sitä tutkimaan päätöksen laillisuuden, jolle laissa säädetä toisin. Tässä yhteydessä perustuslaki ja muut asiaa koskevat säädökset takaavat **jokaiselle oikeuden korvauksiin tuomioistuimen, valtion laitoksen tai muun viranomaisen laittoman päätöksen tai virheellisen virallisen menettelyn aiheuttamasta vahingosta**. Yksityiskohdat sisältyvät lakiin 514/2003 vahingonkorvausvastuusta julkisen vallan käytön yhteydessä ja eräiden lakien muuttamisesta. Kyseisessä laissa säädetään valtion vastuusta viranomaisten julkisen vallan käytön yhteydessä aiheuttamasta vahingosta, kuntien ja ylempien alueviranomaisten vastuusta alueellisten itsehallintoviranomaisten itsehallinnon yhteydessä aiheuttamasta vahingosta, vahingonkorvausvaatimusten alustavasta käsittelystä sekä oikeudesta taannehtivaan korvaukseen. Edellä mainitun perustuslain 46 §:n mukaisesti siviiliprosessilain 3 § takaa **oikeuden vaatia tuomioistuimessa suojaa oikeudelle, joka on uhattuna tai jota on loukattu**. Siviiliprosessilaissa säädetään tuomioistuimen ja asianosaisten siviiliprosessissa noudattamasta menettelystä, jotta voidaan varmistaa asianosaisten **oikeuksien ja oikeutettujen etujen oikeudenmukainen suojelu** sekä lakien noudattaminen, velvoitteiden asianmukainen täyttäminen ja muiden henkilöiden oikeuksien kunnioittaminen. Siviiliprosessissa tuomioistuimet käsittelevät ja ratkaisevat riitoja ja muita oikeusasioita, panevat täytäntöön päätökset, joita ei ole sovellettu vapaaehtoisesti, ja huolehtivat samalla siitä, ettei luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden **oikeuksia ja lailla suojattuja etuja loukata** ja ettei oikeuksia väärinkäytetä näiden henkilöiden vahingoksi.

Siviiliprosessilain 7 §:n 1 ja 2 momentin mukaan tuomioistuimet käsittelevät ja ratkaisevat siviiliprosessissa **siviili-, työ-, perhe-, kauppa ja talousoikeudellisista suhteista johtuvat riidat ja muut oikeusasiat**, jollei niiden käsittely ja ratkaiseminen lain mukaan kuulu muulle elimelle. Siviiliprosessissa tuomioistuimet myös tutkivat viranomaisten päätösten laillisuuden ja julkishallinnon elinten päätösten, toimenpiteiden tai muun väliintulon laillisuuden sekä tekevät ratkaisut siitä, ovatko alueellisten itsehallintoelinten alueelliseen itsehallintoon kuuluvissa asioissa antamat yleisesti sitovat asetukset lain mukaisia ja valtionhallintoon kuuluvien tehtävien osalta hallituksen asetusten ja ministeriöiden ja muiden keskushallintoviranomaisten antamien yleisesti sitovien määräysten mukaisia, jollei näiden asioiden käsittely ja ratkaiseminen kuulu lain mukaan muulle elimelle. Muita asioita tuomioistuimet käsittelevät ja ratkaisevat siviiliprosessissa vain, jos niin säädetään laissa.

Slovakian yleistuomioistuimet

Slovakian oikeudellisesta lainkäytöstä vastaavat riippumattomat ja puolueettomat tuomioistuimet. Oikeudellinen lainkäyttö toimeenpannaan kaikissa oikeusasteissa erillään muista valtion elimistä.

Tuomioistuinmenettely perustuu kaksiasteisen menettelyn periaatteeseen, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (piirioikeuden) päätöksiin on mahdollista hakea muutosta. Varsinaiset muutoksenhaut ratkaisee ylempään (toisen) asteen tuomioistuin (alueoikeus).

Yleistuomioistuinjärjestelmän muodostavat Slovakian korkein oikeus, erikoisrikostuomioistuin, 8 alueoikeutta ja 45 piirioikeutta, jotka ratkaisevat kaikki asiat, jotka eivät kuulu Slovakian perustuslakituomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan. Toisin sanoen ne tekevät ratkaisut siviili- ja rikosoikeudellisissa asioissa ja myös valvovat viranomaisten päätösten ja menettelyjen laillisuutta (hallinto-oikeudellinen lainkäyttö), jos niin säädetään laissa. Slovakiassa ei tällä hetkellä ole lakisääteistä sotilastuomioistuinta.

Hallintotuomioistuimet

Viranomaisten päätösten ja menettelyjen laillisuuden valvonnasta on voimassa, mitä säädetään siviiliprosessilain (laki 99/1963 sellaisena kuin se on muutettuna) viidennessä osassa.

Hallinto-oikeudellisessa lainkäytössä tuomioistuimet tutkivat valitusten tai muutoksenhakujen perusteella viranomaisten päätösten ja menettelyjen laillisuuden. Ne tutkivat tällöin valtionhallinnon elinten, alueellisten itsehallintoelinten, erityisten itsehallintoelinten sekä muiden oikeushenkilöiden ja luonnollisten henkilöiden päätösten ja menettelyjen laillisuuden, jos näille uskotaan laissa luonnollisten ja oikeushenkilöiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvä päätöksenteko julkishallinnon alalla (jäljempänä "hallintoelinten päätökset ja menettelyt"). Hallintoelinten päätöksillä tarkoitetaan niiden hallinnollisissa menettelyissä tekemiä päätöksiä sekä muita päätöksiä, joissa vahvistetaan, muutetaan tai kumotaan luonnollisten tai oikeushenkilöiden oikeuksia ja velvollisuuksia ja jotka voivat vaikuttaa suoraan luonnollisten tai oikeushenkilöiden oikeuksiin, lailla suojattuihin etuihin tai velvollisuuksiin. Hallintoelinten menettelyllä tarkoitetaan myös menettelyjen laiminlyöntiä. Tuomioistuimet tekevät hallinto-oikeudellisessa lainkäytössä ratkaisut esityksistä, joiden tarkoituksena on asettaa viranomaisille luonnollisten ja oikeushenkilöiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyviä toimintavelvollisuuksia julkishallinnon alalla, sekä toimenpiteistä viranomaisten päätösten pakkotäytäntöönpanoa varten 250 b ja 250 u §:ssä säädettyssä menettelyssä. Tuomioistuimet tekevät hallinto-oikeudellisessa lainkäytössä ratkaisut suojelusta viranomaisten laittomalta väliintulolta ja ulkomaisten hallintoelinten päätösten täytäntöönpanokelpoisuudesta. Vaalioasioissa ja poliittisten puolueiden ja poliittisten liikkeiden rekisteröintiä koskeissa asioissa tuomioistuimet toimivat ja tekevät ratkaisunsa tämän osan säännösten mukaisesti erikseen säädettyssä laajuudessa. Tarvittaessa ja tämän osan säännösten mukaisesti tuomioistuimet myös toimivat ja tekevät ratkaisuja, jos niin säädetään erikseen tai jos viranomaisten päätösten valvontaa edellytetään Slovakiaa sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa.

Käytännössä voi olla kyse

menettelyistä tai päätöksistä, jotka koskevat hallintoelinten päätöksistä tehtyjä valituksia

menettelyistä tai päätöksistä, jotka koskevat muutoksenhalua hallintoelinten päätöksiin, jotka eivät ole vielä lainvoimaisia,

hallintoelinten laiminlyöntejä koskevista menettelyistä,

menettelyistä, jotka koskevat suojelua hallintoelinten laittomalta väliintulolta,

erityisistä menettelyistä (esim. vaalioasioissa).

Yksityiskohdat sisältyvät siviiliprosessilain 244–250 z §:ään.

Tuomioistuimet eivät voi muuttaa toimeenpanovallan nojalla annettuja yleisesti sitovia säännöksiä (sekundaarilainsäädäntöä). Sen sijaan perustuslain 144 §:n 2 momentin mukaan tapauksissa, joissa tuomioistuin katsoo, että jokin muu **lainsäädäntö**, sen osa tai jokin sen yksittäinen säännös, joka koskee käsiteltävänä olevaa asiaa, **on vastoin perustuslakia tai sitä täydentävää lakia, nk. ensisijaista kansainvälistä sopimusta** (perustuslain 7 §:n 5 momentin mukaisesti) **tai lakia, tuomioistuimen on keskeytettävä menettely ja nostettava kanne perustuslakituomioistuimessa** (125 §:n 1 momentin mukaisesti). Perustuslakituomioistuimen päätökseen sisältyvä oikeudellinen lausunto sitoo tuomioistuinta. Kanteen nostaminen perustuslakituomioistuimessa ei kuitenkaan vapauta tuomioistuinta sen velvollisuudesta tehdä asiassa ratkaisu laissa säädetyllä tavalla.

Slovakian perustuslakituomioistuin

Slovakian perustuslakituomioistuin

Hlavná 110

042 65 Košice 1

SLOVAKIA

Puh.: +421 55 7207211

Faksi: +421 55 6227639 (presidentti)

Sähköposti: info@concourt.sk

Internet: <http://www.concourt.sk/>

Slovakian perustuslakituomioistuin (jäljempänä "perustuslakituomioistuin") perustettiin [Slovakian perustuslailla 460/1992](#) perustuslaillisuutta suojaavaksi riippumattomaksi tuomioistuimeksi. Sen toimivallasta ja valtuuksista säädetään [Slovakian perustuslain](#), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna, 124–140 §:ssä. Perustuslakituomioistuimen organisaatiosta, sen noudattamasta menettelystä ja sen tuomareiden asemasta säädetään laissa [38/1993](#), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna.

Perustuslakituomioistuimen täysistunto on lain [38/1993](#) 79 §:n mukaisesti hyväksynyt perustuslakituomioistuimen työjärjestyksen 114/1993, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna, jossa määrätään tarkemmin perustuslakituomioistuimen tehtävien hoidosta menettelyn valmistelussa ja päätöksenteossa, täysistunnon, jaostojen, julkisasiamiesten, apulaistuomareiden ja muiden perustuslakituomioistuimen toimintaan osallistuvien henkilöiden asemasta sekä tuomareihin sovellettavasta kurinpitomenettelystä.

Perustuslakituomioistuin käynnistää menettelyn saatuaan aloitteen, jonka on tehnyt

- vähintään viidennes Slovakian tasavallan kansallisneuvoston jäsenistä,
- Slovakian tasavallan presidentti,
- Slovakian tasavallan hallitus,
- jokin tuomioistuin ratkaisunsa yhteydessä,
- Slovakian tasavallan yliin syyttäjä,
- oikeuskansleri asioissa, jotka koskevat 125 §:n 1 momentin säännösten noudattamista (sitä, onko kansalaisten veto-oikeuden tai Slovakian tasavallan kansallisneuvoston päätöksen perusteella järjestettävän kansanäänestyksen aihe perustuslain tai valtiosääntöoikeuden mukainen), jos niiden noudattaminen voisi vaarantaa perusoikeudet tai -vapaudet tai Slovakian tasavallan ratifioimilla ja laillisesti voimaan saatetuilla kansainvälisillä sopimuksilla taatut ihmisoikeudet ja perusvapaudet,
- kuka tahansa, jolla on oikeus saada 127 §:n tai 127a §:n mukainen oikeuden päätös.

Menettely käynnistyy päivänä, jonka aloite jätetään perustuslakituomioistuimelle.

Perustuslain 127 a §:ssä säädetään ns. perustuslakivalituksesta, jonka luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö (jäljempänä "kantaja") voi tehdä katsoessaan lainvoimaisen päätöksen, toimenpiteen tai muun väliintulon rikkovan perusoikeuksiaan tai vapauksiaan, jollei näiden perusoikeuksien ja vapauksien suojelusta päättä jokin muu tuomioistuin.

Valituksessa on yleisten tietojen lisäksi mainittava,

- mitä perusoikeuksia tai vapauksia kantajan mukaan on rikottu,
- mikä lainvoimainen päätös, toimenpide tai muu väliintulo perusoikeuksia tai -vapauksia on rikkonut,
- ketä vastaan valitus on tehty.

Valitukseen on liitettävä kopio lainvoimaisesta päätöksestä, kuvaus toimenpiteestä tai näyttö muusta väliintulosta. Jos kantaja vaatii vastaavaa taloudellista hyvitystä, hänen on mainittava vaatimansa hyvityksen määrä ja perustelut. Menettelyn osapuolet ovat kantaja ja se, jota vastaan kanne on nostettu.

Valituksella ei ole lykkäävää vaikutusta.

Perustuslakituomioistuin voi kantajan pyynnöstä päättää väliaikaistoimesta ja lykätä kiistetyn lainvoimaisen päätöksen, toimenpiteen tai muun väliintulon täytäntöönpanokelpoisuutta, jos tämä ei ole vastoin tärkeää yleistä etua ja jos kiistetyn päätöksen, toimenpiteen tai muun väliintulon täytäntöönpano ei merkitsisi kantajalle suurempaa vahinkoa kuin täytäntöönpanokelpoisuuden lykkäämisestä voisi aiheutua muille henkilöille. Tällöin perustuslakituomioistuin määrää elimen, joka kantajan mukaan on rikkonut perusoikeuksia tai -vapauksia, väliaikaisesti pidättymään lainvoimaisen päätöksen, toimenpiteen tai muun väliintulon täytäntöönpanosta ja kolmannet osapuolet väliaikaisesti pidättymään niille lainvoimaisella päätöksellä, toimenpiteellä tai muulla väliintulolla myönnettujen valtuuksien käytöstä. Väliaikaistoimi lakkaa olemasta voimassa viimeistään silloin, kun pääasiassa annettu ratkaisu on saanut lainvoiman, jollei perustuslakituomioistuin päättä peruuttaa sitä aikaisemmin. Väliaikaistoimi voidaan peruuttaa perustuslakituomioistuimen omasta aloitteesta myös, jos sen syyt lakkaavat olemasta voimassa.

Valitusta ei oteta käsiteltäväksi, jos kantaja ei ole käyttänyt kaikkia muutoksenhakukeinoja tai muita oikeudellisia keinoja, jotka laki käytännössä antaa hänen perusoikeuksiansa tai vapauksiensa suojaamiseksi ja joita kantajalla on oikeus käyttää erikseen säädetyllä tavalla. Perustuslakituomioistuin ei kieltäydy käsittelemästä valitusta, vaikka edellä mainittu ehto ei täytyisi, jos kantaja voi osoittaa, ettei hän ole voinut täyttää tätä ehtoa yksilöllisistä inhimillisistä syistä. Valitus voidaan jättää kahden kuukauden kuluessa siitä, kun päätös on saanut lainvoiman tai toimenpide tai muu väliintulo on annettu tiedoksi. Tämä määräaika lasketaan toimenpiteen tai muun väliintulon tapauksessa päivästä, jona kantaja voi saada tiedon toimenpiteestä tai muusta väliintulosta.

Jos kantaja peruuttaa valituksensa, perustuslakituomioistuin keskeyttää sitä koskevan menettelyn, paitsi jos se päättää, ettei peruuttamista voida hyväksyä, erityisesti jos valitus koskee lainvoimaista päätöstä, toimenpidettä tai muuta väliintuloa, joka poikkeuksellisen vakavasti rikkoo kantajan perusoikeuksia tai vapauksia.

Perustuslakituomioistuin ottaa lähtökohdakseen edellisissä menettelyissä todetut perusteet, jollei se päättä toisin.

Jos perustuslakituomioistuin ottaa valituksen käsiteltäväksi, se mainitsee ratkaisussaan, mitä perusoikeuksia tai vapauksia ja mitä perustuslain tai sitä täydentävän lain tai kansainvälisen sopimuksen säännöksiä on rikottu ja mikä lainvoimainen päätös, toimenpide tai muu väliintulo on rikkonut perusoikeutta tai -vapautta. Jos perusoikeuden tai -vapauden rikkominen johtuu päätöksestä tai toimenpiteestä, perustuslakituomioistuin myös kumoaa päätöksen tai toimenpiteen. Samoin perustuslakituomioistuin kumoaa muun väliintulon, jolla perusoikeuksia tai -vapauksia on rikottu, jos tämän muun väliintulon luonne sen sallii.

Jos perustuslakituomioistuin ottaa valituksen käsiteltäväksi, se voi

- määrätä, että perusoikeutta tai -vapautta laiminlyönnillään rikkooneen on toimittava asiassa erikseen säädetyllä tavalla,
- palauttaa asian uuteen menettelyyn,
- kieltää jatkamasta perusoikeuden tai vapauden rikkomista tai
- määrätä perusoikeutta tai -vapautta rikkonut palauttamaan perusoikeuden tai -vapauden rikkomista edeltänyt asiointi.

Perustuslakituomioistuin voi myöntää kohtuullisen taloudellisen hyvityksen sille, jonka perusoikeutta tai vapautta on rikottu. Jos perustuslakituomioistuin päättää myöntää hyvityksen, perusoikeutta tai -vapautta rikkonut elin veloitetaan maksamaan se kantajalle kahden kuukauden kuluessa siitä, kun perustuslakituomioistuimen päätös on saanut lainvoiman. Jos perustuslakituomioistuin kumoaa lainvoimaisen päätöksen, toimenpiteen tai muun väliintulon ja palauttaa asian uuteen käsittelyyn, päätöksen antanut, toimenpiteestä päättänyt tai muun väliintulon toteuttanut taho veloitetaan neuvottelemaan ja päättämään asiasta uudelleen. Tässä menettelyssä tai prosessissa sitä sitoo perustuslakituomioistuimen oikeudellinen lausunto. Päätöksen antanutta, toimenpiteestä päättänyttä tai muun väliintulon toteuttanutta sitoo päätös, josta tulee täytäntöönpanokelpoinen sen toimittamisen yhteydessä.

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Slovakian kansallinen ihmisoikeuskeskus

Kýčerského 5

811 05 Bratislava

SLOVAKIA

Puh.: + 421 2 20850111

+ 421 2 20850114

Faksi: + 421 2 20850135

Sähköposti: info @snslp.sk

Internet: <http://www.snslp.sk/>

Slovakiassa on 1. tammikuuta 1994 lähtien toiminut kansallinen ihmisoikeuskeskus, joka perustettiin Slovakian kansallisen ihmisoikeuskeskuksen perustamisesta annetulla Slovakian kansallisneuvoston lailla 308/1993, sellaisena kuin se viimeksi muutettuna. Slovakian hallituksen tekemä lakiesitys perustui sen 15. kesäkuuta 1993 antamaan päätöslauselmaan 430, jossa hallitus antoi hyväksyntänsä ”hankkeelle perustaa Slovakian kansallinen ihmisoikeuskeskus” Bratislavaan Yhdistyneiden Kansakuntien aloitteesta. Keskuksen tehtäviä laajennettiin lailla 136/2003, jolla muutettiin ja täydennettiin Slovakian kansallisen ihmisoikeuskeskuksen perustamisesta annettua Slovakian kansallisneuvoston lakia 308/1993, ja lailla 365/2004 tasavertaisesta kohtelusta tietyillä alueilla, suojelusta syrjinnältä ja tiettyjen lakien muuttamisesta ja täydentämisestä (syrjinnänvastainen laki). Keskus on riippumaton oikeushenkilö, joka toimii ihmisoikeuksien ja perusvapauksien, myös lasten oikeuksien, alalla.

Keskus hoitaa riippumattomana oikeushenkilönä korvaamatonta tehtävää ihmisoikeuksien ja perusvapauksien alalla, mukaan lukien lasten oikeudet ja tasavertaisen kohtelun periaatteen noudattaminen. Keskus on Slovakian ainoa tasa-arvoelin (ns. kansallinen tasa-arvoelin eli *national equality body*), joka arvioi tasavertaisen kohtelun periaatteen noudattamista syrjinnänvastaisen lain mukaisesti.

Toimivalta

Keskuksen oikeudellisesta asemasta ja toimivallasta säädetään Slovakian tasavallan kansallisneuvoston laissa 308/1993 Slovakian kansallisen ihmisoikeuskeskuksen perustamisesta (jäljempänä ”keskus”), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna. Lain 1 §:n 2 momentin mukaan keskus seuraa ja arvioi ihmisoikeuksien ja tasavertaisen kohtelun periaatteen kunnioittamista erillisen lainsäädännön mukaisesti,

kokoaa ja pyynnöstä välittää tietoa rasismista ja muukalais- ja juutalaisvihasta Slovakiassa, tekee tutkimuksia ja kartoituksia tiedonsaannista ihmisoikeuksien alalla sekä kokoaa ja levittää tietoa tällä alalla, valmistelee koulutustoimia ja osallistuu tiedotuskampanjoihin suvaitsevaisuuden lisäämiseksi yhteiskunnassa,

tarjoaa oikeusapua syrjinnän ja suvaitsemattomuuden uhreille,

antaa luonnollisten tai oikeushenkilöiden pyynnöstä tai omasta aloitteestaan asiantuntijalausuntoja asioissa, jotka koskevat tasavertaisen kohtelun periaatteen noudattamista erillisen lainsäädännön mukaisesti,

tekee riippumattomia syrjintää koskevia selvityksiä,

laatii ja julkaisee raportteja ja suosituksia syrjintään liittyvistä kysymyksistä,

tarjoaa kirjastopalveluja,

tarjoaa palveluja ihmisoikeuksia alalla.

Keskus tarjoaa kaikille Slovakiassa asuville oikeusapua syrjintään, suvaitsemattomuuteen ja tasavertaisen kohtelun periaatteen rikkomiseen liittyvissä kysymyksissä, ja sillä on lain mukaan oikeus edustaa pyynnöstä menettelyn osapuolta tasavertaisen kohtelun periaatteen rikkomista koskevissa asioissa.

Keskus julkaisee vuosittain raportin ihmisoikeuksien toteutumisesta Slovakiassa.

Valtuudet

Oikeus tarjota oikeusapua syrjinnän ja suvaitsemattomuuden uhreille.

Oikeus edustaa valtakirjan nojalla menettelyn osapuolta tasavertaisen kohtelun rikkomista koskevissa asioissa.

Oikeus vaatii tuomioistuimia, ylintä syyttäjää, muita valtion elimiä, alueellisia itsehallintoelimiä, erityisiä itsehallintoelimiä sekä muita elimiä antamaan keskukselle määrääjässä tietoja ihmisoikeuksien kunnioittamisesta.

Myönnettävä apu

Keskuksen puoleen voi kääntyä jokainen luonnollinen tai oikeushenkilö, joka katsoo tullessa syrjityksi jonkin edellä mainitun elimen toiminnan tai laiminlyönnin takia. Valituksessa on annettava kaikki tarvittavat tiedot, ja siihen on liitettävä kaikki asiaankuuluvat asiakirjat.

Yhteistyö

Keskus voi pyytää tietoja ihmisoikeuksien noudattamisesta myös ihmisoikeuksien ja perusvapauksien, mukaan lukien lasten oikeudet, alalla toimivilta kansalaisjärjestöiltä ja sopia niiden kanssa, millä tavalla ja missä laajuudessa tiedot toimitetaan.

Valituksen jättäminen

Kansalaiset voivat tehdä valituksia

kirjallisesti (postitse, faksitse tai sähköpostitse toimitettavalla lomakkeella, johon on liitetty tarvittavat asiakirjat)

henkilökohtaisesti.

Oikeusasiamies

Oikeuskanslerinvirasto

Nevádzova 5

821 01 Bratislava

SLOVAKIA

Puh.: +421 2 48287401

+421 2 43634906

Faksi: +421 2 48287203

Sähköposti: sekretariat@vop.gov.sk

Internet: <http://www.vop.gov.sk/>

Perustuslain 151 a §:n 1 momentin mukaan ”oikeuskansleri (*verejný ochranca*) on **riippumaton Slovakian tasavallan elin**, joka perustuslaillisessa laissa säädettyssä laajuudessa ja siinä säädetyllä tavalla **suojelee** luonnollisten ja oikeushenkilöiden **perusoikeuksia ja vapauksia** valtionhallinnon viranomaisia ja muita julkishallinnon elimiä vastaan käynnistetyissä menettelyissä, jos näiden elinten toiminta, päätöksenteko tai laiminlyönti on vastoin oikeusjärjestystä. Laissa säädettyissä tapauksissa oikeuskansleri voi osallistua julkishallinnon elimissä toimivien henkilöiden vastuuseenpanoon, jos nämä henkilöt ovat rikkoneet luonnollisten tai oikeushenkilöiden perusoikeuksia tai vapauksia. Kaikkien julkishallinnon elinten on toimittava vaaditulla tavalla yhteistyössä oikeuskanslerin kanssa.”

Oikeuskanslerin **puoleen voi kääntyä jokainen**, joka katsoo, että viranomaisen toiminta, päätöksenteko tai laiminlyönti on rikkonut perusoikeuksia ja vapauksia oikeusjärjestyksen tai demokraattisen oikeusvaltion periaatteiden vastaisesti. Perusoikeudet ja vapaudet, joiden suojeluun oikeuskansleri osallistuu, määritellään perustuslain toisessa luvussa (perusihmisoikeudet ja -vapaudet 14–25 §:ssä, poliittiset oikeudet 26–32 §:ssä, kansallisten

vähemmistöjen ja etnisten ryhmien oikeudet 33 ja 34 §:ssä, taloudelliset, yhteiskunnalliset ja kulttuuriset oikeudet 35–43 §:ssä, oikeus elinympäristön ja kulttuuriperinnön suojeluun 44 ja 45 §:ssä, oikeus oikeusturvaan ja muuhun oikeudelliseen suojaan 46–50 §:ssä, poliittisten oikeuksien ja vapauksien käytön vuoksi vainottujen ulkomaalaisten turvapaikkaoikeus) sekä myös ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskeissa kansainvälisissä sopimuksissa. Oikeuskansleri toimii luonnollisen tai oikeushenkilön kantelun johdosta tai omasta aloitteestaan. Oikeuskansleri ei voi puuttua tuomioistuimien päätöksentekoon, olla menettelyn osapuolena eikä nostaa kannetta tuomioistuimessa. Oikeuskanslerilla ei ole oikeutta saada tuomioistuimen päätöksiä eikä hakea niihin muutosta. Oikeuskanslerilla ei ole valtuuksia ratkaista luonnollisten henkilöiden väliasi riitoja.

Jokaisella on oikeus käännyä oikeuskanslerin puoleen

kirjallisesti (☞ [postitse](#), [faksitse](#) tai [sähköpostitse](#) sähköistä lomaketta käyttäen) toimittamalla kantelu oikeuskanslerin kanslian osoitteeseen henkilökohtaisesti tai suullisesti siten, että kantelu kirjataan

oikeuskanslerin kansliassa arkipäivisin klo 8–16 ilman ajanvarausta

virka-aikana Slovakian alueilla, jolloin aluetoimistoon varataan aika yhteysnumerosta.

Kantelusta on käytävä ilmi asia, jota kantelu koskee, viranomaisen, jota vastaan se on tehty, sekä kantelijan vaade.

Kantelun käsittelyn nopeuttamiseksi on suositeltavaa, että kantelija liittyy sen tueksi mukaan kaikki käytettävissään olevat asiakirjat. Jos kantelu ei koske kantelijaa itseään, mukaan on liitettävä myös asianosaisen kirjallinen suostumus kantelun jättämiseen tai tätä tarkoitusta varten annettu kirjallinen valtakirja.

Jos kantelija ei ilmoita oikeuskanslerille esitetystä kantelusta etu- ja sukunimeään ja osoitetaan (oikeushenkilön kyseessä ollessa nimeä ja päätoimipaikkaa), kyse on nimettömästä kantelusta, jota oikeuskansleri ei ole velvollinen ottamaan käsiteltäväksi. Kantelija voi pyytää oikeuskansleria olemaan paljastamatta henkilöllisyyttään. Tällöin kantelu käsitellään käyttäen sen jäljennöstä, jossa ei mainita henkilötietoja. Jos kantelija on pyytänyt olemaan paljastamatta henkilöllisyyttään, mutta kantelu on luonteeltaan sellainen, ettei sitä voida käsitellä ilman tiettyjen henkilötietojen mainitsemista, hänelle on ilmoitettava tästä viipymättä.

Hänelle on samalla ilmoitettava, että kantelun käsittelyssä edetään vain, jos hän antaa määräajassa kirjallisen suostumuksensa tiettyjen henkilötietojensa mainitsemiseen.

Oikeuskansleri tutki kantelun.

Jos oikeuskansleri toteaa, että valitus on sisältönsä puolesta hallinto- tai prosessioikeudellisia menettelyjä koskevan lainsäädännön mukainen muutoksenhaku, kanne, hallintolainkäyttöön liittyvä muutoksenhaku tai perustuslakivalitus, hän ilmoittaa tästä viipymättä kantelijalle ja neuvoo tätä oikeasta menettelytavasta.

Jos oikeuskansleri toteaa seikkoja, jotka viittaavat siihen, että henkilöä pidetään laittomasti tutkintavankeudessa, vapausrangaistuksessa, sotilaskurinpäädössä, hoito- tai kasvatustoimenpiteen alaisena, pakkohoitolaitoksessa, lastensuojelulaitoksessa tai säilönotettuna, hän ilmoittaa näistä seikoista viipymättä asianomaiselle syyttäjälle kanteluna, joka vaatii erityisen lainsäädännön mukaista käsittelyä, ja ilmoittaa asiasta kyseisen laitoksen hallinnolle ja asianomaiselle henkilölle.

Jos kantelu koskee viranomaisen lainvoimaisen päätöksen tutkimista tai jos oikeuskansleri katsoo viranomaisen päätöksen olevan vastoin lakia tai muuta yleisesti sitovaa määräystä, hän voi saattaa asian asianomaisen syyttäjän käsiteltäväksi tai ryhtyä muihin toimenpiteisiin, joista hän ilmoittaa kantelijalle. Hän voi toimia samoin silloin, kun kantelu sisältää ehdotuksia tällaisiksi toimenpiteiksi, jotka kuuluvat syyttäjälaitoksen toimivaltaan. Syyttäjä on velvollinen ilmoittamaan laissa säädettyssä määräajassa oikeuskanslerille toimenpiteet, joihin hän on ryhtynyt lainvastaisuuksien poistamiseksi.

Oikeuskansleri keskeyttää kantelun käsittelyn, jos

- asia, jota kantelu koskee, ei kuulu hänen toimivaltaansa,
- asia, jota kantelu koskee, on käsiteltävänä tuomioistuimessa eikä käsittelyä voida lykätä tai tuomioistuin on tehnyt päätöksen asiassa,
- asia, jota kantelu koskee, on syyttäjän tutkittavana tai syyttäjä on sen jo tutkinut,
- asian, jota kantelu koskee, käsittelee tai ratkaisee taikka on jo ratkaissut toimivaltainen viranomaisen oikeuskanslerin toimivallan ulkopuolella,
- kantelija peruuttaa kantelunsa tai ilmoittaa, ettei hän vaadi asian tutkimista pidemmälle, tai

13 §:n 4 momentissa tarkoitettuja tietoja ei ole annettu tai täsmennetty määräajassa.

Oikeuskansleri voi keskeyttää asian käsittelyn, jos hän toteaa, että

- kantelu ei koske kantelijaa itseään paitsi jos sen mukaan on liitetty asianosaisen kirjallinen suostumus kantelun jättämiseen tai tätä varten annettu kirjallinen valtakirja,
- toimenpiteestä tai tapahtumasta, jota kantelu koskee, on kantelun jättämispäivänä kulunut yli kolme vuotta,
- kantelu on selvästi perusteeton,
- kantelu on nimetön,
- kantelu koskee asiaa, jonka oikeuskansleri on jo käsitellyt, ja uusi kantelu ei sisällä uutta aineistoa.

Oikeuskansleri ilmoittaa kantelijalle kantelun käsittelyn keskeyttämisestä ja sen syistä; tämä ei koske nimettäviä valituksia.

Jos kantelun käsittelyn tulokset eivät osoita perusoikeuksia ja vapauksia rikotun, oikeuskansleri ilmoittaa tästä kirjallisesti kantelijalle ja viranomaiselle, jonka menettelyn, päätöksen tai laiminlyönnin johdosta kantelu on tehty.

Jos kantelun käsittelyn tulokset osoittavat perusoikeuksia ja vapauksia rikotun, oikeuskansleri ilmoittaa kantelun käsittelyn tulokset yhdessä toimenpideehdotuksen kanssa kirjallisesti viranomaiselle, jonka menettelyn, päätöksen tai laiminlyönnin johdosta kantelu on tehty.

Viranomaisen on velvollinen 20 päivän kuluessa toimenpidepyynnön vastaanottamisesta ilmoittamaan oikeuskanslerille kantansa kantelun käsittelyn tuloksiin sekä toteutetut toimenpiteet.

Jos oikeuskansleri ei yhdy viranomaisen kantaan tai pitää toteutettuja toimenpiteitä riittämättöminä, hän ilmoittaa tästä kantelun kohteena olevan viranomaisen ylempään portaan viranomaiselle ja, jos tällaista viranomaista ei ole, Slovakian tasavallan hallitukselle.

Ylemmän portaan viranomaisen tai, jos tällaista viranomaista ei ole, Slovakian tasavallan hallitus, on 3 kohdan mukaisesti velvollinen ilmoittamaan oikeuskanslerille 20 päivän kuluessa kyseisen ilmoituksen vastaanottamisesta asiassa toteuttamistaan toimenpiteistä.

Jos oikeuskansleri pitää toteutettuja toimenpiteitä riittämättöminä, se ilmoittaa tästä Slovakian kansallisneuvostolle tai sen valtuuttamalle elimelle.

Oikeuskansleri ilmoittaa kantelun käsittelyn tuloksista ja toteutetuista toimenpiteistä kirjallisesti kantelijalle ja henkilölle, jonka perusoikeuksia ja vapauksia viranomaisen toiminta, päätös tai laiminlyönti on loukannut.

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Tasa-arvoelin

Slovakian kansallinen ihmisoikeuskeskus

Kýčerského 5

811 05 Bratislava

SLOVAKIA

Puh.: + 421 2 20850111

+ 421 2 20850114

Faksi: + 421 2 20850135

Sähköposti: info@snsip.sk

Internet: <http://www.snsip.sk/>

Tietosuojaelin

Slovakian tietosuojavirastolla on valtion elimenä osansa luonnollisten henkilöiden perusoikeuksien ja vapauksien suojaamisessa heidän henkilötietojensa käsittelyn yhteydessä. Se hoitaa tehtäviään riippumattomasti ja lain mukaisesti. Sen tehtävänä on erityisesti seurata jatkuvasti henkilötietojen suojaamisen tilaa, tietojärjestelmien rekisteröintiä ja rekisterinpitoa tietojärjestelmistä, suositella toimijoille toimenpiteitä henkilötietojen suojaamiseksi tietojärjestelmissä ja antaa niille tätä varten suosituksia toimivaltansa rajoissa, antaa sitovia lausuntoja tapauksissa, joissa esiintyy epäilyksiä siitä, vastaavatko käsiteltävien henkilötietojen laajuus, sisältö ja käsittelytapa niiden käsittelyn tarkoitusta, soveltuvatko ne yhteen tietyin käsittelytavan kanssa tai ovatko ne ajallisesti ja asiallisesti relevantteja kyseiseen tarkoitukseen, antaa sitovia lausuntoja tapauksissa, joissa esiintyy epäilyksiä henkilötietojen virroista rajojen yli, antaa sitovia lausuntoja tapauksissa, joissa esiintyy epäilyksiä tietojärjestelmän rekisteröinnistä, tutkia 45 §:n mukaisesti tehdyt ilmoitukset taikka toimia pyynnöstä tai omasta aloitteestaan 44 a §:n nojalla määräämällä korjaavia toimenpiteitä puutteiden ratkaisemiseksi, kutsua toimija ja välittäjä antamaan selvitys, jos se epäilee kyseisen lain velvoitteita rikotun, valvoa henkilötietojen käsittelyä tietojärjestelmissä, määrätä seuraamuksia, jos kyseisessä laissa mainittuja velvoitteita todetaan rikotun, antaa ilmoitus rikosoikeudellisille viranomaisille epäillessään, että kyseessä on rikos, rekisteröidä tietojärjestelmät ja julkaista tiedot rekisteröinnin tilasta, osallistua henkilötietojen suojaamista koskevan yleisesti sitovan lainsäädännön valmisteluun, antaa yleisesti sitovia määräyksiä toimivaltansa puitteissa, antaa kantaa lakiesityksiin ja ehdotuksiin muiksi yleisesti sitoviksi määräyksiksi, jotka koskevat henkilötietojen käsittelyä, antaa Slovakian kansallisneuvostolle vähintään kahden vuoden välein raportti henkilötietojen suojaamisen tilasta.

Muut

Oikeusapukeskus

Námestie slobody 12

P.O. BOX 18

810 05 Bratislava 15

Puh: +421 2 49683521

+421 2 49683522

Faksi: +421 2 49683520

Sähköposti: info@legalaid.sk

Internet: www.legalaid.sk

Slovakiassa on 1. tammikuuta 2006 lähtien toiminut **oikeusapukeskus**, joka perustettiin vähävaraisille myönnettävää oikeusapua koskevan lain 327/2005 nojalla valtionrahoitteisena organisaatiota. Sillä on päätoimipaikka Bratislavassa ja toimistot tai toimipisteet lähes kaikissa Slovakian aluekeskuksina toimivissa kaupungeissa (Bratislava, Banská Bystrica, Žilina, Košice ja Prešov) lukuun ottamatta Nitraa ja Trnavaa sekä muissa Slovakian kaupungeissa (Liptovský Mikuláš, Tvrdošín, Humenné, Hlohovec, Rimavská Sobota, Nové Zámky ja Svidník).

Oikeusapukeskus takaa oikeusavun luonnollisille henkilöille, jotka vähävaraisuutensa takia eivät voi hyödyntää asianajopalveluja oikeuksiensa vaatimiseksi ja suojaamiseksi. Keskus takaa oikeusavun siviili-, työ- ja perheoikeudellisissa asioissa jokaiselle luonnolliselle henkilölle, joka täyttää laissa säädetty edellytykset (maansisäisissä riita-asioissa). Valtioiden rajat ylittävissä riidoissa se tarjoaa oikeusapua siviili-, työ-, perhe- ja kauppaoikeudellisissa asioissa edellä mainitun lain mukaisesti kaikille luonnollisille henkilöille, jotka täyttävät laissa säädetty edellytykset ja joilla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka jossain Euroopan unionin jäsenvaltiossa.

Jos oikeusapua haetaan asiassa, johon liittyy syrjintää, oikeusapukeskus jakaa tehtäväkenttensä Slovakian kansallisen ihmisoikeuskeskuksen kanssa, jonka kanssa se toimii yhteistyössä tällaisissa asioissa. Oikeusapukeskuksen juristien käsittelemät syrjintää koskevat tapaukset liittyvät pääasiassa työoikeudellisiin suhteisiin ja johtuvat etniseen ryhmään kuulumisesta.

Luonnollisella henkilöllä on **oikeus saada oikeusapua**, jos hän on vähävarainen, jos asia ei johda selvästi tappioon ja jos riita-asian rahallinen arvo ylittää vähimmäispalkan – lukuun ottamatta tapauksia, joissa riita-asian rahallista arvoa ei voida määrittellä. Luonnollisen henkilön on täytettävä edellä mainitut oikeusavun edellytykset oikeusavun koko keston ajan. Jos hakijan tulot ylittävät laissa säädetyn vähävaraisuusrajan, oikeusapukeskus voi myöntää oikeusapua, jos tämä on asianmukaista ottaen huomioon haetun oikeusavun edellytykset.

Oikeusapumenettely käynnistetään kirjallisella hakemuksella (erityisellä lomakkeella), johon on liitetty asiakirjat todistukseksi hakemuksessa mainituista seikoista. Asiakirjat, jotka osoittavat hakijan olevan vähävarainen, eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia. Hakemuksessa on mainittava hakijan etu- ja sukunimi, hänen vakituinen tai väliaikainen asuinpaikkansa sekä henkilötunnus. Hakijan on oikeusapukeskuksen pyynnöstä sen asettamassa kohtuullisessa määräajassa, joka ei saa olla lyhyempi kuin kymmenen päivää, annettava täydentäviä tietoja ja asiakirjoja, joita tarvitaan hänen hakemuksensa arvioimiseksi. Hakija on menettelyn osapuoli. Hakemus jätetään asianomaisen hakijan vakinaisen tai tilapäisen asuinpaikan perusteella määräytyvään oikeusapukeskuksen toimistoon. Hakija on velvollinen antamaan hakemuksessa ja ennakkokuulemisen aikana täydelliset ja oikeelliset tiedot.

Oikeusapukeskus päättää hakemuksesta, joka täyttää laissa säädetty edellytykset, 30 päivän kuluessa sen jättämisestä; tätä määräaika ei voida pidentää. Päätökseen ei ole muutoksenhakuoikeutta. Päätöksessä, jolla hakijalle myönnetään oikeus oikeusapuun, oikeusapukeskus määrää asianajajan edustamaan hakijaa tuomioistuimessa, jos tämä on tarpeen hakijan etujen suojaamiseksi. Päätöksessä, jolla oikeusapu evätään, on laissa erikseen säädettyjen seikkojen lisäksi ilmoitettava, että jos oikeusavun epäämisperusteet lakkaavat olemasta voimasta, hakija voi esittää samassa asiassa uuden hakemuksen. Jos oikeusapuun oikeutetulta evätään oikeusapu oikeusapukeskuksen päätöksellä sen vuoksi, ettei hän toimi vaaditulla tavalla yhteistyössä tai että hän aiheuttaa perusteettomasti menettelyn keskeyttämisen, oikeusapukeskus voi päättää kieltää häneltä oikeuden hakea oikeusapua uudelleen.

Lain 327/2005 17–21 §:ssä säädetään **oikeusavun myöntämisestä valtioiden rajat ylittävissä riita-asioissa, kun toimivaltainen tuomioistuin on Slovakiassa**, ja lain 327/2005 22–24 §:ssä **oikeusavun myöntämisestä valtioiden rajat ylittävissä riita-asioissa, kun toimivaltainen tuomioistuin on muussa jäsenvaltiossa kuin Slovakiassa**.

Lasten ja nuorten kansainvälisen suojelun keskus

Špitálska 8

P.O. Box 57

814 99 Bratislava

Puh.: + 421 2 20463208

+421 2 20463248

Faksi: + 421 2 20463258

Sähköposti: cipc@cipc.gov.sk

Internet: <http://www.cipc.sk/>

Lasten ja nuorten kansainvälisen suojelun keskus on Slovakian alueella toimivaltainen valtion viranomaisena. Keskukseen perusti Slovakian työ-, sosiaali- ja perheministeriö suoraan alaisuuteensa valtionrahoitteisena organisaationa, jonka tehtävänä on varmistaa ja tarjota oikeusapua lapsille ja nuorille suhteessa ulkomaihin. Keskus on toiminut 1. helmikuuta 1993 lähtien.

Keskukseen toimivalta määritellään lasten sosiaalioikeudellisesta suojelusta ja sosiaaliviranomaisten valvonnasta sekä eräiden lakien muuttamisesta ja täydentämisestä annetussa laissa 305/2005. Keskus hoitaa kansainvälisten yleissopimusten ja Euroopan unionin säädösten täytäntöönpanoon nimetyt viranomaisen tehtäviä eli

toimii vastaanottavana ja lähettävänä viranomaisena elatusvaateiden alalla kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti,

toimii keskusviranomaisena kansainvälisiä lapsikaappauksia koskevissa tapauksissa kansainvälisten yleissopimusten ja Euroopan unionin säädösten mukaisesti,

toimii keskusviranomaisena valtioiden välisissä adoptiotapauksissa kansainvälisen yleissopimuksen mukaisesti,

antaa todistuksia kansainvälisen yleissopimuksen mukaisesti,

hoitaa muita tehtäviä lasten sosiaalioikeudellisen suojelun alalla suhteessa ulkomaihin erityisen lainsäädännön mukaisesti,

tarjoaa maksutonta oikeudellista neuvontaa perheoikeuden alalla, kun asia liittyy ulkomaihin, varsinkin elatusavusta, alaikäisten huoltajuudesta sekä adoptiosta,

toimii yhteistyössä muiden sopimusvaltioiden vastaanottavien ja lähettävien viranomaisten, muiden sopimusvaltioiden keskusviranomaisten, edustustojen, valtionhallinnon keskusviranomaisten, pankkien, ulkomaisten pankkien sivuliikkeiden, valtionhallinnon paikallisviranomaisten, alueellisten itsehallintoviranomaisten ja valtuutettujen elinten kanssa.

Päivitetty viimeksi: 18/03/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Suomi

Kansalliset tuomioistuimet

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Oikeusasiamies

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Muut

Kansalliset tuomioistuimet

Käräjäoikeudet käsittelevät rikos-, riita- ja hakemusasioita. Alioikeuden ratkaisu voidaan yleensä saattaa ylemmän tuomioistuimen tutkittavaksi.

Käräjäoikeuden ratkaisusta valitetaan hovioikeuteen. Hovioikeuden ratkaisuun taas voi hakea muutosta korkeimmasta oikeudesta, jos korkein oikeus antaa valitusluvan.

Hallinto-oikeudet käsittelevät viranomaisten päätöksistä tehtyjä valituksia. Hallinto-oikeuden päätökseen haetaan muutosta korkeimmasta hallinto-oikeudesta.

Erityistuomioistuimia ovat markkinaoikeus, työtuomioistuin, vakuutus-oikeus ja valtakunnanoikeus.

Tuomioistuinten yhteystiedot löytyvät kotisivuilta:

<https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index.html>

<https://oikeus.fi/en/index/yhteystiedot.html>

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian yhteyteen perustettiin vuonna 2012 toiminnallisesti itsenäinen ja riippumaton Ihmisoikeuskeskus.

Ihmisoikeuskeskuksen tehtävänä on edistää perus- ja ihmisoikeuksia koskevaa tietoutta, kasvatusta, koulutusta ja tutkimusta sekä näihin liittyvää yhteistyötä. Keskus laatii selvityksiä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta sekä tekee aloitteita ja antaa lausuntoja perus- ja ihmisoikeuksien edistämiseksi. Ihmisoikeuskeskus osallistuu myös kansainväliseen perus- ja ihmisoikeusyhteistyöhön. Ihmisoikeuskeskus ei käsittele kanteluita tai muita yksittäistapauksia, jotka kuuluvat ylimpien laillisuusvalvojen toimivaltaan.

Oikeusasiamies
Eduskunnan oikeusasiamies

Eduskunnan oikeusasiamiehen puoleen voi kääntyä, kun epäilee, että viranomaisena tai virkamiehenä ei ole noudattanut lakia tai täyttänyt velvollisuuksiaan. Lainvastaista on esimerkiksi perusoikeuksien loukkaukset. Oikeusasiamiehelle voi kannella kuka hyvänsä. Kantelun voi tehdä itseään koskevasta asiasta, mutta kannella voi myös toisen puolesta tai yhdessä muiden kanssa. Oikeusasiamies tutkii kantelun, jos sen perusteella on aihetta epäillä, että viranomaisena on toiminut lainvastaisesti. Kantelun tutkinta on maksutonta. Kun oikeusasiamies tutkii kantelun, hän kuulee kantelun kohdetta. Lisäksi hän pyytää selvityksiä ja lausuntoja viranomaisilta ja voi tarvittaessa määrätä kansliansa tarkastajat tekemään tutkimuksia. Kantelun tutkinta on maksutonta.

Oikeusasiamiehen ankarin keino puuttua lainvastaiseen toimintaan on virkasyyte. Oikeusasiamies voi antaa virkamiehelle myös huomautuksen. Tavallisimmin hän ilmaisee käsityksensä menettelyn lainvastaisuudesta tai laiminlyönnistä ja muistuttaa lainmukaisesta tavasta toimia. Oikeusasiamies voi myös tehdä esityksen virheen korjaamiseksi. Hän voi myös kiinnittää valtioneuvoston huomiota säännöksissä havaitsemiinsa puutteisiin.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Käyntiosoite: Arkadiankatu 3, Helsinki
Postiosoite: 00102 Eduskunta

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Käyntiosoite: Arkadiankatu 3, Helsinki

Postiosoite: 00102 Eduskunta

Kotisivu: <https://www.oikeusasiamies.fi/fi/> >

Puhelin: (09)*4321

Faksi: (09) 432 2268

Sähköposti: eo-kirjaamo@eduskunta.fi

Valtioneuvoston oikeuskansleri

Oikeuskanslerin puoleen voi kääntyä joko omassa asiassaan tai muutenkin, jos katsoo, että viranomaisena, virkamiehenä tai muu julkista tehtävää hoitava henkilö tai yhteisö on menetellyt virheellisesti tai laiminlyönyt velvollisuutensa tai asianajaja on laiminlyönyt velvollisuuksiaan. Oikeuskanslerin puoleen voi kääntyä

myös silloin, kun katsoo, ettei perustuslain takaama perusoikeus tai ihmisoikeus ole toteutunut. Lakimiesesittelijät valmistelevat kanteluasiat ja hankkivat tarvittavat lisäselvitykset viran puolesta. Kantelijalle varataan tavallisesti mahdollisuus vastineen antamiseen. Kanteluun lähetetään kirjallinen vastaus postitse. Oikeuskanslerinviraston palvelut ovat kantelijalle maksuttomia.

Seurauksena lainvastaisesta tai virheellisestä menettelystä oikeuskansleri voi antaa virheen tehneelle huomautuksen tai ohjeen oikeasta menettelystä vastaisen varalle tai vakavammissa tapauksissa määrätä syytteen nostettavaksi. Oikeuskanslerilla on valta tarvittaessa tehdä esitys säädösten tai ohjeiden muuttamisesta, tuomion purkamisesta taikka muusta ylimääräisestä muutoksenhausta. Oikeuskanslerin tutkinta sinänsä saattaa johtaa myös siihen, että viranomainen tai virkamies korjaa itse virheensä.

Oikeuskanslerinvirasto

Käyntiosoite: Snellmaninkatu 1, HELSINKI

Postiosoite: PL 20, 00023 VALTIONEUVOSTO

Kotisivu: <https://www.okv.fi/>

Puhelin: (09) 16001

Telefaksi: (09) 160 23975

Kirjaamo: (09) 160 23950

Sähköposti: kirjaamo@okv.fi

Tiedotus: (09) 160 23955

Sähköposti: tiedotus@okv.fi

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Lapsiasiavaltuutettu

Lapsiasiavaltuutetulle on laissa määritelty seuraavat tehtävät:

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oikeuksien toteutumisen seuranta

Päätöksentekijöihin vaikuttaminen lapsinäkökulmasta

Yhteydenpito lapsiin ja nuoriin ja heiltä saadun tiedon välittäminen päätöksentekijöille

Lapsia koskevan tiedon välittäminen lasten parissa työskenteleville, viranomaisille ja muulle väestölle

Yhteistyön kehittäminen lapsipolitiikan toimijoiden välillä

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen edistäminen

Lapsiasiavaltuutetun toimisto

Vaasankatu 2

40100 Jyväskylä

Sähköposti: lapsiasiavaltuutettu@stm.fi

Faksi: (014) 337 4248

Kotisivu: <http://www.lapsiasia.fi/>

Tasa-arvoelin

Tasa-arvovaltuutettu

Tasa-arvovaltuutetun tehtävänä on valvoa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun noudattamista ja erityisesti syrjintäkiellon ja syrjivän ilmoittelun kiellon noudattamista edistää aloitteiden, neuvojen ja ohjeiden avulla lain tarkoituksen toteutumista antaa tietoja tasa-arvolaista ja sen soveltamisesta seurata naisten ja miesten tasa-arvon toteutumista yhteiskuntaelämän eri aloilla. Tasa-arvovaltuutettu valvoo myös sukupuolivähemmistöjen syrjintäsuojan toteutumista.

Tasa-arvovaltuutetun toimisto

Postiosoite: PL 33, 00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite: Meritullinkatu 1, 00170 Helsinki

Neuvontapuhelinnumero: (09) 1607 3248 (ma - to 9 - 11 ja 13 - 15, pe 9 - 12)

Kirjaamo: puh. (09)1607 4427

Sähköposti: tasa-arvo@stm.fi

Fax: (09) 1607 4582

Kotisivu: <https://www.tasa-arvo.fi>

Vähemmistövaltuutettu

Vähemmistövaltuutettu on viranomainen, jonka perustehtävänä on edistää etnisten vähemmistöjen ja ulkomaalaisten asemaa, yhdenvertaisuutta ja oikeusturvaa sekä hyviä etnisiä suhteita Suomessa. Vähemmistövaltuutettu on myös kansallinen ihmiskaupparaportoiija. Vähemmistövaltuutetun puoleen voi kääntyä esimerkiksi jos on omakohtaisesti kokenut etnistä syrjintää tai on muuten havainnut sitä tapahtuvan.

Syrjintätapauksissa vähemmistövaltuutettu voi

antaa ohjeita, neuvoja ja suosituksia tai tehdä aloitteita, jotta syrjintää ei jatkettaisi tai uusittaisi

edistää sovintoa asianosaisten kesken

pyytää syrjinnästä epäillyltä viranomaiselta tai elinkeinonharjoittajalta selvityksiä asiasta

asettaa uhkasakon, jollei syrjinnästä epäilty anna pyydettyä selvitystä

viedä tai auttaa asiakasta viemään asian syrjintälautakuntaan

Vähemmistövaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Mikonkatu 25, Helsinki

Postiosoite: PL 26, 00023 VALTIONEUVOSTO

Asiakaspalvelunumero: 071 878 8666, Puhelinpäivystys arkin klo 10-12

Puhelinnumero (vaihe): 071 878 0171

Sähköposti: ofm@ofm.fi

Kotisivu: <https://www.syrjinta.fi/>

Tietosuojaelin

Tietosuojavaltuutettu

Tietosuojavaltuutetun tehtävänä on käsitellä ja ratkaista henkilötietojen ja luottotietojen käsittelyä koskevat asiat siten kuin henkilötietolaissa ja luottotietolaissa säädetään sekä hoitaa muut mainituista laeista johtuvat tehtävät. Valtuutetun kuuluu myös seurata näiden tietojen käsittelyn yleistä kehitystä ja tehdä tarpeelliseksi katsomiaan aloitteita. Lisäksi valtuutetun tulee huolehtia toimialaansa kuuluvasta tiedotustoiminnasta sekä henkilötietojen käsittelyyn liittyvästä kansainvälisestä yhteistyöstä. (Laki tietosuojalautakunnasta ja tietosuojavaltuutetusta 27.5.1994/389)

Henkilötietojen käsittelyä koskevat, ohjausta ja neuvontaa sisältävät tietosuojavaltuutetun kannanotot eivät ole sitovia päätöksiä. Varsinaista päätösvaltaa käyttää tällaisissa asioissa tietosuojalautakunta, jonne valtuutettu voi viedä asian, jos rekisterinpitäjä ei noudata valtuutetun ohjausta. Valtuutettu voi myös ilmoittaa asian syytteenespanoa varten.

Tietosuojavaltuutettu tekee ratkaisuja myös rekisteröityjen oikeuksien toteutumisesta. Henkilötietolain valvontajärjestelmä perustuu pitkälti rekisteröidyn mahdollisuuteen selvittää, mitä tietoja hänestä on kerätty ja talletettu sekä mahdollisuuteen tarvittaessa saattaa asia tutkittavaksi. Näin rekisteröity voi myös varmistaa, että hänestä rekisteröidyt tiedot ovat oikeita. Tarkastusoikeuden toteuttamista tai tiedon korjaamista koskevilla asioilla valtuutetun päätökset ovat sitovia ja valituskelpoisia.

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Postiosoite: PL 315, 00181 Helsinki
Käyntiosoite: Albertinkatu 25A, 3.krs

Kotisivu: <http://www.tietosuoja.fi/fi/>

Puhelin: 010 36 66700

Fax: 010 36 66735

Sähköposti: [✉ tietosuoja@om.fi](mailto:tietosuoja@om.fi)

Muut

Oikeusapu

Oikeusapu tarkoittaa sitä, että kansalainen voi saada itselleen oikeudellisen asian hoitamista varten avustajan kokonaan tai osittain valtion varoilla. Oikeusapu kattaa kaikki oikeudelliset asiat. Oikeusapua ei kuitenkaan yleensä myönnetä, jos hakijalla on oikeusturvavakuutus, josta asian kulut voidaan korvata. Rikosoikeudenkäynnissä turvataan vastaajalle tietyissä tilanteissa hänen taloudellisesta asemastaan riippumatta puolustaja valtion varoin. Vakavien väkivaltarikosten ja seksuaalirikosten uhri voi tuloistaan riippumatta saada valtion varoin kustannettavan oikeudenkäyntiavustajan. Oikeusapua ei anneta yrityksille eikä yhteisöille. Ulkomailla hoidettavissa asioissa oikeusapu kattaa oikeudellisen neuvonnan.

Oikeusapua tarjoavat oikeudenkäyntiasioissa julkiset oikeusavustajat, asianajajat ja muut lakimiehet ja muissa asioissa julkiset oikeusavustajat. Julkiset oikeusavustajat työskentelevät valtion oikeusaputoimistoissa. Toimistot sijaitsevat yleensä samoilla paikkakunnilla kuin käräjäoikeudet. Oikeusaputoimistojen yhteystiedot löytyvät kotisivuilta osoitteesta [✉ https://oikeus.fi/fi/index/yhteystiedot.html](https://oikeus.fi/fi/index/yhteystiedot.html).

Pakolaisneuvonta

Pakolaisneuvonta ry on kansalaisjärjestö, joka antaa oikeudellista apua ja neuvontaa turvapaikanhakijoille, pakolaisille ja muille ulkomaalaisille Suomessa. Lisäksi yhdistys toimii turvapaikanhakijoiden, pakolaisten ja muiden maahanmuuttajien aseman parantamiseksi Suomessa sekä seuraa Euroopan unionin turvapaikka- ja pakolaispolitiikan kehitystä.

Kotisivu: [✉ http://www.pakolaisneuvonta.fi](http://www.pakolaisneuvonta.fi)

Päivitetty viimeksi: 30/06/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Ruotsi

Perustuslait ja hallitusmuoto

Yksilön oikeudet ja vapaudet turvataan Ruotsissa pääasiassa kolmessa perustuslaissa: hallitusmuodossa, painovapausasetuksessa ja sananvapausperustuslaissa. Hallitusmuodossa säädetään, että julkista valtaa on käytettävä kaikkien ihmisten samanarvoisuutta sekä yksilön vapautta ja ihmisarvoa kunnioittaen.

Oikeuslaitoksen riippumattomuus ja tuomioistuinkäsittely

Oikeuslaitoksen riippumattomuus taataan hallitusmuodossa. Tuomioistuimilla on Ruotsissa keskeinen asema yksilön oikeuksien suojaamisessa. Ruotsin oikeusjärjestyksessä olevien oikeussuojakeinojen tarkoituksena on suojella perusoikeuksia. Oikeusprosesseissa ratkaisun tekee yleensä yleinen tuomioistuin tai yleinen hallintotuomioistuin ja joissakin tapauksissa hallintoviranomainen. Se, missä tuomioistuimessa perusoikeuksia koskeva asia on ratkaistava, riippuu useista tekijöistä, kuten siitä, mitä oikeutta on rikottu ja missä yhteydessä. Tuomioistuimen määräytymiseen voi vaikuttaa myös se, onko oikeutta rikkonut yksityinen vai julkinen laitos.

Lisätietoja Ruotsin tuomioistuinjärjestelmästä on [täällä](#).

Apuja tai tietoa viranomaisilta

Ruotsissa on useita viranomaisia, joiden tehtävänä on eri tavoin edistää perusoikeuksien kunnioittamista. Näiden viranomaisten tehtävät ovat keskenään erilaisia. Toiset esimerkiksi ainoastaan tiedottavat oikeuksista toimialallaan, kun taas toiset voivat antaa oikeudellista apua yksittäistapauksessa.

Viranomaisia voi hakea [interaktiivisen perusoikeustyökalun](#) avulla.

Päivitetty viimeksi: 18/05/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Englanti ja Wales

Kansalliset tuomioistuimet

Oikeusvirasto (*Her Majesty's Courts & Tribunals Service*)

Oikeusvirasto vastaa rikos-, siviili- ja perhetuomioistuinten hallinnoinnista Englannissa ja Walesissa sekä ei-hajautettujen tuomioistuinten hallinnoinnista Skotlannissa ja Pohjois-Irlannissa. Se huolehtii, että riippumaton tuomioistuinlaitos toteuttaa oikeudenmukaista, tehokasta ja toimivaa oikeusjärjestelmää. Oikeusviraston tavoitteena on varmistaa, että kaikkien kansalaisten oikeussuojaa toteutuu heidän tarpeitaan vastaavasti, olivatpa he rikoksen uhreja tai todistajia tai siitä syytettyjä, velkaantuneita kuluttajia, vahingoittumisvaarassa olevia lapsia, yrityksiä, jotka ovat kaupankäyntiä koskevan riita-asian osapuolena, tai yksityishenkilöitä, jotka hakevat työoikeuden alaan kuuluvia oikeuksiaan tai riitauttavat viranomaisten tekemiä päätöksiä.

Yleisten tuomioistuinten (*courts*) [✉ yhteystiedot](#):

Erityistuomioistuinten (*tribunals*) [✉ yhteystiedot](#):

Lisätietoa

Siviilioikeudellinen menettely

Englannissa ja Walesissa siviilioikeudellisen menettelyn käynnistää kantaja eli henkilö, joka katsoo oikeuksiaan loukatun. Oikeuksien loukatuksi tuleminen todenperäisyyttä ei tarvitse alustavasti selvittää. Tavallisin siviilioikeudellisen menettelyn käynnistämistapa sekä *High Court* tuomioistuimessa että *County Court* tuomioistuimessa on haastehakemuksen tekeminen vakiolomakkeella (*claim form*). Siviilioikeudenkäynnin alkuvaiheessa osapuolet lähinnä esittävät kantojaan.

Siviilioikeudenkäynti voidaan yleensä päättää milloin tahansa sovintoon. Yleensä tuomioistuin käsittelee kanteen ilman valamiehistöä. Kanne, jossa on kyse erehdyttämisestä, kunnianloukkauksesta, herjauksesta, syytteenpanosta vahingontekotarkoituksessa tai vapaudenriistosta, voidaan kuitenkin tuomioistuimen suostumuksella käsitellä valamiesoikeudenkäynnissä. Valamiehistö ratkaisee tosiseikat ja vahingonkorvausten myöntämisen vahingonkärsijälle. Tuomioiden pitäisi yleensä olla yksimielisiä, mutta jos valamiehistö ei pääse yksimielisyyteen, voidaan hyväksyä enemmistötuomio. Jos asianosainen kieltäytyy noudattamasta tuomioistuimen tuomiota tai määräystä, käytössä on erilaisia pakkotäytäntöönpanomenettelyjä. Jos tuomio koskee rahasummaa, yleisin pakkotäytäntöönpanomenetelmä on joko velallisen omaisuuden takavarikointi tai palkan ulosmittaus. Jos kyseessä on kieltotuomio, sen noudattamatta jättäminen voi johtaa vankeusrangaistukseen oikeuden halventamisesta. Yleensä tuomioistuin määrää hävinneen osapuolen maksamaan oikeudenkäyntikulut. Vähäisiä vaatimuksia koskevien kanteiden yhteydessä asianosaisten on kuitenkin tavallisesti maksettava omat kulunsa, mutta voittanut osapuoli voi useimmiten periä oikeudenkäyntimaksun hävinneeltä osapuolelta. Periaatteena on, että vähäisiä vaatimuksia koskevat menettelyt voitaisiin käsitellä ilman lakimiehiä.

Oikeusapu

Kaikilla kolmella Yhdistyneen kuningaskunnan lainkäyttöalueella on kattava järjestelmä, jossa oikeudellista neuvontaa tai edustajaa tarvitseva henkilö voi saada taloudellista tukea julkisista varoista. Tällaiset oikeusapujärjestelmät ovat yksilöiden laillisten oikeuksien toteutumisen kannalta erittäin tärkeitä. Oikeusapu on tarkoitettu vähävaraisille, ja sitä voidaan myöntää kattamaan joko kaikki kulut tai osa niistä. Jos oikeusapua myönnetään, asia käsitellään tavanomaiseen tapaan, paitsi että avustettava ei maksa asianajajalleen, vaan kaikki maksut suoritetaan oikeusapurahastosta. Oikeusavusta Englannissa ja Walesissa vastaa oikeusministeri (*Lord Chancellor*).

Oikeusapua hallinnoi Englannissa ja Walesissa sekä rikos- että siviiliasioissa oikeusapuvirasto (*Legal Aid Agency, LAA*).

Oikeudellisia palveluita antaa siviiliasioissa sopimusorganisaatioista koostuva verkosto. Siviiliasioissa annettavasta oikeusavusta säädetään ensisijaisesti oikeusapua, tuomion antamista ja rikoksenteekijöiden rankaisemista koskevassa laissa (*Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012*) ja sen nojalla annetuissa johdetuissa säädöksissä ja ohjeissa. Taloudellista apua myönnetään ainoastaan, jos asia kuuluu järjestelmän piiriin ja tulotasoa ja aiheellisuutta koskevat kriteerit täyttyvät. Henkilökohtaisen neuvonnan lisäksi oikeusapuvirasto ylläpitää puhelinpalvelua, joka tarjoaa maksutonta, luottamuksellista ja riippumatonta oikeudellista neuvontaa. Velkaan, erityisopetustarpeisiin tai syrjintään liittyvien ongelmien vuoksi apua tarvitsevien on huhtikuusta 2013 lähtien täytynyt joitakin harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta tehdä oikeusapuhakemuksensa puhelinneuvontakeskuksen kautta. Neuvonta annetaan aina puhelimitse, paitsi jos katsotaan, ettei asiakas pysty ottamaan sitä vastaan tällä tavoin.

Rikosasioissa oikeusapua on tarjolla yksityishenkilöille, jotka ovat tutkinnan kohteena tai joita vastaan nostetaan rikossyyte. Oikeusapuvirasto päättää, onko hakijalla oikeus oikeusapuun rikosasioissa. *Magistrates' Court* -tuomioistuimessa vastaaja voi saada oikeusapua ainoastaan, jos hän täyttää tulotasokriteerin ja jos oikeuden toteutumisen katsotaan edellyttävän oikeusavun myöntämistä. *Crown Court* -tuomioistuimessa oikeudenkäyntiä odottavien vastaajien katsotaan automaattisesti täyttävän oikeuden toteutumista koskevan kriteerin. Vaikka kaikki vastaajat ovat oikeusapukelpoisia, heihin sovelletaan tarveharkintaa ja heidän voidaan edellyttää käyttävän tulojaan ja/tai omaisuuttaan oikeudenkäyntikulujen kattamiseen. Kuluihin osallistuneelle vastaajalle, joka vapautetaan syyteestä, palautetaan hänen suorittamansa maksut korkoineen.

Jos henkilö katsoo, että hänelle Euroopan ihmisoikeussopimuksen nojalla kuuluvia oikeuksia on loukattu, ja haluaa saattaa asiansa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käsiteltäväksi, tarjolla on useita järjestelmiä, joista voi saada oikeudellista neuvontaa ja apua. Hakumenettelyn alkuvaiheissa voi saada apua kokeneelta asianajajalta tai oikeudelliselta neuvonantajalta. Jos Euroopan ihmisoikeustuomioistuin Strasbourgissa ilmoittaa ottavansa hakemuksen tutkittavaksi, hakija voi saada taloudellista apua suoraan Strasbourgista. Avun saanti riippuu siitä, voisiko hakija saada kotimaansa oikeusapua. Useissa kaupungeissa oikeusaputoimistot (*law centres*) tarjoavat oikeudellista neuvontaa ja oikeusavustajan, myös maksutta henkilön varallisuudesta riippuen. Oikeusaputoimistojen toimintaa rahoitetaan eri lähteistä, ja myös paikalliset viranomaiset rahoittavat niitä. Niissä työskentelee yleensä kokopäiväisesti palkattuja lakiasiantuntijoita, mutta monissa työskentelee myös sosiaalityöntekijöitä. He käyttävät suuren osan työajastaan kysymyksiin, jotka liittyvät asumiseen, työllisyyteen, sosiaaliturvaan ja maahanmuuttoon. Tietoa on saatavana ilmaiseksi myös kansalaisten neuvontatoimistoista (*Citizens Advice Bureaux*), kuluttaja- ja asumisneuvontakeskuksista sekä erilaisten vapaaehtoisjärjestöjen eri aiheisiin erikoistuneista neuvontakeskuksista.

Pakolaisille oikeusapua antava *Refugee Legal Centre* ja maahanmuuton neuvontapalvelu *Immigration Advisory Service*, jotka saavat molemmat valtion rahoitusta, antavat maksutonta neuvontaa ja apua turvapaikanhakijoille. Maahanmuuton neuvontapalvelu tarjoaa maksutonta neuvontaa ja apua myös henkilöille, jotka voivat hakea muutosta maahanmuuttoasiassa tehtyyn päätökseen.

Rikoksen uhrin

Rikoksen uhreja koskevissa käytännösäännöissä (*Victims' Code*) on tietoja Englannin ja Walesin rikosoikeusviranomaisten uhreille tarjoamista tuki- ja muista palveluista oikeuskäsittelyn eri vaiheissa. Käytännösäännöt on kirjoitettu kohdeyleisöä ajatellen helppotajuisella englannin kielellä. Niissä kerrotaan uhreille muun muassa, miten valittaa, jos he eivät saa heille käytännösääntöjen mukaan kuuluvia oikeuksiaan. Todistajien oikeuksien peruskirjalla (*Witness Charter*) on annettu todistajille vastaava palvelujen tasoa koskeva ohjeisto. Toisin kuin käytännösäännöt, se ei kuitenkaan ole velvoittava. Pohjois-Irlannissa on julkaistu omat rikoksen uhreille osoitetut käytännösäännöt. Niissä asetetaan vaatimukset palvelulle, jota uhrin saavat Pohjois-Irlannin rikosoikeusjärjestelmän kanssa asioidessaan, ja kerrotaan, miten palvelusta voi valittaa. Uusi, velvoittava rikoksen uhrien peruskirja on tekeillä. Rikoksen uhreille annetaan *Victims of crime* -esite, jossa on käytännön ohjeita siitä, mitä rikoksen tapahtuttua tulisi tehdä. Siinä selitetään helppotajuisesti poliisin roolia ja tuomioistuinprosesseja ja kerrotaan, miten korvausta haetaan ja mitä apua on saatavilla.

Englannissa ja Walesissa uhreilla on lisäksi oikeus tukeen rikoksen vaikutusten käsittelemistä ja siitä toipumista varten. Poliisi voi ohjata rikoksen uhrin tämän palvelun käyttäjäksi, mutta sen puoleen voi kääntyä myös oma-aloitteisesti. Yleensä uhrien tukipalvelut tilaa poliisin aluepäällikkö (*Police and Crime Commissioner*). Palvelut rahoitetaan valtion varoista.

Jos syyttäjä ei nosta syytettä, uhri voi nostaa syytteen yksityisesti, mutta käytännössä näin tapahtuu Englannissa ja Walesissa harvoin.

Tuomioistuinmenettelyjä on yksinkertaistettu niin, että vähäisissä vahingonkorvausvaatimuksissa voi nostaa kanteen ilman oikeudellista asiantuntemusta. Tuomioistuin voi määrätä tuomiton rikosentekijän maksamaan uhreille korvausta henkilövahingoista, menetyksistä ja esinevahingoista, jotka johtuvat rikoksesta. Tuomioistuimen on käsiteltävä korvausasia kaikissa tapauksissa, joissa korvaus tulee kysymykseen, ja perusteltava päätöksensä, jos korvausta ei myönnetä. Jos tuomioistuin harkitsee sekä sakon että korvauksen määräämistä, mutta rikosentekijällä ei ole varaa maksaa molempia, uhreille maksettava korvaus on asetettava etusijalle. Tällaisissa tilanteissa korvaus on myös etusijalla lisämaksuun (*victim surcharge*) nähden.

Englannissa, Walesissa tai Skotlannissa väkivaltarikoksen seurauksena vahinkoa kärsinyt uhri, joka täyttää asuinpaikkaa tai kansalaisuutta koskevat tai muut edellytykset, voi hakea korvausta julkisista varoista rikoksesta aiheutuneiden vahinkojen korvausjärjestelmän puitteissa (*Criminal Injuries*

Compensation Scheme). Korvaus perustuu vahingonkorvaustariffiin, ja maksut vaihtelevat 1 000 punnasta 500 000 puntaan, joka on korvaus kaikkein vakavimmista vahingoista.

Pohjois-Irlannissa on omat järjestelynsä. Tietyissä tapauksissa korvaus rikosvahingoista, omaisuuden tahalliseen vahingoittamisesta ja tulojen menettämisestä rikoksen seurauksena maksetaan julkisista varoista.

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Tasa-arvo- ja ihmisoikeuskomissio (*Equality and Human Rights Commission, EHRC*)

Lontoossa, Manchesterissä, Glasgow'ssa ja Cardiffissa toimivan tasa-arvo- ja ihmisoikeuskomission lakisäätötehtävänä on edistää ja seurata ihmisoikeuksia sekä turvata ja edistää tasa-arvon toteutumista seuraavien yhdeksän seikan osalta: ikä, vammaisuus, sukupuoli, rotu, uskonto ja vakaumus, raskaus ja äitiys, avioliitto ja rekisteröity parisuhde, seksuaalinen suuntautuminen ja sukupuolenvaihdos.

EHRC ei yleensä käsittele yksittäisiä oikeustapauksia ellei niillä ole strategista merkitystä esimerkiksi lain sisällön selvittämisessä. Se voi kuitenkin neuvoa, mikä on sopivin taho auttamaan missäkin tilanteessa.

EHRC perustettiin 1. lokakuuta 2007. Sen tehtävänä on edistää kaikkien ihmisten tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia, työskennellä syrjinnän poistamiseksi, vähentää epätasa-arvoa, suojella ihmisoikeuksia ja luoda hyvät suhteet yhteisöjen välille, jotta kaikilla on tasavertaiset mahdollisuudet osallistua yhteiskunnan toimintaan. Se toimii Englannin ja Walesin lisäksi myös Skotlannissa, jossa on kuitenkin myös oma ihmisoikeuselin *Scottish Human Rights Commission*. EHRC:ssä yhdistyy Isossa-Britanniassa aikaisemmin toimineiden kolmen tasa-arvokomission työ (rotujen tasa-arvo, sukupuolten tasa-arvo ja vammaisten oikeudet). Lisäksi sen vastuualueeseen kuuluvat syrjintälainsäädännön uudet osa-alueet (ikä, sukupuolinen suuntautuneisuus ja uskonto tai vakaumus) ja ihmisoikeudet. Sillä on tasa-arvolainsäädännön täytäntönnäpönovaltuudet, ja sen tehtävänä on edistää ihmisoikeuslain (*Human Rights Act*) noudattamista.

[Tasa-arvo ja ihmisoikeudet](#)

[Mistä saan apua ja neuvontaa?](#)

[Equality Advisory and Support Service \(EASS\)](#)

Maksuton palvelunumero: +44 808 800 0082

Tekstipuhelupalvelu: +44 808 800 0084

Maksuton postipalvelu: FREEPOST EASS HELPLINE FPN6521

Oikeusasiamies

Parlamentin ja terveydenhuollon oikeusasiamies (*Parliamentary and Health Service Ombudsman*)

Oikeusasiamies tutkii riippumattomasti kantelut, joita kansalaiset ovat tehneet ministeriöiden, muiden Yhdistyneen kuningaskunnan julkisen sektorin elinten tai Englannin terveydenhuoltojärjestelmän (NHS) epäasianmukaisesta tai epätasapuolisesta toiminnasta tai huonosta palvelusta.

[Parliamentary and Health Service Ombudsman](#)

Puhelinpalvelu: +44 345 015 4033, ma–pe 8.30–17.30 (GMT)

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Lapsiasiavaltuutettu

1. Englannin lapsiasiavaltuutettu (*Children's Commissioner for England*)

Englannin lapsiasiavaltuutettu on Anne Longfield. Lapsiasiavaltuutettu ja hänen virastonsa työntekijät huolehtivat siitä, että aikuiset kuuntelevat lapsia ja nuoria.

Lapsiasiavaltuutetun virka on perustettu lasten oikeuksia koskevalla lailla ([Children Act 2004](#)). Hänen tehtävänään on ajaa lasten ja alle 18-vuotiaiden nuorten asiaa (21 ikävuoteen saakka, jos on kyse laitoksissa asuvista tai oppimisvaikeuksista kärsivistä nuorista).

[The Children's Commissioner for England](#)

Yhteystiedot

Children's Commissioner for England

Sanctuary Buildings

20 Great Smith Street

London

SW1P 3BT

Puhelin: +44 20 7783 8330

2. Walesin lapsiasiavaltuutettu (*Children's Commissioner for Wales*)

Walesin lapsiasiavaltuutettu on Sally Holland. Hänen tehtävänään on edustaa lapsia ja nuoria ja ajaa heidän etuaan. Hän työskentelee varmistaakseen, että lapset ja nuoret voivat elää turvassa ja että he tietävät oikeutensa ja voivat käyttää niitä. Hänen on otettava kaikessa työssään huomioon lasten oikeudet ja Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus lapsen oikeuksista.

[The Children's Commissioner for Wales](#)

Yhteystiedot

Children's Commissioner for Wales

Oystermouth House

Phoenix Way

Llansamlet

Swansea

SA7 9FS

Puhelin: +44 1792 765600

Faksi: +44 1792 765601

Tavoitteet:

edistää lasten oikeuksien parempaa ymmärtämistä

tarkastella lapsiin ja nuoriin liittyvien lakien, käytäntöjen ja palvelujen asianmukaisuutta ja toimivuutta

neuvoa hallitusta ja viranomaisia lasten ja nuorten oikeuksia ja etua koskevissa asioissa

tiedottaa lapsiasiavaltuutetun toiminnasta lapsille, lasten vanhemmille ja huoltajille ja muille sidosryhmille

varmistaa, että lasten ja nuorten näkemyksiä kuullaan asioissa, jotka vaikuttavat heidän elämäänsä

ylläpitää ja kehittää toimivia hallintojärjestelyjä noudattaen parhaita käytänteitä, jotta resurssien käyttö olisi mahdollisimman tehokasta, tuloksellista ja taloudellista.

Tietosuojaelin

1. Tietovaltuutettu (*Information Commissioner*)

Tietovaltuutetun virasto on Yhdistyneen kuningaskunnan riippumaton viranomainen, joka on perustettu ylläpitämään tiedonsaantioikeuksia yleisen edun mukaisesti sekä edistämään julkisten laitosten avoimuutta ja yksilöiden tietosuojaa.

Yhteystiedot

Information Commissioner's Office

Wycliffe House

Water Lane

Wilmslow

Cheshire SK9 5AF

Puhelin: 0303 123 1113 (tai 01625 545745 niille, jotka eivät halua soittaa 03-alkuiseen numeroon, tai +44 1625 545745 ulkomailta soittaville)

[📄 The Information Commissioner's Office](#)

2. Tietovaltuutetun aluetoimisto

Wales

Information Commissioner's Office – Wales

Cambrian Buildings

Mount Stuart Square

Cardiff CF10 5FL

Puhelin: 029 2044 8044

Faksi: 029 2044 8045

Sähköposti: [📧 wales@ico.gsi.gov.uk](mailto:wales@ico.gsi.gov.uk)

Muut

1. GOV.UK-verkkosivut

Yhdistyneen kuningaskunnan virallinen verkkosivusto kansalaisille.

Internet: [📄 GOV.UK](#)

2. Kansalaisten neuvontapalvelu (*Citizens Advice Service*)

Kansalaisten neuvontapalvelu auttaa kansalaisia ratkaisemaan oikeudellisia, taloudellisia ja muita ongelmia tarjoamalla maksutonta, riippumatonta ja luottamuksellista neuvontaa ja vaikuttamalla poliittisiin päättäjiin.

[📄 Citizens Advice Service](#)

[📄 Yhteystiedot](#)

3. Oikeusneuvontapalvelu (*Civil Legal Advice*)

Oikeusneuvontapalvelu (CLA) on Englannissa ja Walesissa toimiva luottamuksellinen neuvontapalvelu, joka on maksuton oikeusapuun oikeutetuille.

Neuvontaa ja oikeusapua voi saada seuraavissa asioissa:

sosiaalietuuksia koskevat valitukset

velka-asiat, jos hakija on vaarassa menettää asuntonsa

erityisopetustarpeet

asuntoasiat

syrjintä

apu ja neuvonta lähisuhdeväkivallan uhreille

lapsen huostaanottoon liittyvät asiat.

Hakijalle esitetään yleisluontoisia kysymyksiä hänen oikeudellisesta ongelmastaan ja taloudellisesta tilanteestaan sen selvittämiseksi, onko hänellä oikeus

saada maksutonta oikeusapua. Velkaan, erityisopetustarpeisiin tai syrjintään liittyvien ongelmien vuoksi apua tarvitsevien on huhtikuusta 2013 lähtien

täytynyt joitakin harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta tehdä oikeusapuhakemuksensa puhelinneuvontakeskuksen kautta. Neuvonta annetaan aina

puhelimitse, paitsi jos katsotaan, ettei asiakas pysty ottamaan sitä vastaan tällä tavoin.

Yhteystiedot

Puhelin: 0845 345 4345

Tekstipuhelin (Minicom): 0845 609 6677

ma–pe 9–20

la 9–12.30

[📄 Civil legal advice](#)

4. Rikoksen uhrien valtuutettu (*Victims' Commissioner*)

[📄 The Victims' Commissioner](#)

Rikoksen uhrien valtuutettu edistää uhrien ja todistajien etua, kannustaa hyviin käytäntöihin uhrien ja todistajien kohtelussa ja tarkastelee säännöllisesti rikoksen uhreja koskevia käytännösääntöjä, joissa määrätään uhreille tarjottavista palveluista.

Lain mukaan valtuutettu ei saa puuttua yksittäisiin tapauksiin, mutta voi ohjata sinne, missä on saatavilla parasta neuvontaa ja tukea.

5. Maahanmuuttopalveluvaltuutetun virasto (*Office of the Immigration Services Commissioner*)

Yhteystiedot:

5th Floor

Counting House

53 Tooley Street

London

SE1 2QN

Puhelin: 0845 000 0046

Maahanmuuttopalveluvaltuutetun virasto (OISC) on vuoden 1999 maahanmuutto- ja turvapaikkalain (*Immigration and Asylum Act 1999*) nojalla perustettu riippumaton julkinen elin, joka ei toimi minkään ministeriön alaisuudessa.

Sen tärkeimmät tehtävät ovat

maahanmuuttoneuvojien toiminnan ohjaaminen

hyvien käytänteiden edistäminen määrittämällä vähimmäisvaatimuksia

maahanmuuttoneuvontaa antavia tahoja koskevien valitusten vastaanottaminen ja käsittely

lainvastaisesti toimivien asettaminen syytteeseen

maahanmuuttoneuvontaa antavien tahojen sääntelyn valvonta.

OISC ei anna maahanmuuttoasioita koskevaa neuvontaa eikä suosittele tai tue yksittäisiä neuvonantajia.

OISC tekee yhteistyötä muun muassa ammattilajajärjestöjen, erityistuoimistuinten, rajavartiolaitoksen ja vapaaehtoisjärjestöjen kanssa.

Lisätietoja: [Office of the Immigration Service Commissioner](#)

Päivitetty viimeksi: 24/07/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Perusoikeudet - Pohjois-Irlanti

Kansalliset tuomioistuimet

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Oikeusasiamies

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Muut

Kansalliset tuomioistuimet

1. Oikeusvirasto (*Her Majesty's Courts & Tribunals Service*)

Oikeusvirasto vastaa rikos-, siviili- ja perhetuomioistuinten hallinnoinnista Englannissa ja Walesissa sekä ei-hajautettujen tuomioistuinten hallinnoinnista Skotlannissa ja Pohjois-Irlannissa. Se huolehtii, että riippumaton tuomioistuinlaitos toteuttaa oikeudenmukaista, tehokasta ja toimivaa oikeusjärjestelmää. Oikeusviraston tavoitteena on varmistaa, että kaikkien kansalaisten oikeussuojaa toteutuu heidän tarpeitaan vastaavasti, olivatpa he rikoksen uhreja tai todistajia tai siitä syytettyjä, velkaantuneita kuluttajia, vahingoittumisvaarassa olevia lapsia, yrityksiä, jotka ovat kaupankäyntiä koskevan riita-asian osapuolena, tai yksityishenkilöitä, jotka hakevat työoikeuden alaan kuuluvia oikeuksiaan tai riitauttavat viranomaisten tekemiä päätöksiä.

Yleisten tuomioistuinten (courts) yhteystiedot: <http://www.justice.gov.uk/global/contacts/hmcts/courts/index.htm>

Erylistuomioistuinten (tribunals) yhteystiedot: <http://www.justice.gov.uk/global/contacts/hmcts/tribunals/index.htm>

2. Pohjois-Irlannin oikeusvirasto (*Northern Ireland Courts and Tribunals Service*)

Pohjois-Irlannin oikeusvirasto (NICTS) on Pohjois-Irlannin oikeusministeriön alainen virasto. Se tarjoaa hallinnollista tukea Pohjois-Irlannin tuomioistuimille, joita ovat Court of Appeal, High Court, crown court, county court -tuomioistuimet, magistrates' court -tuomioistuimet ja coroner's court -tuomioistuimet. Se tarjoaa hallinnollista tukea myös erityistuoimistuimille ja huolehtii siviilituomioistuinten tuomioiden täytäntöönpanosta Enforcement of Judgments Office -viraston kautta

Verkko-osoite: <https://www.justice-ni.gov.uk/topics/courts-and-tribunals>

Yhteystiedot: <http://www.courtsni.gov.uk/en-GB/ContactDetails/>

Lisätietoa

Siviilioikeudellinen menettely

Menettelyt ovat Pohjois-Irlannissa samanlaisia kuin Englannissa ja Walesissa. Menettely käynnistetään High Court -tuomioistuimissa haasteella (*writ*) ja county court -tuomioistuimissa kanteella (*civil bill*) tai vähäisiä vaateita koskevalla hakemuksella (*small claims application*). Nämä on annettava tiedoksi vastaajalle, jolla on oikeus puolustautua. Siviilituomioistuinten tuomiot voidaan panna täytäntöön keskitetyllä menettelyllä, jota Enforcement of Judgments Office -virasto hallinnoi.

Oikeusapu

Kaikilla kolmella Yhdistyneen kuningaskunnan lainkäyttöalueella on kattava järjestelmä, jossa oikeudellista neuvontaa tai edustajaa tarvitseva henkilö voi saada taloudellista tukea julkisista varoista. Tällaiset oikeusapujärjestelmät ovat yksilöiden laillisten oikeuksien toteutumisen kannalta erittäin tärkeitä. Oikeusapu on tarkoitettu vähävaraisille, ja sitä voidaan myöntää maksutta tai korvausta vastaan. Jos oikeusapua myönnetään, asia käsitellään tavanomaiseen tapaan, paitsi että avustettava ei maksa asianajajalleen, vaan kaikki maksut suoritetaan oikeusapurahastosta.

Pohjois-Irlannissa oikeusapua antaa Pohjois-Irlannin oikeuspalvelukomissio (Northern Ireland Legal Services Commission). Oikeusapua voidaan myöntää useimmissa siviili- ja rikosoikeudellisissa asioissa, jos tulotasoa ja aiheellisuutta koskevat kriteerit täyttyvät.

Jos henkilö katsoo, että hänelle Euroopan ihmisoikeussopimuksen nojalla kuuluvia oikeuksia on loukattu, ja haluaa saattaa asiansa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käsiteltäväksi, tarjolla on useita järjestelmiä, joista voi saada oikeudellista neuvontaa ja apua. Hakumenettelyn alkuvaiheissa voi saada apua kokeneelta asianajajalta tai oikeudelliselta neuvonantajalta. Jos Euroopan ihmisoikeustuomioistuin Strasbourgissa ilmoittaa ottavansa hakemuksen tutkittavaksi, hakija voi saada taloudellista apua suoraan Strasbourgista. Avun saanti riippuu siitä, voisiko hakija saada kotimaansa oikeusapua. Useissa kaupungeissa oikeusaputoimistot (*law centres*) tarjoavat oikeudellista neuvontaa ja oikeusavustajan, myös maksutta henkilön varallisuudesta riippuen. Oikeusaputoimistojen toimintaa rahoitetaan eri lähteistä, ja myös paikalliset viranomaiset rahoittavat niitä. Niissä työskentelee yleensä kokopäiväisesti palkattuja lakiasiantuntijoita, mutta monissa työskentelee myös sosiaalityöntekijöitä. He käyttävät suuren osan työajastaan asumiseen, työllisyyteen, sosiaaliturvaan ja maahanmuuttoon liittyviin kysymyksiin. Tietoa on saatavana ilmaiseksi myös kansalaisten neuvontatoimistoista (*Citizens Advice Bureaux*), kuluttaja- ja asumisneuvontakeskuksista sekä erilaisten vapaaehtoisjärjestöjen erilaisiin aiheisiin erikoistuneista neuvontakeskuksista. Pakolaisille oikeusapua antaa *Refugee Legal Centre* ja maahanmuuton neuvontapalvelu *Immigration Advisory Service*, jotka saavat valtion rahoitusta, antavat maksutonta neuvontaa ja apua turvapaikanhakijoille. Maahanmuuton neuvontapalvelu tarjoaa maksutonta neuvontaa ja apua myös henkilöille, jotka voivat hakea muutosta maahanmuuttoasiassa tehtyyn päätökseen.

Rikoksen uhrin

Tuomioistuimet voivat määrätä tuomittu rikoksentehtävän maksamaan uhrille korvausta henkilövahingoista, menetyksistä ja esinevahingoista, jotka johtuvat rikoksesta. Englannissa ja Walesissa tuomioistuinten on käsiteltävä korvausasia kaikissa tapauksissa, joissa korvaus tulee kysymykseen, ja perusteltava päätöksensä, jos korvausta ei myönnetä. Uhrille maksettava korvaus on etusijalla sakkoon nähden, jos tuomioistuin harkitsee kumpaakin, ja uhrille maksettavan korvauksen perintä on etusijalla sakkojen perintään nähden.

Jos valtion syyttäjälaitos (*Crown Prosecution Service*) ei nosta syytettä, uhrin voivat Englannissa ja Walesissa nostaa syytteen yksityisesti, mutta käytännössä näin tapahtuu harvoin. Uhrin voivat myös nostaa vahingonkorvauskanteen siviilituomioistuimissa. Tuomioistuinmenettelyjä on yksinkertaistettu niin, että vähäisissä vahingonkorvausvaatimuksissa voi nostaa kanteen ilman oikeudellista asiantuntemusta.

Englannissa, Walesissa ja Skotlannissa väkivaltarikoksen seurauksena vahinkoa kärsineet uhrin voivat kansalaisuudestaan riippumatta hakea korvausta julkisista varoista rikoksesta aiheutuneiden vahinkojen korvausjärjestelmän puitteissa (*Criminal Injuries Compensation Scheme*). Korvaus perustuu vahingonkorvaustariffiin, ja maksut vaihtelevat 1 000 punnasta 500 000 puntaan, joka on korvaus kaikkein vakavimmista vahingoista.

Pohjois-Irlannissa on omat järjestelynsä. Tietyissä tapauksissa korvaus rikosvahingoista, omaisuuden tahallisesta vahingoittamisesta ja tulojen menettämisestä rikoksen seurauksena maksetaan julkisista varoista.

Yhdistyneessä kuningaskunnassa on kolme järjestöä, jotka tarjoavat yleistä tukea rikoksen uhreille: Englannissa ja Walesissa toimiva *Victim Support*, Skotlannissa toimiva *Victim Support Scotland* ja Pohjois-Irlannissa toimiva *Victim Support Northern Ireland*. Järjestöt saavat rahoitusta valtiolta. Kesäkuussa 1996 hallitus julkaisi uuden uhrien oikeuksien peruskirjan (*Victim's Charter*), josta on sittemmin huhtikuussa 2006 tehty velvoittava rikoksen uhreja koskevien käytännesääntöjen myötä (*Victims Code of Practice*). Uhreilla on laissa säädetty oikeus saada rikosoikeusviranomaisilta korkealaatuista palvelua. Käytännesääntöissä kerrotaan uhreille myös, miten valittaa, jos he eivät saa korkealaatuista palvelua. Todistajien oikeuksien peruskirjalla (*Witness Charter*) on annettu todistajille vastaava, mutta ei-velvoittava, palvelujen tasoa koskeva ohjeisto. Pohjois-Irlannissa on julkaistu omat rikoksen uhreja koskevat käytännesääntöt. Niissä asetetaan standardit palvelulle, jota uhrit saavat Pohjois-Irlannin rikosoikeusjärjestelmän kanssa asioidessaan, ja kerrotaan, miten palvelusta voi valittaa. Rikoksen uhreille annetaan *Victims of crime* -esite, jossa on käytännön ohjeita siitä, mitä rikoksen tapahduttua tulisi tehdä. Siinä selitetään helpotajuisesti poliisin roolia ja tuomioistuinprosesseja ja kerrotaan, miten korvausta haetaan ja mitä apua on saatavilla.

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Pohjois-Irlannin ihmisoikeuskomissio (*Northern Ireland Human Rights Commission*)

Pohjois-Irlannin ihmisoikeuskomissio on kansallinen ihmisoikeusinstituutio, jolle Yhdistyneet kansakunnat (YK) on antanut A-statuksen. Yhdistynyt kuningaskunta rahoittaa ihmisoikeuskomissiota, mutta se on riippumaton julkinen elin, joka toimii täysin YK:n Pariisin periaatteiden mukaisesti. Ihmisoikeuskomission tehtävänä on varmistaa, että valtio ja viranomaiset suojelevat Pohjois-Irlannissa kaikkien ihmisoikeuksia. Se lisää myös tietoisuutta ihmisoikeuksista ja kertoo, mitä ihmiset voivat tehdä, jos heidän oikeutensa evätään tai niitä loukataan.

Yhteystiedot:

Temple Court
39 North Street
Belfast
Northern Ireland
BT1 1NA

Puhelin: +44 (0)28 9024 3987

Sähköposti: information@nihrc.org

Verkko-osoite: <http://www.nihrc.org/>

Oikeusasiamies

Parlamentin ja terveydenhuollon oikeusasiamies (*Parliamentary and Health Service Ombudsman*)

Parlamentti on perustanut oikeusasiamiehen viraston, jonka tehtävänä on auttaa sekä yksittäisiä ihmisiä että suurta yleisöä. Oikeusasiamies tutkii kantelut, jotka koskevat yksittäisten ihmisten epäoikeudenmukaista kohtelua tai ministeriöiltä, muilta julkisen sektorin elimiltä ja Englannin terveydenhuoltojärjestelmältä (NHS) saatua huonoa palvelua. Oikeusasiamiehen toimivallasta säädetään laissa, ja palvelu on maksuton kaikille.

Yhteystiedot

The Parliamentary and Health Service Ombudsman
Millbank Tower
Millbank
London
SW1P 4QP

Verkko-osoite: <https://www.ombudsman.org.uk/>

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Lapsiasiavaltuutettu

Pohjois-Irlannin lapsi- ja nuorisoasiavaltuutettu (*Northern Ireland Commissioner for Children and Young People*)

Lapsi- ja nuorisoasiavaltuutetun virasto on riippumaton julkinen elin, joka perustettiin lokakuussa 2003.

Nykyinen lapsi- ja nuorisoasiavaltuutettu on Koulla Yiasouma. Hänen tehtävänä on suojella ja edistää lasten ja nuorten oikeuksia ja etua Pohjois-Irlannissa. Lapsiasiavaltuutettu ottaa huomioon myös kaikki lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen määräykset.

Toiminnan rahoittaja on kuntaministeriö.

Yhteystiedot:

NICCY
Equality House
7-9 Shaftesbury Square
Belfast
Northern Ireland BT2 7DP

Puhelin: 028 9031 1616

Sähköposti: info@niccy.org

Verkko-osoite: <http://www.niccy.org/>

Vanhusasiamies (*Commissioner for Older People*)

Vanhusasiamiehen virasto on riippumaton julkinen elin, joka perustettiin marraskuussa 2011. Nykyinen vanhusasiamies on Eddie Lynch. Hänen tehtävänä on suojella ja ajaa vanhusten etua Pohjois-Irlannissa.

Yhteystiedot:

COPNI
Equality House
7-9 Shaftesbury Square
Belfast
Northern Ireland BT2 7DP

Puhelin: 028 9089 0892

Sähköposti: info@copni.org

Verkko-osoite: <http://www.copni.org/>

Tasa-arvoelin

Pohjois-Irlannin tasa-arvokomissio (*Equality Commission for Northern Ireland*)

Yhteystiedot:

Equality House
7-9 Shaftesbury Square
Belfast
Northern Ireland BT 2 7DP
Puhelin: 028 90 500 600
Sähköposti: information@equalityni.org
Verkko-osoite: <http://www.equalityni.org/>

Pohjois-Irlannin tasa-arvokomissio on riippumaton julkinen elin, joka on perustettu lailla (*Northern Ireland Act 1998*). Sen toimivalta ja tehtävät perustuvat lukuisiin viime vuosikymmeninä annettuihin säädöksiin, joilla suojellaan syrjinnältä iän, vamman, rodun, uskonnon, poliittisen vakaumuksen, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen perusteella. Tasa-arvokomissiolla on myös viranomaisia koskevia lakisääteisiä tasa-arvoon ja hyviin suhteisiin liittyviä tehtäviä (*Northern Ireland Act 1998*).

Toiminnan rahoittaja on Pohjois-Irlannin hallitus (*Executive Office*).

Tietosuojaelin

1. Tietovaltuutettu (*Information Commissioner*)

Tietovaltuutetun virasto on Yhdistyneen kuningaskunnan riippumaton viranomainen, joka on perustettu ylläpitämään tiedonsaantioikeuksia yleisen edun mukaisesti sekä edistämään julkisten laitosten avoimuutta ja yksilöiden tietosuojaa.

Yhteystiedot

Information Commissioner's Office

Wycliffe House

Water Lane

Wilmslow

Cheshire SK9 5AF

Puhelin: 0303 123 1113 (tai 01625 545745 niille, jotka eivät halua soittaa 03-alkuiseen numeroon, tai +44 1625 545745 ulkomailta soittaville)

Verkko-osoite: <https://ico.org.uk/>

2. Tietovaltuutetun aluetoimisto

Pohjois-Irlanti

Information Commissioner's Office – Northern Ireland

3rd floor, 14 Cromac Place

Belfast,

Northern Ireland BT7 2JB

Puhelin: 028 9026 9380

Sähköposti: ni@ico.org.uk

Muut

1. Directgov-verkkosivut

Yhdistyneen kuningaskunnan virallinen verkkosivusto kansalaisille.

Verkko-osoite: <http://www.gov.uk/>

2. Kansalaisten neuvontapalvelu (*Citizens Advice Service*)

Kansalaisten neuvontapalvelu auttaa kansalaisia ratkaisemaan oikeudellisia, taloudellisia ja muita ongelmia tarjoamalla maksutonta, riippumatonta ja luottamuksellista neuvontaa ja vaikuttamalla poliittisiin päättäjiin.

Verkko-osoite: <http://www.citizensadvice.org.uk/>

3. Pohjois-Irlannin oikeuspalvelukomissio (*Northern Ireland Legal Services Commission*)

Pohjois-Irlannin oikeuspalvelukomissio on oikeusministeriön alainen riippumaton julkinen elin, joka on perustettu lain nojalla (*Access to Justice (Northern Ireland) Order 2003*). Oikeusministeri David Ford ilmoitti syksyllä 2014 aikovansa siirtää oikeuspalvelukomission tehtävät ministeriöön kuuluvalle toimeenpanovirastolle. Uuden organisaation nimeksi tulee **Legal Services Agency Northern Ireland** (Pohjois-Irlannin oikeuspalveluvirasto). Muutos ei vaikuta kovinkaan paljon palvelujen tarjoamiseen, mutta sillä voidaan parantaa hallintoa monin tavoin ja lisätä kustannustehokkuutta.

Oikeuspalvelukomission tehtävänä on hallinnoida julkisin varoin rahoitettuja oikeudellisia palveluja lakisääteisten oikeusapujärjestelmien mukaisesti.

Komissio määrittää lakisääteisten testien perusteella, onko henkilöllä oikeus saada oikeusapua, ja jos on, komissio maksaa asianajajille heidän antamastaan oikeudellisesta palvelusta. Vaikka oikeuslaitos vastaa oikeusavun myöntämisestä, komissio maksaa oikeudellisista palveluista. Oikeusapujärjestelmän hallinnoinnin lisäksi oikeuspalvelukomissio tukee myös oikeusministeriötä sen työssä oikeusavun uudistamiseksi.

Yhteystiedot:

The Northern Ireland Legal Services Commission

2nd Floor,

Waterfront Plaza,

8 Laganbank Road,

Mays Meadow,

Belfast,

Northern Ireland BT1 3BN

Puhelin: +44 (0)28 9040 8888

Verkko-osoite: <http://www.nilsc.org.uk/>

Oikeuspalvelukomission tehtävänä on edistää oikeudenmukaista ja yhtäläistä oikeuspuolan saatavuutta Pohjois-Irlannissa tarjoamalla julkisin varoin rahoitettuja oikeudellisia palveluja.

Sen tavoitteena on tarjota kustannustehokkaasti korkealaatuisia asiakaslähtöisiä palveluja, jotka on suunnattu näitä palveluja eniten tarvitseville.

Se palkkaa lakimiehiä ja muita neuvonantajia:

auttamaan oikeusapuun oikeutettuja henkilöitä puolustamaan oikeuksiaan siviilioikeudellisissa asioissa

auttamaan henkilöitä, jotka ovat tutkinnan kohteena tai joita tullaan syyttämään rikoksesta.

4. Rikosuhrivaltuutettu (*Victims' Commissioner*)

Baroness Newlove of Warrington,

Victims' Commissioner for England & Wales

The Tower, 9th Floor,
102 Petty France,
London, SW1H 9AJ

Sähköposti: [✉ victims.commissioner@victimscommissioner.gsi.gov.uk](mailto:victims.commissioner@victimscommissioner.gsi.gov.uk)

Verkko-osoite: [✉ http://victimscommissioner.org.uk/](http://victimscommissioner.org.uk/)

Rikosuhrivaltuutettu edistää uhrien ja todistajien etua, kannustaa hyvin käytäntöihin uhrien ja todistajien kohtelussa ja tarkastelee säännöllisesti rikoksen uhreja koskevia käytännössäntöjä, joissa määrätään uhreille tarjottavista palveluista.

Hän kuuntelee uhreja ja todistajia, tarkastelee rikosoikeusjärjestelmää heidän näkökulmastaan ja yrittää parantaa tarjolla olevia palveluita ja tukea.

Rikosuhrivaltuutettu ei saa puuttua yksittäistapauksiin. Sen sijaan hän pyrkii ohjaamaan sinne, mistä parhaiten saa neuvontaa ja tukea.

5. Rikoksen uhrien tukijärjestö (Victim Support Northern Ireland)

Yhteystiedot:

Central Office

Victim Support NI

Annsage House

3rd Floor

70/74 Ann Street

Belfast

Northern Ireland BT 1 4EH

Puhelin: 028 9024 3133

Sähköposti: [✉ belfast@victimsupportni.org.uk](mailto:belfast@victimsupportni.org.uk)

Pohjois-Irlannin rikoksen uhrien tukijärjestö on hyväntekeväisyysjärjestö, joka auttaa kaikenlaisten rikosten uhreiksi joutuneita ihmisiä. Se tarjoaa henkistä tukea, tietoa ja käytännön apua uhreille, todistajille ja muille, joita rikos koskee.

Tukijärjestö on johtava rikoksesta kärsimään joutuneita ihmisiä tukeva hyväntekeväisyysjärjestö. Palvelu on maksutonta ja luottamuksellista, riippumatta siitä, onko rikoksesta tehty rikosilmoitus. Tukijärjestö on riippumaton organisaatio – se ei ole osa poliisia, tuomioistuinlaitosta tai mitään muuta rikosoikeuden alalla toimivaa virastoa.

Pohjois-Irlannin rikosuhrien tukijärjestö tarjoaa vuosittain apua lähes 30 000 henkilölle, jotka ovat joutuneet rikoksen uhriksi.

6. Pohjois-Irlannin vankila-asiamies (Prisoner Ombudsman for Northern Ireland)

Unit 2

Walled Garden

Stormont Estate

Belfast

Northern Ireland BT4 3SH

Puhelin: 028 90 44 3982

Maksuton palvelunumero: 0800 7836317

Sähköposti: [✉ pa@prisonerombudsman.x.gsi.gov.uk](mailto:pa@prisonerombudsman.x.gsi.gov.uk)

Verkko-osoite: [✉ http://www.niprisonerombudsman.gov.uk/](http://www.niprisonerombudsman.gov.uk/)

Pohjois-Irlannin oikeusministeri nimittää vankila-asiamiehen, joka on täysin riippumaton Pohjois-Irlannin vankilalaitoksesta (NIPS).

Vankila-asiamies tutkii

kanteluja, joita Pohjois-Irlannissa vangittuna olevat tekevät

kanteluja, joita Pohjois-Irlannin vankiloissa vierailevat tekevät

Pohjois-Irlannin vankilakuolemat.

Nykyinen vankila-asiamies on Tom McGonigle, ja hänen tukenaan on tutkijaryhmä ja muuta henkilöstöä.

7. Maahanmuuttopalveluvaltuutetun virasto (The Office of the Immigration Services Commissioner)

Yhteystiedot:

5th Floor

21 Bloomsbury Street

London

WC1B 3HF

Puhelin: 020 7211 1500

Maahanmuuttopalveluvaltuutetun virasto (OISC) on vuoden 1999 maahanmuutto- ja turvapaikkalain (*Immigration and Asylum Act 1999*) nojalla perustettu riippumaton julkinen elin, joka ei toimi minkään ministeriön alaisuudessa.

Vuoden 1999 maahanmuutto- ja turvapaikkalain ja vuoden 2002 kansalaisuus-, maahanmuutto- ja turvapaikkalain (*Nationality, Immigration and Asylum Act 2002*) nojalla maahanmuuttopalveluvaltuutetulla on valtuudet muun muassa

evätä neuvonantajan pääsy lakisääteiseen järjestelmään

peruuttaa neuvonantajan valtuutus

rajoittaa tai vaihtaa neuvonantajan työn vaatimuustasoa

nostaa kurinpitosyyte valtuutuksen saanutta neuvonantajaa vastaan

hakea lähestymiskieltoa tai kieltotuomiota

panna syytteeseen maahanmuuttoneuvonnan ja/tai -palvelujen laittomasta tarjoamisesta

panna syytteeseen maahanmuuttoneuvonnan ja/tai -palvelujen laittomasta mainostamisesta

mennä neuvonantajan tiloihin

ottaa haltuunsa neuvonantajan kirjanpito

Lisätietoja: [✉ http://www.oisc.gov.uk/](http://www.oisc.gov.uk/)

8. Levottomuuksien uhrien komissio

Yhteystiedot:

Commission for Victims and Survivors

Equality House

7-9 Shaftesbury Square

Belfast

BT2 7DP

Puhelin: 028 9031 1000

Faksi: 028 9060 7424

Pohjois-Irlannin levottomuuksien uhrien komissio huolehtii siitä, että kaikki uhrit tulevat kuulluiksi, heidän oikeutensa toteutuvat ja heidän saatavillaan on parhaat mahdolliset palvelut. Levottomuuksien uhrien komission tavoitteena on parantaa levottomuuksien uhrien elämää.

Komission tehtävänä on vastata kaikkien uhrien tarpeisiin varmistamalla, että palvelutarjonta on erinomaista, ja samalla tunnustaa menneisyyden taakka ja rakentaa parempaa tulevaisuutta. Sen työ perustuu tiettyihin perusarvoihin, jotka näkyvät päivittäisessä työssä. Tuloksiin pyritään näiden arvojen pohjalta.

Arvot ovat seuraavat:

Uhrikeskeisyys – Uhrit ovat keskiössä kaikessa komission toiminnassa. Uhreja kannustetaan osallistumaan, ja heidän osallistumisestaan arvostetaan.

Avoimuus ja läpinäkyvyys – Komissio on kaikessa työssään avoin, rehellinen, vastuullinen ja vastaanottavainen.

Tasa-arvoisuus ja moninaisuus – Komissio kohtelee kaikkia tasa-arvoisesti ja kyseenalaistaa epätasa-arvon puolueettomasti, riippumattomasti ja lahjomattomasti.

Kunnioitus – Komissio suhtautuu kohteliaasti ja ammattimaisesti kaikkiin, jotka ottavat siihen yhteyttä.

Puolueettomuus – Komissio säilyttää riippumattomuutensa ja pitää kriittistä etäisyyttä hallitukseen ja viranomaisiin voidakseen haastaa niitä.

Laatutietoisuus – Komissio pyrkii toteuttamaan kaikki ohjelmansa laadukkaasti.

Lisätietoja: <http://www.cvsni.org/>

Päivitetty viimeksi: 10/04/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Perusoikeudet - Skotlant

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Oikeusasiamies

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Muut

Kansalliset ihmisoikeuselimet

Seuraavat elimet voivat mahdollisesti antaa neuvoja perusoikeuksiin liittyvissä tilanteissa.

1. Tasa-arvo- ja ihmisoikeuskomissio (Equality and Human Rights Commission, EHRC)

Tasa-arvo- ja ihmisoikeuskomissio on Skotlannin, Englannin ja Walesin kansallinen tasa-arvoelin, joka työskentelee syrjinnän poistamiseksi ja edistää tasa-arvon toteutumista seuraavien vuoden 2010 tasa-arvolain (*Equality Act*) säädettyjen tekijöiden osalta: ikä, vammaisuus, sukupuoli, rotu, uskonto ja vakaumus, raskaus ja äitiys, avioliitto ja rekisteröity parisuhde, seksuaalinen suuntautuminen ja sukupuolen korjaus. EHRC on hallituksesta riippumaton ns. A-statuksen kansallinen ihmisoikeuselin, jolla on sama tehtävä kuin Skotlannin ihmisoikeuskomissiolla: edistää ja suojella ihmisoikeuksia Skotlannissa.

Kansallisena ihmisoikeuselinenä EHRC

lisää tietoisuutta ihmisoikeuksista ja edistää niiden suojelua

kannustaa viranomaisia noudattamaan ihmisoikeuslakia (*Human Rights Act*)

tarjoaa kansalaisille, kansalaisyhteiskunnan järjestöille ja viranomaisille tietoa ihmisoikeuksista

tarkkailee ihmisoikeustilannetta Isossa-Britanniassa ja raportoi havainnoistaan YK:lle, hallitukselle ja parlamentille

kertoo Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja parlamentille sekä Skotlannin ja Walesin viranomaisille erilaisten toimenpiteiden ja

lainsäädäntöehdotusten vaikutuksista ihmisoikeuksiin

käyttää oikeudellisia valtuuksiaan ihmisoikeuksien suojelun parantamiseksi

EHRC:llä on oikeudelliset valtuudet muun muassa

panna vireille laillisuusvalvontamenettelyjä (*judicial review*), joissa tuomari tutkii, onko julkisoikeudellisen elimen päätös tai toimenpide laillinen

uhata laillisuusvalvontamenettelyllä ennen lainsäädännön hyväksymistä, jos se katsoo, että ehdotettu lainsäädännön muutos rikkoo jonkin ryhmän ihmisoikeuksia

toimia väliintulijana muiden vireillepanemissa ihmisoikeustapauksissa (ns. sivuväliintulo) – EHRC ei kuitenkaan voi olla väliintulijana yksittäisissä

ihmisoikeustapauksissa, joissa ei ole kyse tasa-arvosta

tutkia mitä tahansa ihmisoikeuskysymyksiä – jos EHRC antaa jollekin organisaatiolle suosituksia toimintatapojen, käytäntöjen tai lainsäädännön

parantamiseksi, kyseisen organisaation on otettava suositukset huomioon

antaa noudattamismääräys (*compliance notice*), jos se katsoo, että viranomaisen ei ole noudattanut tasa-arvovelvoitettaan – määräyksessä voidaan vaatia, että velvoitetta noudatetaan, tai siinä voidaan täsmentää toimet, jotka on toteutettava noudattamisen varmistamiseksi

<http://www.equalityhumanrights.com/>

Yhteystiedot:

Equality and Human Rights Commission - Scotland Office (Tasa-arvo- ja ihmisoikeuskomissio - Skotlannin toimisto)

Puhelin: 0141 288 5910

Sähköposti: scotland@equalityhumanrights.com

Brittiläisen viittomakielen käyttäjät voivat ottaa yhteyttä EHRC:ään yhdenvertaisina kuulevien kanssa. Lisätietoja: <http://www.equalityhumanrights.com/>

Equality Advisory Support Service

Puhelin: 0808 800 0082

Tekstiviestit: 0808 800 0084

Sähköposti: eass@mailgb.custhelp.com

Posti: FREEPOST EASS Helpline FPN6521

Brittiläisen viittomakielen tulkkauspalvelu, verkkokeskustelu ja yhteydenottolomake: <http://www.equalityadvisoryservice.com/>

Aukioloajat:
ma–pe klo 9–19
la 10–14

sunnuntaisin ja yleisinä vapaapäivinä suljettu

2. Skotlannin ihmisoikeuskomissio (Scottish Human Rights Commission, SHRC)

Skotlannin ihmisoikeuskomissio on Skotlannin kansallinen ihmisoikeuselin, joka on kansallisten instituutioiden statusta koskevien Yhdistyneiden Kansakuntien Pariisin periaatteiden mukainen korkeimman tason instituutio (A-status). Se on Skotlannin parlamentin vuonna 2008 perustama riippumaton elin, jolla on yleinen velvollisuus lisätä kaikkialla Skotlannissa tietoisuutta kaikista ihmisoikeuksista – taloudellisista, sosiaalisista, kulttuurisista ja poliittisista oikeuksista sekä kansalaisoikeuksista – ja edistää niiden ymmärtämistä ja kunnioittamista kaikkien osalta sekä kannustaa parhaisiin käytänteisiin ihmisoikeuksien alalla. Se voi myös raportoida ihmisoikeuskysymyksistä suoraan YK:lle. SHRC:n tehtävistä ja toimivallasta säädetään laissa Skotlannin ihmisoikeuskomissiosta (*Scottish Commission for Human Rights Act 2006*).

SHRC:llä on valtuudet

suositella muutoksia lainsäädäntöön, toimintatapoihin ja käytäntöihin

edistää ihmisoikeuksia koulutuksen avulla ja julkaisemalla tutkimuksia

tehdä Skotlannin viranomaisten toimintatapoja ja käytäntöjä koskevia selvityksiä

SHRC ei käsittele yksittäisiä kanteluja eikä sillä ole neuvontapalvelua. SHRC:n esitteessä *Help with Human Rights* on kuitenkin lueteltu tahoja, jotka voivat mahdollisesti neuvoa ja auttaa.

Yhteystiedot:

Scottish Human Rights Commission

Governor's House

Regent Road

Edinburgh

EH1 3DE

Puhelin: 0131 244 3550

Sähköposti: hello@scottishhumanrights.com

Verkko-osoite: Scottish Human Rights Commission

Oikeusasiamiehet

1. Skotlannin oikeusasiamies (Scottish Public Services Ombudsman)

Skotlannin julkishallinnon oikeusasiamies tarjoaa ilmaista, riippumatonta ja puolueetonta palvelua kansalaisten riidoissa paikallis- ja valtionhallinnon kanssa pyrkien avustamaan riitojen ratkaisussa tai oikaisemaan epäoikeudenmukaiset tilanteet. Se on ylin taho, joka käsittelee Skotlannissa julkisiin elimiin (paikallisviranomaiset, kansallinen terveydenhuolto, yleishyödylliset asuntoyhteisöt, korkeakoulut ja yliopistot, vankilat, useimmat vesilaitokset, Skotlannin hallitus ja sen virastot ja laitokset sekä muut viranomaiset) liittyviä kanteluja.

Yhteystiedot:

Maksuton palvelunumero: 0800 377 7330

Puhelin: 0131 225 5330

Posti: Freepost SPSO (postimerkkiä ei tarvita)

Käyntiosoite: 4 Melville Street, Edinburgh, EH3 7NS (avoinna maanantaisin, keskiviikkoisin, torstaisin ja perjantaisin klo 9–17 ja tiistaisin klo 10–17)

Verkko-osoite: SPSO

2. Parlamentin ja terveydenhuollon oikeusasiamies (Parliamentary and Health Service Ombudsman)

Parlamentin ja terveydenhuollon oikeusasiamies on ylin julkista terveydenhuoltoa (NHS) ja Yhdistyneen kuningaskunnan julkisia palveluja koskevia kanteluja käsittelevä elin. Sen palvelut ovat maksuttomia. Oikeusasiamies käsittelee kanteluja, joissa hakija katsoo tulleen kohdelluksi epäoikeudenmukaisesti tai hakijalle on aiheutunut vaikeuksia sen vuoksi, että jokin organisaatio ei ole toiminut asianmukaisesti tai tasapuolisesti tai on antanut huonoa palvelua eikä ole korjannut tilannetta.

Oikeusasiamies ei ole osa hallitusta. Parlamentti on perustanut sen käsittelemään kanteluja riippumattomasti. Oikeusasiamies jakaa tapausten käsittelyn yhteydessä tekemänsä havainnot parlamentin kanssa ja laajemmin helpottaakseen julkisten palveluiden parantamista. Oikeusasiamies on vastuussa parlamentille ja sen työtä valvoo julkishallinto- ja perustuslakiasioiden valiokunta.

Ennen oikeusasiamiehelle tehtävää kantelua sinun on otettava yhteyttä organisaatioon, jonka toimintaan olet tyytymätön. Jos kantelusi koskee Yhdistyneen kuningaskunnan hallitusta tai julkista organisaatiota, sinun on otettava yhteyttä parlamentin jäseneseen, jotta saat asian oikeusasiamiehen käsiteltäväksi.

Verkko-osoite: Ombudsman

Yhteystiedot:

Puhelin: 0345 015 4033 (8:30–17:30 (maanantaista perjantaihin)

Tekstiviesti takaisinsoittopalvuun: 07624 813 005

Jos käytät brittiläistä viittomakieltä, voit käyttää SignVideo-palvelua: SignVideo

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

1. Skotlannin lapsi- ja nuorisoasiavaltuutettu (Children and Young People's Commissioner Scotland)

Skotlannin lapsi- ja nuorisoasiavaltuutettu lisää tietoisuutta ja ymmärrystä lasten oikeuksista ja edistää lasten oikeuksien toteutumista. Hänellä on valtuudet tutkia, ottavatko palveluntarjoajat huomioon lasten ja nuorten oikeudet, edut ja näkemykset, kun ne tekevät päätöksiä tai toteuttavat toimia, jotka vaikuttavat lapsiin ja nuoriin ryhmänä.

Yhteystiedot

Children and Young People's Commissioner Scotland

Roseberry House

9 Haymarket Terrace

Edinburgh

EH12 5EZ

Puhelin: 0131 346 5350

Maksuton palvelunumero nuorille: 0800 019 1179

Tekstiviesti: 0770 233 5720

Sähköposti: inbox@cypcs.org.uk

Verkko-osoite: [CYPCS](#)

2. Skotlannin tietovaltuutettu (Scottish Information Commissioner)

Skotlannin tietovaltuutetun toimisto edistää ja valvoo kansalaisten oikeutta pyytää Skotlannin viranomaisten hallussa olevaa tietoa ja hyvän viranomaiskäytännön noudattamista. Valtuutettu tukee työllään julkisten elinten avoimuutta, läpinäkyvyyttä ja vastuuvollisuutta.

Tietovaltuutetun tehtävänä on valvoa ja edistää Skotlannin tiedonvapauslainsäädännön noudattamista:

tiedonvapauslaki (*The Freedom of Information (Scotland) Act 2002*)

ympäristötietoasetukset (*The Environmental Information (Scotland) Regulations 2004*)

paikkatietoinfrastruktuuriasetukset (*The INSPIRE (Scotland) Regulations 2009*)

Tietovaltuutettu työntekijöineen

käsittelee hakemuksia ja antaa oikeudellisesti täytäntöönpanokelpoisia päätöksiä

edistää hyvää viranomaiskäytäntöä

jakaa kansalaisille tietoa heidän oikeuksistaan

Yhteystiedot

Scottish Information Commissioner

Kinburn Castle

Doubledykes Road

St Andrews

Fife

KY16 9DS

Puhelin: 01334 464610

Faksi: 01334 464611

Sähköposti: enquiries@itspublicknowledge.info

Verkko-osoite: [Scottish Information Commissioner](#)

3. Tietovaltuutetun virasto (Information Commissioner's Office)

Tietovaltuutetun virasto on Yhdistyneen kuningaskunnan riippumaton viranomainen, joka on perustettu ylläpitämään tiedonsaantioikeuksia yleisen edun mukaisesti sekä edistämään julkisten laitosten avoimuutta ja yksilöiden tietosuojaa.

Yhteystiedot:

Information Commissioner's Office

Wycliffe House

Water Lane

Wilmslow

Cheshire

SK9 5AF

Puhelin: 0303 123 1113 (tai 01625 545745 niille, jotka eivät halua soittaa 03-alkuiseen numeroon)

Faksi: 01625 524 510

The Information Commissioner's Office Scotland

45 Melville Street

Edinburgh

EH3 7HL

Puhelin: 0131 244 9001

Sähköposti: Scotland@ico.org.uk

Verkko-osoite: [Information Commissioner's Office](#)

Muut organisaatiot

1. Kansalaisten neuvontapalvelu (Citizens Advice Service)

Kansalaisten neuvontapalvelu auttaa kansalaisia ratkaisemaan oikeudellisia, taloudellisia ja muita ongelmia tarjoamalla maksutonta, riippumatonta ja luottamuksellista neuvontaa ja vaikuttamalla poliittisiin päättäjiin.

Yhteystiedot

Puhelin: 0808 800 9060 (ma–pe klo 9–18)

Verkko-osoite: [Citizens Advice](#)

Viesti kansalaisten neuvontapalveluun http://citizensadvice.org.uk/index/contact_us.htm,

2. Rikoksen uhrien tukijärjestö (Victim Support Scotland)

Victim Support Scotland on vapaaehtoisjärjestö, joka auttaa rikoksesta kärsimään joutuneita ihmisiä. Se tarjoaa henkistä tukea, käytännön apua ja tarpeellista tietoa uhreille, todistajille ja muille, joita rikos koskee. Palvelu on maksutonta ja luottamuksellista. Sitä antavat yhteisöjen uhri- ja nuorisotyön ja tuomioistuimen todistajapalvelujen verkostossa toimivat vapaaehtoiset.

Victim Support Scotlannin verkkosivuilla on lisätietoa:

[Victim Support Scotland](#)

Päivystävä puhelin: 0345 603 9213 (ma–pe klo 8–20)

Rikoksen uhreja koskevat käytännösäännöt (The Victims' Code for Scotland)

[Rikoksen uhreja koskevissa käytännösäännöissä](#) esitetään selkeästi yhdessä ja samassa paikassa, mitkä ovat rikoksen uhrien oikeudet ja minkälaista tukea heille on Skotlannissa tarjolla.

3. Maahanmuuttopalveluvaltuutetun virasto (Office of the Immigration Services Commissioner)

Maahanmuuttopalveluvaltuutetun virasto (OISC) on vuoden 1999 maahanmuutto- ja turvapaikkalain (*Immigration and Asylum Act 1999*) nojalla perustettu riippumaton julkinen elin, joka ei toimi minkään ministeriön alaisuudessa.

Sen tärkeimmät tehtävät ovat

maahanmuuttoneuvojien toiminnan ohjaaminen

hyvien käytänteiden edistäminen laatimalla standardeja

maahanmuuttoneuvontaa antavia tahoja koskevien valitusten vastaanottaminen ja käsittely

lainvastaisesti toimivien asettaminen syytteeseen

maahanmuuttoneuvontaa antavien tahojen sääntelyn valvonta.

OISC ei anna maahanmuuttoasioita koskevaa neuvontaa eikä suosittele tai tue yksittäisiä neuvonantajia.

OISC tekee yhteistyötä muun muassa ammattilajijärjestöjen, erityistuumioistuinten, rajavartiolaitoksen ja vapaaehtoisjärjestöjen kanssa.

Lisätietoja: [📧 Office of the Immigration Services Commissioner](#)

Yhteystiedot:

Office of the Immigration Services Commissioner

5th Floor

21 Bloomsbury Street

London

WC1B 3HF

Puhelin: 0845 000 0046

Sähköposti: [📧 info@oisc.gov.uk](mailto:info@oisc.gov.uk)

4. Skotlannin oikeusapulautakunta (Scottish Legal Aid Board)

Oikeusavun tarkoituksena on antaa Skotlannissa oikeussuojaa henkilöille, joilla ei ole varaa maksaa oikeudenkäyntikuluja. Skotlannin oikeusapulautakunta hallinnoi Skotlannin oikeusapujärjestelmää lainsäädännön puitteissa.

Voit hakea oikeusapua asianajajalta, joka antaa oikeusapua. Sinun on osoitettava, että sinulla ei ole varaa maksaa oikeusavusta itse ja että ongelmasi on vakava. Voit joutua maksamaan osan oikeudenkäyntikuluistasi tai maksamaan kulut takaisin myöhemmin.

Rahatilanteestasi ja tarvitsemastasi oikeusavusta riippuen voi olla, että sinun ei tarvitse maksaa mitään.

Se, millaista apua voit hakea, riippuu siitä, millaista apua tarvitset. Asianajaja voi neuvoa sinua.

Advice and assistance -palvelu voi auttaa kuluissa, joita syntyy, kun saat asianajajalta oikeudellista neuvontaa, kuten tietoa oikeuksistasi ja vaihtoehtoistasi tai apua neuvotteluissa ja asiakirjojen laatimisessa. Se ei kata tuomioistuinmaksuja.

Tarvittaessa asianajajasi voi kuitenkin edustaa sinua tuomioistuimissa:

riita-asioissa, esim. asumisasiossa, avioeron yhteydessä, lapsia koskevissa kiistoissa tai asunovelkaongelmissa

jos sinut (tai vanhempasi/huoltajasi) on nuorena henkilönä kutsuttu kuultavaksi jonkin ongelman ratkaisemiseksi

rikosasiassa, esim. jos sinua syytetään rikoksesta tai saat vankilatuomion

Lisätietoja Skotlannin oikeusapulautakunnasta:

The Scottish Legal Aid Board

Thistle House

91 Haymarket Terrace

Edinburgh

EH12 5HE

Puhelin: 0131 226 7061 (ma–pe klo 8.30–17)

Brittiläinen viittomakieli: contact Scotland-BSL, viittomakielen tulkkauspalvelu verkossa

Sähköposti: [📧 general@slab.org.uk](mailto:general@slab.org.uk)

Verkko-osoite: Scottish Legal Aid Board

5. Hoitopalvelujen tarkastusvirasto (Care Inspectorate)

Hoitopalvelujen tarkastusvirasto sääntelee ja tarkastaa hoitopalveluja Skotlannissa sen varmistamiseksi, että ne täyttävät asianmukaiset vaatimukset. Se tutkii yhdessä muiden sääntelyviranomaisten kanssa, miten hyvää työtä paikalliset organisaatiot tekevät lasten ja aikuisten tukemiseksi.

Yhteystiedot

Puhelin: 0345 600 9527

Sähköposti: [📧 enquiries@careinspectorate.com](mailto:enquiries@careinspectorate.com)

Verkko-osoite: [📧 Care Inspectorate](#)

6. Skotlannin psyykkisen hyvinvoinnin lautakunta (Mental Welfare Commission Scotland)

Psyykkisen hyvinvoinnin lautakunta suojelee ja edistää mielenterveysongelmista, oppimisvaikeuksista, muistisairauksista ja vastaavista kärsivien ihmisoikeuksia. Se voimaannuttaa yksittäisiä ihmisiä ja heidän hoitajiaan, seuraa mielenterveys- ja työkyvyttömyyslainsäädäntöä sekä vaikuttaa palvelujen tarjoajiin ja päättäjiin ja haastaa heitä tarkistamaan käytäntöjään.

Neuvontapalvelu: 0800 389 6809 (palvelujen käyttäjille ja hoitajille) tai 0131 313 8777 (asiantuntijoille) (ma–to klo 9–17, pe klo 9–16.30)

Sähköposti: [📧 enquiries@mwscot.org.uk](mailto:enquiries@mwscot.org.uk)

Verkko-osoite: [📧 Mental Welfare Commission Scotland](#)

Lisätietoja tai -tukea

Seuraavilta organisaatioilta ja elimiltä voi saada tietoa tai apua:

Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen verkkosivut maan kansalaisille: [📧 Gov.UK](#)

Shelter antaa asumiseen liittyvää neuvontaa: [📧 Shelter Scotland](#)

ACAS antaa työelämään liittyvää neuvontaa: [📧 ACAS](#)

National Debtline antaa velkaneuvontaa: [📧 National Debt Line](#)

StepChange Debt Charity antaa velkaneuvontaa: [📧 Step Change](#)

Money Advice Service neuvoo raha- ja rahoitusasioissa: Money Advice Service

Law Society of Scotland auttaa löytämään asianajajan, myös ihmisoikeusasioissa: [📧 Law Society](#)

Scottish Child Law Centre antaa lapsille ja lapsia koskevissa asioissa maksutonta oikeudellista neuvontaa: [📧 SCLC](#)

Contact antaa tietoa, tukea ja neuvontaa vammaisten lasten perheille: [📧 Contact](#)

Kansalaisten neuvontatoimiston (Citizens Advice Bureau) Patient Advice and Support Service (PASS) on riippumaton palvelu, joka antaa tietoa, neuvontaa ja tukea potilaille ja heidän hoitajilleen: [📧 PASS](#)

Scottish Association for Mental Health (Skotlannin mielenterveysjärjestö): [📧 SAMH](#)

Care Information Scotland on puhelin- ja verkkopalvelu, josta saa tietoa vanhustenhoidon palveluista Skotlannissa: CIS

SurvivorScotland valvoo lapsena tapahtuneesta hyväksikäytöstä selvinneitä koskevan kansallisen strategian toteuttamista: SurvivorScotland

Vanhusten palveleva puhelin: [📧 Age UK Scotland](#)

Scottish Women's Aid (Skotlannin naisten tuki): SWA

Scottish Refugee Council (Skotlannin pakolaisneuvosto) [📧 SRC](#)

Ethnic Minority Law Centre (etnisten vähemmistöjen oikeuskeskus) EMLC

Päivitetty viimeksi: 17/05/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.